

โครงการวิจัย การปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร และคณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิจัย

หัวหน้าโครงการ

อาจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์^{(1), (3)}

หัวหน้าโครงการร่วม

รศ. ดร. อารี วิบูลย์พงศ์^{(2), (3)}

นักวิจัย

อาจารย์ ดร. ไพรัช กาญจนการุณ⁽¹⁾

ประทานทิพย์ กระมล⁽³⁾

อาจารย์นันทมน ชีระกุล^{(1), (3)}

ผู้ช่วยนักวิจัย

กฤษฎา แก่นมณี⁽³⁾

(1) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(2) ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(3) ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “การปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ชีดความสามารถในการแข่งขัน และความเข้มแข็งทางด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรของผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน อันจะส่งผลต่อการยกระดับรายได้ของหน่วยประกอบการและการจ้างงานในท้องถิ่น

รายงานฉบับนี้มุ่งศึกษาในระดับจุลภาค คือ ระดับผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของ กลุ่มจักสานบ้านห้วยเคียนเหนือ ทั้งนี้เพื่อให้ได้บทเรียนจากความสำเร็จหรือปัญหาอุปสรรคของหน่วยประกอบการ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางปรับปรุงธุรกิจของหน่วยประกอบการเป็นสำคัญ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิกทุกท่าน ที่ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี และตอบข้อสัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจ รายงานฉบับนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความร่วมมือของท่าน ตลอดจนการอนุญาตให้เสนอรายงานได้ตามความเป็นจริง

คณะวิจัย

มีนาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
คณะวิจัย	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย	2
1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	2
1.4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา	2
1.4.3 วิวิธีวิเคราะห์	5
1.5 ทบทวนเอกสาร	10
1.5.1 ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	10
1.5.2 ผลิตภัณฑ์จักสาน	13
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน	30
2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์	30
2.1.1 สภาพทางกายภาพ	30
2.1.2 สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก	30
2.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	31
2.3 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ	31
2.3.1 สภาพทางสังคม	31
2.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ	34
2.4 ทูทางสังคมและภูมิปัญญาชาวบ้านของประชากรในหมู่บ้าน	34
2.5 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	35
2.6 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านและสภาพปัญหา	35
2.6.1 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน	35
2.6.2 สภาพปัญหาและการแก้ไข	35
2.7 ศักยภาพการพัฒนาของหมู่บ้าน	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มฯ	38
3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มฯ	38
3.1.1 ชื่อสถานประกอบการ	38
3.1.2 สถานที่ตั้ง	38
3.1.3 ผู้นำคนสำคัญของกลุ่มฯ	39
3.2 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ	39
3.3 บทบาทของกลุ่มฯ ต่อชุมชน	42
3.4 การจัดการองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มฯ	42
3.4.1 การบริหารและจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	42
3.4.2 ปัญหาการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	47
3.5 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	47
3.6 ศักยภาพการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	48
บทที่ 4 การผลิตและเทคโนโลยีการผลิต	49
4.1 ผลิตภัณฑ์	49
4.2 การบริหารการผลิต และการวางแผนการผลิต	50
4.2.1 การบริหารการผลิต	50
4.2.2 การวางแผนการผลิต	53
4.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต	57
4.3.1 วัตถุดิบ	57
4.3.2 วัสดุและอุปกรณ์การผลิต	62
4.3.3 บรรจุภัณฑ์	65
4.3.4 การตรวจสอบคุณภาพและการเก็บรักษาปัจจัยการผลิต	66
4.4 แรงงานและการจ้างงาน	67
4.4.1 การใช้แรงงานในการผลิต	67
4.4.2 การจ้างงาน	67
4.5 ต้นทุนและผลตอบแทน	69
4.6 กรรมวิธีการผลิต	98
4.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต	102
4.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต	102
4.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต	104
4.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์	104
4.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต	105

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.11.1 ปัญหาด้านการผลิต	105
4.11.2 ความต้องการทางการผลิตของกลุ่มฯ	105
4.12 ศักยภาพการผลิต	106
4.12.1 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์	106
4.12.2 ศักยภาพของปัจจัยการผลิต	108
4.12.3 ศักยภาพของกระบวนการผลิต	108
บทที่ 5 การตลาด	118
5.1 การบริหารการตลาดและการวางแผนการตลาด	118
5.1.1 การบริหารการตลาด	118
5.1.2 การวางแผนการตลาด	119
5.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์	120
5.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย	122
5.3.1 ช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ	122
5.3.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์	124
5.4 ราคาและการตั้งราคา	129
5.5 การส่งเสริมการขาย	143
5.5.1 วิธีการรักษาลูกค้าเก่า	143
5.5.2 วิธีการหาลูกค้าใหม่	143
5.6 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด	144
5.6.1 ปัญหาด้านการตลาด	144
5.6.2 ความต้องการทางการตลาดของกลุ่มฯ	144
5.7 ศักยภาพทางการตลาด	144
บทที่ 6 การเงิน	146
6.1 การบริหารการเงินและการวางแผนการเงิน	146
6.1.1 การบริหารการเงิน	146
6.1.2 การวางแผนการเงิน	149
6.2 แหล่งเงินทุน	149
6.3 ผลการดำเนินงานและสถานภาพทางการเงิน	153
6.3.1 ผลการดำเนินงาน	153
6.3.2 สถานภาพทางการเงิน	159
6.4 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน	161
6.4.1 ปัญหาด้านการเงิน	161

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.4.2 ความต้องการทางการเงินของกลุ่มฯ	162
6.5 ศักยภาพทางการเงิน	162
บทที่ 7 SWOT Analysis ของกลุ่มฯ	168
7.1 จุดแข็ง	168
7.1.1 การจัดการองค์กร	168
7.1.2 การผลิต	168
7.1.3 การตลาด	169
7.1.4 การเงิน	169
7.2 จุดอ่อน	169
7.2.1 การจัดการองค์กร	169
7.2.2 การผลิต	169
7.2.3 การตลาด	170
7.2.4 การเงิน	170
7.3 โอกาส	170
7.3.1 การผลิต	170
7.3.2 การตลาด	171
7.3.3 การเงิน	171
7.4 ข้อจำกัด	171
7.4.1 การผลิต	171
7.4.2 การตลาด	172
บทที่ 8 บทสรุป	173
8.1 สรุปผลการศึกษา	173
8.1.1 การจัดการองค์กร	173
8.1.2 การผลิต	173
8.1.3 การตลาด	174
8.1.4 การเงิน	175
8.2 ศักยภาพการพัฒนา	175
8.3 ข้อเสนอแนะการปรับปรุง	176
8.3.1 การจัดการองค์กร	176
8.3.2 การผลิต	176
8.3.3 การตลาด	177
8.3.4 การเงิน	177

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เอกสารอ้างอิง

178

ภาคผนวก ก. รูปภาพ

ภาคผนวก ข. การคำนวณต้นทุนการผลิต

ภาคผนวก ค. ต้นทุนการผลิต

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน	4
1.2 จำนวนตัวอย่างในการศึกษา แยกตามรายผลิตภัณฑ์	4
1.3 พื้นที่ศึกษาหัตถกรรมแต่ละประเภท แยกตามรายจังหวัด	5
2.1 จำนวนประชากรบ้านห้วยเคียนเหนือ	31
2.2 จำนวนประชากรบ้านห้วยเคียนเหนือจำแนกตามช่วงอายุ	32
2.3 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามหมู่บ้านของตำบลบ้านต้า	32
2.4 การรวมกลุ่มในหมู่บ้าน	33
3.1 ประวัติคณะกรรมการกลุ่มฯ ปี พ.ศ.2544	44
3.2 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มฯ	48
4.1 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	49
4.2 ช่วงเวลาการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ของกลุ่มในรอบระยะเวลา 1 ปี	54
4.3 ปริมาณการผลิตแต่ละผลิตภัณฑ์สูงสุดโดยเฉลี่ยของกลุ่มฯ	54
4.4 การวางแผนการผลิตของกลุ่มฯ	56
4.5 แผนการผลิตและเป้าหมายการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ	56
4.6 ช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบ	60
4.7 การจัดหาวัตถุดิบในการผลิตของกลุ่มฯ	61
4.8 การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และโรงเรือน	64
4.9 การจัดหาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มฯ	66
4.10 การใช้แรงงานในการผลิต	68
4.11 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว	78
4.12 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว	80
4.13 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว	82
4.14 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว	84
4.15 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว	86
4.16 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว	88
4.17 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดลายพื้น กระจาดลายเย็บและกระจาดลาย มัดขนาด 10x10 นิ้ว	90
4.18 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดลายพื้น กระจาดลายเย็บและกระจาดลาย มัดขนาด 12x12 นิ้ว	92
4.19 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว	94
4.20 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผอบ	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.21 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่	99
4.22 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิตกระดาษสามใบเถา	99
4.23 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิตกระดาษ ตะกร้า ถังขยะ ผอบ ที่รองแก้ว และกล่องใส่ กระดาษทิชชู	100
4.24 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิตชั้นโตก	100
4.25 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิตที่รองนั่ง และที่รองหม้อ	100
4.26 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์	109
5.1 ช่วงเวลาการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	120
5.2 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ	122
5.3 ราคาและการตั้งราคา	135
5.4 ราคาในแต่ละระดับของแต่ละผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	139
5.5 การปรับเปลี่ยนราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	143
6.1 แหล่งเงินทุนของกลุ่มฯ	151
6.2 ผลการดำเนินงานของกลุ่มฯ	154
6.3 อัตราส่วนทางการเงิน	166

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
3.1 ที่ตั้งของสถานประกอบการ	38
3.2 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ	41
3.3 โครงสร้างองค์กร	42
3.4 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มฯ	46
4.1 การบริหารการผลิตของกลุ่มฯ	52
4.2 กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาของกลุ่มฯ	101
4.3 สภาพและผังของสถานที่ผลิต	103
5.1 การบริหารการตลาดของกลุ่มฯ	119
5.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	124
5.3 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระจาดใส่ของรูปไก่	125
5.4 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระจาดลายพื้น ลายมัดและลายเย็บ	125
5.5 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่ผ้า	126
5.6 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตะกร้าลายไทย	127
5.7 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ขันโตกจักสานจากผักตบชวา	128
5.8 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ถังขยะจักสานจากผักตบชวา	129
6.1 การบริหารการเงินของกลุ่มฯ	148

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

หัตถกรรมนับเป็นการผลิตนอกการเกษตรที่มีความสำคัญของไทย เนื่องจากสามารถรองรับแรงงานได้ถึง 5.24 ล้านคน ในปี 2543 (สำรวจรอบที่ 1 (ก.พ.) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ) หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.59 ของแรงงานนอกภาคเกษตรทั้งหมด และการจ้างงานในสาขาหัตถกรรมได้เพิ่มขึ้นจากปี 2541 ร้อยละ 14.46 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสาขาการผลิตดังกล่าวเป็นที่พึ่งพิงของกำลังแรงงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สินค้าหัตถกรรมยังเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศและทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมาก และการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมในระดับชุมชนยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาชนบทซึ่งเน้นหนักในเรื่องของธุรกิจชุมชน เพื่อยกระดับรายได้และเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน นอกจากนี้การส่งเสริมอุตสาหกรรมหัตถกรรมในชุมชนจะมีส่วนช่วยอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ

แม้อุตสาหกรรมหัตถกรรมในภาพรวมจะมีการเติบโตค่อนข้างดีในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา แต่ในระดับจุลภาควิธีการดำเนินงานหัตถกรรมในแต่ละชุมชนค่อนข้างแตกต่างกันทั้งในด้านการประกอบการเชิงธุรกิจ อันนำมาซึ่งรายได้ของผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ ตลอดจนคุณภาพของงานฝีมือและการใช้เทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จากการคัดเลือกผลิตภัณฑ์เข้าสู่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งปรากฏว่า ผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันมีคุณภาพแตกต่างกันอย่างมาก และแม้แต่ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสู่โครงการแล้วก็ยังมีศักยภาพที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปได้อีกมาก จากการสำรวจเบื้องต้นได้พบว่า แม้งานหัตถกรรมทุกประเภทได้เกี่ยวเนื่องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมแล้วก็ตาม แต่ผู้ผลิตงานหัตถกรรมยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน อาทิเช่น ปัญหาด้านวัตถุดิบในงานปั้น เทคโนโลยีเตาเผาของเครื่องปั้นดินเผา การย้อมสีในผ้าฝ้าย การกำหนดราคาในงานผลิตภัณฑ์กระดาษสา และการจัดการองค์กรของกลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

สำหรับรายงานฉบับนี้ มุ่งศึกษาในระดับจุลภาค คือ ระดับผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้บทเรียนจากความสำเร็จ หรือปัญหาอุปสรรคของหน่วยประกอบการ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางปรับปรุงธุรกิจของแต่ละหน่วยประกอบการเป็นสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ชีตความสามารถในการแข่งขัน และความเข้มแข็งทางด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรของผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน อันจะส่งผลต่อการยกระดับรายได้ของหน่วยประกอบการและการจ้างงานในท้องถิ่น

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เฉพาะกล่าวคือ

1. เพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบันและพัฒนาการของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะลึกถึงผู้ประกอบการแต่ละราย (รายเดี่ยวหรือรายกลุ่ม) ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ โครงสร้างการผลิต โครงสร้างการตลาด โครงสร้างทางการเงิน การระดมทุน ลักษณะการประกอบการหรือการดำเนินธุรกิจ รูปแบบการจัดองค์กร เทคโนโลยีการผลิต/แปรรูป การเงิน และศักยภาพในการขยายธุรกิจและขยายตลาด รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งหมายรวมถึงเทคโนโลยีที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย
2. เพื่อทำแผนการปรับปรุงโครงสร้างการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรที่เหมาะสมให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน
3. เพื่อจัดทำ Website สำหรับใช้ในการส่งเสริมการขายให้แก่ผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน และเพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับผู้ประกอบการในด้านเทคโนโลยี สถาบันการเงิน และการตลาด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาการปรับปรุงโครงสร้างธุรกิจหัตถกรรมพื้นบ้านในรายงานนี้ เป็นการศึกษาแบบเจาะลึกเป็นรายผู้ประกอบการและรายผลิตภัณฑ์ในลักษณะกรณีศึกษา ทั้งนี้เพื่อทราบสภาพการผลิตและการตลาด รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงและชัดเจนของผู้ประกอบการแต่ละราย และผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด

1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้จะมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นสำคัญ ซึ่งจะได้จากการสำรวจและการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน ประกอบกับวิธีการสังเกตการณ์ โดยเยี่ยมสัมภาษณ์ผู้ประกอบการหลายครั้ง (multiple visits)

1.4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา (ของโครงการหลัก)

พื้นที่ในการศึกษา

พื้นที่ที่เลือกทำการศึกษา ได้แก่ จังหวัดในภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีจำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมรวมทั้งสิ้นถึง 1,403 ราย (ตารางที่ 1.1)

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน

เลือกผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านที่จะศึกษาโดยพิจารณาจากพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น และยึดรูปแบบการจัดประเภทตามแบบของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทั้งสิ้น 5 ประเภท ได้แก่ :

- (1) เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค (2) ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า (3) กระดาษสาและผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา (4) ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช และ (5) ไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้

จำนวนตัวอย่างของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทจะถูกกำหนดให้มีทั้งรายกลุ่มและรายเดี่ยว โดยจะให้น้ำหนักกับจำนวนของผู้ประกอบการรายกลุ่มมากกว่าโดยเปรียบเทียบ ทั้งนี้เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการศึกษาธุรกิจชุมชน (ตารางที่ 1.2) สำหรับธุรกิจเชรามิคและเครื่องปั้นดินเผา และธุรกิจไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้นั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายเดี่ยวซึ่งมีขนาดใหญ่ (ระดับโรงงาน) ดังนั้นสัดส่วนจำนวนตัวอย่างที่เลือกทำการศึกษาต่อจำนวนผู้ผลิตทั้งหมด จึงน้อยกว่าผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ

ผู้ประกอบการ

ตัวอย่างผู้ประกอบการที่ถูกเลือกเพื่อศึกษาในเชิงกรณีศึกษานั้น มีทั้งสิ้น 40 ราย (ทั้งผู้ประกอบการรายกลุ่มและรายเดี่ยว) ซึ่งจะเน้นถึงผู้ประกอบการธุรกิจระดับชุมชนประเภทกลุ่มเป็นสำคัญ โดยตัวอย่างผู้ประกอบการรายกลุ่มมีจำนวน 35 ราย (ร้อยละ 87.5 ของตัวอย่างทั้งหมด) ส่วนตัวอย่างผู้ประกอบการรายเดี่ยวมีทั้งสิ้น 5 ราย (ตารางที่ 1.3) โดยมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจชุมชนที่สามารถเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาได้

สำหรับการคัดเลือกตัวอย่างจะพิจารณาจาก

1. กรณีผู้ประกอบการรายกลุ่ม

-: ผู้ประกอบการต้องผ่านเกณฑ์การพิจารณาต่อไปนี้ อย่างน้อย 1 ข้อ

1. เป็นผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียง หรือได้รับรางวัลหมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น
2. เป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรม
3. เป็นผู้ประกอบการที่ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 หรือศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา ให้คำแนะนำว่ามีศักยภาพทั้งทางด้านการผลิตและการตลาด และมีลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ตลาดให้ความสนใจ
4. กิจกรรมของผู้ประกอบการตั้งอยู่ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ
5. กิจกรรมของผู้ประกอบการ มีความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงโครงสร้างของกิจการ

2. กรณีผู้ประกอบการรายเดี่ยว

-: ผู้ประกอบการต้องผ่านเกณฑ์การพิจารณาต่อไปนี้ อย่างน้อย 1 ข้อ

1. เป็นผู้ประกอบการที่ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 ให้คำแนะนำว่ามีศักยภาพ และมีลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ตลาดให้ความสนใจ
2. กิจกรรมของผู้ประกอบการตั้งอยู่ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ

ทั้งนี้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าธุรกิจดังกล่าวมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ (ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น)

ตารางที่ 1.1 จำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวนผู้ผลิตในภาคเหนือตอนบน (ราย)									
	แม่ฮ่องสอน	เชียงราย	เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	พะเยา	แพร่	น่าน	ตาก	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	-	9	82	1	163	7	1	2	1	266
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	18	55	212	67	18	25	65	32	6	498
กระดาสา และผลิตภัณฑ์จากกระดาสา	5	9	83	8	21	2	13	7	-	148
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	11	8	35	18	18	28	16	30	9	173
อัญมณี	2	16	41	1	-	1	-	7	1	69
ไม้แกะสลัก และผลิตภัณฑ์จากไม้	-	3	103	22	5	1	15	2	-	151
เครื่องเงิน	-	-	22	-	-	-	-	-	-	22
อื่น ๆ	2	4	42	1	15	-	11	-	1	76
รวมรายจังหวัด (ราย)	38	104	620	118	240	64	121	80	18	1,403

ที่มา : สรุปจากข้อมูลของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1, 2542

ตารางที่ 1.2 จำนวนตัวอย่างในการศึกษา แยกตามรายผลิตภัณฑ์

ประเภท	จำนวนผู้ผลิต (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)		
		กลุ่ม	รายเดี่ยว	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	266	3	1	4
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	498	14	2	16
กระดาสาและผลิตภัณฑ์จากกระดาสา	148	5	1	6
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	173	11	1	12
ไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้	151	2	0	2
รวม	1,236	35	5	40

ตารางที่ 1.3 พื้นที่ศึกษาหัตถกรรมแต่ละประเภท แยกตามรายจังหวัด

ประเภทผลิตภัณฑ์	จังหวัด	จำนวนตัวอย่าง (ราย)		
		กลุ่ม	รายเดี่ยว	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	ลำปาง	1	-	1
	เชียงราย	2	-	2
	เชียงใหม่	-	1	1
	รวม	3	1	4
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	เชียงราย	1	-	1
	พะเยา	2	-	2
	แพร่	2	-	2
	น่าน	2	-	2
	เชียงใหม่	5	2	7
	ลำพูน	2	-	2
	รวม	14	2	16
กระดาสา และผลิตภัณฑ์จากกระดาสา	ลำปาง	3	-	3
	เชียงใหม่	2	1	3
	รวม	5	1	6
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	เชียงใหม่	2	1	3
	ลำปาง	1	-	1
	ตาก	2	-	2
	พะเยา	6	-	6
	รวม	11	1	12
ไม้แกะสลัก และผลิตภัณฑ์จากไม้	เชียงใหม่	2	0	2
รวมทั้งหมด		35	5	40

1.4.3 วิเคราะห์

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบนนี้ ครอบคลุมทั้งในส่วนของผู้ประกอบการ และผู้ซื้อ โดยทางด้านผู้ประกอบการนั้นจะประกอบด้วยการศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงานของผู้ประกอบการทั้งรายเดี่ยวและรายกลุ่ม โครงสร้างการผลิต โครงสร้างการตลาด และโครงสร้างทางการเงิน

ในการศึกษาโครงสร้างแต่ละด้านของผู้ประกอบการ มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

โครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงาน

การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงาน จะใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแต่ละรายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกิจการ วัตถุประสงค์การจัดตั้ง และลักษณะของธุรกิจ (รายกลุ่ม หรือรายเดี่ยว) และสำหรับธุรกิจประเภทกลุ่ม การศึกษาครอบคลุมรูปแบบการจัดองค์กร ขนาดของธุรกิจโดยพิจารณาจากจำนวนสมาชิก ลักษณะการกระจายการถือหุ้น และความสอดคล้องกันระหว่างหน้าที่ตามตำแหน่งงานกับงานที่ปฏิบัติจริง

โครงสร้างการผลิต

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการผลิตนั้น จะประกอบด้วยความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ การคัดคุณภาพของวัตถุดิบ การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต และความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต รวมถึงศักยภาพของผลิตภัณฑ์ อันประกอบด้วย ศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วย ศักยภาพทางด้านยอดขาย และศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวม

1. ชนิดและสัดส่วนของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด เพื่อแสดงถึงความหลากหลายของผลิตภัณฑ์
1. การคัดคุณภาพของวัตถุดิบ การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีการผลิต จะศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์จากผู้ประกอบการแต่ละราย ว่ามีวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร และนำมาประมวลผลร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจน
3. ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตจะใช้วิธีการคำนวณดังนี้

 - 3.1 ต้นทุนรวมต่อการผลิต

$$\text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง} = \text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง} + \text{ต้นทุนคงที่ต่อครั้ง}$$
 - 3.2 ต้นทุนต่อหน่วย

$$\text{ต้นทุนต่อหน่วย} = \text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง} / \text{ปริมาณการผลิตต่อครั้ง}$$
 - 3.3 ผลตอบแทนสุทธิต่อการผลิต

$$\text{ผลตอบแทนสุทธิต่อการผลิต} = \text{รายได้รวมต่อครั้ง} - \text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง}$$
 - 3.4 ผลตอบแทนสุทธิต่อหน่วย

$$\text{ผลตอบแทนสุทธิต่อหน่วย} = \text{ผลตอบแทนสุทธิต่อครั้ง} / \text{ปริมาณการผลิตต่อครั้ง}$$
 - 3.5 ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรต่อครั้ง

$$\text{ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรต่อครั้ง} = \text{รายได้รวมต่อครั้ง} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง}$$
4. ความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต จะศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแต่ละราย และนำมาประมวลผลร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปที่แน่ชัดในระดับอุตสาหกรรม

5. ศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วย

การศึกษากำไรต่อหน่วย ประกอบด้วย อัตรากำไรต่อราคาขาย และอัตรากำไรต่อต้นทุน

5.1 อัตรากำไรต่อราคาขาย

$$\text{อัตรากำไรต่อราคาขาย} = (\text{กำไรต่อหน่วย} / \text{ราคาขายต่อหน่วย}) \times 100$$

5.2 อัตรากำไรต่อต้นทุน

$$\text{อัตรากำไรต่อต้นทุน} = (\text{กำไรต่อหน่วย} / \text{ต้นทุนต่อหน่วย}) \times 100$$

6. ศักยภาพทางด้านยอดขาย

การศึกษาศักยภาพทางด้านยอดขายนั้น พิจารณาจากยอดขายเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายเฉลี่ยต่อรายต่อปี} = \text{ยอดขายรวมตลอดปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

7. ศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวม

การศึกษาศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวมประกอบด้วย ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี และยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์หลัก หมายถึงผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีศักยภาพมากที่สุดของผู้ประกอบการ และมีการผลิตเป็นระยะเวลานานพอสมควร

7.1 ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี}$$

$$= \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักตลอดปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

7.2 อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม

$$\text{อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม}$$

$$= (\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อปี} / \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวมต่อปี}) \times 100$$

7.3 อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ

$$\text{อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ}$$

$$= (\text{กำไรจากหัตถกรรมต่อปี} / \text{ยอดขายทั้งหมดของกิจการต่อปี}) \times 100$$

7.4 ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี} = (\text{ยอดขายรวมทั้งปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ})$$

7.5 ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี}$$

$$= \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมรวมทั้งปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

โครงสร้างทางการเงิน

การศึกษาถึงโครงสร้างการเงินนั้น ประกอบด้วยการศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจในด้านการบริหารการเงิน การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงิน การวางแผนการใช้จ่ายเงิน และศักยภาพทางการเงิน

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจในด้านการบริหารการเงิน การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงิน และการวางแผนการใช้จ่ายเงินนั้น จะใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแต่ละราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และสรุปเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้พิจารณาประกอบกับข้อมูลด้านศักยภาพทางการเงิน

การศึกษาศักยภาพทางการเงินนั้น จะมีการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ดังนี้

1. อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงสภาพคล่องระยะสั้นของธุรกิจ ประกอบด้วยอัตราส่วนดังต่อไปนี้

- 1.1 อัตราส่วนหมุนเวียน (หรืออัตราส่วนเดินสะพัด)

$$= \text{สินทรัพย์หมุนเวียน} / \text{หนี้สินหมุนเวียน (current ratio)}$$

$$= CA / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.2 อัตราส่วนสภาพคล่องระยะสั้น (หรืออัตราส่วนทุนหมุนเวียน หรืออัตราส่วนฉับพลัน) (Acid Test Ratio หรือ Quick Ratio)

$$= (\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงคลัง}) / CL = \text{สินทรัพย์สภาพคล่อง} / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.3 อัตราส่วนสภาพคล่องของกระแสเงินสด (Cash Flow Liquidity Ratio)

$$= (\text{เงินสด} + \text{หลักทรัพย์} + \text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}) / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.4 ทุนหมุนเวียนสุทธิ (Working Capital) = CA – CL (บาท)

2. อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Activity / efficiency Ratio)

อัตราส่วนต่อไปนี้ชี้ให้เห็นประสิทธิภาพและสภาพคล่องระยะยาวของธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย:

- 2.1 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขายเชื่อ} / \text{ลูกหนี้การค้าถัวเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.2 ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บหนี้ (Average Collection Period)

$$= 365 \text{ วัน} / \text{อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า} \quad (\text{วัน})$$
- 2.3 อัตราการหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า

$$= \text{ยอดซื้อเชื่อ} / \text{เจ้าหนี้การค้าถัวเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.4 ระยะเวลาเฉลี่ยในการชำระหนี้

$$= 365 / \text{อัตราการหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า} \quad (\text{วัน})$$
- 2.5 อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover Ratio)

$$= \text{ต้นทุนสินค้าขาย} / \text{สินค้าคงคลังเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.6 อายุสินค้า หรือระยะเวลาที่เก็บสินค้าไว้ก่อนขาย (Inventory Turnover in days)

$$= 365 \text{ วัน} / \text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง} \quad (\text{วัน})$$
- 2.7 1 รอบธุรกิจ (Operating Cycle)

$$= \text{ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บหนี้} + \text{อายุสินค้า} \quad (\text{วัน})$$

2.8 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ทั้งหมด (Total Asset Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขาย} / \text{สินทรัพย์ทั้งหมด} \quad (\text{ครั้ง หรือ เท่า})$$

$$= S / \text{Total Asset หรือ } S / (CA+FA)$$

2.9 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขาย} / \text{สินทรัพย์ถาวรสุทธิ} \quad (\text{ครั้ง หรือ เท่า})$$

$$= S / FA$$

3. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการกู้ยืม หรือความเสี่ยงในการกู้ยืม

(Debt Ratio or Leverage Ratio)

3.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Debt Ratio)

$$= (\text{หนี้สินทั้งหมด} / \text{สินทรัพย์ทั้งหมด}) \times 100\%$$

3.2 หนี้สินต่อส่วนของเจ้าของ (D/E)

$$= \text{หนี้สิน} / \text{ส่วนของเจ้าของ} \quad (\text{เท่า})$$

3.3 อัตราส่วนหนี้ระยะยาวต่อเงินลงทุนรวม (Long - Term Debt/Total Capitalization)

$$= \text{หนี้ระยะยาว} / (\text{หนี้ระยะยาว} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}) \quad (\text{เท่า})$$

3.4 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Times Interest Earning or Interest Coverage Ratio)

$$= \text{กำไรจากการดำเนินงาน} / \text{ดอกเบี้ยจ่าย} = EBIT / I \quad (\text{เท่า})$$

3.5 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายค่าใช้จ่ายประจำ

$$(\text{Fix Charge Coverage Ratio})$$

$$= (EBIT + \text{ค่าเช่า}) / (I + \text{ค่าเช่า}) \quad (\text{เท่า})$$

3.6 Degree of Financial Leverage

$$= EBIT / (EBIT - I) = EBIT / EBT \quad (\text{เท่า})$$

4. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)

4.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย (Net Profit Margin)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{ยอดขาย}) \times 100\%$$

$$= (EAT / S) \times 100\%$$

4.2 อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อยอดขาย (Gross Profit Margin)

$$= (GP / S) \times 100\%$$

4.3 อัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio)

$$= (\text{เงินปันผลต่อหุ้น} / \text{กำไรสุทธิต่อหุ้น}) \times 100\%$$

5. อัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึง อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio) และผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน (Return to Investors)

5.1 อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return on Investment : ROI)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{สินทรัพย์รวม}) \times 100\%$$

$$= (\text{EAT} / \text{Total Assets}) \times 100\%$$

$$= ((\text{EAT}/\text{S}) \times (\text{S}/\text{TA})) \times 100\%$$

5.2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Assets : ROA)

$$= (\text{กำไรจากการดำเนินงาน} / \text{สินทรัพย์รวม}) \times 100\%$$

$$= (\text{EBIT} / \text{Total Assets}) \times 100\%$$

5.3 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}) \times 100\%$$

$$= (\text{EAT} / \text{Equity}) \times 100\%$$

5.4 กำไรต่อหุ้น (Earning per Share)

$$= \text{ผลตอบแทนแก่หุ้นสามัญ} / \text{จำนวนหุ้นสามัญทั้งหมด} \quad (\text{บาท/หุ้น})$$

5.5 ราคาตลาดต่อหุ้นต่อกำไรต่อหุ้น หรืออัตราส่วนราคาหุ้นต่อผลกำไร

$$(\text{Price to Earning Ratio})$$

$$= \text{ราคาตลาดต่อหุ้น} / \text{กำไรสุทธิต่อหุ้น} \quad (\text{เท่า})$$

5.6 อัตราผลตอบแทนของเงินปันผล (Dividend Yield)

$$= (\text{เงินปันผลต่อหุ้น} / \text{ราคาตลาดต่อหุ้น}) \times 100\%$$

โครงสร้างทางการตลาดของผู้ประกอบการ

การศึกษาโครงสร้างการตลาดของผู้ประกอบการ เป็นการศึกษาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และ ยอดขายโดยเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดในแต่ละช่องทางตลาด โดยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการถึงกระบวนการตลาดของผลิตภัณฑ์ทุกชนิดที่ผู้ประกอบการทำการผลิต ข้อมูลส่วนนี้สามารถนำมาประมวลเพื่อสรุปเป็น แนวทางการขยายตลาดของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดต่อไป

1.5 ทบทวนเอกสาร

1.5.1 ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

สมถวิล เจริญทรัพย์ (2539) และวิบูลย์ ลีสุวรรณ (2527) ได้ให้ความหมายของ “ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน” ไว้ว่า หมายถึง ศิลปหัตถกรรมที่เกิดขึ้นจากฝีมือของช่างในท้องถิ่น การประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นไปตาม เทคนิควิธี และรูปแบบที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ โดยมีการเรียนรู้เฉพาะภายในครอบครัว มิได้มีการ ถ่ายทอดให้บุคคลอื่น เพราะทำขึ้นใช้ภายในครอบครัวเป็นหลัก และการเรียนรู้จะถ่ายทอดในช่วงเวลาที่ว่างจากการ เกษตร ซึ่งแต่ละครอบครัวมีเวลาว่างไม่ตรงกัน จึงทำให้ไม่มีการถ่ายทอดให้ครอบครัวอื่น

การกำเนิดงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

สมถวิล เจริญทรัพย์ (2539) วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2527) และไทยล้านนา (2541) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านว่ามี 3 ประการ คือ

1. เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน
2. เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
3. เกิดจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และการนับถือศาสนาของคนในชุมชน

ลักษณะเฉพาะของศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะตามที่ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2527) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย
2. สร้างขึ้นเป็นจำนวนมาก
3. ต้องมีราคาที่เหมาะสม
4. ต้องมีลักษณะเฉพาะถิ่น
5. เป็นผลผลิตของช่างฝีมือ (craftsman) ธรรมดา มิใช่จากฝีมือศิลปินชั้นเยี่ยม

ประเภทของงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านแบ่งออกได้เป็น 10 ประเภท (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527) ได้แก่

1. เครื่องเคลือบดินเผา (Ceramics)

เครื่องเคลือบดินเผามีอยู่เกือบทุกภาคของประเทศ ซึ่งจะมีกรรมวิธีการผลิตและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างกันไป เช่น การปั้นโอ่ง อ่าง กระถางเคลือบลายมังกร ของ จ.ราชบุรี เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อ.โซคชัย จ.นครราชสีมา และเครื่องปั้นดินเผาของ จ.เชียงใหม่ เป็นต้น

2. การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย (Textile and Embroidery)

การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย ได้แก่ การทอผ้าในท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น การทอผ้าไหมของภาคเหนือ และภาคอีสาน การทอผ้าเกาะยอ ของ จ.สงขลา การทอผ้าพุมเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี รวมถึงการเย็บ ปัก ถัก ร้อย เพื่อการตกแต่ง เช่น การทอยกดอก การทอจก และการประดับตกแต่งด้วยลูกปัดและกระจก รวมถึงการทอธง หรือตุ๊ก ของภาคเหนือ และภาคอีสาน

3. การแกะสลัก (Carving)

งานหัตถกรรมประเภทแกะสลัก ได้แก่ การแกะสลักเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น การทำครกหิน ที่อ่างศิลา จ.ชลบุรี การแกะสลักไม้สำหรับทำเครื่องเรือน เครื่องตกแต่งอาคารของภาคเหนือ การแกะสลักไม้เป็นรูปเคารพของภาคอีสาน การแกะสลักตัวหนังสือของภาคใต้ เป็นต้น

4. หัตถกรรมโลหะ (Metal Works)

งานหัตถกรรมโลหะ ได้แก่ การทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยเหล็ก เช่น จอบ เสียม มีด พร้า อาวุธ และการปั้นหล่อรูปเคารพ การทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยทองเหลือง ทองแดง สำริด ตะกั่ว รวมถึงการทำ

เครื่องประดับตกแต่งด้วย เงิน ทอง เป็นต้น การทำหัตถกรรมโลหะในปัจจุบันมีอยู่ทั่วไป เช่น การทำมีดอรัญญิก ของ จ.อยุธยา การทำบาตร ที่บ้านบาตร กรุงเทพฯ และการทำเครื่องเงิน ของ จ.เชียงใหม่

5. เครื่องจักสาน (Basketry หรือ Mat)

เครื่องจักสาน ได้แก่ การสานและการถักภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ด้วย ไม้ไผ่ หวาย กก เชือก ป่าน ปอ กระจุต ใบลาน ใบลำเจียก ใบเตย ย่านลิเภา ฯลฯ การทำเครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมที่ทำกันอย่างแพร่หลายที่สุด และกระจายอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ

6. การก่อสร้าง (Architectures)

การก่อสร้าง ได้แก่ งานสถาปัตยกรรมพื้นบ้านทั่วไป เช่น เรือนเครื่องสับ หรือเรือนไทยของภาคกลาง เรือนกาแลของภาคเหนือ เรือนเสาลอยของภาคใต้ และเรือนพื้นบ้านของภาคอีสาน เป็นต้น รวมถึงที่พักอาศัยชั่วคราว เช่น เพิง กระต๊อบ กระต่อม เถิงนา ของภาคเหนือ เถียงไร่เถียงนาของภาคอีสาน และหน้าของภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานศิลปกรรมทางพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ หรือ สิม ของภาคอีสาน ซึ่งมีลักษณะของท้องถิ่นเด่นชัด

7. ภาพเขียน (Painting & Drawing)

หัตถกรรมประเภทภาพเขียน ได้แก่ งานจิตรกรรมหรือภาพเขียนระบายสี และภาพลายเส้น ซึ่งมักเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนา เช่น การเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์และอุโบสถต่างๆ ที่แสดงให้เห็นลักษณะของฝีมือช่างพื้นบ้านอย่างเด่นชัด (เช่น ภาพเขียนภายนอกสิม หรือ โบสถ์ วัดไชยศรี อ.เมือง จ.ขอนแก่น) นอกจากนี้งานจิตรกรรมที่ถือว่าเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน คือ การตกแต่งเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวชนบท เช่น การตกแต่งเกวียน หรือ กระจัง ของภาคเหนือ

8. การปั้นรูปและลวดลายประดับ (Sculpture and Decorating motive)

การปั้นรูปและลวดลายประดับ ได้แก่ งานประติมากรรมทั้งหลาย เช่น การปั้นพระพุทธรูป การปั้นรูปเคารพ และปั้นตุ๊กตาต่าง ๆ เช่น ตุ๊กตาเสียบบาล เป็นต้น งานปั้นจะเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการปั้นลวดลายประดับที่นอกเหนือจากการตกแต่งอาคารทางพุทธศาสนานั้นไม่ค่อยปรากฏ

9. การทำเครื่องกระดาด

การทำเครื่องกระดาดพื้นบ้าน เช่น การทำกระดาดสาของภาคเหนือ การทำกระดาดข่อยของภาคกลาง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการทำกระดาดสำหรับใช้ตกแต่งในงานเทศกาล หรืองานนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ ซึ่งมักตัดเป็นริ้วธง และรูปพวงมาลัย ดอกไม้นานาชนิด รวมถึงการทำร่ม ว่าว หวีชน และหน้ากาก

10. ประเภทเบ็ดเตล็ด

เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ไม่แพร่หลาย และไม่สามารถจัดเข้าประเภทใดได้แน่นอน เช่น การจัดดอกไม้ การแกะสลักผลไม้ การแทงหยวก การทำหุ่นกระดาด การทำเครื่องดนตรี การทำยานพาหนะ เช่น เกวียน ล้อ เสื่อน กระจัง เป็นต้น

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคเหนือ

งานศิลปหัตถกรรมของภาคเหนือที่เกิดขึ้นตามลักษณะภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นที่เห็นได้ชัด (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527) ได้แก่

1. แกะสลัก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่อุดมด้วยป่าไม้ ชาวเหนือจึงนิยมทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยไม้
2. จักสาน เนื่องจากการบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่น ทำให้เกิดเครื่องมือเครื่องใช้ในการทวงหรือนึ่งข้าวเหนียว ได้แก่ หวดนึ่งข้าว ก่องข้าว และแอบข้าว นอกจากนี้เนื่องจากตามบ้านเรือนในภาคเหนือจะมีบ่อน้ำสำหรับใช้และดื่ม เป็นบ่อน้ำที่ขุดลึกลงไปใต้ดิน จึงต้องใช้น้ำฟุ้ง หรือน้ำถุ้ง ผูกเชือกหย่อนลงไปบ่อเพื่อตักน้ำ
3. เครื่องปั้นดินเผา เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมการบริโภค เช่น หม้อนึ่ง หม้อน้ำ เป็นต้น

1.5.2 ผลิภัณฑ์จักสาน

การทำเครื่องจักสาน สันนิษฐานว่าเริ่มต้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่าเครื่องจักสานเป็น "มารดาแห่งเครื่องปั้นดินเผา" เพราะได้มีการค้นพบร่องรอยของเครื่องจักสานบนผิวของเศษภาชนะเครื่องปั้นดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์หลายแหล่งในโลก เช่น ในประเทศจีนมีผู้ค้นพบเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งมีรอยภาชนะจักสานปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในระหว่างสมัยแห่งวัฒนธรรมจินยุคหินใหม่ เรียกว่า "ยางเซา" ประมาณอายุได้ 3,000 ปี ก่อนคริสตกาล (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2525) อีกทั้งจากรายงานการค้นพบของ เซอร์ เลโอนาร์โด วูลีย์ ได้พบรอยเครื่องจักสานปรากฏอยู่บนเครื่องปั้นดินเผาที่เมืองอูร์ ในประเทศเมโสโปเตเมีย อายุประมาณ 3,000 ปี ก่อนคริสตกาล ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หม้อใหญ่รู้นั้นเกิดขึ้นโดยการไล่น้ำเหนียวลงบนภาชนะจักสานให้หนาพอ เมื่อเผาเสร็จแล้วภาชนะจักสานก็จะไหม้สลายตัวไป เหลือแต่หม้อดินเผาที่มีลวดลายเครื่องจักสานปรากฏที่ผิว (นิจ วิทยชีรนนท์, 2522)

ประเทศไทยได้พบร่องรอยเครื่องจักสานบนเครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

อ.หนองหาน จ.อุดรธานี ประมาณอายุได้ประมาณ 4,900-5,600 ปี (หรือราว 2,900-3,600 ปี ก่อนคริสตกาล) นอกจากนี้ยังพบในแหล่งโบราณคดีในจังหวัดลพบุรี จึงเป็นไปได้ว่าเครื่องจักสานเป็นแม่แบบของเครื่องปั้นดินเผา (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2525 และวิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2535) หลักฐานอีกชิ้นหนึ่งที่กล่าวถึงเครื่องจักสาน คือนิยายปรัมปราซึ่งมีอายุกว่า 1,000 ปีมาแล้ว เกี่ยวกับบุญญาธิการของพระร่วง โดยกล่าวไว้ว่าได้มีการทำเครื่องจักสานเป็นภาชนะสำหรับใส่น้ำ สานขัดกันง่าย ๆ แล้วทาดด้วยชันเพื่อไม่ให้รั่ว เรียกว่า "กระออมครุ" หรือ "ครุ" เพื่อช่วยในการบรรพทุกน้ำศักดิ์สิทธิ์ไปส่งยังดินแดนขอม หลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงประวัติความเป็นมาของการใช้เครื่องจักสานนั้นจะสามารถศึกษาได้จากจิตรกรรมฝาผนังตามวิหารในวัดต่าง ๆ เช่น วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ. เชียงใหม่ และวัดตะคุ (วัดพระธาตุ) อ. ปักธงชัย จ.นครราชสีมา เป็นต้น (คณะอนุกรรมการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย, 2532)

การทำเครื่องจักสานของมนุษย์ในชนชาติต่าง ๆ เท่าที่ปรากฏอยู่มีรูปแบบ และลวดลายในการสานที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลวดลายในการสานที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่มากมายนัก ซึ่งมีผลบังคับให้รูปทรงเครื่องจักสานมีลักษณะจำกัดที่ใกล้เคียงกันไปด้วย ลักษณะการสานในยุคเริ่มแรกนั้น มีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งจะเริ่มต้นด้วยการนำกิ่งไม้ ใบไม้ เปลือกไม้ มาขัดกันง่าย ๆ เช่น การนำใบ

มะพร้าวมาสานขัดกันเป็นตะกร้าของเปรู พวกหมู่เกาะนิวเฮบริเดส (New Hebrides) และชนพื้นเมืองของออสเตรเลีย โดยสานตามแนวราบใช้วัสดุขัดไขว้ไปมาอย่างง่าย ๆ ตามแบบที่เรียกว่า ลายขัด ทำเป็นภาชนะของใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ด้วยเหตุที่เครื่องจักสานทำจากวัสดุที่ผุพังง่าย หลักฐานของเครื่องจักสานจึงไม่มีใครเหลืออยู่ (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ, 2524)

เครื่องจักสานของไทยหลายชนิดมีลักษณะร่วมกับ จีน ลาว และมาเลเซีย อย่างไรก็ตามไทยยังมีเครื่องจักสานอีกหลายชนิดที่มีเอกลักษณ์เป็นแบบฉบับของตนเอง เช่น กระเจดชนิดกันสอปากผาย กระบุงปากค้อม ฝาชีทรงดอกบัว งามของภาคกลาง เครื่องจักสานย่านลิเภา และกระเป๋าลายขีด (พยุห ไม้สิกรัตน์, 2535)

แหล่งผลิตเครื่องจักสาน

สาวิตรี เจริญพงศ์ (2537) ราชาวดี งามสง่า (2540) และสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม (2542) ได้กล่าวถึงแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของไทย ดังนี้

1. ตำบลสามง่าม และตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง เป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสานด้วยหวาย และไม้ไผ่ ตามลำดับ โดยหมู่บ้านวัดยางทอง ต.บางเจ้าฉ่า ถือเป็นแหล่งทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของไทย เพราะมีไม้ไผ่สีสุกเป็นจำนวนมากและงดงามกว่าที่อื่น ๆ
2. ตำบลบางนางร้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดอยุธยา เป็นแหล่งผลิตงอบใบลาน โดยแต่ละหมู่บ้านจะแบ่งช่วงการผลิตกัน เช่น หมู่บ้าน 1 ผลิตเฉพาะรังอบที่ทำจากไม้ไผ่ หมู่บ้าน 2 ทำโครงงอบ ส่วนหมู่บ้านที่ 3 ทำกระหม่อมงอบ
3. ชุมชนมุสลิมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นแหล่งผลิตปลาดิบตะเพียนกรุงเก่า (ปลาดิบตะเพียนใบลาน)
4. อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มจักสาน ช่วยกันผลิตและขาย
5. บ้านกลางแดด อ.เมือง จ.นครสวรรค์ เป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่
6. บ้านวังหลุม ต.วังหลุม อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร เป็นแหล่งผลิตภัณฑ์จากใบลาน
7. จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งผลิตเครื่องเงิน ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่สาน เคลือบด้วยรัก และเขียนลวดลายหรือปิดทอง ซึ่งพบเฉพาะในภาคเหนือ
8. จังหวัดปทุมธานี อยุธยา อ่างทอง สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครสวรรค์ พิจิตร และพะเยา เป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสานจากผักตบชวา

ประเภทของเครื่องจักสาน

เครื่องจักสานโดยทั่ว ๆ ไปในภาคต่างๆ ของไทย อาจแบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2537) ตามมูลเหตุการใช้สอย ได้แก่

1. เครื่องจักสานที่ใช้ในการบริโภค เช่น กระดัง กระซอน ก่องข้าว หวดนั่งข้าวเหนียว เป็นต้น
2. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นภาชนะ เช่น กระบุง กระเจด ชะลอม ตะกร้า เป็นต้น

3. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องตวง เช่น กระออม และกระชู่ เป็นต้น
4. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องเรือน และเครื่องปูลาด เช่น เสื่อต่าง ๆ เป็นต้น
5. เครื่องจักสานที่ใช้ป้องกันแดดฝน เช่น งอบ และหมวก เป็นต้น
6. เครื่องจักสานที่ใช้ในการจับดักสัตว์ เช่น ลอบ ไช และอีจู้ เป็นต้น
7. เครื่องจักสานที่ใช้เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี และศาสนา เช่น ก่องข้าวขวัญข้าว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เครื่องจักสานแต่ละประเภทในภาคต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น วัสดุ ขนาด รูปร่าง และลวดลาย เป็นต้น แต่ก็มีเครื่องจักสานบางประเภทที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่ปรากฏที่อื่น เช่น เครื่องจักสานอันเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมการบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งเกิดจากวัฒนธรรมการบริโภคของภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ หวดหนึ่งข้าว ก่องข้าว หรือแอบข้าว และ โตก เป็นต้น แต่รายละเอียดของรูปแบบและลวดลายของภาชนะเหล่านี้ในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนืออาจแตกต่างกันไป (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527) เครื่องจักสานของภาคเหนือมีเอกลักษณ์และรูปแบบที่หลากหลาย แตกต่างจากภูมิภาคอื่น ด้วยเงื่อนไขที่มีส่วนกำหนด คือ วัตถุดิบ ความถนัดของช่างฝีมือจักสาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ (คณะอนุกรรมการอนุรักษ์หัตถกรรมไทย, 2532)

เครื่องจักสานในภาคเหนือ

การผลิตเครื่องจักสานในภาคเหนือ ดังเช่นที่ จ.เชียงใหม่ และลำพูน ส่วนใหญ่เป็นการผลิตภายในบริเวณบ้านของผู้ประกอบการ และมีการกระจายการผลิตไปตามครัวเรือนต่าง ๆ เพื่อตัดปัญหาการจดทะเบียนและการเสียภาษีการค้า เทคนิคการผลิตเป็นการผลิตที่อาศัยมือและกำลังกายเกือบทุกขั้นตอน รูปแบบผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นแบบที่ทำสืบทอดกันมาแต่ดั้งเดิม (ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2528)

มานิช คงกะมันท์ (2477) ได้กล่าวถึงเครื่องจักสานในภาคเหนือที่น่าสนใจและมีใช้สอยทั่วไปว่ามีอยู่ 25 ประเภท ได้แก่

1. ข้าวหวด เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ สูงประมาณ 9 นิ้ว เส้นรอบวงประมาณ 30 นิ้ว ก้นเหลี่ยมปากกลม ใช้ใส่ข้าวเหนียวหลังจากแช่น้ำไว้จะนำมาใส่ข้าวหวด ปล่อยให้สะเด็ดน้ำ แล้วนำไปใส่ไหข้าวหนึ่ง
2. กัวะข้าว เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่คล้ายกระบุงสำหรับใส่ข้าวเหนียวหนึ่งที่สุกใหม่ ๆ แล้วใช้พายไม้คนให้ไอน้ำระเหยออกก่อนนำไปใส่ก่องข้าว เพราะนำไปใส่ก่องข้าวทันทีจะมีไอน้ำมากเกินไป ทำให้ข้าวแฉะ
3. ก่องข้าว เป็นภาชนะใส่ข้าวเหนียว
4. แอบข้าว เป็นภาชนะใส่ข้าวเหนียว แต่มีขนาดเล็กกว่าก่องข้าว
5. โตก เป็นที่วางกับข้าวคล้ายโต๊ะอาหารแต่มีรูปร่างกลมมีขาสูงประมาณ 1 ฟุต มีทั้งที่สานด้วยไม้ไผ่และหวาย และทำด้วยไม้สัก
6. กุ๊ป เรียกอีกอย่างว่า "หมวกงอบ" ภาคเหนือมีแหล่งสานกุ๊ป หรืองอบ ในหลายท้องที่ และรูปทรงของกุ๊ปจะต่างกันไป แม้จะสานด้วยใบตาล ใบลาน และไม้ไผ่เช่นเดียวกันก็ตาม

7. ก้วย เป็นภาชนะคล้ายเข่งของภาคกลาง คือ มักสานเป็นตาห่าง ๆ ใช้ใส่สิ่งของต่าง ๆ โดยมีชื่อเรียกและรูปทรงตามประโยชน์ใช้สอย เช่น ก้วยหนู ใช้ใส่ลูกหนูหอบเดินไปไกล ๆ ก้วยไก่ สำหรับใส่ไก่ และก้วยโจน เป็นก้วยสานง่าย ๆ สำหรับใส่ของชั่วคราว เช่น ถ่าน หน่อไม้ เป็นต้น
8. เข่งลำไย เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ที่ใช้ใส่ลำไย ก้นเหลี่ยม ปากกลม มีขอบปากแน่นด้วยตอกในตัว
9. ซ้าลอม หรือชะลอม เป็นภาชนะใส่ของสานด้วยลายเฉลาตาห่าง ๆ ใช้ใส่ของเดินทาง เช่น ผลไม้
10. ซ้าตาห่าง คล้ายกระบุง หรือเปี๊ยะ แต่สานด้วยตอกไม้ไผ่ ลายสานห่าง ๆ แม้มขอบด้วยตอกในตัว ใช้ใส่ของใหญ่ ๆ เช่น ผัก หน่อ มีมากใน จ. น่าน และแพร่
11. ซ้าตาทึบ หรือบุงตึบ เป็นภาชนะที่คล้ายบุง หรือซ้าตาห่าง แต่ลายละเอียด ทึบ มีหู ไม่เข้าขอบแต่เก็บริมในตัว มีใช้มากใน จ. น่าน
12. น้ำถั่ง หรือน้ำทุ้ง เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ยาชัน คล้ายกรวยหงาย มีหูทำด้วยไม้ ใช้ตักน้ำและสาวขึ้นจากบ่อน้ำ
13. น้ำเต้า เป็นภาชนะใส่น้ำเดินทาง โดยใช้เปลี่ยนผลน้ำเต้าแห้ง แล้วสานหรือถัก หุ้มด้วยหวายให้คงทน
14. คุ หรือ ครุ เป็นภาชนะขนาดใหญ่สานด้วยไม้ไผ่คล้ายกระบุง หรือกระดังขนาดใหญ่ ใช้สำหรับนวดข้าว หรือตีข้าวเปลือกให้หลุดจากรวง
15. วี เป็นพัดขนาดใหญ่ ใช้พัดเอาเศษหญ้าและฟาง หรือขี้เถ้าออกจากข้าว ใช้คู่กับคุ
16. ต่าง สัด หรือถึงดวงข้าว รูปร่างคล้ายเปี๊ยะหรือบุง 1 ต่าง เท่ากับ 14 ลิตร สานด้วยไม้ไผ่และหวาย
17. เปี๊ยะ หรือบุง สานด้วยไม้ไผ่ คล้ายกระบุงภาคกลาง แต่เตี้ยป้อมกว่า เปี๊ยะของเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง มีขอบไม้ไผ่ที่ปาก แต่เปี๊ยะเมืองแพร่และน่านนั้นไม่มีขอบ แต่จะเก็บริมขอบปากด้วยตอกในตัว มักทำเป็นคู่ ๆ สำหรับหอบข้าว รำ ถั่ว งา และพืชผลอื่น ๆ โดยทั่วไปมี 3 ขนาด คือ เปี๊ยะหลวง (ใหญ่) เปี๊ยะฮาม (กลาง) และเปี๊ยะหน้อย (ขนาดเล็ก)
18. บุง หรือบุงข้าวเจือ มีขนาดใหญ่กว่าเปี๊ยะ ใช้สำหรับเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าว
19. เปลเด็ก เป็นที่นอนสำหรับเด็ก คล้ายอ่างสี่ สานด้วยไม้ไผ่ มีหูสำหรับแขวนเพื่อให้กว้างไกลได้
20. เอ็บ เป็นภาชนะใส่เสื้อผ้าและของต่าง ๆ รูปร่างคล้ายกล่องสี่เหลี่ยมมีฝา สานด้วยไม้ไผ่และหวาย
21. ไส เป็นเครื่องจับดักสัตว์น้ำจำพวกกุ้ง ปู ปลา สานด้วยไม้ไผ่ มีรูปทรงและขนาดต่าง ๆ กันตามความต้องการ
22. สุ่ม เป็นเครื่องจับปลา รูปร่างคล้ายกรวยคว่ำ ตัดด้านแหลมเป็นช่องสำหรับใช้มือล้วงลงไปจับปลาในบริเวณแหล่งน้ำตื้น ๆ

23. ช้อง เป็นภาชนะสำหรับใส่สัตว์น้ำจำพวกกุ้ง ปู ปลา รูปทรงกลม ป่อง คอคอด ฝาครอบ มีงาสำหรับใส่ปลาสดลงไปได้โดยไม่ต้องเปิดฝา แต่ปลาจะออกไม่ได้เพราะติดงา มีหูสำหรับหิ้ว หรือสะพายบ่า ช้องมีรูปร่างต่าง ๆ กันไปตามความนิยมใช้สอย เช่น ช้องสำหรับใส่ปลา สำหรับสะพายบ่า ช้องสำหรับลอยน้ำได้ เป็นต้น
24. อีจู้ เป็นภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ มีงาสำหรับดักปลาโดยใช้เหยื่อล่อภายใน
25. ผักมิด เป็นผักหรือปลอกมิด สานด้วยไม้ไผ่รูปร่างแบน ๆ มีปากสำหรับเสียบมิด ใช้พกพาติดตัว

วัสดุที่ใช้ทำเครื่องจักสาน

วัสดุที่ใช้ทำเครื่องจักสาน แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ เช่น เครื่องจักสานของท้องถิ่นที่มีฝนตกชุก มักจะใช้ใบมะพร้าว หรือใบพืชอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นแผ่นใหญ่ ส่วนเครื่องจักสานของท้องถิ่นที่มีภูมิประเทศแห้งแล้ง นิยมใช้วัสดุจำพวกต้นหญ้าแห้ง การทำเครื่องจักสานด้วยวิธีมัด (coiling) นิยมทำกันในประเทศอัฟริกา และอเมริกาเหนือ ส่วนการทำแบบมัดเป็นวง (spiral coiling) และการทำแบบสาน (weaving) จะมีในประเทศแถบร้อนทั่วไป (มานิช กงกะนันท์, 2477)

สำหรับประเทศไทย ในจังหวัดราชบุรี ช่างจักสานจะใช้ไม้ไผ่สีสุก ไม้ไผ่เหลือง และไม้ไผ่เลี้ยง ซึ่งอยู่ในสกุล *Bambusa* ส่วนไม้ไผ่รวกอยู่ในสกุล *Thyrsostachys* นอกจากนี้ยังมีวัสดุหลักอีก 2 ชนิด คือ หวาย และเถาวัลย์ ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษสำหรับใช้สร้างส่วนสำคัญเพื่อความคงทนแข็งแรง เช่น ใช้หวายทำก้นและขอบ ซึ่งหวายและเถาวัลย์มีมากในจังหวัดกาญจนบุรี

วัสดุที่ใช้ผลิตเครื่องจักสานในภาคกลางมีหลายชนิด ได้แก่ ไม้ไผ่ต่าง ๆ ใบตาล ใบลาน กก และหวาย ซึ่งส่วนมากเป็นวัสดุที่มีใช้ในภาคอื่น ๆ เช่นกัน และลักษณะการใช้ใกล้เคียงกัน สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะใช้ ไม้ไผ่ ใบลาน ใบตาล ก้านมะพร้าว และหวาย ทำเครื่องจักสาน ซึ่งคล้ายคลึงกันกับภาคเหนือและภาคกลาง ส่วนวัสดุที่ใช้ในภาคใต้บางชนิดจะมีเฉพาะในภาคใต้เท่านั้น เช่น ย่านลิเภา คล้า กระจุต เตยทะเล ใบลำเจียก เชือกกล้วย ยอดลาน และหางอวน แต่ไม้ไผ่ก็ยังเป็นวัสดุที่สำคัญในการทำเครื่องจักสานเช่นเดียวกับในภาคอื่น ๆ (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539)

ไม้ไผ่

ไม้ไผ่ที่มีผู้นำมาทำเครื่องจักสานมีหลายชนิด (มานิช กงกะนันท์, 2477) ได้แก่

1. ไม้ไผ่บง เป็นไม้ที่มีลำต้นใหญ่ ลำต้นตรงไม่ค่อยมีหนาม ขึ้นอยู่ทั่วไปในภาคเหนือ ใช้ทำเครื่องจักสานประเภท เปียด บุง ช้า และกำวย ได้ดี
2. ไม้ไผ่หก เป็นไม้ลำต้นใหญ่ประมาณ 6 นิ้ว ขึ้นตามภูเขา ใช้สานแข่ง กระบุง ช้า และกระบองน้ำ ได้ดี
3. ไม้ไผ่เอี้ย เป็นไม้ไผ่ที่มีปล้องยาว ลำต้นบาง เนื้ออ่อน สามารถลอกเป็นเส้นตอกได้ดี มีมากในภาคเหนือ นิยมนำมาทำหมวก เสื้อ และโครงของเครื่องเงิน
4. ไม้ไผ่ซาง เป็นไม้ขนาดกลาง ขึ้นอยู่ทั่วไป นิยมนำมาทำตะกร้า ร้ว และตอกมัดข้าว

5. ไม้ไผ่รวกดำ เป็นไม้ลำต้นเล็ก ข้อตรง ขึ้นตามไหล่เขาทั่วไป ใช้ทำเครื่องจักสานสำหรับจับสัตว์น้ำได้ดี เพราะทนน้ำ ทนโคลนได้นาน
6. ไม้ไผ่สีสุก เป็นไม้ที่นิยมนำมาทำเครื่องจักสานมาก เพราะผิวสวย เนื้อแกร่ง เมื่อแกมีผิวเหลืองสวย มีมากในภาคเหนือ
7. ไม้ไผ่ป้าง เป็นไม้เนื้ออ่อนคล้ายไม้ไผ่เอี้ย มักขึ้นตามห้วย นิยมนำมาทำชะลอม เสื่อ กระเป๋า และหมวก

การเลือกไม้ไผ่สำหรับจักสาน

ในการจักสานนั้น ควรใช้ไม้ไผ่ที่เนื้อไม้มีความเหนียว ไม่อ่อนแอเกินไป (2-4 ปี) ไม่มีแมลง ลำต้นต้องตรงเพื่อให้ได้เส้นตอกดี และไม่ใช่ไม้ปลายดุ้น เพราะไม้ปลายดุ้นเมื่อนำมาจักและเหลาเป็นเส้นตอกแล้วจะได้เส้นตอกเสียว ใช้สานไม้ได้เป็นส่วนมาก ไม้ไผ่ที่อายุต่ำกว่า 2 ปี เมื่อทำเป็นเครื่องจักสานแล้ว มักมีตัวมอดไชไม้ ไม้ไผ่ที่จะนำมาทำเป็นเครื่องใช้ต้องการความคงทน ก่อนใช้ควรจะนำไปต้มหรืออบ เพื่อป้องกันเชื้อราหรือตัวมอด (เอนก บุญภักดี และพิสนธิ์ ใจสุทธิ, 2526)

การเก็บถนอมไม้ไผ่

ไม้ไผ่ที่ถูกตัดในระยะเวลาที่มีอายุเพียงพอจริง ๆ และเก็บไว้ในที่อากาศแห้งดีตามลักษณะปกติจะมีข้อเสียหายน้อยที่สุด และผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ที่ตากแห้งสนิท ภายหลังที่ได้ต้มในน้ำร้อนประมาณ 10 นาที ก็จะสามารถทนทานไปนานหลายเท่าของไม้ไผ่ที่เก็บโดยไม่ได้ต้ม

1. การป้องกันแมลง

สนไชย ฤทธิโชติ (2539) ได้กล่าวถึงวิธีป้องกันแมลงซึ่งโดยทางปฏิบัติกระทำได้ดังนี้

1. ใช้ยาพิษหรือตัวยาเคมีพิเศษ
2. ขจัดออกเสียซึ่งธาตุแป้ง (Starch) และธาตุไข่ขาว (Albumins) ที่เป็นต้นเหตุให้เกิดความเสียหายจากแมลงมีพิษ
3. ร่มแก๊ส ให้สามารถป้องกันได้โดยถาวร หรือป้องกันได้ชั่วคราว
4. ป้องกันความเสียหายโดยวิธีสกัดกั้นความชื้นและเชื้อแบคทีเรียในอากาศ

การฉาบเคลือบ

ไม้ไผ่ส่วนมากมักเป็นตัวดูดความชื้นในอากาศได้อย่างสูง ผิวนอกซึ่งมีเยื่อหนาแน่นและแข็งแรงไม่ค่อยจะเป็นอันตรายจากแมลงและเชื้อราดินเท่าใดนัก แต่ผิวภายในซึ่งหยาบและอ่อนนุ่มนั้นมักจะเสียหายก่อนส่วนอื่น ๆ เสมอ ดังนั้นควรต้องฉาบยาให้ทั่วผิวด้านในและตามร่องของต้นไผ่ พร้อมทั้งเคลือบยาเพื่อป้องกันความชื้นในเวลาเดียวกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดเชื้อราขึ้นได้ ก่อนจะทำการเคลือบต้องเอาน้ำมันของไม้ไผ่ออกเสียก่อน

การทาและการชุบน้ำยาเคมี

น้ำยาเคมีสำหรับป้องกันแมลง ได้แก่ คอปเปอร์ซัลเฟต ซิงค์ซัลเฟต คอปเปอร์นิโคแอซิด เลดอะซิเตด บอแรกซ์ ฟลูออริกซิดา สารส้ม น้ำยาของคลอโรฟอสฟอรัส น้ำการบูร แนฟทาไลน์คลอไรด์ และเพนตาคลอโรฟีโนล เป็นต้น นำมาทาไม้ไผ่ หรือนำไม้ไผ่จุ่มลงในน้ำยาเคมีดังกล่าว เมื่อไม้ไผ่ถูกรักษาด้วยน้ำยาเคมีแล้ว จะเปลี่ยนสีผิวภายนอก กลายเป็นสีน้ำเงินเมื่อถูกน้ำยาคอปเปอร์ซัลเฟต เป็นสีค่อนข้างเหลืองเมื่อชุบน้ำยาบอแรกซ์ เป็นสีเหลืองอมน้ำตาลเมื่อชุบน้ำโซดาไฟ (คอสติกโซดา) หรือโซเดียมคาร์บอเนต ดังนั้นเมื่อต้วยยาเคมีที่ทาไว้ชนิดใดอ่อนลงไปเมื่อเทียบกับชนิดอื่น ๆ ก็ให้น้ำยาชนิดนั้นซ้ำอีก เมื่อจะต้องฟอกไม้ไผ่ด้วยแล้วก็ให้ใช้ผงฟอกขาว คลอริก บลิซซิงพาวเวอร์ (Chloric Bleaching Power) ผสมกับโซดาไฟ (Caustic Soda) จำนวนเล็กน้อยและโซเดียมคาร์บอเนต

วิธีการอื่น ๆ

1. เอาไม้ไผ่แช่ลงในน้ำ สำหรับไม้ซึ่งกรรมดาควรเอามาแช่น้ำไว้สัก 7-10 วัน และถ้าเป็นต้นไม้ทั้งต้นควรนำเอาไปแช่ให้นานวันกว่าที่กล่าวแล้ว ซึ่งป้องกันการผุเน่าโดยการแช่น้ำที่ไหลได้
2. ถ้าเป็นผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ให้เก็บบรรจุไว้ในหีบ ปิดฝาผนึกแน่น ใส่ยาฆ่าแมลงไว้ด้วย เช่น แนฟทาไลน์ เป็นต้น
3. การรมด้วยกำมะถันก็ได้ผลดีเช่นกัน

แมลงมีพิษสำหรับต้นไม้ ได้แก่ ไครโรฟอรัส ยะปอนนิกัส เซฟโรเรต (เซอแรมไบเซด)

ลีดส์บรันเนียส สติฟีนส์และไดโนเดอรัสมินูตัส ฟาบริเซียส (ลีดส์ไค)

วิธีการป้องกันแมลงมีพิษและเชื้อราดินมีอยู่หลายวิธีดังกล่าวข้างต้น ซึ่งแต่ละวิธีมีผลดีและผลเสียแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้ผลิตควรเลือกวิธีที่ดีและเหมาะสมสำหรับความมุ่งหมายที่จะตกแต่งผิวไม้ไผ่ให้สวยงาม ประหยัด และเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมด้วย

2. การป้องกันเชื้อราดิน

สนไชย ฤทธิโชติ (2539) ได้กล่าวถึงวิธีป้องกันเชื้อราดิน 2 วิธี ดังนี้

การเคลือบ

การเคลือบไม้ไผ่เพื่อป้องกันความชื้นนั้นใช้ชนิดเดียวกับยาเคลือบป้องกันแมลง และจำเป็นเฉพาะกับผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่เท่านั้น ไม่ค่อยนิยมใช้กับต้นไม้

การตากแห้ง

เชื้อราดินของผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ คือ แอสเพอร์จิลลัส และเพนนิสซิลเลียม ซึ่งเพนนิสซิลเลียมนี้มีอิทธิพลมาก เชื้อราดินมักแพร่ไปในอากาศมีอุณหภูมิ $28^{\circ} - 90^{\circ} \text{C}$ และมีความชื้นสัมพัทธ์สูงกว่า 80% ดังนั้นจึง

จำเป็นต้องรักษาลังสินค้าไม้ไผ่และสำรองที่สำหรับเก็บสินค้าให้มีอากาศแห้งอยู่เสมอ ทั้งต้องบรรจุเครื่องมือที่ดูความชื้น เช่น ปูนดิบ (Raw Lime) เป็นต้น โดยเอาใส่ถุงขนาดพอเหมาะแล้ววางไว้ในคลังสินค้านั้น และควรรักษาคุณภาพไม้ไผ่ให้ดีก่อนนำเข้าไปเก็บในคลังสินค้าด้วย การตากให้แห้งยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันเชื้อราได้โดยสมบูรณ์

3. การฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ และการป้องกันเชื้อราดินด้วยวัตถุเคมี

สนไชย ฤทธิโชติ (2539) ได้กล่าวถึงการฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ และการป้องกันเชื้อราดินด้วยวัตถุเคมี ซึ่งมีอยู่หลายวิธีดังนี้

1. น้ำมันสน (Turpentine Oil) ผสมกับน้ำมันมัสตาร์ด (Solution of Mustard Oil) 1% น้ำมันเตอรเป็นไทร์ ผสมกับน้ำมันกรอมเวล กรดเตอรเป็นไทร์ ซาลิซิลิกแอซิด ฯลฯ นำมาใช้ทาไม้ไผ่
2. นำไม้ไผ่มาต้มในน้ำยาผสมกรดบอราซิก (Boracic Acid Solution)
3. นำผงพาราฟอร์มัลดีไฮด์ (เป็นวัตถุเคมีของฟอร์มาลีน) ใส่ลงไปในหีบห่อที่บรรจุผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ โดยปริมาณ 1/3,000 ของปริมาตรในหีบห่อนั้น
4. การแช่ไม้ไผ่ในน้ำยาโซเดียมคาร์บอเนต แนฟทาลีน คลอไรด์ กำมะถัน และเพนตาคลอโรฟีโนล (P.C.P) ตามวิธีป้องกันแมลงนั้นก็ย่อมได้ผลสำเร็จสำหรับการป้องกันเชื้อราดินด้วยเหมือนกัน
5. การต้มไม้ไผ่ในน้ำสบู่มาเซล (Solution of "Marsel Soap") 0.1 – 10% หรือสบู่โซฟเลส (Soapless Soap)
6. การต้มไม้ไผ่ในน้ำโซดาไฟ (Caustic Soda) 0.1% และสบู่โซฟเลส 0.2% นานประมาณ 50-60 นาที

ตอกไม้ไผ่

ตอกไม้ไผ่ที่ใช้ทำเครื่องจักสาน มี 5 ลักษณะ ดังที่ เอนก บุญภักดี และพิสดาร ใจสุทธิ (2526) สนไชย ฤทธิโชติ (2539) และไพโรจน์ จิระพงษ์ (2539) ได้กล่าวไว้ คือ

1. ตอกปิ่น เป็นตอกที่จักโดยผ่าเป็นแนวขนานกับผิวไม้ ส่วนของท้องไม้จะไม่ใช้ ตอกชนิดนี้จะได้ผิวไม้เต็มหน้า แยกเป็นตอกผิว และตอกเนื้อไม้ มีขนาดกว้าง 1/4 หรือ 1 นิ้ว มักจะให้ความทนทานแข็งแรงมาก การเหลาตอกปิ่นต้องเหลาให้ทั้ง 2 ข้างอ่อนแอ่งหนาบางเสมอกันเสียก่อน แล้วจึงเหลาลบเหลี่ยมทั้ง 4 ที่ริมของเส้นตอกนั้นออก เส้นตอกนั้นจะคล้ายเมล็ดแตง เพื่อที่เมื่อนำมาใช้สานแล้วจะทำให้สามารถจัดเส้นตอกให้ชิดกันได้ดี
2. ตอกตะแคง จักโดยการหักปลายมิด หรือด้ามมิดเข้าหาศูนย์กลางเส้นรอบวงของลำไม้ไผ่ จะได้ตอกกว้างตามความหนาของเนื้อไม้ และเหลาให้มีขนาดเท่ากันตลอดเส้น ในเส้นตอกอาจจะมิดพอดีก็ได้ หรือไม่ก็ได้ ตอกตะแคงมีลักษณะเล็กและแคบกว่าตอกปิ่น

3. ดอกกลม จะจักเป็นสี่เหลี่ยมด้านเท่า หรือผืนผ้าเล็กน้อย แล้วเหลาตามความยาวโดยรอบ จะได้ดอกหน้าตัดเป็นรูปกลม หรือรูปไข่ให้ความแข็งแรงและสวยงาม แต่สิ้นเปลืองแรงงาน และใช้เวลามาก
4. ดอกไฟล การเหลาดอกชนิดนี้ใช้วิธีเดียวกับดอกปั้นและดอกตะแคง แต่เป็นดอกที่มีขนาดเล็กกว่าดอกตะแคงลงไปอีกเท่านั้น
5. ดอกเหลี่ยม จะเป็นดอกปั้นหรือดอกตะแคงหรือดอกใด ๆ ก็ตาม วิธีเหลาดคล้ายกับดอกกลม คือ ไม่เหมือนกับวิธีเหลาดอกชนิดอื่น เป็นแต่เพียงเหลาให้เกลี้ยงเท่านั้นก็พอ ส่วนเหลี่ยมของเส้นดอกก็ไม่ต้องลบเหมือนดอกชนิดอื่น ๆ

หวาย

หวายที่นำมาใช้จักสาน

หวายที่สามารถนำมาใช้จักสานได้มีอยู่หลายชนิด (สนไชย ฤทธิ์โชติ, 2539) ได้แก่

1. หวายโป่ง มีขนาดใหญ่กว่าหวายชนิดอื่น ๆ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 นิ้ว หรือขนาดเท่าไม้รวก เคยปรากฏว่ามีการนำมาใช้ทำเฟอร์นิเจอร์
2. หวายขม มีลักษณะเปราะ เนื้อสีแดงแก่คล้ำ เสี้ยนหยาบแข็ง ขนาดลำประมาณหัวแม่มือ ใช้แทนเชือกผูกของได้
3. หวายตะค้า มี 2 ชนิด ได้แก่ ตะค้าทะเล หรือตะค้าทอง มีสีเหลือง มีมากในแถบภาคใต้ และตะค้าดอน มีผิวหน้าและสีเหลืองมากกว่า ค่อนข้างเหนียว
4. หวายหอม ขนาดค่อนข้างเล็ก ผิวเนื้อของหวายด้านนอกจะมีสีขาวมัว ๆ ส่วนภายในมีสีขาวเนื้อละเอียด
5. หวายชุมพร มีมากที่ จ.ชุมพร ผิวเนื้อดำ เหนียวมาก และทนน้ำได้ไม่นาน
6. หวายสะเดียง (หวายสะเดา หรือหวายสนิม) มีชุกชุมในป่าดงดิบแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จ. อุบลราชธานี และนครราชสีมา
7. หวายตะนอย (หวายหางหมู) ลำเล็กกว่าหวายชนิดอื่น คือ ขนาดประมาณ 0.5 ซม. ผิวเนื้อค่อนข้างแข็งแกร่ง ค่อนข้างเหนียว
8. หวายลิง มีอยู่ทางแถบตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จ. จันทบุรี มีลักษณะแปลก คือ ไม่มีหนาม และขึ้นได้ทั้งในน้ำจืดและน้ำเค็ม ลำต้นโตประมาณ 1-4 ซม.
9. หวายสามใบต่อ (หวายขมดง) ขึ้นเป็นกอใหญ่มีลักษณะต่างกับหวายชนิดอื่น คือ มีใบเล็กและใบเป็นหยัก 3 หยัก
10. หวายขี้ไก่ ไม่ค่อยเหนียว ใช้สานของต่าง ๆ ได้ แต่ไม่ค่อยสวย
11. หวายน้ำ (หวายแดง) มีผิวค่อนข้างแดง เนื้อหยาบ หยุน ๆ ไม่ค่อยเหนียว
12. หวายขี้ขาว ใช้ในการจักสานหรือประกอบกับหวายชนิดอื่นเพราะเนื้อขาว

การตัดหวาย

หวายที่ตัดไปขายมักเป็นหวายที่โตเต็มที่ ไม่อ่อนแก่เกินไป กาบใบของลำต้นหวายเริ่มร่วง หล่น อายุ 6-15 ปี เรียกว่า หวายรุ่น เนื้อหวายจะยืดหยุ่น เหนียว ผิวปลั่งแข็งเป็นมัน เงาม เลื่อม ความยาว ประมาณ 15-20 ฟุต ซึ่งเหมาะแก่การใช้งาน ถูที่เหมาะแก่การตัดหวายมากที่สุด คือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง มีนาคม หวายที่มีคุณภาพดีที่สุด คือ หวายสิงคโปร์ (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539)

การเตรียมหวายในงานจักสาน

หวายที่นำมาใช้งานจะต้องนำมาจักให้เป็นเส้นเข้าเครื่องเสียดให้มีขนาดเท่ากันตลอดทั้งเส้น เสียดก่อน จึงนำไปแช่น้ำเพื่อให้หวายอ่อนตัวและเหนียว แล้วนำไปใช้งาน ข้อปฏิบัติที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำ เครื่องจักสานด้วยหวาย คือ จะต้องนำเส้นหวายมาตากให้แห้งสนิทเพื่อป้องกันการหดตัวในภายหลัง และป้องกัน มอดและแมลงบางชนิด (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539 และ ราชาวดี งามสง่า, 2540)

ในงานจักสานจะสามารถใช้หวายทั้งชนิดที่เป็นเส้นหวายและดอก ส่วนใหญ่เส้นหวายจะถูก นำมาสานตะกร้าเท่านั้น ไม่นิยมนำมาสานภาชนะอย่างอื่น ส่วนหวายที่จักเป็นดอกนิยมนำมาผูกมัด ตกแต่ง และสานภาชนะบางอย่างได้ โดยทั่วไปหวาย 1 เส้น สามารถจักเป็นดอกได้ 8 เส้น

ย่านลิเภา

ย่านลิเภาเป็นพืชไม้เลื้อยชนิดหนึ่ง ขึ้นตามป่าธรรมชาติ มีสีน้ำตาลเข้ม สีนาก และสีดำ ลำต้น เหนียว ทนทาน มีชื่อเรียกอื่น ได้แก่ ย่านนิเภา ย่านยายเภา ย่านลำเภา หรือย่านเภา (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2537) มี 2 ชนิด คือ ย่านลิเภาเล็ก มีลักษณะคดงอ พันกันใช้ทำเครื่องจักสานไม่ได้ นิยมใช้ผูกมัดเท่านั้น ส่วนย่านลิเภา ใหญ่ ลำต้นโตกว่าและไม่คดงอมากนัก จึงนิยมใช้ทำเครื่องจักสาน

วิธีการเลือกและเตรียม

วิเชียร ณ นคร และคณะ (2521) ได้กล่าวถึงการเลือกและเตรียมนิเภาว่ามีขั้นตอนดังนี้

1. ต้องเลือกย่านลิเภาที่แก่จัด มีขนาดยาวพองาม เด็ดใบทิ้งแล้วฉีกออกเป็น 2 ซีก เอาไส้ออก จากนั้นลอกเปลือกออกแล้วแขวนในที่ร่มจนค่อย ๆ แห้งไปเอง
2. การทำให้ย่านลิเภามีขนาดเท่ากันโดยการชุดเกลือตากแห้งใหม่

กระจุต

กระจุตเป็นพันธุ์ไม้จำพวกกก ขึ้นตามชายหนองบึง ลำต้นกลมขนาดราวดินสอดำ ก่อนจะนำมา สานเป็นเสื่อต้องนำไปแช่ลงในโคลน เพราะโคลนจะช่วยรักษาไม่ให้เปลือกกระจุตแตกและมีสีเหลืองสวยงาม หลังจากนั้นนำไปตากแดดจนเกือบแห้ง แต่ปัจจุบันนิยมย้อมสีกระจุตเป็นสีต่าง ๆ แล้วนำไปสานสลับลวดลาย แหล่งกระจุตที่สำคัญ คือ ตำบลทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2537)

ผักตบชวา

การเตรียมก้านผักตบชวาเพื่อทำผลิตภัณฑ์จักสานมี 6 ขั้นตอน ตามที่กองอุตสาหกรรมในครอบครัว (2541) ได้กล่าวไว้

1. การคัดเลือกลำต้น ควรเลือกลำต้นคุณภาพดี ขนาดความยาวตั้งแต่ 70 ซม. ขึ้นไป ถ้าลำต้นแก่ ขณะสดอยู่จะมีสีเขียวเข้ม เมื่อตากแห้งแล้วจะเป็นสีน้ำตาลแก่ แต่ถ้าเป็นต้นอ่อนสีจะเขียวตองอ่อน ปลายโคนของลำต้นเขียว เมื่อตากแห้งแล้วจะเป็นสีขาวนวล
2. การตัด ควรตัดให้ถึงปลายโคน และปลายใบ เพื่อจะได้ก้านของผักตบชวาที่ยาวเต็มที่
3. การล้าง
4. การผ่าซีก การสานผลิตภัณฑ์บางชนิดใช้ผักตบชวาทั้งเส้น แต่บางชนิดควรผ่าซีกก่อน โดยจะทำหลังจากล้างน้ำแล้ว วิธีผ่าใช้มีดคม ๆ ผ่าเป็น 2-4 ชิ้น แล้วนำไปตาก
5. การทำให้แห้ง มี 2 วิธี คือ การตาก และการอบแห้ง ซึ่งการตากนั้น มีทั้งการวางตากในแนวนอน และการตากโดยแขวนตามแนวตั้ง ส่วนการอบแห้ง มีทั้งการอบไอน้ำ และการอบแห้ง
6. การป้องกันเชื้อรา มี 2 วิธี คือ การใช้สารละลายบอริก แอซิด (Boric Acid) ในอัตราส่วน 30 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร และการชุบผิวด้วยแล็กเกอร์แห้งตมในน้ำเดือด ผสมเกลือป่นและสารส้มเล็กน้อย ปล่อยให้แห้งก่อน แล้วใช้แปรงทาสีทาผิวเครื่องจักสาน และนำไปตากให้แห้ง

นอกเหนือจากการป้องกันเชื้อราด้วยวิธีดังกล่าว สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า มีสารเคมี 2 ชนิด ที่สามารถป้องกันเชื้อราในเส้นใยพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และปลอดภัยในการใช้มากที่สุด คือ Traetex 243 ซึ่งใช้สำหรับแช่เส้นใยผักตบชวาในปริมาณความเข้มข้น 1% โดยปริมาตร และ Acticide EP Paste ซึ่งใช้ผสมในแล็กเกอร์ สำหรับทาเคลือบผิวภายนอกของผลิตภัณฑ์ ในปริมาณความเข้มข้น 2% โดยปริมาตร (กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2541)

ไบลาน

ก่อนการนำไบลานมาใช้ทำเครื่องจักสานจะต้องผ่านขั้นตอนการเตรียมไบลาน การเลียดไบลาน การฟอกขาวไบลาน และการย้อมสีไบลาน (กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2528)

1. การเตรียมไบลาน มีขั้นตอนหลัก 3 ประการ คือ การตัดยอดลาน การทอนไบลาน และการคัดเลือกไบลาน
2. การเลียดไบลาน เพื่อให้ไบลานเป็นเส้นตรงตลอดทั้งเส้น และได้ขนาดกว้างตามต้องการ
3. การฟอกขาวไบลาน ใช้น้ำยาเคมีฟอกขาว ได้แก่ โซเดียมไฮโดรซัลไฟท์ 100 กรัม ต่อน้ำหนักไบลาน 1 กิโลกรัม
4. การย้อมสีไบลาน โดยใช้สีย้อมเส้นใยพืช หรือสีย้อมไหม (สีแอซิด)

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจักสาน

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2525) ได้แบ่งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจักสานออกเป็น 2 ลักษณะกล่าวคือ

1. เครื่องมือและอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ทำเครื่องจักสานพื้นบ้านทั่ว ๆ ไป

เครื่องมือและอุปกรณ์สำคัญที่ใช้สำหรับทำเครื่องจักสานของชาวชนบท (มานิช กงกะนันท์, 2477; ไพโรจน์ จิระพงษ์, 2539 และ ราชวดี งามสง่า, 2540) ได้แก่

1. เลื่อยมือ ฟันละเอียด ใช้ตัดลำไม้ตามขวางให้มีขนาดความยาวเท่ากันก่อนจะผ่าเป็นไม้ซีก
2. มีดโต้ สำหรับฟัน ตัด ลิดกิ่ง เลาะปล้อง ผ่าไม้ เป็นมีดขนาดใหญ่ มีสันหนาคม น้ำหนักมาก มีความยาว 40-50 เซนติเมตร มี 2 ชนิด คือ ชนิดสันโค้ง และสันตรง ใช้จักตอกหยาบและหนา
3. มีดจักตอก เป็นมีดรูปเรียวแหลม ค่อนข้างเบา คม ปลายแหลม คมมีดโค้งตามสมควร ด้ามกลม ยาว 12-14 นิ้ว งอนไปตามข้อศอกเพื่อสามารถสอดเข้าไปขัดตามท้องแขน ช่วยในการบังคับคมมีดขณะเหลาตอก ใช้จักตอกละเอียดและบาง มีน้ำหนักเบา ช่างมักจะใช้เป็นมีดประจำตัว
4. คีมไม้ ซึ่งทำด้วยไม้แข็งและเหนียว เช่น ไม้ชิงชัน แก่นไม้มะขาม ใช้ดึงเส้นใยที่มือไม่สามารถจับได้
5. เหล็กหมาด มี 2 ชนิด คือ ปลายแหลม และปลายแบน ลักษณะคล้าย ๆ เหล็กไขควง แต่เส้นเล็กกว่า และมีด้ามไม้จับขนาดเหมาะสมมือ
เหล็กหมาดปลายแหลม - ใช้สำหรับเจาะรูร้อยเส้นตอก หรือเส้นหวาย ทำด้วยเหล็กกล้า เป็นรูปเรียวแหลม ยาวประมาณ 3 นิ้ว ส่วนด้ามจะกลวง
เหล็กหมาดปลายแบน - ใช้สำหรับจัด หรือ แะ เข้าไประหว่างเส้นตอกที่สานไว้แล้ว ทำด้วยเหล็กกล้าเป็นรูปเรียว ยาวประมาณ 4 นิ้ว มีด้ามยาว 1 ฟุต
6. เลื่อย ทำด้วยแผ่นเหล็ก สังกะสี หรืออลูมิเนียม เจาะเป็นรูกลมขนาดต่าง ๆ ตามต้องการ ใช้สำหรับหวายที่จะนำมาลบความคม เหลาเป็นเส้น เพื่อให้เส้นสม่ำเสมอ สำหรับผูกและถัก

สำหรับงานจักสานจากผักตบชวาจะใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เพิ่มเติม (กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2541) ได้แก่

1. เครื่องรีดผักตบชวา ซึ่งประกอบด้วยลูกกลิ้งโลหะ ใช้สำหรับรีดผักตบชวาให้แบนเรียบ
2. ส้อมหัวเหล็ก ใช้สำหรับทุบ หรือ ตอกตะปูลงบนหุ่นไม้
3. เข็มใหญ่ และเล็ก ใช้สอดเส้นใย หรือเย็บทำผลิตภัณฑ์
4. กรรไกร ใช้ตัดแต่งขนาดของเส้นผักตบชวา ก่อนนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
5. ตะปูเข็ม ใช้ตอกลงบนหุ่นไม้

6. ขวดฉีดน้ำ ก่อนทำผลิตภัณฑ์ทุกครั้งควรใช้น้ำฉีดหรือพรมเส้นผักตบชวา เพื่อให้เส้นผักตบชวาขึ้น และน้ำ
7. หนุ่นไม้รูปแบบต่าง ๆ ใช้กำหนดขนาดและรูปแบบต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ที่ทำ

2. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมพัฒนาขึ้น

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้พัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ขึ้นเพื่อใช้ในงานจักสานโดยเฉพาะรวม 4 ประเภท

1. เครื่องจักตอกด้วยมือ ใช้เลียดตอกไม้ไผ่ให้มีความหนาบางตามต้องการ ไม้ไผ่ที่ใช้กับเครื่องมือนี้ต้องเป็นไม้ไผ่สดหรือไม้ไผ่แห้งที่แช่น้ำแล้วอย่างน้อย 2 วัน และหนา 5 มม. ตอกที่จักได้จะมีความหนา 0.5-2.5 มม. และกว้าง 3-35 มม.
2. เครื่องจักตอกแบบใช้มอเตอร์ไฟฟ้า ใช้เลียดตอกไม้ไผ่ให้มีขนาดหนาบาง เหมาะกับการนำตอกที่ได้ไปใช้ในงานสานหยาบ ๆ เช่น สานเชิง หลัว เสือลำแพน เป็นต้น สามารถเลาะข้อและจักไม้ซึ่งยาว 3 เมตร กว้างไม่เกิน 1 นิ้ว ได้ตอกบาง 1 มม.
3. เครื่องเลียดบาง ใช้เลียดตอกไม้ไผ่หรือวัสดุอื่น ๆ ให้หนาบางตามต้องการ เหมาะกับการใช้เลียดตอกในงานที่ละเอียดประณีตมากขึ้น ในขั้นต่อจากการใช้เครื่องจักตอกด้วยมือหรือ ใช้มอเตอร์ไฟฟ้า เพราะสามารถเลียดตอกไม้ไผ่ได้บางถึง 0.2 มม. และหน้าตอกกว้างได้ถึง 25 มม.
4. เครื่องเลียดด้วยมือ ใช้เลียดตอกไม้ไผ่หรือวัสดุอื่นให้มีขนาดกว้างแคบตามต้องการ สามารถเลียดตอกไม้ไผ่ได้กว้างถึง 11/16 นิ้ว (5 หนุนครึ่ง) และสามารถปรับใช้เลียดบางได้แต่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

กรรมวิธีการจักสาน

แม้ว่าเครื่องจักสานจะมีเส้นทางวิวัฒนาการอันยาวนาน แต่รูปแบบและกรรมวิธีการผลิตในปัจจุบันยังคงไม่แตกต่างจากในอดีตมากนัก มาโนช กงกะนันท์ (2477) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเครื่องจักสานราชบุรี สรุปได้ว่ากรรมวิธีในการทำเครื่องจักสานนั้นยังคงเหมือนเดิม สำหรับกรรมวิธีในการจักสานนั้นโดยปกติมีการดำเนินการ 5 อย่าง คือ จัก ถัก เย็บ สาน และทอ

สำหรับงานที่ใช้ผักตบชวาจะเพิ่มกรรมวิธีอีก 3 ลักษณะ (กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2541) ได้แก่ พัน ซึ่งประกอบด้วยการพันข้าม และการพันไขว้ ตีเกลียว และ ผูก เช่น การผูกเป็นรูปถุง หรือ ผูกเป็นรูปเปลยวน ซึ่งจะผูกตะแคงหรือตั้งก็ได้

ลายจักสาน

ลายจักสานนับเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของการขึ้นโครงสร้างผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน การเลือกใช้ลายจักสานใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ เช่น อาจใช้ลายขัตรีธรรมดา

เพื่อให้เกิดความแข็งแรงทนทานและความสะดวกในการสาน หรือถ้าต้องการสานภาชนะที่มีตาต่างๆ เช่น ชะลอม เข่ง มักสานด้วยลายเฉลว เป็นต้น (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2525)

หลักเกณฑ์ในการแบ่งแม่ลายจักสาน

หลักเกณฑ์การแบ่งแม่ลายจักสาน สามารถทำได้หลายลักษณะตามแนวคิดของนักวิชาการ จากการศึกษารวบรวมข้อมูลของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2525) พบว่ามีการจำแนกหลักเกณฑ์ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 จากการศึกษาวิจัยของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2524) ได้ใช้หลักเกณฑ์แบ่งแม่ลายจักสานเป็น 4 แม่ลาย คือ ลายขัด ลายทแยง ลายขด และลายอิสระ การแบ่งแม่ลายตามลักษณะนี้ พิจารณาจากการวางแผนเส้นตอกหรือวัสดุอื่นที่ใช้สานตามแนวต่าง ๆ เช่น แนวตั้ง แนวนอน และแนวทแยง

ลักษณะที่ 2 นิกร นุชเจริญผล (2525) ใช้หลักเกณฑ์แบ่งแม่ลายจักสานเป็น 10 แม่ลาย คือ ลายขัด ลายเฉลว ลายสอง ลายสาม ลายคู่ป ลายเวียนรัศมี ลายส้ม ลายไพล ลายกลม และลายเบ็ดเตล็ด

การแบ่งแม่ลายตามลักษณะนี้ แบ่งตามลักษณะวิธีการสาน และตามชื่อลายสานที่ปรากฏ เป็นลวดลายสำเร็จรูป และแบ่งการพัฒนาลายสานออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ลายแม่บท ลายพัฒนา และลายประดิษฐ์

ลักษณะที่ 3 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2525) ใช้หลักเกณฑ์แบ่งลายจักสานเป็น 4 แม่ลาย คือ ลายขัด ลายเหลี่ยม (ลายเฉลว) ลายพระจันทร์ (ลายหัวส้ม) และลายกันหอย การแบ่งแม่ลายตามลักษณะนี้ ใช้หลักเกณฑ์ตามวิธีการสานขึ้นลายจักสานของเส้นตอก หรือวัสดุอื่นที่ใช้ในการสาน

การมัดหวาย

งานจักสานส่วนใหญ่จะเสร็จลงไม่ได้ถ้าขาดการมัดหวาย หรือถักหวาย ซึ่งเป็นการนำหวายเส้นเล็ก ๆ มาผูกให้ลายสานไม่หลุดออกจากกัน เพิ่มความคงทนแข็งแรงให้กับเครื่องจักสาน และตกแต่งงานสานให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น เช่น ตรงขอบปากของภาชนะ มุมกันของภาชนะ และหูของภาชนะ เป็นต้น ลายมัดหวายมีหลายลายด้วยกัน ได้แก่ มัดหวายเดี่ยว มัดหวายคู่ มัดสามหวาย มัดห้าหวาย ลายจูงนาง ลายกระดุก สันปลาช่อน และกวางเหลียวหลัง

การรมควัน

ภายหลังจากการจักสานเครื่องใช้ขึ้นได้เสร็จแล้ว ควรนำไปรมควัน ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ของฟางข้าวเพื่อให้เครื่องจักสานมีสีส้มสวยงามและมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ และยังทำให้สีของไม้ไผ่กลายเป็นสีเดียวกันทั้งหมด (สีส้มอ่อนทั้งชิ้น)

ช่องทางการจัดจำหน่าย

จากการศึกษาของ ราชวดี งามสง่า (2540) เกี่ยวกับอาชีพช่างจักสานในตำบลบางเจ้าฉ่า จ.อ่างทอง พบว่าช่องทางการจัดจำหน่ายเครื่องจักสาน ประกอบด้วย

1. พ่อค้ารวบรวม ซึ่งเป็นร้านค้าในหมู่บ้านจะรับสินค้าจากชาวบ้าน แล้วนำไปส่งต่อยังแหล่งรับซื้อต่าง ๆ
2. ติดต่อลูกค้าโดยตรง ซึ่งมีทั้งลูกค้าจาก อ.เมือง ต่างจังหวัด และกรุงเทพฯ สำหรับช่างที่มีฝีมือดีมากจะได้รับการส่งของผลงานในราคาสูง จนทำให้ปริมาณสินค้าไม่เพียงพอกับความต้องการตลาด
3. นักท่องเที่ยว โดยนำไปขายตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัด

ปัญหาเกี่ยวกับงานจักสาน

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานจักสาน พบว่าในการพัฒนางานจักสานนั้นมีปัญหาอยู่หลายประเด็น ทั้งในด้านการผลิต การเงิน กฎระเบียบของรัฐและภาษีอากร การตลาด และการอนุรักษ์และส่งเสริมผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน (สาวิตรี เจริญพงศ์, 2537; ไชยวัฒน์ เปรมจิตต์ และคณะ, 2528; พยุร โมสิกรัตน์, 2535; กองอุตสาหกรรมในครอบครัว, 2528 และกองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2537)

ปัญหาด้านการผลิต

1. การขาดแคลนวัตถุดิบ
 - ไม้ไผ่ขาดแคลนในบางพื้นที่ เนื่องจากเมื่อผู้ผลิตนำมาใช้แล้ว ไม่มีการปลูกทดแทน
 - หวายในไทยส่วนใหญ่ขึ้นในป่าสงวนและเป็นของป่าหวงห้าม ไม่สามารถตัดเป็นจำนวนมากได้ ทำให้หวายขาดตลาด ต้องสั่งซื้อจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม อินโดนีเซีย ลาว และพม่า สำหรับได้หวาย ผิวหวาย ซึ่งมีสีนวลคุณภาพสูง และผ่านการกำจัดความชื้นแล้ว ต้องสั่งซื้อจาก อินโดนีเซีย และฮ่องกง
 - ผักตบชวา เริ่มหายาก เนื่องจากบางหน่วยงานให้การส่งเสริม ในขณะที่บางหน่วยงานกีดกัน
 - ดันลาน ในปัจจุบันมีเหลืออยู่น้อยมาก ป่าลานที่นับว่าสมบูรณ์ที่สุดแห่งสุดท้าย คือ บ้านทับลาน บ้านขุนศรี บ้านบุพราหมณ์ บ้านวังมิด ต.บุพราหมณ์ อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี ซึ่งอุทยานแห่งชาติทับลานนั้นเป็นเขตหวงห้ามและใบลานถูกกำหนดให้เป็นของป่าหวงห้าม
 - ปอสา หายาก เพราะส่วนใหญ่ขึ้นในป่าสงวน ต้องสั่งซื้อจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว พม่า
 - กก ส่วนใหญ่ขึ้นเอง และบางส่วนชาวบ้านปลูกไว้เพื่อใช้ทำผลิตภัณฑ์ แต่มักประสบปัญหาโรคและแมลงทำให้เส้นกกมีคุณภาพต่ำ
2. การขาดแคลนแรงงานฝีมือ ช่างฝีมือเปลี่ยนไปประกอบอาชีพการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้ค่าจ้างแรงงานสูง

3. ปริมาณการผลิตไม่แน่นอน เนื่องจากวัตถุดิบขาดแคลนจึงทำให้ไม่สามารถวางแผนการผลิตได้เต็มที่
4. เทคโนโลยีการผลิต
 - เทคโนโลยีการผลิตไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ช่างสานยังใช้เครื่องมือและวิธีการแบบดั้งเดิม ทำให้ทำงานได้ช้า งานบางชิ้นใช้เวลานานนับเดือนหรือหลายเดือน แต่ไม่สามารถตั้งราคาจำหน่ายให้คุ้มกับเวลาที่เสียไปได้ จึงไม่สามารถประกอบเป็นอาชีพหลักได้
 - เทคโนโลยีการผลิตเครื่องจักสานด้วยไบลาน
 - การย้อมสีไบลาน มักจะมีสีตก ไม่ได้สีตามที่ต้องการ
 - การเลียดไบลานทำได้ช้า เส้นลานไม่สม่ำเสมอ
 - การตัดทอนไบลาน มักมีเศษเหลือจำนวนมากและไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์
 - การเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ ในปัจจุบันผู้ผลิตมักใช้แลคเกอร์ทาเคลือบผิว ทำให้เส้นลานกรอบ และผิวไบลานค่อนข้างแข็ง
 - ผู้ผลิตขาดความรู้เกี่ยวกับการกำจัดเชื้อราและมอด
5. ลักษณะของผลิตภัณฑ์มีแนวโน้มตามความต้องการตลาดทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเริ่มสูญหายไป

ปัญหาด้านการเงิน

ขาดแหล่งเงินทุนหมุนเวียน

ปัญหาด้านกฎระเบียบของรัฐและภาษีอากร

1. ด้านภาษีการนำเข้าหวายจากต่างประเทศ
2. ด้านการตัดหวายซึ่งเป็นของป่าหวงห้าม และกำหนดจำนวนการมีไว้ในครอบครอง
3. ด้านการนำออกของป่าหวงห้าม
4. ภาษีอากรตาช้าง ซึ่งเริ่มใช้ในปี 2537
5. พรบ. ปิดป่า ทำให้ไม้ไผ่ขาดแคลน เพราะไม้ไผ่ที่ปลูกเองมีคุณภาพด้อยกว่าไม้ไผ่จากป่า

ปัญหาด้านการตลาด

1. การพึ่งพาพ่อค้าคนกลางซึ่งเข้ามารับซื้อในหมู่บ้าน นำไปสู่ปัญหาการกดราคา
2. การขยายตลาดไปสู่ตลาดบนทำได้ยาก
3. คู่แข่งส่งออกเครื่องจักสานมีหลายประเทศ เช่น จีน และฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะจีนนั้นได้เปรียบไทยในด้านค่าจ้างแรงงาน
4. ราคาจำหน่าย งานบางชิ้นใช้เวลาผลิตนานแต่ตั้งราคาขายได้ไม่สูง เช่น งานจักสานไม้ไผ่ ส่วนงานบางชิ้นใช้ฝีมือชั้นเลิศและถมทอง เช่น กระเป๋าย่านลิเภา จะตั้งราคาได้สูง

แต่ไม่สนใจให้คนซื้อ ช่างส่วนใหญ่จึงหันไปผลิตสินค้าที่ทำได้ง่าย ใช้เวลาน้อย เช่น กำไลข้อมือ

5. ข้อจำกัดในการใช้สอย เครื่องจักสานฝีมือสูงของไทยเน้นความงามและหรูหรา เช่น เครื่องสานย่านลิเภา เครื่องสานลายচিত และเครื่องสานยกดอก ซึ่งเหมาะแก่การใช้งานในบางโอกาส การแต่งกายที่มีเอกลักษณ์ไทย และใช้ในสังคมชั้นสูงหรือผู้มีรายได้ดี
6. ผลิตรภัณฑ์จากไผ่สานที่มีขายในท้องตลาดปัจจุบัน บางอย่างขาดการออกแบบที่ดี และมักมีรูปแบบซ้ำ ๆ อีกทั้งมีปัญหาคาการบรรจุหีบห่อ และการขนส่งด้วย
7. ขาดข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดที่ต่อเนื่อง

ปัญหาด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต การผลิตเครื่องจักสานบางชนิดจึงลดลง เช่น หนังสื่อไผ่สาน ตาลปัตรไผ่สาน และไม่มีการผลิตเพื่อประโยชน์ใช้สอยดังเคยทำในอดีต เช่น หางอวน อีกทั้งขาดการแนะนำส่งเสริมให้นำเครื่องจักสานแบบดั้งเดิมที่ควรอนุรักษ์มาพัฒนาปรับปรุงผลิตใหม่เพื่อจำหน่าย ส่วนผลิตภัณฑ์ในสมัยใหม่มักขาดความประณีตสวยงาม ไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านโบราณมักขาดการอนุรักษ์ เช่น คัมภีร์โบราณของวัดเก่า ๆ ในภาคเหนือ

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน

2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

2.1.1 สภาพทางกายภาพ

หมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านด้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา อยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด้า ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ไปทางทิศเหนือ ประมาณ 11 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน (ถนนสายพะเยา-เชียงราย) มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านโป่งขาม หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านด้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ทิศใต้	ติดกับบ้านท่าเรือ หมู่ที่ 13 ตำบลบ้านด้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ทิศตะวันออก	ติดกับเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านด้ากกก หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านด้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ลักษณะสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นที่ราบเชิงเขา พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้านประมาณ 4,000 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทำนาประมาณ 50 ไร่ ทำสวนประมาณ 1,000 ไร่ แหล่งน้ำใช้สำหรับการเกษตรอาศัยน้ำฝน และน้ำจากลำน้ำห้วยเคียนเหนือ ซึ่งในฤดูแล้งจะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการเกษตรเนื่องจากไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ

2.1.2 สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก

การคมนาคม ลักษณะเส้นทางคมนาคมของหมู่บ้านแบ่งเป็น 7 ซอย เป็นลักษณะถนนคอนกรีต โดยมีเส้นทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน (ถนนสายพะเยา-เชียงราย) ตัดผ่านทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน

น้ำกินน้ำใช้ แหล่งน้ำกินน้ำใช้ของหมู่บ้านอาศัยประปาหมู่บ้าน ซึ่งสามารถกระจายน้ำกินน้ำใช้ไปยังทุกๆ ครัวเรือนในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง แหล่งน้ำใช้สำหรับการเกษตรอาศัยน้ำฝนและน้ำจากลำน้ำห้วยเคียน

ไฟฟ้า หมู่บ้านห้วยเคียนเหนือมีทั้งหมด 160 ครัวเรือน ไม่มีไฟฟ้าใช้ 2 ครัวเรือน เนื่องจากสภาพพื้นที่อยู่บริเวณเชิงเขา

การโทรคมนาคม ด้านการสื่อสารทางโทรศัพท์เนื่องจากยังไม่มีติดตั้งโทรศัพท์ตามบ้าน แต่มีการติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะไว้ในบางแห่งในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านบางรายใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อความสะดวก

สถานพยาบาล สถานพยาบาลที่ชาวบ้านหมู่ 1 นิยมใช้บริการมากที่สุด คือ โรงพยาบาลพะเยา ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 4 กิโลเมตร

สถาบันการเงิน ธนาคารที่ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านมากที่สุดอยู่ห่างเข้าไปในตัวอำเภอเมือง จังหวัดพะเยาประมาณ 8 กิโลเมตร แหล่งเงินกู้ของประชาชนในหมู่บ้าน โดยมากจะทำการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

โรงเรียน ในหมู่บ้านมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั้งหมด 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านห้วยเคียนเหนือ ซึ่งเปิดสอนระดับประถมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 นอกจากนี้ยังมีสถาบันที่ทำการเปิดสอนระดับอาชีวศึกษาอีกหนึ่งแห่ง คือ ไซพพันธ์พงศ์เทคโนโลยี ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ชาวบ้านในหมู่บ้านมักนำบุตรหลานไปเรียนยังโรงเรียนพะเยาพิทยาคม ซึ่งตั้งอยู่ในตัวเมืองจังหวัดพะเยา

สถานที่ราชการ หน่วยงานราชการที่ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านมี 2 หน่วยงาน คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงกองบัญชาการตำรวจภูธร 3 ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามโรงเรียนบ้านห้วยเคียนเหนือ และสถานีตำรวจทางหลวง ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 2 กิโลเมตร

ร้านค้า ในหมู่บ้านมีร้านค้าทั้งหมด 6 แห่ง เป็นร้านขายของชำ 3 แห่ง ร้านขายอาหาร 2 แห่ง และร้านบริการพิมพ์งานคอมพิวเตอร์และบริการอินเทอร์เน็ต 1 แห่ง ลักษณะการซื้อขายของเพื่อการบริโภคในครัวเรือนของคนในหมู่บ้านจะมีพ่อค้าเร่ขายของเข้ามาเร่ขายสินค้าตามหมู่บ้านทุกๆ วัน นอกจากนี้แหล่งที่ชาวบ้านหมู่ 1 นิยมไปจับจ่ายซื้อของอุปโภคบริโภคอีกแห่งหนึ่ง คือ ตลาดมณีรัตน์ ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 4 กิโลเมตร สถานีบริการน้ำมันขนาดใหญ่ที่ใกล้หมู่บ้านที่สุดตั้งอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ 13 บ้านท่าเรือ ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร โรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณหมู่บ้านมีอยู่ 1 แห่ง คือ โรงงานของบริษัท แอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นบริษัทผลิตอาหารกระป๋องประเภทผัก และผลไม้กระป๋อง

2.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านห้วยเคียนเหนือตั้งชื่อตามลักษณะของสภาพทำเลที่ตั้งของหมู่บ้าน กล่าวคือ หมู่บ้านติดกับพื้นที่ป่าห้วยเคียนและมีพื้นที่อยู่ในบริเวณลำน้ำห้วยเคียนซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน บริเวณลำน้ำห้วยเคียนจะมีต้นตะเคียนขึ้นโดยรอบจึงตั้งชื่อหมู่บ้านเป็น “หมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ” หมู่ที่ 1 ดังเช่นในปัจจุบัน

2.3 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

2.3.1 สภาพทางสังคม

ประชากรทั้งหมดของบ้านห้วยเคียนเหนือมีทั้งหมด 160 ครัวเรือน ขนาดครัวเรือนของหมู่บ้านโดยเฉลี่ย 4 คนต่อหนึ่งครัวเรือน ประชากรทั้งหมดมีจำนวน 634 คน เป็นชาย 296 คน เป็นหญิง 338 คน (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรบ้านห้วยเคียนเหนือ

ประชากรทั้งหมดของหมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ	634 คน
ชาย	296 คน
หญิง	338 คน
จำนวนครัวเรือน	160 ครัวเรือน

ที่มา : ข้อมูลสำมะโนประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้า พ.ศ.2544

ลักษณะประชากรโดยส่วนใหญ่ของหมู่บ้านอยู่ในช่วงอายุประมาณ 18 – 49 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นจนถึงวัยทำงาน คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาเป็นช่วงอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 10.8 (ตารางที่ 2.2)

เมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้านในตำบลบ้านต้า หมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของตำบลบ้านต้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ซึ่งจำนวนประชากรจำแนกตามหมู่บ้านในตำบลบ้านต้าแสดงดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.2 จำนวนประชากรบ้านห้วยเคียนเหนือจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	ชาย	หญิง	รวม	สัดส่วน (ร้อยละ)
≤ 3 ปี	7	5	12	1.9
3 – 5 ปี	11	11	22	3.4
6 – 11 ปี	18	21	39	6.0
12 – 13 ปี	14	14	28	4.3
14 – 17 ปี	27	26	53	8.2
18 – 49 ปี	198	224	422	65.3
50 ขึ้นไป	37	33	70	10.8

ที่มา : ข้อมูลสำมะโนประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้า พ.ศ.2544

ตารางที่ 2.3 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามหมู่บ้านของตำบลบ้านต้า

หมู่ที่	บ้าน	ชาย	หญิง	รวม
1	ห้วยเคียนเหนือ	296	338	634
2	ต้าดอนมูล	378	397	775
3	ต้าปลาน	164	208	372
4	ท่าช้าง	177	215	392
5	ต๋าน้ำล้อม	360	355	715
6	ต๋าม่อน	316	349	665
7	ต๋านกก	432	443	875
8	ต๋ากลาง	300	305	605
9	ต๋าน	329	310	639
10	โป่งขาม	304	327	631
11	ต๋าพระแล	364	382	746
12	ต๋านกก	296	295	591
13	ท่าเรือ	134	146	280
รวม		3,850	4,070	7,920

ที่มา : ข้อมูลสำมะโนประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้า พ.ศ.2544

การรวมกลุ่มในหมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ มีการรวมกลุ่มอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มที่แตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มฌาปนกิจ เป็นกลุ่มที่มีการก่อตั้งเพื่อทำการระดมเงินเพื่อช่วยเหลือครอบครัวของคนในหมู่บ้านที่มีสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิต ซึ่งจัดตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2525

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2527 เป็นการรวมกลุ่มกันของแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งจะมีเวลาร่วมหลังจากการทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลัก เพื่อรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ในครัวเรือน เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา การทำกล้วยฉาบ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่งที่อยู่ภายใต้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเกษตรกร ก่อตั้งขึ้นพร้อมกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในปี พ.ศ.2527 เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่มีการจัดตั้งในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อให้แม่บ้านมีการปลูกฝังนิสัยการออมทรัพย์และยังเป็นแหล่งเงินกู้ยืมแหล่งหนึ่งที่ชาวบ้านในหมู่บ้านสามารถทำการกู้ยืมได้ง่ายที่สุด

กลุ่มผู้สูงอายุ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2540 เพื่อให้ผู้สูงอายุในหมู่บ้านมีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุ

กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2530 เป็นการรวมตัวกันของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในหมู่บ้านเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อและสามารถขอรับทุนสนับสนุนด้านการผลิตได้

กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2527 เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่งในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แต่มีการบริหารและดำเนินงานแยกออกจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร วัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มเพื่อทำการจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

ตารางที่ 2.4 การรวมกลุ่มในหมู่บ้าน

กลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	วัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่ม
กลุ่มฌาปนกิจ	2525	เพื่อระดมเงินทุนเพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่มีสมาชิกเสียชีวิต
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ	2527	เพื่อให้แม่บ้านเกษตรกรมีในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือนหลังฤดูทำนา
กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเกษตรกร	2527	เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีเงินออม และเป็นแหล่งเงินกู้ยืมให้กลุ่มแม่บ้าน
กลุ่มผู้สูงอายุ	2540	เพื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุมีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน
กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	2530	เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพ และรวมกลุ่มเพื่อขอรับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ
กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ	2527	เพื่อทำการจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาเพื่อเป็นการสร้างรายได้ในครัวเรือนให้กับสมาชิกในกลุ่ม

ที่มา : จากการสัมภาษณ์นายศรีเดช ลายสาน ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยเคียนเหนือ 24 ธันวาคม พ.ศ.2544

2.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของหมู่บ้าน ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำสวน อาชีพเสริม คือ หัตถกรรมและรับจ้างทั่วไป โดยลักษณะการทำนาจะสามารถทำได้ปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง ลักษณะพันธุ์ข้าวที่มีการปลูกในพื้นที่หมู่ 1 คือ พันธุ์ข้าว กข 6 และพันธุ์ข้าวเจ้าหอมมะลิ 105 ซึ่งปลูกไว้เพื่อการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ หากเหลือจากการบริโภคจึงจะนำมาจำหน่าย การทำสวนในพื้นที่หมู่บ้านจะเป็นการทำสวนผลไม้ เช่น มะม่วง มะขาม และลำไย

ทางด้านการประกอบอาชีพของประชากรหมู่ 1 บ้านห้วยเคียนเหนือ ส่วนมากประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 50 รองลงมา คือ รับจ้าง ประมาณร้อยละ 30 และทำสวน ร้อยละ 20 การรับจ้างของประชากรในหมู่บ้านจะเป็นการรับจ้างใน 2 ลักษณะ คือ การรับจ้างนอกภาคการเกษตร จะเป็นการรับจ้างทำงานในโรงงานอาหารกระป๋อง ในค่าจ้าง 90 บาทต่อคนต่อวัน ทั้งชายและหญิง ซึ่งจะเป็นการรับจ้างในช่วงที่ไม่ได้ทำนา และการรับจ้างในภาคการเกษตรจะเป็นการรับจ้างทำนา เช่น รับจ้างปักดำ รับจ้างเกี่ยวข้าว รับจ้างทำสวน ฯลฯ จะคิดค่าจ้างในอัตรา 100 บาทต่อคนต่อวัน ทั้งชายและหญิง ซึ่งการรับจ้างอื่นๆ ในพื้นที่มีอัตราค่าจ้างเฉลี่ย 100 บาทต่อคนต่อวัน ทั้งชายและหญิงเช่นเดียวกับการรับจ้างในภาคการเกษตร ในส่วนของอาชีพเกี่ยวกับหัตถกรรมจักสานผักตบชวาจะมีเฉพาะในกลุ่มแม่บ้านเท่านั้น ซึ่งจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 1,500 ถึง 2,000 บาทต่อคนต่อเดือน โดยประชากรในหมู่บ้านจะมีรายได้เฉลี่ย 1,500 บาทต่อคนต่อเดือน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 2,500 บาทต่อเดือน

ลักษณะการถือครองที่ดินทำกินส่วนมากประชากรในหมู่ 1 จะมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองทุกครัวเรือนเนื่องจากมีการจัดสรรที่ดินทำกินจากสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดพะเยา การถือครองที่ดินทำกินของประชากรในหมู่บ้านจะมีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินเป็นเอกสารสิทธิ์ สปก. มีบางส่วนเป็นเอกสารสิทธิ์ นส.3 และโฉนด โดยการถือครองที่ดินทำกินโดยเฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านประมาณ 5 ไร่ต่อครอบครัว

2.4 ทุนทางสังคมและภูมิปัญญาชาวบ้านของประชากรในหมู่บ้าน

ลักษณะประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ของชาวบ้านในหมู่บ้าน มีลักษณะประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ คล้ายคลึงกับหมู่บ้านอื่นๆ และหมู่บ้านในเขตภาคเหนือทั่วไป ไม่มีประเพณีที่จัดขึ้นเฉพาะในท้องถิ่น ซึ่งประเพณี วัฒนธรรมของหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังคงเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับทางพุทธศาสนา ซึ่งหมู่บ้านมีวัดทั้งหมด 1 แห่ง คือ วัดห้วยเคียนเหนือ ซึ่งมีอายุประมาณ 30 ปี

การส่งเสริมทางด้านหัตถกรรมในหมู่บ้านจะมีการส่งเสริมในกลุ่มแม่บ้าน โดยจะเป็นหัตถกรรมจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา โดยเริ่มต้นมาจากการส่งเสริมงานหัตถกรรมในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

บุคคลที่คนในหมู่บ้านนับถือและก่อประโยชน์แก่หมู่บ้าน ได้แก่ นายทุน สุขจริง อายุ 65 ปี ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มผู้สูงอายุของหมู่บ้าน และนางน้อย ปัญญา อายุ 96 ปี ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอายุมากที่สุดของหมู่บ้าน ทั้งสองเป็นที่เคารพของประชาชนในหมู่บ้านเนื่องจากให้ความช่วยเหลือและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านมาโดยตลอด ในด้านช่างฝีมือในหมู่บ้าน ได้แก่ นางศรีทัน ใหญ่วงศ์ อายุ 52 ปี และนางตุลา ยวงข้าว อายุ 50 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาของหมู่บ้าน ทำการจักสานผักตบชวามา

ตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ ในปี พ.ศ. 2527 ซึ่งปัจจุบันบุคคลทั้งสองเป็นวิทยากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพะเยาในการจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาของหมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ

2.5 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ในด้านความช่วยเหลือจากหน่วยงานของทางภาครัฐบาลและเอกชนของหมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ มีทั้งการให้ความช่วยเหลือทั้งในลักษณะของเงินทุนกู้ยืมเพื่อการลงทุนในการผลิตและการจัดให้ความรู้ในเรื่องของการประกอบอาชีพ เช่น การจัดวิทยากรเพื่อฝึกอบรมเกี่ยวกับการจักสาน โดยหน่วยงานของภาครัฐบาลที่รับผิดชอบในด้านนี้อย่างเด่นชัด คือ สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดพะเยา สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพะเยา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพะเยา นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของทางภาครัฐบาลที่ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือทางด้านสาธารณูปโภคและวัสดุในการผลิตต่างๆ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้า และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา

2.6 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านและสภาพปัญหา

2.6.1 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน

หมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ มีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก ซึ่งปัจจุบันยังคงประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก แต่มีการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพเสริมต่างๆ ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน เช่น การจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา การทำดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโรงงานอาหารกระป๋องมาตั้งในบริเวณหมู่บ้าน ซึ่งประชากรในหมู่บ้านสามารถรับจ้างในโรงงานอาหารกระป๋องในฤดูที่ไม่มีการทำนา

2.6.2 สภาพปัญหาและการแก้ไข

ถึงแม้ว่าหมู่บ้านห้วยเคียนเหนือจะไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านมากนัก แต่ในหมู่บ้านยังคงมีปัญหาต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากหมู่บ้านยังขาดแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง ทำให้สามารถทำนาได้ปีละ 1 ครั้ง ซึ่งไม่สามารถเพาะปลูกพืชอื่นในฤดูแล้งได้ ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานนอกภาคการเกษตรในฤดูแล้งมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีการส่งเสริมเกี่ยวกับการทำหัตถกรรมจักสานผักตบชวาแต่เป็นการส่งเสริมเฉพาะในกลุ่มแม่บ้านเท่านั้น กลุ่มผู้ชายในหมู่บ้านจึงต้องไปทำงานรับจ้างในโรงงานทำอาหารกระป๋องเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งหากมีอายุมากขึ้นก็ไม่สามารถทำงานในโรงงานได้ จึงเกิดการว่างงานขึ้น ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้า พยายามหาทางแก้ไขปัญหานี้ โดยจัดทำแผนพัฒนาของหมู่บ้านรวมอยู่ในแผนพัฒนาของตำบลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ปัญหาทางด้านสังคม

ปัญหาทางด้านสังคมที่สำคัญในหมู่บ้านห้วยเคียนเหนือ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการติดยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นไม่รู้จักรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการลักทรัพย์ในหมู่บ้าน

ตามมา ซึ่งหน่วยงานต่างๆ และประชาชนในหมู่บ้านได้ร่วมกันสอดส่องดูแล ให้มีผู้ติดยาเสพติดลดน้อยลง โดยหน่วยงานปกครองของหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามเพื่อลดปัญหาด้านยาเสพติดในหมู่บ้านให้ลดลง

ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากในหมู่บ้านมีโรงงานอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องตั้งอยู่ ซึ่งไม่มีการบำบัดน้ำเสียที่ดีพอ ทำให้ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชาวบ้านในละแวกใกล้เคียง ชาวบ้านและหน่วยงานราชการบางหน่วยงานเคยทำการร้องเรียนไปยังโรงงานแล้วแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขจากเจ้าของโรงงาน

ปัญหาอื่นๆ ในหมู่บ้าน

เนื่องจากหมู่บ้านตั้งอยู่บนถนนสายหลักทำให้ง่ายและสะดวกต่อการเข้าไปส่งเสริมและพัฒนา จึงมีหลายหน่วยงานเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาในหลายๆ ด้าน จนบางครั้งทำให้เกิดปัญหาการส่งเสริมที่ซ้ำซ้อนของหน่วยงานราชการ ดังเช่นในกรณีของการจัดตั้งกลุ่มหัตถกรรมจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาในหมู่บ้านขึ้นมา 2 กลุ่ม ซึ่งมีลักษณะผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกัน ทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่าง 2 กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกันในเรื่องการตลาด และการแก่งแย่งแรงงานในการผลิต การแก่งแย่งในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่มฯ โดยจะเสนอราคารับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิกอีกกลุ่มให้สูงกว่าราคารับซื้อในกลุ่มนั้นเพื่อหาผลิตภัณฑ์ให้ครบตามคำสั่งซื้อของลูกค้าในกลุ่มของตน

2.7 ศักยภาพการพัฒนาของหมู่บ้าน

ในด้านนโยบายกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ได้รับการจัดสรรเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและได้ทำการจัดสรรปล่อยกู้ให้กับประชาชนในหมู่บ้านบางส่วน ซึ่งมีคณะกรรมการ 12 คน ทำหน้าที่ดูแลในเรื่องของกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนของผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านซึ่งได้รับเลือกในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ขันโตกจักสานจากผักตบชวาของกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ

ในด้านการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริม กลุ่มที่มีการรวมกลุ่มที่โดดเด่นที่สุดคือเห็นได้ชัดกลุ่มหนึ่งในหมู่บ้าน คือ กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานจากผักตบชวาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งทางด้านกรรมวิธีการผลิต รูปแบบผลิตภัณฑ์ และความละเอียดทางด้านงานฝีมือในการทำชิ้นงาน เนื่องจากลักษณะกรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของหมู่บ้านเป็นลักษณะของการใช้เข็มเย็บในการผลิตเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มจักสานผักตบชวากลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดที่มีลักษณะการผลิตโดยใช้การถักก้านผักตบชวาเป็นหลักทำให้ผลิตภัณฑ์จักสานที่ได้มีลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากกลุ่มจักสานผักตบชวากลุ่มอื่น และการทำหัตถกรรมจักสานผักตบชวาของหมู่บ้านสามารถมีวิทยากรทางด้านการจักสานผักตบชวาถึง 2 คน ได้แก่ นางศรีทัน ใหญ่วงศ์และนางตุลา ยวงข้าว ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญการพัฒนาการจักสานผักตบชวาของหมู่บ้านได้ในอนาคต

นอกจากนี้ทางจังหวัดพะเยาได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเครือข่ายของกลุ่มจักสานผักตบชวาขึ้นในปี พ.ศ. 2544 โดยกลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือเป็นหนึ่งใน 19 กลุ่มของเครือข่ายของกลุ่มจักสานผักตบชวาของจังหวัด ซึ่งทำให้ได้รับความช่วยเหลือทางด้านการตลาด การจัดหาวัตถุดิบ และการสนับสนุนทางด้านอื่นๆ โดยจะมีการประชุมของกลุ่มเครือข่ายกลุ่มจักสานผักตบชวาทั้ง 19 กลุ่มทุกๆ 3 เดือน อีก

ทั้งลักษณะทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านมีถนนสายหลักตัดผ่าน คือ ทางหลวงหมายเลข 1 (เชียงราย – พะเยา) ซึ่งทำให้การคมนาคมต่างๆ เพื่อติดต่อจากหน่วยงานต่างๆ กับหมู่บ้านสะดวกรวดเร็ว

ซึ่งจากลักษณะเศรษฐกิจ สังคมและโครงสร้างอื่นๆ ของหมู่บ้าน ถือได้ว่าหมู่บ้านห้วยเคียนเหนือเป็นหมู่บ้านหนึ่งซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาของหมู่บ้านทั้งในด้านสาธารณูปโภคโดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งที่สะดวกรวดเร็ว การได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่องหลายหน่วยงาน ส่งผลให้การรวมกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านและสภาพเศรษฐกิจโดยรวมในหมู่บ้านมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

บทที่ 3

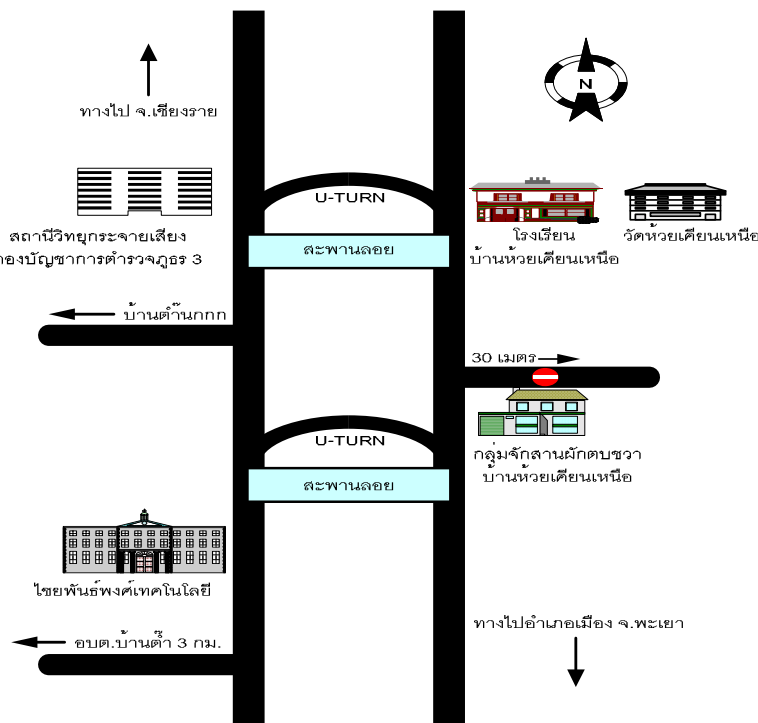
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มฯ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มฯ

3.1.1 ชื่อสถานประกอบการ : กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ

3.1.2 สถานที่ตั้ง

กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ (กลุ่มฯ) ตั้งอยู่เลขที่ 88 หมู่ 1 บ้านห้วยเคียนเหนือ ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โทรศัพท์ 09 - 8504330 ซึ่งอยู่ในบริเวณบ้านพักอาศัยของนางตุลา ยวงข้าว ற்றுญิกกลุ่มฯ การเดินทางไปยังกลุ่มฯ สามารถทำได้โดยเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 1 (เชียงราย-พะเยา) ผ่านตัวเมืองพะเยาไปทางจังหวัดเชียงราย ตรงไปบนเส้นทางหลวงหมายเลข 1 จะมีสถาบันการศึกษาไซพันท์พงศ์เทคโนโลยีอยู่ทางด้านขวามือ เดินทางต่อไปจนกระทั่งพบถนนสำหรับกลับรถ (U-Turn) บริเวณหน้าโรงเรียนบ้านห้วยเคียนเหนือ ให้กลับรถแล้วตรงไปจะพบป้ายกลุ่มจักสานผักตบชวาทางด้านซ้ายมือ เลี้ยวเข้าไปตามทางประมาณ 30 เมตร จะถึงกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ (แผนภาพที่ 3.1)

แผนภาพที่ 3.1 ที่ตั้งของสถานประกอบการ

3.1.3 ผู้นำคนสำคัญของกลุ่มฯ

นางศรีทัน ไหญ่วงศ์ อายุ 52 ปี ตำแหน่งประธานกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เดิมประกอบอาชีพทำการเกษตร สมรสกับนายหล้า ไหญ่วงศ์ อายุ 56 ปี มีบุตรด้วยกัน 2 คน

นางศรีทัน ได้รับการฝึกอบรมทางด้านการจักสานที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรเป็นเวลาทั้งสิ้น 8 เดือน

ปี พ.ศ.2523 ได้รับการเลือกให้เป็นวิทยากรการจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาโดยการส่งเสริมของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพะเยา

ในปี พ.ศ. 2538 นางศรีทันได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการสอนงาน โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปัจจุบันนางศรีทันยังดำรงตำแหน่งเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ

นางตุลา ยวงข้าว อายุ 50 ปี ตำแหน่งเหรัญญิกกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เดิมประกอบอาชีพเกี่ยวกับการจักสานกระเป๋าด้วยเส้นไหม สมรสกับนายสุรพล ยวงข้าว มีบุตรด้วยกัน 3 คน

ในปี พ.ศ.2523 นางตุลาได้รับรางวัลชมเชยในการประกวดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ในงานวันการศึกษานอกโรงเรียน และเป็นวิทยากรการจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาโดยการส่งเสริมของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพะเยานับตั้งแต่ปีนั้นเป็นต้นมา

พ.ศ. 2528 นางตุลาได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการเย็บสานทอเส้นใย โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กองอุตสาหกรรมครอบครัว

พ.ศ.2529 ได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรหัตถกรรมเย็บ สาน ทอ เส้นใยพืช (ผักตบชวา) โดยสำนักงานปฎิรูปที่ดินจังหวัดพะเยา

พ.ศ.2530 ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรการประดิษฐ์ของชำร่วย โดยสำนักงานปฎิรูปที่ดินจังหวัดพะเยา

พ.ศ.2538 เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการสอนงาน โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

3.2 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ

กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มฯ อาชีพกลุ่มย่อยของกลุ่มแม่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อทำกิจกรรมในหมู่บ้านประเภทการจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือน ปัจจุบันกลุ่มฯ มีสมาชิกทั้งหมด 30 คน

ก่อนการก่อตั้งกลุ่มฯ ในปี พ.ศ.2527 สมาชิกของกลุ่มฯ เป็นสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ ซึ่งกลุ่มแม่บ้านเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2527 โดยการสนับสนุนของสำนักงานปฎิรูปที่ดินจังหวัดพะเยา และศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา ซึ่งให้การสนับสนุนทั้งในเรื่องการจัดตั้งกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมต่างๆ ภายในกลุ่มแม่บ้าน โดยจัดหาวิทยากรในเพื่ออบรมสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านเพื่อทำ

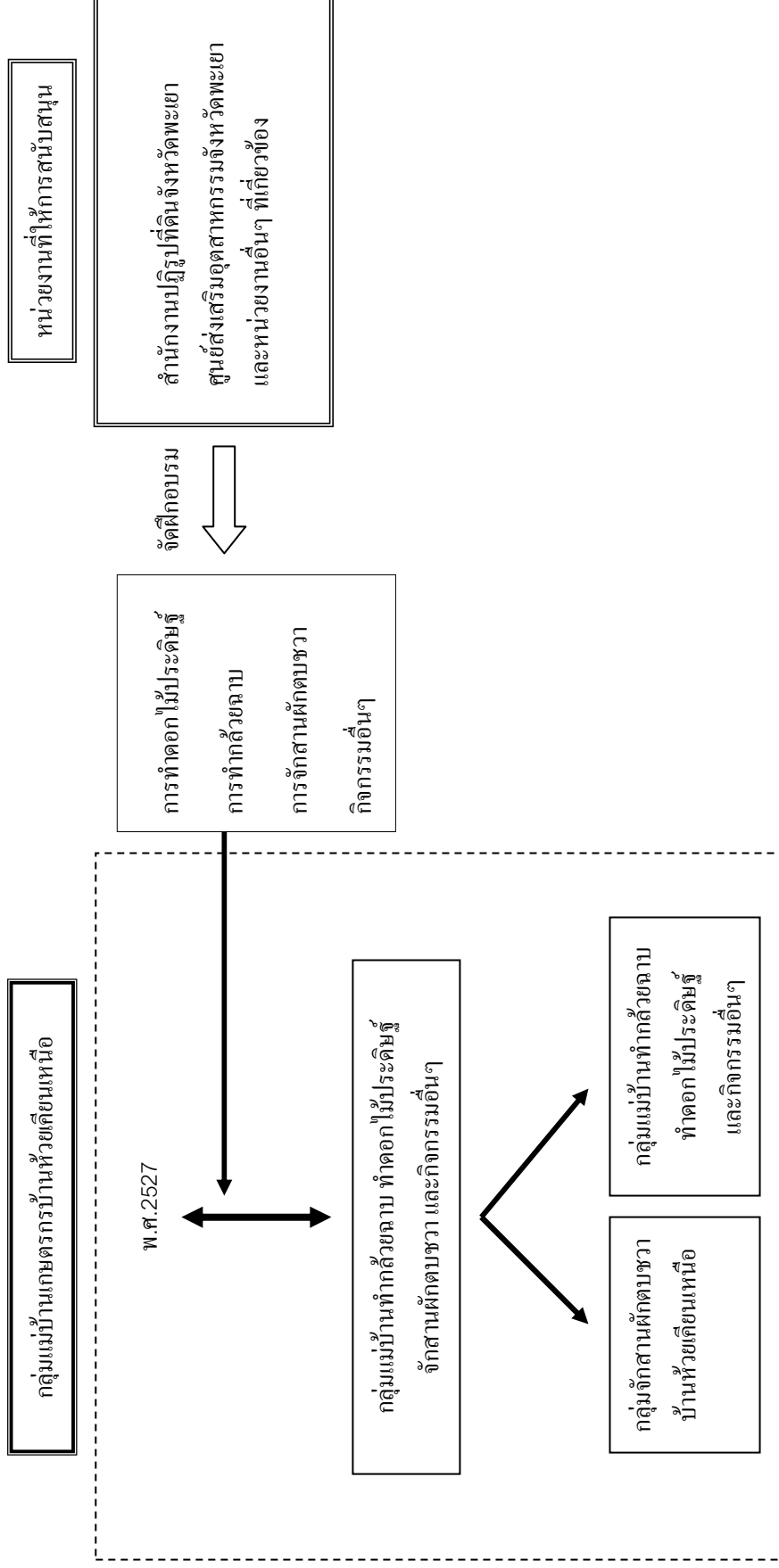
กิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างรายได้เสริมให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เช่น การจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การทำกล้วยฉาบ เป็นต้น ซึ่งจากการส่งเสริมให้มีการจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาในครั้งนั้น ทำให้มีการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านจำนวนหนึ่งที่มาช่วยกันเพื่อทำการจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวา เนื่องจากเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือนเป็นอย่างดี

ต่อมาได้ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 สมาชิกของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือจำนวน 25 คน มีความต้องการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการจักสานผักตบชวาอย่างจริงจัง จึงมีการจัดตั้งเป็นกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนืออย่างเป็นทางการ เพื่อทำการจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาเพียงอย่างเดียวและมีการบริหารจัดการกันเองภายในกลุ่มจักสาน โดยมีนางศรีทัน ใหญ่วงศ์ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มฯ นางอำพร สิงห์แก้ว ดำรงตำแหน่งรองประธานกลุ่มฯ และนางตุลา ยวงข้าว ดำรงตำแหน่งเหรัญญิกกลุ่มฯ ผลิตภัณฑ์เริ่มแรกของกลุ่มฯ ยังคงเป็นผลิตภัณฑ์จักสานกระจาดใส่ของรูปไก่ ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ ในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2542 ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยาและสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพะเยาได้เข้ามาให้ความสนับสนุนกลุ่มฯ ในเรื่องของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้จัดซื้ออุปกรณ์การผลิตของกลุ่มฯ อีกทั้งสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยาได้ให้การสนับสนุนในเรื่องเงินทุนหมุนเวียนและการจัดหาวิทยากรเพื่อเพิ่มทักษะในการจักสานของสมาชิกในกลุ่มฯ

ในปี พ.ศ. 2544 กลุ่มฯ ได้ส่งผลิตภัณฑ์เข้าประกวดในงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์ชนโตกจักสานจากผักตบชวาของกลุ่มฯ ได้รับรางวัลชนะเลิศ ส่งผลให้กลุ่มฯ ได้ไปร่วมงานประชุมเกี่ยวกับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่จังหวัดปทุมธานี ทำให้กลุ่มฯ เป็นที่รู้จักของลูกค้าเพิ่มขึ้น และมีการสั่งซื้อจากลูกค้ามากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์ชนโตกจักสานจากผักตบชวาของกลุ่มฯ ที่ได้รับรางวัลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไม่ได้รับความนิยมจากลูกค้ามากนัก เนื่องจากมีปัญหาด้านการขนส่งที่ทำให้ฐานของชนโตกซึ่งมีส่วนประกอบที่ทำด้วยไม้หลุดออกจากตัวชนโตกได้ง่าย ทำให้ต้องมีการนำกลับมาประกอบใหม่

ในด้านกองทุนหมู่บ้าน ทางกลุ่มฯ ไม่ได้ทำการกู้ยืมเงินจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากเงื่อนไขการกู้ยืมในเรื่องของผู้ค้ำประกันมีรายละเอียดยุ่งยาก เหมาะสมสำหรับการกู้ยืมส่วนตัวมากกว่าการกู้ยืมในลักษณะกลุ่มฯ จึงทำให้กลุ่มฯ ไม่ได้รับประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว

แผนภาพที่ 3.2 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ

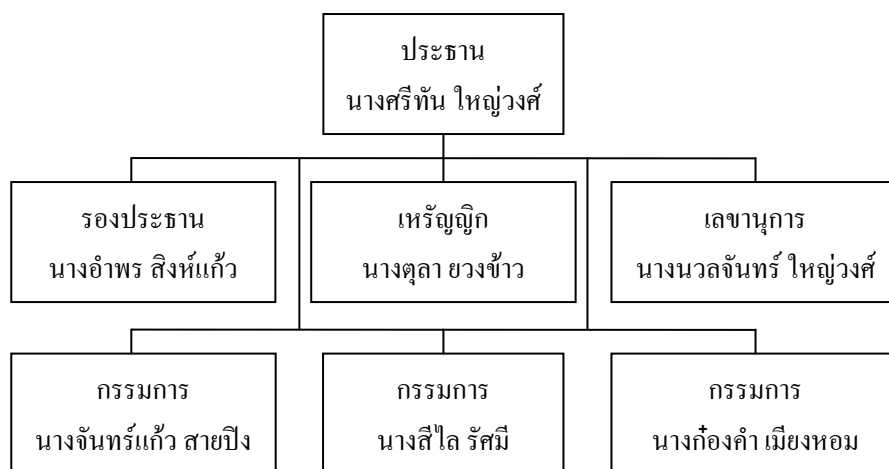
3.3 บทบาทของกลุ่มฯ ต่อชุมชน

กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากรในเรื่องการจักสานผักตบชวาอยู่ 2 คน คือ นางศรีทัน ใหญ่วงศ์ และนางตุลา ยวงข้าว ซึ่งเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องการจักสานผักตบชวาในนามของกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ ให้แก่โรงเรียนและกลุ่มแม่บ้านต่างๆ ในจังหวัดพะเยา โดยการสนับสนุนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดพะเยา นับว่าเป็นการสร้างอาชีพเสริมหลังการทำนาให้กับกลุ่มแม่บ้านฯ อื่นๆ ด้วย เนื่องจากกลุ่มฯ จะรับซื้อผลิตภัณฑ์บางส่วนที่กลุ่มแม่บ้านฯ ที่ได้รับการสอนจากวิทยากรของกลุ่มฯ เพื่อนำมาเสริมกำลังการผลิตของกลุ่มฯ

3.4 การจัดการองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มฯ

3.4.1 การบริหารและจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

ตั้งแต่มีการจัดตั้งกลุ่มฯ ในปี พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการกลุ่มฯ ยังคงเป็นชุดเดิม อันประกอบด้วย นางศรีทัน ใหญ่วงศ์ ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มฯ รองประธานกลุ่มฯ คือ นางอำพร สิงห์แก้ว เற்றுญิกกลุ่มฯ คือ นางตุลา ยวงข้าว เลขานุการของกลุ่มฯ คือ นางนวลจันทร์ ใหญ่วงศ์ และมีกรรมการ 3 คน คือ นางจันทร์แก้ว สายปิง นางสีไล รัศมีและนางก้องคำ เมียงหอม ซึ่งโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ แสดงดังแผนภาพที่ 3.3

แผนภาพที่ 3.3 โครงสร้างองค์กร

การคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มฯ จะมีการประชุมสมาชิกกลุ่มฯ เพื่อทำการคัดเลือกคณะกรรมการในแต่ละตำแหน่ง สมาชิกแต่ละคนจะเป็นผู้คัดเลือกเองโดยพิจารณาจากคุณสมบัติ ความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้ของสมาชิกภายในกลุ่มฯ จากนั้นจะเสนอให้คัดเลือกในแต่ละตำแหน่งและให้สมาชิกในกลุ่มฯ เสนอผู้ที่เหมาะสมในแต่ละตำแหน่ง และลงมติคัดเลือกตามบุคคลที่สมาชิกทำการเสนอรายชื่อ ซึ่งในแต่ละตำแหน่งจะมีคุณสมบัติในการคัดเลือกที่แตกต่างกัน โดยตำแหน่งประธาน เป็นตำแหน่งที่ต้องมีคุณสมบัติหลักๆ คือ ต้องมีความสามารถบริหารจัดการกลุ่มฯ ได้ และมีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อกลุ่มฯ

สามารถตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของกลุ่มฯ ได้ ซึ่งนางศรีทั้น ไหญ่วงศ์เคยเป็นรองประธานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สมาชิกเห็นว่ามีความสามารถในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี อีกทั้งจากการเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามารถติดต่อขอรับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ของทางราชการได้เป็นอย่างดี ในส่วนตำแหน่งรองประธาน ต้องเป็นผู้ที่สามารถทำงานแทนประธานได้ ซึ่งสมาชิกได้คัดเลือกนางอำพร สิงห์แก้ว ซึ่งเคยเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในการดำรงตำแหน่งรองประธานกลุ่มฯ ตำแหน่งเลขานุการกลุ่มฯ ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจดบันทึกต่างๆ ที่สำคัญของกลุ่มฯ ได้ ซึ่งนางนวลจันทร์ ไหญ่วงศ์เป็นผู้ที่สมาชิกคาดว่าสามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวได้ ตำแหน่งเหรัญญิกกลุ่มฯ สมาชิกได้คัดเลือกนางตุลา ยวงข้าว มีความชำนาญทางด้านการจักสานและยังเคยเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเช่นเดียวกับนางอำพร แต่เคยประกอบอาชีพด้านการจักสาน ซึ่งสมาชิกคิดว่าสามารถบริหารจัดการด้านการเงินของกลุ่มฯ ได้เป็นอย่างดี และในส่วนของคณะกรรมการจะเป็นผู้ที่สมาชิกกลุ่มฯ พิจารณาแล้วว่าเป็นผู้ที่มีเวลาและสามารถทำงานให้กลุ่มฯ ได้ ซึ่งคัดเลือกมาจำนวน 3 คน คือ นางจันทร์แก้ว สายปิง นางสีไล รัศมีและนางก่องคำ

ประวัติของคณะกรรมการแต่ละตำแหน่งมีรายละเอียดดังนี้ นางศรีทั้น ไหญ่วงศ์ อายุ 52 ปี ประธานกลุ่มฯ เดิมประกอบอาชีพทำนา ปัจจุบันมีการประกอบอาชีพจักสานผักตบชวาเป็นอาชีพเสริม ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ

นางอำพร สิงห์แก้ว อายุ 40 ปี ตำแหน่งรองประธานกลุ่มฯ เดิมประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งปัจจุบันประกอบอาชีพจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาควบคู่ไปกับการค้าขาย ตำแหน่งในหมู่บ้านที่เคยรับตำแหน่ง คือ การเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

นางตุลา ยวงข้าว อายุ 50 ปี ตำแหน่งเหรัญญิกกลุ่มฯ เดิมประกอบอาชีพจักสานกระเป๋าด้วยเส้นไหม ปัจจุบันประกอบอาชีพจักสานผักตบชวาเพียงอย่างเดียว ตำแหน่งในหมู่บ้านที่เคยรับตำแหน่ง คือ การเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เช่นเดียวกับนางอำพร สิงห์แก้ว

นางนวลจันทร์ ไหญ่วงศ์ อายุ 40 ปี เลขานุการกลุ่มฯ เดิมประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งปัจจุบันประกอบอาชีพจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาควบคู่ไปกับการค้าขาย

ในส่วนของคณะกรรมการกลุ่มฯ ได้แก่ นางจันทร์แก้ว สายปิง อายุ 60 ปี เดิมประกอบอาชีพทำนา ปัจจุบันประกอบอาชีพทำนาและจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาเป็นอาชีพรอง นางสีไล รัศมี อายุ 40 ปี ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักและประกอบอาชีพจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาเป็นอาชีพเสริม และนางก่องคำ เมียงหอม อายุ 40 ปี ประกอบอาชีพทำนา ซึ่งปัจจุบันมีการจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาเป็นการสร้างรายได้ให้ครอบครัวอีกทางหนึ่ง ประวัติคณะกรรมการกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประวัติคณะกรรมการกลุ่มฯ ปี พ.ศ.2544

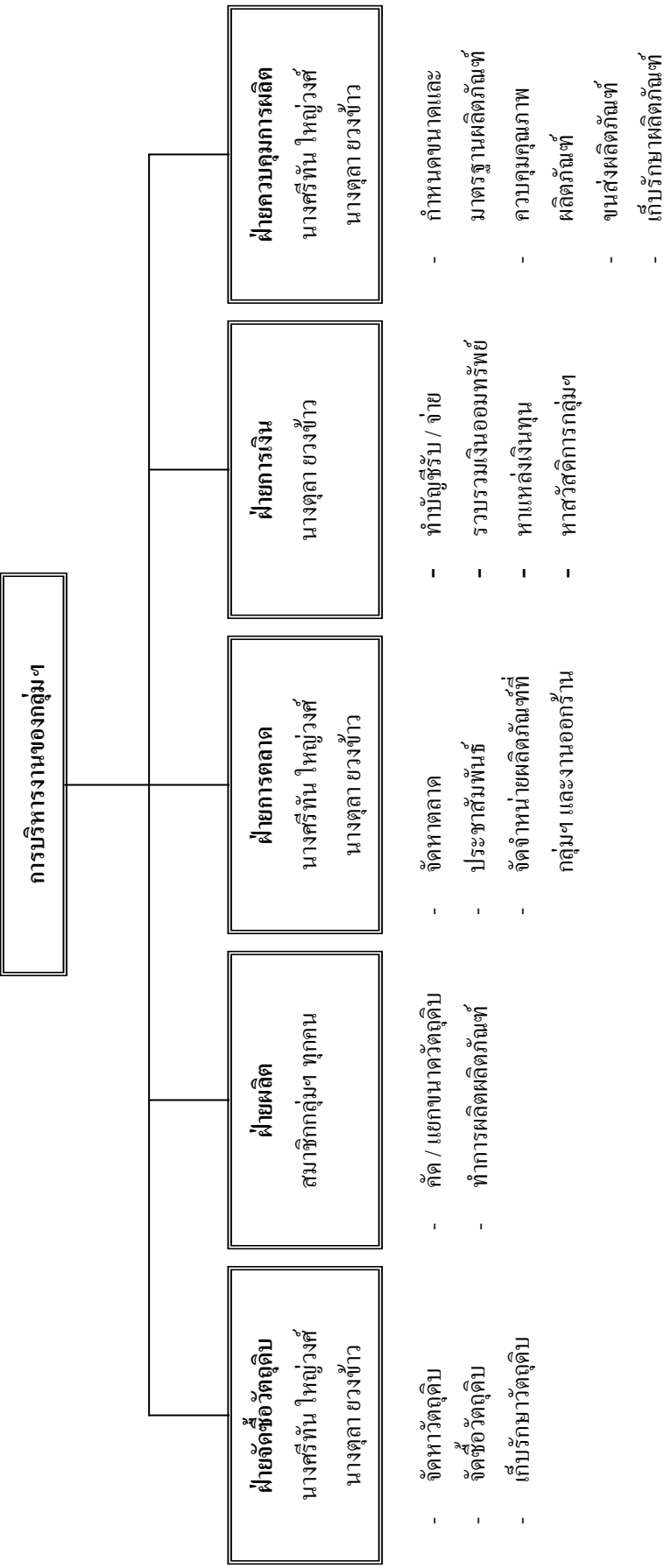
ชื่อ – นามสกุล	ตำแหน่ง	อายุ (ปี)	อาชีพเดิม	อาชีพปัจจุบัน	ตำแหน่งอื่นๆ ในหมู่บ้าน
นางศรีทัน ไชยวงศ์	ประธาน	52	ทำนา	ทำนาและจักสานผักตบชวา	รองประธานกลุ่มแม่บ้านห้วยเคียนเหนือ
นางอำพร สิงห์แก้ว	รองประธาน	40	ค้าขาย	ค้าขาย และจักสานผักตบชวา	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
นางตุลา ขวงข้าว	เหรัญญิก	50	จักสานกระเป๋าด้วยเส้นไหม	จักสานผักตบชวา	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
นางนวลจันทร์ ไชยวงศ์	เลขานุการ	40	ค้าขาย	ค้าขายและจักสานผักตบชวา	ไม่มี
นางจันทร์แก้ว สายปิง	กรรมการ	60	ทำนา	ทำนาและจักสานผักตบชวา	ไม่มี
นางสีไล รัศมี	กรรมการ	40	ทำนา	ทำนาและจักสานผักตบชวา	ไม่มี
นางก้องคำ เมียงหอม	กรรมการ	40	ทำนา	ทำนาและจักสานผักตบชวา	ไม่มี

ที่มา : จากการสัมภาษณ์นางตุลา ขวงข้าว ระหว่างวันที่ 22 – 23 ธันวาคม พ.ศ.2544

ซึ่งจากโครงสร้างการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ คณะกรรมการแต่ละคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งที่ได้รับเป็นอย่างดี ทั้งในส่วนของประธานกลุ่มฯ ซึ่งจะเป็นผู้เข้าประชุมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและให้ความสนับสนุนกับกลุ่มฯ ซึ่งในบางครั้งหากไม่สามารถไปร่วมประชุมได้ จะให้รองประธาน เหรัญญิกหรือคณะกรรมการเป็นตัวแทนกลุ่มฯ ในการเข้าร่วมแทน ในส่วนของเลขานุการกลุ่มฯ จะทำหน้าที่ในการจดบันทึกการประชุมต่างๆ ของกลุ่มฯ ซึ่งการประชุมของกลุ่มฯ ส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมย่อยภายในกลุ่มฯ ในเรื่องของการกระจายการผลิตไปยังสมาชิก ซึ่งจะมีการประชุมใหญ่ของกลุ่มฯ ปีละ 1 – 2 ครั้ง เช่น การประชุมเพื่อรับทราบเกี่ยวกับการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ แก่กลุ่มฯ ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเข้าร่วมประชุมด้วย ซึ่งจากโครงสร้างการจัดการองค์กรและการดำเนินงานของคณะกรรมการ กลุ่มฯ ยังไม่มีแผนการที่จะเปลี่ยนโครงสร้างการจัดการกลุ่มฯ ในอนาคต

ในส่วนของการบริหารงานด้านต่างๆ ของกลุ่มฯ ทั้งการบริหารทางด้านการผลิตและการตลาด ส่วนใหญ่ของกลุ่มฯ จะขึ้นอยู่กับนางศรีทัน ไชยวงศ์ และนางตุลา ขวงข้าว เนื่องจากบุคคลทั้งสองเคยรับผิดชอบงานการผลิตและการตลาดในส่วนของงานจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของหมู่บ้านเกษตรกรรมมาก่อน โดยนางศรีทันและนางตุลา มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดซื้อวัตถุดิบ การเก็บรักษาวัตถุดิบและสินค้า การขนส่งสินค้า และหน้าที่ทางการตลาดต่างๆ นอกจากนี้ทั้ง 2 คนยังรับผิดชอบในการ

ควบคุมการผลิตของสมาชิกในกลุ่มฯ การรับคำสั่งซื้อของลูกค้าแต่ละครั้งทางกลุ่มฯ จะมีการจัดประชุมเพื่อแจ้งให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบทั่วกัน ลักษณะการกระจายการผลิตสู่สมาชิกกลุ่มฯ ทางนางศรีทันและนางตุลาจะเป็นผู้ตัดสินใจในการกระจายการผลิต เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มฯ แต่ละคนมีความสามารถและทักษะในการจักสานผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มฯ แสดงดังแผนภาพที่ 3.4

แผนภาพที่ 3.4 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มฯ

3.4.2 ปัญหาการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

เมื่อพิจารณาทั้งทางด้านการจัดการองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มฯ จะพบว่าหน้าที่ความรับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นของนางตุลาเพียงผู้เดียว ทั้งหน้าที่ทางการตลาด การบัญชี การจัดซื้อวัตถุดิบ การตรวจสอบสินค้า และการขนส่งสินค้า นอกจากนี้ยังเป็นผู้แกะสลักลายของผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ อีกด้วย ถึงแม้ว่านางศรีทันทำหน้าที่ทางการตลาดร่วมกับก็ตาม แต่นางตุลา ยังคงรับคงเป็นผู้ที่ติดต่อประสานงานกับลูกค้าเป็นหลัก ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีสมาชิกรายอื่นที่สามารถทำหน้าที่ทางด้านการตลาดแทนได้เนื่องจาก ไม่มีอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและยังไม่มีที่คุ้นเคยหรือรู้จักของลูกค้า ในส่วนของรองประธาน เลขานุการและคณะกรรมการคนอื่นๆ ซึ่งส่วนมากจะเกี่ยวข้องในด้านการผลิตเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือในเรื่องการตลาด และการเงินได้

3.5 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ

กลุ่มฯ ได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน จากหน่วยงานของรัฐในหลายหน่วยงานด้วยกัน ทั้งทางด้านการความรู้ การให้คำปรึกษาแนะนำ เครื่องมืออุปกรณ์การผลิตและทางด้านแหล่งเงินทุน โดยหน่วยงานของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ ดังนี้

สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้ให้การสนับสนุนกลุ่มฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 ถึงปัจจุบันทั้งในด้านการจัดหาวิทยากรเพื่อการอบรมความรู้เกี่ยวกับการจักสานแก่สมาชิกในกลุ่มฯ และในการจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการผลิต โดยในปี พ.ศ.2544 ได้ให้การสนับสนุนทางด้านเงินทุนเพื่อการผลิตแก่กลุ่มฯ เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท อัตราการชำระคืนปีละ 20,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย ซึ่งเงินจำนวนนี้ทางกลุ่มได้นำมาจัดสรรเพื่อจัดซื้อวัตถุดิบในการผลิต คือ ผักตบชวาแห้ง นอกจากนี้ยังใช้เป็นเงินทุนในการสร้างเตาอบผักตบชวา เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกกลุ่มฯ และนำมาเป็นเงินหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืม

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพะเยา เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้ให้การสนับสนุนกลุ่มฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน โดยสนับสนุนการจัดฝึกอบรมด้านต่างๆ ให้สมาชิกกลุ่มฯ และยังจัดให้สมาชิกกลุ่มฯ เป็นวิทยากรในเรื่องการจักสานผักตบชวาแก่โรงเรียนและกลุ่มแม่บ้านต่างๆ ในจังหวัด โดยจะให้ค่าตอบแทนชั่วโมงละ 100 บาท จำนวน 3 ชั่วโมงต่อครั้ง

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา ได้ให้การสนับสนุนทางด้านเงินทุนหมุนเวียนแก่กลุ่มฯ ในปี พ.ศ. 2542 จำนวน 30,000 บาท อัตราการชำระคืนเดือนละ 1,650 บาท จำนวน 20 งวด โดยทางกลุ่มฯ นำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ และจัดแสดงสินค้า จำนวน 2 ตู้ ราคาตู้ละ 10,000 บาท ซึ่งกลุ่มฯ ได้ชำระเงินกู้ยืมหมดแล้ว

ในปี พ.ศ. 2542 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพะเยา ได้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนกู้ยืมจำนวน 15,000 บาท อัตราการชำระคืนจำนวน 250 บาทต่อเดือน เพื่อนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการจัดซื้ออุปกรณ์วัตถุดิบการผลิตและรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกกลุ่มฯ และในปีเดียวกันนี้ กลุ่มฯ ยังได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา ทางด้านการจัดหาเครื่องรีดผักตบชวาแบบใช้มือหมุนและแบบใช้ไฟฟ้า อย่างละ 1 เครื่อง ในราคาเครื่องละ 2,700 บาทและ 4,500 บาท ตามลำดับ

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา ได้ให้การสนับสนุนแก่กลุ่มฯ ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน ทางด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการจัดการออกงานแสดงสินค้าของทางกลุ่มฯ ตามที่ต่างๆ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดโดยกลุ่มฯ ไม่เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสถานที่ในการจัดแสดงแต่อย่างใด แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มฯ

แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มฯ	ปีที่ได้รับ	ความสนับสนุนและความช่วยเหลือที่ให้แก่กลุ่ม
สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	2527 - 2544 2544	- จัดหาวิทยากรการอบรมทางด้านจักสาน แก่กลุ่มจักสานผักตบชวา - สนับสนุนเงินทุนเพื่อการผลิตจำนวน 100,000 บาท
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพะเยา	2527 – 2544	- การจัดให้สมาชิกกลุ่มเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านการจักสานแก่โรงเรียนและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา	2540 -2544	- การออกงานแสดงสินค้าตามที่ต่าง ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา	2542	- เงินทุนกู้ยืมจำนวน 30,000 บาท
สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพะเยา	2542	- เงินทุนกู้ยืมจำนวน 15,000 บาท
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา	2542	- เครื่องรีดผักตบแบบมือหมุนและแบบใช้ไฟฟ้าอย่างละ 1 เครื่อง

ที่มา : จากการสำรวจ

3.6 ศักยภาพการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

เนื่องจากกลุ่มฯ มีการจัดตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 ทำให้กลุ่มฯ เป็นที่รู้จักของลูกค้าทั้งในและต่างจังหวัด ประธานและเหรัญญิกของกลุ่มฯ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเป็นวิทยากรซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถพัฒนากลุ่มฯ ให้มีความก้าวหน้าในด้านการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือในการจักสานของสมาชิกกลุ่มฯ ในรูปแบบการจักสานใหม่ๆ แต่หน้าที่ต่างๆ ส่วนใหญ่ภายในกลุ่มฯ จะเป็นหน้าที่ของประธานและเหรัญญิกเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากคณะกรรมการและสมาชิกไม่มีประสบการณ์และความถนัดในการจัดการและการตัดสินใจทางด้านการตลาดและการเงิน ทำให้ไม่สามารถกระจายงานบางส่วนไปให้คณะกรรมการหรือสมาชิกคนอื่นๆ ได้ อย่างไรก็ตามกลุ่มฯ ยังคงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหลายๆ หน่วยงาน ทั้งในรูปแบบของเงินทุน ความรู้ทางด้านการจักสานและอุปกรณ์การผลิตต่างๆ เช่น เตาอบผักตบชวา อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งประธานกลุ่มฯ ยังเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ ทำให้สามารถรับรู้ข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มฯ และนำไปสู่การขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ได้ง่าย ซึ่งจากองค์ประกอบข้างต้นถือได้ว่ากลุ่มฯ มีศักยภาพในการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

บทที่ 4

การผลิตและเทคโนโลยีการผลิต

4.1 ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ แบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทของชำร่วย ได้แก่ กระจาดใส่ของรูปไก่ ที่รองแก้ว กล่องใส่กระดาศิขู ฯลฯ
2. ผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้า ได้แก่ ตะกร้าใส่ของลายมัด ลายเย็บ ลายพัน ฯลฯ
3. ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ได้แก่ กระเป๋าใส่ดา และกระเป๋าวงกลม
4. ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มจักสานผักตบชวาในจังหวัดน่านนำมาฝากขาย ได้แก่ ที่ใส่ขวดไวน์ กระเป๋าใส่เหลืยมและ

ที่ใส่โทรศัพท์มือถือ ซึ่งกลุ่มจักสานผักตบชวาในจังหวัดพะเยากลุ่มอื่นๆ จะนำมาฝากเพื่อให้กลุ่มฯ นำไปจำหน่ายในงานจำหน่ายสินค้าต่างๆ ซึ่งกลุ่มฯ ผลต่างของราคาต้นทุนกับราคาขายจะเป็นค่าใช้จ่ายของสมาชิกที่ไปออกร้านในงานจำหน่ายสินค้าต่างๆ แต่ไม่มีการนำมาเป็นเงินทุนของกลุ่มฯ

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีทั้งหมด 44 ชนิด โดยผลิตภัณฑ์ที่ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ ได้แก่ กระจาดใส่ของรูปไก่ เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มฯ จนถึงปัจจุบัน มีการสั่งซื้อตลอดปี และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตและมียอดขายสูงที่สุด ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

ประเภทผลิตภัณฑ์	ชนิดของผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์ประเภทของชำร่วย และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ไม่ใช่กระเป๋าและตะกร้า	กระจาดใส่ของรูปไก่ 5 ขนาด ที่ใส่ของรูปไก่สำหรับใส่ไม้จิ้มฟัน ที่ใส่ของรูปไก่สำหรับใส่ปากกา ที่รองแก้ว กล่องใส่กระดาศิขูแบบทึบและแบบโปร่ง ที่รองนั่ง ที่รองหม้อ ผอบ รองเท้าแบบคืบและแบบสวม
ผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้า	ตะกร้าลายมัด ลายพันและลายเย็บ ตะกร้าลายไทย กระจาดสามใบเถา กระจาดใส่ของลายพัน ลายมัดและลายเย็บ ถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขันโตกจักสาน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

กลุ่มผลิตภัณฑ์	ชนิดของผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋	กระเป๋าใส่ตาทรงกลมและทรงรี กระเป๋าทรงกลม
ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มจักสานผักตบชวาในจังหวัดน่านมาฝากขาย	ที่ใส่ขวดไวน์ กระเป๋าสี่เหลี่ยม ที่ใส่โทรศัพท์มือถือ

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2 การบริหารการผลิต และการวางแผนการผลิต

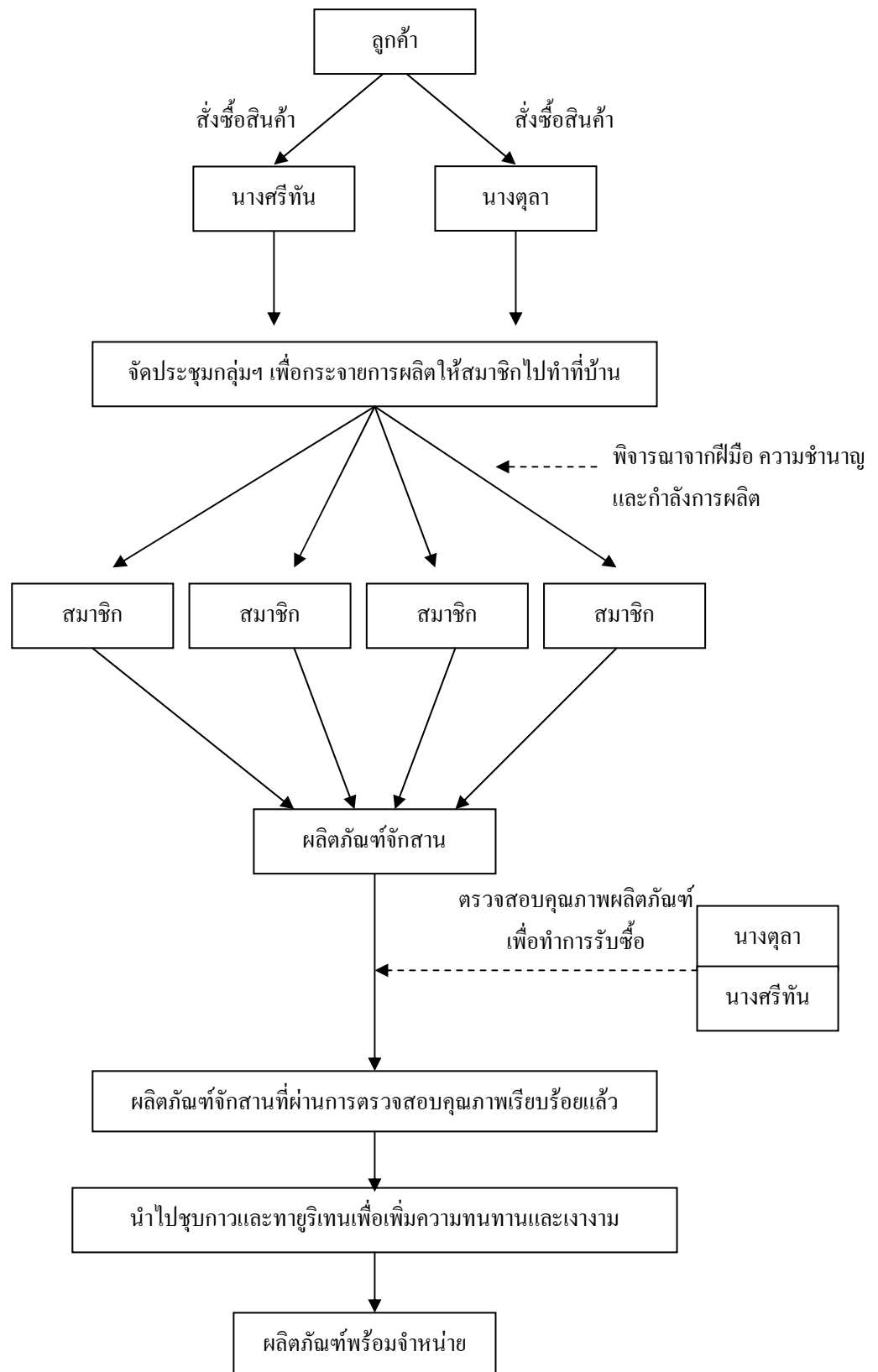
4.2.1 การบริหารการผลิต

การผลิตของกลุ่มฯ เป็นลักษณะการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีการผลิตผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปแบบตามคำสั่งซื้อของลูกค้า การจัดหาวัตถุดิบหลัก คือ ผักตบชวาตากแห้ง เป็นหน้าที่ของนางศรีทันและนางตุลาในการจัดหา ในส่วนปัจจัยการผลิตอื่นๆ จะมีทั้งที่สมาชิกเป็นผู้จัดหาเองและกลุ่มฯ จัดหาให้สมาชิกสามารถมาซื้อได้ที่กลุ่มฯ ด้านการบริหารการผลิตของกลุ่มฯ นางศรีทันและนางตุลาจะเป็นผู้ติดต่อและรับคำสั่งซื้อจากลูกค้า จากนั้นจะมีการประชุมกลุ่มฯ เพื่อกระจายการผลิตไปยังสมาชิกภายในกลุ่มฯ ตามกำลังการผลิต ฝีมือ ความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดของสมาชิกแต่ละราย ซึ่งหากสมาชิกรายใดสามารถทำการผลิตได้มากหรือน้อยกว่าที่จัดสรรให้ สามารถเสนอขอเพิ่มหรือลดจำนวนการผลิตให้ที่ประชุมได้พิจารณา เมื่อสมาชิกได้รับคำสั่งในการผลิต จะกลับไปทำการผลิตที่บ้านของสมาชิกแต่ละราย ตามจำนวนและระยะเวลาที่กำหนด สมาชิกแต่ละคนจะจัดหาวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตเอง ซึ่งวัตถุดิบหลัก เช่น ผักตบชวาตากแห้งที่บ่มกักมันเรียบร้อยแล้ว สมาชิกสามารถซื้อได้จากกลุ่มฯ หากสมาชิกรายใดไม่มีเงินมาซื้อ ผักตบชวาเพื่อใช้ในการผลิต กลุ่มฯ จะให้สินเชื่อในส่วนวัตถุดิบในการผลิตให้กับสมาชิก เมื่อสมาชิกรายใดผลิตผลิตภัณฑ์ที่จักสานเสร็จแล้วมาขายให้แก่กลุ่มฯ สมาชิกจะได้ค่าแรงในการสานที่หักค่าวัตถุดิบในการผลิตออกแล้ว การนำมาขายให้กลุ่มฯ ขึ้นอยู่กับการผลิตของสมาชิกแต่ละคนที่จะนำมาขายให้กลุ่มฯ ในลักษณะที่จักสานให้เสร็จตามจำนวนการผลิตที่ได้รับแล้วจึงนำมาขายให้กลุ่มฯ หรือทยอยนำผลิตภัณฑ์ที่สานเสร็จนำมาขาย โดยนางตุลาจะเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ของสมาชิกแต่ละคน หากผลิตภัณฑ์ผ่านการตรวจสอบและอยู่ในมาตรฐานที่กำหนด นางตุลาจะจ่ายเงินค่าผลิตภัณฑ์แก่สมาชิกที่นำมาขายทันที ในส่วนผลิตภัณฑ์ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจะไม่จัดส่งให้กับลูกค้าแต่จะนำไปขายปลีกหน้าร้าน หรือในงานขายสินค้าต่างๆ ซึ่งสมาชิกที่เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์จะได้รับเงินค่าผลิตภัณฑ์ก็ต่อเมื่อผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้นสามารถจำหน่ายได้แล้ว เมื่อรวบรวมผลิตภัณฑ์ได้มากพอสมควร นางตุลาจะเป็นผู้นำผลิตภัณฑ์ไปพบกาวลาเท็กซ์ที่ผสมน้ำจนเจือจางและนำไปตากแดดให้แห้งเพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้ผลิตภัณฑ์ จากนั้นจะนำไปหายูริเทนเพื่อเพิ่มความเงางามแก่ผลิตภัณฑ์และทำหน้าที่ในการบรรจุหีบห่อเพื่อจัดส่ง โดยสามีของนางตุลาจะเป็นผู้นำผลิตภัณฑ์ไปจัดส่งยังบริษัททัวร์เพื่อส่งให้ลูกค้าต่างจังหวัดต่อไป

ถ้าในบางช่วงการผลิตที่มีการสั่งซื้อจากลูกค้าในปริมาณมากในบางผลิตภัณฑ์ กลุ่มฯ สามารถกระจายการผลิตไปยังกลุ่มแม่บ้านบ้านपालาน บ้านต้านกกหรือบ้านแม่ใส ซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายในการสอนของทางศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน โดยนางศรีทันและนางตุลาเป็นวิทยากรในการสอน และสามารถกระจายการผลิตในบางผลิตภัณฑ์ไปให้ในแต่ละกลุ่ม ได้แก่ กระจายใส่ของรูปไก่ขนาดต่างๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มที่ได้รับกระจายการผลิตไปให้จะเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตเอง

ในกรณีที่ลูกค้ามีคำสั่งในผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ที่ทางกลุ่มฯ ไม่เคยทำการผลิต นางตุลาจะเป็นผู้ทดลองสานตัวอย่างผลิตภัณฑ์ใหม่และส่งไปให้ลูกค้าพิจารณาโดยทางลูกค้าจะออกค่าใช้จ่ายด้านต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์ตัวอย่างให้ จากนั้นเมื่อลูกค้ามีคำสั่งซื้อในผลิตภัณฑ์นั้น จึงนำไปสอนแก่สมาชิกภายในกลุ่มฯ โดยในส่วนนี้กลุ่มฯ สามารถขอรับการสนับสนุนด้านการสอนจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดพะเยา ในลักษณะขอทุนในการสอนและการเป็นวิทยากรในการสอน

ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มจักสานผักตบชวากลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดพะเยาทำการฝากขาย ซึ่งกลุ่มฯ จะรับมาขายเมื่อกลุ่มฯ ได้ไปออกร้านจำหน่ายสินค้าตามที่ต่างๆ โดยส่วนต่างของราคาขายและต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่ฝากขายจะเป็นค่าใช้จ่ายในการออกร้านหรือการจำหน่ายสินค้าของสมาชิกกลุ่มฯ ที่ไปจัดจำหน่ายสินค้าตามงานต่างๆ ซึ่งไม่มีการหักเงินบางส่วนเข้ากลุ่มฯ การบริหารการผลิตของกลุ่มฯ สามารถแสดงดังแผนภาพที่ 4.1

แผนภาพที่ 4.1 การบริหารการผลิตของกลุ่มฯ

4.2.2 การวางแผนการผลิต

เนื่องจากลักษณะการผลิตของกลุ่มฯ เป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าเป็นส่วนใหญ่ การวางแผนการผลิตของกลุ่มฯ จะเป็นการวางแผนการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า โดยจะมีการวางแผนในการกระจายการผลิตไปยังสมาชิกกลุ่มฯ แต่ละราย นางตุลาและนางศรีทั้นจะพิจารณาจากฝีมือ ความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด และความสามารถในการผลิตของสมาชิกในช่วงระยะเวลาที่กระจายการผลิตของสมาชิกแต่ละคน เช่น ลูกค้าสั่งซื้อกระจาดลายมัด นางตุลาจะกระจายการผลิตกระจาดลายมัดให้กับสมาชิกที่มีอายุมาก เนื่องจากทำได้ง่ายและไม่ต้องใช้ความละเอียดมาก หากงานที่มีความละเอียดมากจะกระจายให้สมาชิกที่สามารถทำได้ และมีอายุไม่มากนัก ในส่วนผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ คือ กระจาดใส่ของรูปไก่ ซึ่งสมาชิกทุกคนสามารถจักสานได้ สมาชิกจะทำการจักสานโดยไม่ต้องรอคำสั่งซื้อจากลูกค้า เนื่องจากมีคำสั่งซื้อของลูกค้าตลอดทั้งปี

ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มจักสานผักตบชวาในจังหวัดกลุ่มอื่นๆ นำมาฝากขาย กลุ่มฯ จะรับมาจำหน่ายไม่มากนัก โดยจะซื้อผลิตภัณฑ์หลากหลายในปริมาณไม่มากนัก เนื่องจากการจัดจำหน่ายต้องมุ่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เป็นหลัก แต่การนำเอาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจักสานกลุ่มอื่นๆ ไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มความหลากหลายให้ลูกค้า ซึ่งหากลูกค้าต้องการซื้อในปริมาณมาก สามารถติดต่อซื้อจากทางกลุ่มฯ ได้ กลุ่มฯ จะติดต่อซื้อจากกลุ่มผู้ผลิตเพื่อนำมาจำหน่ายให้ลูกค้าต่อไป

ผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่มฯ สามารถทำการผลิตได้ตลอดทั้งปี ถึงแม้ในฤดูทำนา ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มฯ ประกอบอาชีพทำนา แต่สามารถทำการผลิตหลังจากการทำนาได้ เช่น ทำการจักสานผลิตภัณฑ์ในช่วงเวลากลางคืน ทำให้กำลังการผลิตของกลุ่มฯ ลดลงไม่มากนัก โดยในช่วงเดือนมกราคมจนถึงเดือนพฤษภาคมทางกลุ่มฯ จะทำการผลิตได้ในปริมาณมาก เนื่องจากสมาชิกมีเวลารว่างจากการทำการเกษตร สมาชิกส่วนใหญ่จึงทำการจักสานเพียงอย่างเดียว ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม กลุ่มฯ เริ่มมีการผลิตที่ลดลงประมาณร้อยละ 20 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคมทางกลุ่มฯ จะทำการผลิตเพียงร้อยละ 70 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด และในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคมการผลิตของกลุ่มฯ จะเริ่มเพิ่มขึ้นเนื่องจากสมาชิกที่ทำนาทำการเก็บเกี่ยวข้าวเรียบร้อยแล้ว จึงมีเวลาในการจักสานอย่างเต็มเวลา ช่วงเวลาการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ช่วงเวลาการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ของกลุ่มในรอบระยะเวลา 1 ปี

ผลิตภัณฑ์	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ผลิตภัณฑ์ประเภทของข้าวสวย	←				→	←	←	←	←	←	←	←
ผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋	←				→	←	←	←	←	←	←	←
ผลิตภัณฑ์ประเภทตะกร้า	←				→	←	←	←	←	←	←	←
ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มจักสาน ผักตบชวาในจังหวัดนำมา ฝากขาย	←											

หมายเหตุ : ← → ช่วงที่มีการผลิตสม่ำเสมอ

: ← - - - - - → ช่วงที่มีการผลิตไม่สม่ำเสมอ

ที่มา : จากการสำรวจ

จากช่วงเวลาการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ของกลุ่มฯ สามารถแสดงปริมาณการผลิตสูงสุดเฉลี่ยของกลุ่มฯ จำแนกรายผลิตภัณฑ์ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ปริมาณการผลิตแต่ละผลิตภัณฑ์สูงสุดโดยเฉลี่ยของกลุ่มฯ

รายการ	ปริมาณการผลิตสูงสุด เฉลี่ยต่อเดือน (ชิ้น)	ปริมาณการผลิตเฉลี่ย ต่อปี (ชิ้น)
กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว	1,000	12,000
กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว	60	720
กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว	45	540
กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 5x6 นิ้ว	30	360
กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว	25	300
ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว	45	540
ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว	25	300
กระจาด 3 ใบเต้า (ขนาด 4x4 นิ้ว 6x6 นิ้ว และ 8x8 นิ้ว)	10	120
กระจาดลายพัน ขนาด 8x8 นิ้ว	10	120
กระจาดลายพัน ขนาด 10x10 นิ้ว	25	300
กระจาดลายพัน ขนาด 12x12 นิ้ว	5	60
กระจาดลายมัด ขนาด 8x8 นิ้ว	10	120
กระจาดลายมัด ขนาด 10x10 นิ้ว	25	300
กระจาดลายมัด ขนาด 12x12 นิ้ว	5	60
กระจาดลายเย็บ ขนาด 8x8 นิ้ว	10	120
กระจาดลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว	25	300

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	ปริมาณการผลิตสูงสุด เฉลี่ยต่อเดือน (ชิ้น)	ปริมาณการผลิตเฉลี่ย ต่อปี (ชิ้น)
กระจาดลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว	5	60
รองเท้าคืบ ขนาดความยาว 23 เซนติเมตร	5	60
รองเท้าคืบ ขนาดความยาว 25 เซนติเมตร	5	60
รองเท้าสวม ขนาดความยาว 23 เซนติเมตร	5	60
รองเท้าสวม ขนาดความยาว 25 เซนติเมตร	5	60
ตะกร้าลายมัด หูสันขนาดใหญ่ ขนาด 12x9 นิ้ว	15	180
ตะกร้าลายมัด หูสันขนาดกลาง ขนาด 10x7 นิ้ว	15	180
ตะกร้าลายไทย ขนาด 7x5 นิ้ว	15	180
ตะกร้าลายไทย ขนาด 11x7 นิ้ว	15	180
กระเป๋าสีดาทรงกลม ขนาด 6x5 นิ้ว	20	240
กระเป๋าสีดาทรงรี ขนาด 6x5 นิ้ว	20	240
กระเป๋าวงกลม ขนาด 9.5 นิ้ว ¹	20	240
ถังขยะลายมัด ขนาด 8x12 นิ้ว	10	120
ถังขยะลายมัด ขนาด 10x14 นิ้ว	10	120
ถังขยะลายมัด ขนาด 12x16 นิ้ว	5	60
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 8x12 นิ้ว	10	120
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 10x14 นิ้ว	10	120
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว	5	60
ที่รองแก้ว	25	300
ผอบ ขนาด 3x4 นิ้ว	25	300
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบทึบ	25	300
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบโปร่ง	25	300
ที่รองนั่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 50x50 เซนติเมตร	25	300
ที่รองหม้อ ขนาด 8.5 นิ้ว	25	300
ที่รองหม้อ ขนาด 9 นิ้ว	25	300
ขันโตก ขนาด 12x12 นิ้ว	5	60
ขันโตก ขนาด 10x10 นิ้ว	5	60
ขันโตก ขนาด 8x8 นิ้ว	5	60

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

นอกจากการวางแผนในการผลิตจากคำสั่งซื้อของลูกค้า กลุ่มฯ ยังมีการวางแผนการผลิตของกลุ่มฯ ล่วงหน้า เพื่อขยายกำลังการผลิตของกลุ่มฯ ในอนาคต ซึ่งแสดงอยู่ในรายงานการประชุมของกลุ่มฯ ในการเสนอขอรับเงินสนับสนุนการผลิตจากสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 100,000 บาท โดยจากการวางแผนการผลิตของกลุ่มฯ พบว่ากลุ่มฯ มีเป้าหมายที่จะขยายการผลิตในส่วนของผู้ผลิตพันธุ์ประเภทของข้าวว่าวมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้ผลิตพันธุ์ประเภทกระเปาะและตะกร้ามีสัดส่วนที่เท่ากัน เนื่องจากผู้ผลิตพันธุ์ประเภทของข้าวว่าวได้รวมเอาผู้ผลิตพันธุ์หลักของกลุ่มฯ ซึ่งก็คือ กระเจดใส่ของรูปไก่ ที่มีปริมาณการผลิตและปริมาณการสั่งซื้อมากที่สุด ทำให้เป็นประเภทผู้ผลิตพันธุ์ที่กลุ่มฯ ต้องการที่จะเพิ่มกำลังการผลิตในอนาคต การวางแผนการผลิตในผู้ผลิตพันธุ์แต่ละประเภทของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การวางแผนการผลิตของกลุ่มฯ

ผู้ผลิตพันธุ์	ปริมาณการผลิตต่อปี (ชิ้น)							
	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ผู้ผลิตพันธุ์ประเภทกระเปาะ	2,280	2,980	3,400	3,950	4,740	5,400	6,200	7,000
ผู้ผลิตพันธุ์ประเภทตะกร้า	2,280	2,980	3,400	3,950	4,740	5,400	6,200	7,000
ผู้ผลิตพันธุ์ประเภทของข้าวว่าว	14,000	15,200	16,700	19,205	21,700	24,900	28,650	32,950

ที่มา : จากบันทึกรายงานการประชุมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ วันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2544

นอกจากกลุ่มฯ มีการวางแผนการผลิตล่วงหน้ารายปีแล้ว กลุ่มฯ ยังกำหนดแผนการผลิตรายเดือนในผู้ผลิตพันธุ์ทั้ง 3 ประเภท โดยในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคมจะมีการผลิตผู้ผลิตพันธุ์ทั้ง 3 ประเภทสูงที่สุด มีการผลิตลดลงในเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม เนื่องจากเป็นช่วงฤดูทำนา สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มฯ ต้องไปทำนา แต่ยังคงมีการผลิตในช่วงที่เลิกจากการทำนาแล้ว เช่น ในช่วงเวลากลางคืน และมีการผลิตเพิ่มขึ้นในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ซึ่งการวางแผนปริมาณการผลิตสูงสุดรายเดือนของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แผนการผลิตและเป้าหมายการผลิตผู้ผลิตพันธุ์จักสานของกลุ่มฯ

ผู้ผลิตพันธุ์	ช่วงเวลาทำการผลิต											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ผู้ผลิตพันธุ์กระเปาะ	← 2,400 ชิ้น →					← 400 ชิ้น →		← 200 ชิ้น →			← 600 ชิ้น →	
ผู้ผลิตพันธุ์ตะกร้า	← 3,000 ชิ้น →					← 400 ชิ้น →		← 200 ชิ้น →			← 600 ชิ้น →	
ผู้ผลิตพันธุ์ของข้าวว่าว	← 15,200 ชิ้น →					← 3,100 ชิ้น →		← 1,200 ชิ้น →			← 4,500 ชิ้น →	

หมายเหตุ : ← → แสดงช่วงเวลาทำการผลิต

ที่มา : จากบันทึกรายงานการประชุมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ วันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2544

4.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต

4.3.1 วัตถุดิบ

วัตถุดิบ

วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานของกลุ่ม ได้แก่ ผักตบชวาตากแห้ง

ผักตบชวาตากแห้ง กลุ่มฯ ได้จัดซื้อผักตบชวาทากแห้งเก็บไว้เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับขายให้แก่สมาชิก เพื่อใช้ในการผลิต โดยในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มฯ รับซื้อผักตบชวาทากแห้งจากเจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมการเกษตรอำเภอ ซึ่งจำเป็นต้องรับซื้อในปริมาณมาก ครั้งละ 300,000 ก้าน โดยจะแบ่งครึ่งกับกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านแม่ใส ซึ่งทำให้กลุ่มฯ ประสบปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากต้องใช้เงินทุนส่วนใหญ่เพื่อการจัดซื้อผักตบชวาทากแห้ง นอกจากนี้ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ในการจัดเก็บผักตบชวาทากแห้ง เนื่องจากที่จัดเก็บของกลุ่มอยู่ในบริเวณบ้านนางตุลา ซึ่งมีพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับการจัดเก็บผักตบชวาทากแห้งในปริมาณมาก ในปี พ.ศ. 2541 กลุ่มฯ จึงเปลี่ยนการรับซื้อผักตบชวาทากแห้งจากกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านดำน้ำล้อมแทน โดยจะมีพ่อค้ารับซื้อผักตบชวาทากแห้งจากจังหวัดอุบลราชธานีแล้วมาส่งที่กลุ่มจักสานบ้านดำน้ำล้อมทางกลุ่มจักสานบ้านห้วยเคียนเหนือสามารถสั่งซื้อผักตบชวาทากแห้งได้ในปริมาณครั้งละ 3 ถึง 4 หมื่นก้าน ทำให้ไม่ประสบปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียนและปัญหาพื้นที่ในการจัดเก็บวัตถุดิบ ซึ่งคุณภาพของผักตบชวาไม่แตกต่างจากที่ซื้อจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยกลุ่มฯ จะรับซื้อผักตบชวาทากแห้งใน ราคา 1,500 บาท ต่อ 10,000 ก้าน ในลักษณะคละเกรด ซึ่งกลุ่มฯ จะทำการสั่งซื้อปีละ 4 – 5 ครั้ง โดยจ่ายเป็นเงินสด ในช่วงก่อนฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคม กลุ่มฯ จะทำการกักตุนผักตบชวาทากแห้งไว้เป็นวัตถุดิบในช่วงฤดูฝน โดยจะซื้อครั้งประมาณละ 50,000 ก้าน ซึ่งสามารถใช้ในการผลิตได้ประมาณ 4 – 5 เดือน เนื่องจากในช่วงฤดูฝนถึงแม้ก้านผักตบชวาที่เก็บได้จะมีขนาด ความยาว และคุณภาพที่ดีกว่าผักตบชวาที่เจริญเติบโตในฤดูร้อนหรือฤดูหนาว แต่ไม่สามารถทำการตากผักตบชวาที่เก็บได้ให้แห้งในช่วงฤดูฝน จึงต้องมีการกักตุนผักตบชวาทากแห้งเพื่อใช้ในการผลิตในช่วงฤดูฝน ซึ่งกลุ่มฯ จะนำมาอบด้วยกามะถันที่เตาอบของกลุ่มฯ สมาชิกสามารถซื้อผักตบชวาที่อบกามะถันเรียบร้อยแล้วจากกลุ่มฯ เพื่อนำไปทำการผลิต ซึ่งจำหน่ายในราคาก้านละ 0.15 บาท

วัตถุดิบรอง

วัตถุดิบรองที่ใช้ในการผลิตของกลุ่มฯ ได้แก่ กาวลาเท็กซ์ กามะถัน สีย้อมกก ไหมพรม กระดุมไม้ติดกระเปาะ ยูริเทน ลวด และถ่าน ส่วนมากเป็นวัตถุดิบที่กลุ่มฯ เป็นผู้จัดหาเพื่อนำมาจำหน่ายให้กับสมาชิก โดยกลุ่มฯ จัดซื้อวัตถุดิบจากร้านค้าในจังหวัดพะเยา หรือร้านค้าบริเวณหมู่บ้าน มีเพียงวัตถุดิบบางชนิดที่สมาชิกสามารถจัดซื้อได้ที่กลุ่มฯ หรือจัดซื้อเอง

กามะถัน เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการอบก้านผักตบชวาทากแห้งเพื่อให้ได้ก้านผักตบชวาที่มีผิวนอกสีขาว และยังป้องกันการเกิดเชื้อราบนผิวของก้านผักตบชวา โดยกลุ่มฯ จะนำกามะถัน 2 ช้อนโต๊ะ ตักใส่ถ้วยสังกะสี แล้วนำถ่านที่ร้อนแดงนำมาวางในถ้วยสังกะสีนั้นแล้วนำไปใส่ในเตาอบผักตบชวา ให้ควันของกามะถันเคลือบผิวของผักตบชวาทำให้มีสีขาวใส โดยจะทำการอบประมาณ 2 วัน

การลาเท็กซ์ เป็นวัตถุดิบที่ใช้เคลือบผิวผลิตภัณฑ์เพื่อให้มีความแข็งแรงทนทาน โดยจะนำการลาเท็กซ์ 1 แก้วผสมกับน้ำครึ่งกะละมัง หรือประมาณ 4 – 5 ลิตร แล้วจึงนำผลิตภัณฑ์ที่จักสานเสร็จแล้วไปชุบน้ำที่ผสมการลาเท็กซ์เจือจาง ให้น้ำการลาเท็กซ์เคลือบผิวผลิตภัณฑ์และนำไปตากให้แห้ง จะทำให้ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรงทนทานมากยิ่งขึ้น

ยูริเทน ใช้ในการทำเพื่อเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ให้มีความเงางาม โดยจะนำผลิตภัณฑ์ที่ทำการชุบการและตากแห้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปทาด้วยยูริเทนและนำไปตากให้แห้งจะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเงางามพร้อมจำหน่าย

สีย้อมกก เป็นสีผงบรรจุกล่องละ 12 ซองๆ ละ 15 กรัม มีลักษณะคล้ายสีย้อมผ้า ใช้ผสมน้ำต้มเพื่อใช้ย้อมก้านผักตบชวา โดยนำก้านผักตบชวาทากแห้งไปต้มในสีย้อมกกในหม้อ ต้มประมาณ 2 – 5 นาที แล้วจึงนำก้านผักตบชวาที่ย้อมเสร็จมาตากแดดให้แห้งแล้วจึงสามารถนำไปใช้ในการผลิตได้ ซึ่งผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ ที่ต้องมีการย้อมสีก้านผักตบชวามีเพียงกระเป๋าวงกลม ขนาด 9.5 นิ้วเท่านั้น ซึ่งการใช้สีย้อมกกที่ใช้ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า โดยกระเป๋าวงกลมมีการย้อมด้วยสีน้ำตาลเพียงสีเดียว

ไหมพรม เป็นวัตถุดิบในการประดับตกแต่งกระจุจาดที่ใส่ของรูปไก่ ในการทำเป็นหงอนไก่ โดยไหมพรมที่ใช้จะเป็นไหมพรมสีแดง

กระดุมไม้ เป็นกระดุมไม้กลมสำหรับใช้เป็นกระดุมกระเป๋าท่างๆ โดยจะนำไปถักติดไว้บริเวณด้านหน้าของกระเป๋าลแล้วจะถักก้านผักตบชวาให้เป็นห่วงคล้องกระดุมอีกทีหนึ่ง เพื่อใช้เป็นที่เปิด - ปิดกระเป๋าท่างๆ

ลวด เป็นวัตถุดิบที่ใช้สำหรับทำเป็นไส้ในของหูกระเป๋าท่างๆ เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้หูกระเป๋าท่างๆ โดยจะตัดเป็นเส้นยาวตามขนาดและพับให้เป็นเส้นหนาหลายๆ เส้นรวมกัน จากนั้นจะถักก้านผักตบชวาทับข้างนอก

ถ่าน เป็นวัตถุดิบในการอบก้านผักตบชวาทากแห้งกับกำมะถัน โดยจะใส่ครั้งละประมาณ 2-3 ก้อน ในถ้วยสังกะสีที่ใส่กำมะถัน 2 ซ้อนโต๊ะ เพื่อให้ควันของกำมะถันไปเคลือบผิวก้านผักตบชวา

การวางทารองเท้า การวางทารองเท้าเป็นอีกวัตถุดิบหนึ่งที่ใช้ในการผลิต ซึ่งใช้ทาเพื่อประกอบให้แผ่นผักตบชวาที่สานเป็นรูปรองเท้า 4 แผ่นให้ยึดติดกัน

การจัดหาวัตถุดิบของกลุ่มฯ มีทั้งที่กลุ่มฯ เป็นผู้จัดหาเพื่อให้สมาชิกสามารถจัดซื้อได้ที่กลุ่มฯ และที่สมาชิกสามารถจัดหาซื้อได้ด้วยตนเอง ซึ่งวัตถุดิบบางชนิดสามารถจัดหาได้ตลอดทั้งปี เช่น ไหมพรม แต่วัตถุดิบบางชนิด เช่น ผักตบชวาทากแห้งสามารถจัดซื้อได้บางช่วงของปีเท่านั้น ช่วงเวลาการจัดซื้อวัตถุดิบต่างๆ สามารถแสดงได้ดังนี้

ผักตบชวาทากแห้ง กลุ่มฯ จะจัดซื้อจากกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านต๋าน้ำล้อม ซึ่งพ่อค้าจากจังหวัดอุตรดิตถ์นำมาจำหน่ายให้กับกลุ่มบ้านต๋าน้ำล้อม กลุ่มฯ จัดซื้อผักตบชวาปีละ 2 – 3 ครั้งต่อปี โดยสามารถซื้อวัตถุดิบได้ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งก่อนช่วงฤดูฝนจะทำการกักตุนผักตบชวาทากแห้งเพื่อใช้ในการผลิตประมาณ 50,000 ก้าน

กำมะถัน เป็นวัตถุดิบที่กลุ่มฯ จัดซื้อเพื่อใช้ในการอบก้านผักตบชวา ในราคาถุงละ 20 บาท บรรจุถุงละ 1 กิโลกรัม ซึ่งสมาชิกไม่ต้องรับผิดชอบในการจัดซื้อ ซึ่งสามารถซื้อได้จากร้านค้าในจังหวัดพะเยาได้ตลอดทั้งปี

กาวลาเท็กซ์ เป็นวัตถุดิบที่กลุ่มฯ เป็นผู้จัดซื้อจากร้านค้าในจังหวัดพะเยา บรรจุกล่องละ 10 กิโลกรัม ซึ่งสามารถหาซื้อได้ง่ายไม่ต้องกักตุนเพื่อใช้ในการผลิต

ยูริเทน เป็นวัตถุดิบอีกชนิดที่กลุ่มฯ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อ ยูริเทน 1 กล่องบรรจุ 12 ขวดๆ ละ 460 ลูกบาศก์เซนติเมตร สามารถซื้อจากร้านค้าในจังหวัดพะเยาได้ตามความต้องการ

สีย้อมกก กลุ่มฯ จะเป็นผู้จัดซื้อและย้อมก้านผักตบและให้สมาชิกนำไปทำการผลิต ซึ่งสามารถซื้อได้จากร้านค้าในจังหวัด ในราคากล่องละ 50 บาท บรรจุ 12 ขອງๆ ละ 15 กรัม 1 ขອງย้อมก้านผักตบขาวได้ 150 ก้าน แต่ในบางครั้งไม่สามารถจัดซื้อได้ตามที่ต้องการได้ เนื่องจากสินค้ามีจำนวนจำกัด ทำให้ต้องทำการสั่งซื้อล่วงหน้า 1 – 2 อาทิตย์ ซึ่งกลุ่มฯ เคยประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาสีเพื่อนำมาย้อมก้านผักตบขาว ทำให้กลุ่มฯ ไม่ต้องการผลิตในผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้สีในการย้อมก้านผักตบขาว หรือให้ลูกค้าที่ต้องการจัดหาให้ ซึ่งกลุ่มฯ ไม่ได้ทำการกักตุนสีเพื่อใช้ในการผลิต เนื่องจากการผลิตของกลุ่มฯ ส่วนใหญ่ไม่ได้ย้อมสี

ไหมพรม เป็นวัตถุดิบที่สมาชิกเป็นผู้จัดหาเองจากร้านค้าในจังหวัด มีด้วยกัน 2 ขนาด คือ ไหมพรมก้อนเล็ก ราคาถุงละ 30 บาท บรรจุ 12 ก้อน และไหมพรมก้อนใหญ่ ราคาก้อนละ 40 บาท ซึ่งสมาชิกมักจะซื้อไหมพรมก้อนใหญ่เพื่อใช้ในการผลิต เนื่องจากจะมีขนาดของเส้นไหมพรมที่มีขนาดใหญ่กว่า ทำให้ไม่ต้องทำการพันหลายรอบเพื่อให้มีความหนา ขณะใช้ทำหอนไก่ของผลิตภัณฑ์กระเจดใส่ของรูปไก่ ซึ่งสมาชิกสามารถหาซื้อไหมพรมได้ตลอดทั้งปีตามความต้องการ

กระดุมไม้ติดกระเป๋ากลุ่มฯ จะเป็นผู้จัดหาและให้สมาชิกมาซื้อที่กลุ่มฯ กระดุมไม้ 1 ถุง ราคา 60 บาท บรรจุ 100 เม็ด กลุ่มฯ จำหน่ายให้สมาชิกราคาเม็ดละ 1 บาท โดยสามารถซื้อได้จากร้านค้าในจังหวัด

ลวด เป็นวัตถุดิบที่สมาชิกเป็นผู้จัดหาเอง สามารถซื้อได้ตามร้านค้าในหมู่บ้าน และร้านค้าในจังหวัด โดยร้านค้าในหมู่บ้านจะจำหน่ายในราคาเม็ดละ 15 บาท และร้านค้าในจังหวัดจะจำหน่ายในราคา กิโลกรัมละ 40 บาท ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน เนื่องจากสะดวกในการจัดซื้อ

ถ่าน เป็นวัตถุดิบที่กลุ่มฯ เป็นผู้จัดซื้อ โดยซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้านในราคาปี๊บละ 30 บาท ซึ่งซื้อปี๊บละ 2 ครั้ง เนื่องจากใช้ในการผลิตจำนวนไม่มาก และไม่จำเป็นต้องซื้อกักตุน เนื่องจากมีจำหน่ายตลอดปี

กาวยางทารองเท้า เนื่องจากรองเท้าจักสานของกลุ่มฯ มีผู้ผลิตเพียง 2 คน คือ นางศรีทน และนางตุลา ทั้งสองจึงร่วมกันซื้อในราคากระป๋องละ 75 บาท สามารถใช้ในการผลิตรองเท้าได้ 10 คู่ ซึ่งสามารถหาซื้อจากร้านค้าในจังหวัดตามความต้องการ

ช่วงเวลาในการจัดซื้อวัตถุดิบ และการจัดซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตกระดาดสาช้อนบางสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.6 – 4.7

ตารางที่ 4.6 ช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบ

วัตถุดิบ	ช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบ											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ผักตบชวาทากแห้ง	←				→					←		→
กำมะถัน	←											→
กาวลาเท็กซ์	←											→
ยูรีเทน	←											→
สีย้อมกก	←											→
ไหมพรม	←											→
กระดุมไม้ติดกระเป๋	←											→
ลวด	←											→
ถ่าน	←											→
กาวยางทารองเท้า	←											→

หมายเหตุ : ← → แสดงช่วงเวลาการจัดหาวัตถุดิบ

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.7 การจัดหาวัตถุดิบในการผลิตของกลุ่มฯ

วัตถุดิบ	หน่วย	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มาของวัตถุดิบ	อัตราการใช้	ปริมาณซื้อต่อครั้ง	ปริมาณการใช้ต่อปี	วิธีการชำระเงิน	วิธีขนส่ง	ค่าขนส่ง (บาท)
ผักตบชวาตากแห้ง	ก้าน	0.15	กลุ่มจักสานบ้านต๋าน้ำล้อม	3 – 4 เดือน/ครั้ง	3 – 4 หน่อ/ก้าน	2 แสนถึง 5 แสนก้าน	เงินสด	พ่อค้าจัดส่งให้	ไม่เสียค่าขนส่ง
กำมะถัน	กิโลกรัม	20	ร้านค้าในจังหวัด	2 เดือน/ครั้ง	1 กิโลกรัม	5 - 6 กิโลกรัม	เงินสด	ขนส่งเอง	20 บาท
การลาเท็กซ์	กล่อง	300	ร้านค้าในจังหวัด	2 ครั้ง/เดือน	1 กล่อง	5 – 6 กล่อง	เงินสด	ขนส่งเอง	20 บาท
ยูรีเทน	กล่อง	540	ร้านค้าในจังหวัด	2 ครั้ง/เดือน	1 กล่อง	20 - 24 กล่อง	เงินสด	ขนส่งเอง	20 บาท
สีย้อมกก	กล่อง	50	ร้านค้าในจังหวัด	1 ครั้ง/ปี	2 กล่อง	2 กล่อง	เงินสด	ขนส่งเอง	20 บาท
ไหมพรมก้อนเล็ก	ถุง	30	ร้านค้าในจังหวัด	3 - 4 ครั้ง/เดือน	1 ถุง	40 – 50 ถุง	เงินสด	ขนส่งเอง	20 บาท
ไหมพรมก้อนใหญ่	ก้อน	40	ร้านค้าในจังหวัด	2 - 3 ครั้ง/เดือน	1 ก้อน	25 – 30 ก้อน	เงินสด	ขนส่งเอง	20 บาท
กระดุมไม้ติดกระเป๋ ¹	ถุง	60	ร้านค้าในจังหวัด	2 - 3 ครั้ง/ปี	100 เม็ด	300 เม็ด	เงินสด	ขนส่งเอง	20 บาท
ลวด	กิโลกรัม	40	ร้านค้าในจังหวัด	10 – 20 ครั้ง/ปี	1 กิโลกรัม	20 กิโลกรัม	เงินสด	ขนส่งเอง	20 บาท
ลวด	มัด	15	ร้านค้าในหมู่บ้าน	3 – 4 ครั้ง/เดือน	1 มัด	30 – 35 มัด	เงินสด	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง
ถ่าน	ปิ๊บ	30	ร้านค้าในหมู่บ้าน	5 เดือน/ครั้ง	1 ปิ๊บ	2 ครั้ง/ปี	เงินสด	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง

หมายเหตุ : ¹ กลุ่มฯ จะรับซื้อมาแล้วขายให้สมาชิกแต่ละ 1 บาท

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.2 วัสดุและอุปกรณ์การผลิต

วัสดุ และอุปกรณ์การผลิต

วัสดุการผลิต เป็นอุปกรณ์การผลิตที่มีอายุการใช้งานต่ำกว่า 1 ปี ได้แก่ เข็มเย็บผ้า และกรรไกร เข็มเย็บผ้า ขนาด 4.5 นิ้ว ใช้ในการจักสานผลิตภัณฑ์ โดยนำก้านผักตบชวาที่จักเป็นเส้นเล็กๆ ร้อยกับเข็มเย็บผ้า จากนั้นจะนำไปถักหรือเย็บให้เป็นผลิตภัณฑ์ อายุการใช้งานประมาณ 3 เดือน เนื่องจากมีขนาดเล็กทำให้สูญหายได้ง่าย เข็มเย็บผ้า ขนาด 4.5 นิ้ว ใช้ในการจักสานผลิตภัณฑ์ โดยนำก้านผักตบชวาที่จักเป็นเส้นเล็กๆ ร้อยกับเข็มเย็บผ้า จากนั้นจะนำไปถักหรือเย็บให้เป็นผลิตภัณฑ์ อายุการใช้งานประมาณ 3 เดือน เนื่องจากมีขนาดเล็กทำให้สูญหายได้ง่าย กลุ่มจะเป็นผู้จัดซื้อมาไว้ที่กลุ่มฯ แล้วสมาชิกสามารถมาซื้อได้ที่กลุ่มฯ โดยกลุ่มฯ ซื้อมาในราคา 12 เล่ม 40 บาท และจำหน่ายให้สมาชิกในราคาเล่มละ 5 บาท

กรรไกร ใช้ในการตัดก้านผักตบชวา ตั้งแต่ขั้นตอนการจักเส้นผักตบชวาเป็นเส้นเล็กๆ และการตัดในขั้นตอนการผลิต และการตกแต่งต่างๆ อายุการใช้งานประมาณ 6 เดือน เนื่องจากความคมของกรรไกรจะลดลงตามการใช้งาน

อุปกรณ์การผลิต เป็นอุปกรณ์การผลิตที่มีอายุการใช้งานตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป ได้แก่ เตาอบ เครื่องรีดผักตบชวา แบบขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ สายวัด ค้อน กะละมัง ถ้วยใส่ยูริเทน แปรงทาสี

เตาอบ ขนาด กว้าง 2 เมตร ยาว 1 เมตร สูง 1 เมตร ใช้ในการอบผักตบชวากับกำมะถัน แต่เดิมสมาชิกต้องเป็นผู้จัดหาเตาอบสำหรับอบกำมะถันเอง ซึ่งเตาอบที่สมาชิกเคยใช้มีทั้งการใช้โถงดิน หรือกล่องกระดาษขนาดใหญ่ในการอบ ซึ่งสามารถอบก้านผักตบชวาในปริมาณไม่มากนัก แต่ในปี พ.ศ.2544 กลุ่มฯ ได้รับงบประมาณจากสำนักงานเกษตรอำเภอในการสร้างเตาอบ ทำให้สมาชิกมีความสะดวกในการอบผักตบชวามากยิ่งขึ้น สามารถอบก้านผักตบชวาได้

เครื่องรีดผักตบชวา กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนเครื่องรีดผักตบชวาจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ซึ่งมีทั้งเครื่องรีดผักตบชวาแบบมือหมุน และแบบใช้ไฟฟ้า ใช้รีดเส้นผักตบชวาให้มีขนาดเล็ก และแบบใช้ในการจักสานที่ใช้ความละเอียดของเส้นผักตบชวา เช่น การจักสานกระเป๋าบางชนิด ซึ่งทางกลุ่มฯ ไม่ได้ใช้เครื่องรีดผักตบชวาทั้ง 2 เครื่องแล้ว เนื่องจากการผลิตของกลุ่มฯ ไม่จำเป็นต้องใช้ก้านผักตบที่มีความแบนมาก และการรีดก้านผักตบให้แบนด้วยมือจะสะดวกและรวดเร็วกว่าการใช้เครื่องรีด

แบบขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ เป็นแบบสำหรับใช้ในการจักสานผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทำจากไม้ บางส่วนได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาจากหน่วยงานราชการที่เข้ามาส่งเสริมในการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการจักสานผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้แบบขึ้นรูป บางส่วนกลุ่มฯ เป็นผู้จัดหาเอง เนื่องจากแบบขึ้นรูปเดิมมีขนาดไม่เหมาะสมกับการผลิต โดยจะจ้างช่างไม้ในหมู่บ้านเป็นผู้ทำการผลิตให้ มีหลากหลายรูปแบบ เช่น แบบขึ้นรูปกระเป๋า สูง 7 นิ้ว ฐานยาว 5 นิ้ว ราคาอันละ 100 บาท แบบขึ้นรูปกระเป๋า สูง 4 นิ้ว ฐานยาว 4 นิ้ว ราคาอันละ 80 บาท แบบขึ้นรูปถังขยะรูปทรง 6 เหลี่ยม ราคาอันละ 65 บาท เป็นต้น โดยในปัจจุบันกลุ่มฯ ได้เลิกใช้แบบขึ้นรูปที่กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น แบบขึ้นรูปตะกร้า หมวก และกระเป๋า เนื่องจากไม่มีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ตะกร้า หมวก และกระเป๋าที่ต้องใช้แบบขึ้นรูปในการผลิต อีกทั้งแบบขึ้นรูปมีขนาดไม่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่ทำการจักสาน และวิธีการจักสานของกลุ่มฯ เป็นไปในลักษณะที่ใช้เข็มในการเย็บหรือมัด ซึ่งไม่

ต้องอาศัยแบบขึ้นรูปแต่อย่างใด ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มฯ ได้ใช้แบบขึ้นรูปเป็นฐานรองสำหรับใช้ค้อนทุบเพื่อตัดหรือตกแต่งผลิตภัณฑ์ให้มีความเรียบหรือขนาดที่ตรงตามที่กำหนด หรือใช้แบบขึ้นรูปที่สั่งทำขึ้นใหม่ที่รูปแบบที่เหมาะสมในการผลิตผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันเท่านั้น

สายวัด เป็นอุปกรณ์การผลิตในส่วนที่สมาชิกทำการจัดหาเอง สามารถหาซื้อได้จากร้านค้าในตัวจังหวัด ในราคาเส้นละ 10 บาท

ค้อน เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ทุบหรือตัดผลิตภัณฑ์ให้มีรูปร่างตามที่ต้องการ

กะละมัง เป็นอุปกรณ์การผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งใช้ในกระบวนการชุบขาว โดยจะนำเวลาเท็กซ์มาละลายน้ำในกะละมัง จากนั้นนำผลิตภัณฑ์มาชุบขาวที่ละลายน้ำแล้ว เพื่อเคลือบผิวและเพิ่มความแข็งแรงให้ผลิตภัณฑ์

ถ้วยใส่ยูริเทน เป็นอุปกรณ์การผลิตของกลุ่มฯ ใช้เป็นภาชนะบรรจุยูริเทนในกระบวนการเคลือบเงา โดยจะเทยูริเทนลงในถ้วยใส่ยูริเทน จากนั้นจะใช้แปรงทาสีชุบยูริเทนทาเคลือบเงาผิวผลิตภัณฑ์

แปรงทาสี เป็นอุปกรณ์การผลิตของกลุ่มฯ ใช้ในการทายุริเทนเพื่อเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ให้มีความเงางาม

วัสดุ และอุปกรณ์การตลาด

อุปกรณ์การตลาด เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในด้านการตลาด ได้แก่ ตู้จัดแสดงสินค้า

ตู้จัดแสดงสินค้า เป็นตู้กระจกใส ขนาด กว้าง 0.4 เมตร ยาว 1.5 เมตร สูง 2 เมตร ใช้แสดงผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง และรางวัลต่างๆ ของกลุ่มฯ มีจำนวน 2 ตู้ ซึ่งจัดเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในด้านการตลาดของกลุ่มฯ

โรงเรือน

โรงเรือนที่ใช้เก็บวัตถุดิบของกลุ่มฯ ในปัจจุบัน เป็นโรงเรือนของนางตุลา กลุ่มฯ ไม่ได้ออกค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ซึ่งนางตุลาทำการก่อสร้างโรงเรือนในปี 2540 โรงเรือนมีลักษณะเปิดโล่ง มีหลังคาค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างเป็นเงิน 50,000 บาท

รถยนต์

เป็นรถยนต์ส่วนบุคคลของนางตุลา ซื้อมาในปี 2541 ในราคาคันละ 40,000 บาท ซึ่งกลุ่มฯ ใช้ในการขนส่งสินค้าจากกลุ่มฯ ไปยังสถานีขนส่งจังหวัด และจัดส่งสินค้าไปกักบริเวณโดยสวปรประจำทางของบริษัททัวร์ไปยังลูกค้า ซึ่งสามีของนางตุลาจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการจัดส่งให้ โดยเสียค่าน้ำมันในการขนส่งครั้งละ 50 บาท ทำการขนส่งปีละ 15 – 20 ครั้ง ขึ้นอยู่กับคำสั่งซื้อของลูกค้าแต่ละราย ซึ่งมีต้นทุนค่าน้ำมันในการขนส่งประมาณปีละ 1,000 บาท การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การผลิต โรงเรือนและรถยนต์ แสดงดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และโรงเรือน

อุปกรณ์การผลิต	จำนวน	ราคาต่อ หน่วย (บาท)	แหล่งที่มา	ปีที่ได้มา	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ลักษณะ การได้มา
เตาอบ ¹ (เตา)	1	3,000	เงินกู้ยืมจากสำนักงานเกษตรอำเภอ	2544	20	ซื้อ
เครื่องรีดผักตบชวาแบบมือ หมุน ² (เครื่อง)	1	2,700	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดพะเยา	2542	10	ฟรี
เครื่องรีดผักตบชวาแบบใช้ ไฟฟ้า ² (เครื่อง)	1	4,500	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดพะเยา	2542	10	ฟรี
แบบขึ้นรูปกระเป๋า ขนาด 5x7 นิ้ว ² (อัน)	1	100	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดพะเยา	2542	10	ฟรี
แบบขึ้นรูปกระเป๋า ขนาด 4x4 นิ้ว ² (อัน)	1	80	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดพะเยา	2542	10	ฟรี
แบบขึ้นรูปกระเป๋าทรงฐาน หกเหลี่ยมเล็ก ² (อัน)	1	65	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดพะเยา	2542	10	ฟรี
แบบขึ้นรูปหมวก ² (อัน)	1	100	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดพะเยา	2542	10	ฟรี
แบบขึ้นรูปตะกร้า ² (อัน)	1	100	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดพะเยา	2542	10	ฟรี
เข็มเย็บผ้า ขนาด 4.5 นิ้ว ³ (เล่ม)	1	5	สมาชิกซื้อจากกลุ่มฯ	2544	3 เดือน	ซื้อ
กรรไกร ³ (อัน)	1	39	ซื้อจากตลาด	2543	6 เดือน	ซื้อ
สายวัด ³ (เส้น)	1	10	ซื้อร้านค้าในตัว จังหวัด	2543	1	ซื้อ
ค้อน ³ (ด้าม)	3	25	ซื้อจากตลาด	2538	10	ซื้อ
กะละมัง ¹ (ใบ)	1	30	ซื้อจากตลาด	2542	2	กลุ่มฯ จัดซื้อ
ถ้วยใส่ยูริเทน ¹ (ถ้วย)	1	15	จัดหาเอง	2542	5	ฟรี
แปรงทาสี ¹ (อัน)	4	20	ซื้อจากตลาด	2542	2	กลุ่มฯ จัดซื้อ
ตู้จัดแสดงสินค้า ¹ (ตู้)	2	10,000	ซื้อร้านค้าในตัว จังหวัด	2542	10	กลุ่มฯ จัดซื้อ

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

อุปกรณ์การผลิต	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มา	ปีที่ได้มา	อายุการใช้งาน (ปี)	ลักษณะการได้มา
โรงเรือน	1	50,000	โรงเรือนของนางตุลา	2541	20	นางตุลาเสียค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างเอง
รถยนต์	1	40,000	รถยนต์ส่วนบุคคลของนางตุลา	2541	20	นางตุลาเสียค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อเอง

หมายเหตุ : ¹ เป็นวัสดุ และอุปกรณ์ที่กลุ่มฯ เป็นผู้จัดหา

: ² เป็นวัสดุ และอุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ

: ³ เป็นวัสดุ และอุปกรณ์ที่สมาชิกเป็นผู้จัดหา

: ** ไม่แน่นอน

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.3 บรรจุภัณฑ์

ในส่วนของบรรจุภัณฑ์ในการบรรจุวัตถุดิบหลักในการผลิตคือ ผักตบชวาตากแห้ง กลุ่มฯ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อ เนื่องจากพ่อค้าที่ทำการจัดส่งผักตบชวาตากแห้งมีบรรจุภัณฑ์ในการบรรจุให้ ในระยะแรกที่กลุ่มฯ ได้สั่งซื้อผักตบชวาจากเจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมการเกษตรอำเภอ บรรจุภัณฑ์ในการบรรจุผักตบชวาจะเป็นถุงพลาสติกใสไม่มีหูซึ่งบรรจุผักตบชวาได้ถุงละ 500 ถึง 1,000 ก้าน แต่เมื่อกลุ่มฯ เปลี่ยนมาซื้อผักตบชวาจากพ่อค้าทางกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านต้ำน้ำล้อม จะมีรูปแบบบรรจุภัณฑ์เป็นถุงกระสอบฟางขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถบรรจุผักตบชวาตากแห้งได้ประมาณ 40,000 ถึง 100,000 ก้าน ถุงกระสอบฟางเป็นบรรจุภัณฑ์ที่สามารถรักษาวัตถุดิบให้มีคุณภาพยาวนานมากขึ้น โดยกลุ่มฯ ได้สังเกตจากการที่ผิวผักตบชวาไม่เป็นสีดำหรือสีคล้ำเนื่องจากถูกแสงแดดหรือฝุ่นละอองดังเช่นการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นถุงพลาสติกใส

บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อส่งมอบถึงลูกค้า นางตุลาจะเป็นผู้จัดหาบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่มฯ โดยจะใช้กล่องกระดาษเป็นบรรจุภัณฑ์ในการบรรจุหีบห่อในทุกผลิตภัณฑ์ เมื่อทำการบรรจุลงกล่องกระดาษเรียบร้อยแล้ว จะทำการปิดผนึกด้วยกระดาษกาวสีน้ำตาล โดยกลุ่มฯ จะซื้อกล่องกระดาษตามร้านค้าในหมู่บ้าน ในราคาใบละ 4 – 5 บาท ครั้งละ 4 – 5 ใบ ทำการสั่งซื้อเดือนละ 8 – 10 ครั้งต่อเดือน กระดาษกาวสีน้ำตาลทางกลุ่มฯ ซื้อจากร้านค้าในตัวจังหวัดหรือตลาดในหมู่บ้านใกล้เคียง ในราคาชุดละ 120 บาท 1 ชุด มี 6 ม้วน

ในด้านการทำฉลากผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มฯ ยังไม่มีการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์ในนามของกลุ่มฯ เนื่องจากลูกค้าส่วนมากจะรับซื้อไปแล้วนำไปจำหน่ายในนามของลูกค้าหรือทำตราสินค้าในนามของลูกค้าเอง ทางกลุ่มฯ จึงไม่มีการทำฉลากผลิตภัณฑ์ การจัดหาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การจัดหาบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มฯ

บรรจุภัณฑ์	หน่วย	ราคาต่อหน่วย (บาท)	แหล่งที่มาของบรรจุภัณฑ์	อัตราการใช้	ปริมาณซื้อ/ครั้ง	วิธีการชำระเงิน	วิธีขนส่ง	ค่าขนส่ง
กล่องกระดาษ	ใบ	4 - 5	ร้านค้าในหมู่บ้าน	8 - 10 ครั้ง/เดือน	4 - 5 ใบ	เงินสด	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง
กระดาษกาวสีน้ำตาล	ชุด	120	ตลาดในหมู่บ้าน ใกล้เคียงหรือร้านค้าในตัวจังหวัด	1 ครั้ง/เดือน	1 ชุด	เงินสด	ขนส่งเอง	ไม่เสียค่าขนส่ง

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.4 การตรวจสอบคุณภาพและการเก็บรักษาปัจจัยการผลิต

การตรวจสอบคุณภาพปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตหลัก คือ ผักตบชวาตากแห้ง ซึ่งนางตุลา และนางศรีทัน จะเป็นผู้ทำการตรวจสอบคุณภาพปัจจัยการผลิต แต่เนื่องจากกลุ่มฯ จะสั่งซื้อทางโทรศัพท์และให้พ่อค้านำมาจัดส่งที่กลุ่มฯ ซึ่งทำให้กลุ่มฯ ไม่สามารถเลือกคุณภาพผักตบชวาได้ ซึ่งผักตบชวาที่ได้จะมีคุณภาพ นางตุลาและนางศรีทันจะเป็นผู้คัดเลือกคุณภาพของผักตบชวาแต่ละมัดๆ ละ 100 ก้าน ก่อนทำการอบด้วยก้ามะถัน โดยผักตบชวาที่มีผิวสีคล้ำจะนำไปเป็นไส้ในของผลิตภัณฑ์ และก้านผักตบชวาที่มีผิวนอกสีขาว จะนำไปเป็นจักเป็นเส้นเพื่อใช้ทำผิวผลิตภัณฑ์

การตรวจสอบคุณภาพของปัจจัยการผลิตอื่นๆ เช่น กาวลาเท็กซ์ ยูรีเทน และอุปกรณ์การผลิตอื่นๆ เนื่องจากเป็นปัจจัยการผลิตที่มีบรรจุภัณฑ์ที่สามารถจัดเก็บได้สะดวก และเป็นอุปกรณ์ที่มีความคงทนแข็งแรง ทำให้ไม่ต้องตรวจสอบคุณภาพทั้งก่อนซื้อและหลังซื้อหลายครั้ง

การเก็บรักษาปัจจัยการผลิต

เนื่องจากในปัจจุบันบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บเป็นถุงพลาสติกฟางขนาดใหญ่ สามารถบรรจุผักตบชวาได้จำนวนมาก สามารถป้องกันฝุ่นละออง และน้ำ ทำให้ก้านผักตบชวายังคงรักษาคุณภาพที่พร้อมสำหรับการผลิต ซึ่งจะจัดเก็บไว้ในโรงเรือนข้างเตาอบ เพื่อสะดวกต่อการนำไปอบก้ามะถัน ซึ่งแต่เดิมจะเก็บ

รักษาผักตบชวาอยู่ในถุงพลาสติกใส ซึ่งบรรจุผักตบชวาในปริมาณ 500 – 1,000 ก้านต่อถุง ทำให้ต้องใช้พื้นที่ในการจัดเก็บจำนวนมาก จึงต้องใช้พื้นที่ในบ้านของนางตุลา ซึ่งเป็นบริเวณสำหรับอยู่อาศัยเพื่อทำการจัดเก็บ

ในส่วนของปัจจัยการผลิตอื่นๆ เช่น ยูริเทน กาวลาเท็กซ์ ฯลฯ ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตขนาดเล็ก จะทำการจัดเก็บบริเวณโรงเรือน หรือภายในตัวบ้านของนางตุลา ซึ่งไม่ต้องใช้เนื้อที่ในการจัดเก็บมากนัก

4.4 แรงงานและการจ้างงาน

4.4.1 การใช้แรงงานในการผลิต

แรงงานทั้งหมดในการผลิตเป็นสมาชิกของกลุ่มฯ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นแม่บ้านเกษตรกรที่มีเวลาว่างจากการทำการเกษตร มีแรงงานที่ทำการผลิตประจำให้กลุ่มฯ อย่างต่อเนื่องประมาณ 10 – 15 คน ซึ่งเป็นสมาชิกที่ทำการจักสานเป็นอาชีพหลัก โดยกลุ่มฯ จะนัดประชุมสมาชิกเมื่อได้รับคำสั่งซื้อจากลูกค้า เพื่อทำการกระจายงานให้แก่สมาชิกรับงานไปทำที่บ้านตามความชำนาญ และความสามารถในการผลิตของสมาชิกแต่ละคน ในปริมาณ และระยะเวลาการผลิตที่สมาชิกตกลงกับกลุ่มฯ ในบางผลิตภัณฑ์ที่มีสมาชิกเพียงบางรายที่สามารถทำการผลิตได้ ได้แก่ รองเท้ามีสมาชิที่สามารถทำการผลิตได้เพียง 2 ราย คือ นางศรีทัน และนางตุลา สมาชิกรายอื่นไม่ต้องการที่จะผลิต เนื่องจากกาวยางทารองเท้าที่ใช้ในการผลิต มีกลิ่นฉุน และทำให้เกิดการระคายเคืองโพรงจมูก ตะกร้าลายไทยและกระเป๋าสีดา มีสมาชิกที่ผลิตได้เพียง 15 ราย เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้ทักษะฝีมือในการจักสาน ก่อ่งใส่ทึชชู มีสมาชิกที่สามารถทำการผลิตได้เพียง 2 – 3 ราย และกระเป๋าวงกลม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ลูกค้าสั่งทำการผลิต โดยจัดหารูปแบบให้ และนางตุลาเป็นผู้ทำตัวอย่างผลิตภัณฑ์ และนำไปสอนสมาชิกกลุ่มฯ ซึ่งมีผู้สานกระเป๋าวงกลมได้เพียง 4 ราย เท่านั้น

หากลูกค้ามีคำสั่งซื้อผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ คือ กระเป๋าใส่ของรูปไก่ในปริมาณมากซึ่งกลุ่มฯ ไม่สามารถทำการผลิตได้ทันตามจำนวนที่ลูกค้าต้องการ กลุ่มฯ จะกระจายการผลิตไปยังกลุ่มแม่บ้านกลุ่มอื่นๆ ที่สมาชิกกลุ่มฯ เคยเป็นวิทยากรสอนให้ เช่น กลุ่มแม่บ้านบ้านपालาน กลุ่มแม่บ้านบ้านต้านกก และกลุ่มแม่บ้านบ้านแม่ใส ซึ่งมีสมาชิกรวมทั้งหมดประมาณ 15 – 20 คน

4.4.2 การจ้างงาน

ลักษณะการจ่ายค่าแรงในการผลิตของกลุ่มฯ จะเป็นในลักษณะการจ่ายค่าแรงตามชิ้นงานที่สมาชิกผลิตได้ สมาชิกจะนำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเสร็จแล้วนำมาขายให้กลุ่มฯ โดยกลุ่มฯ จะทำการรับซื้อในราคาต้นทุนหรือราคารับซื้อในอัตราสมาชิก ซึ่งราคารับซื้อขึ้นอยู่กับรูปแบบการผลิตของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท หากผลิตภัณฑ์ชิ้นใดไม่ได้มาตรฐานเพียงพอที่จะจัดส่งตามคำสั่งซื้อของลูกค้า กลุ่มฯ จะไม่จัดส่งสินค้าชิ้นนั้นให้กับลูกค้าที่สั่งซื้อ แต่จะนำไปขายปลีกหน้าร้านหรือในงานแสดงต่างๆ ซึ่งสมาชิกจะได้รับเงินค่าต้นทุนในการผลิตคืนเมื่อผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้นจำหน่ายได้แล้ว ส่วนการกระจายงานไปให้กลุ่มแม่บ้านบ้านपालาน กลุ่มแม่บ้านบ้านต้านกก และกลุ่มแม่บ้านบ้านแม่ใส จะคิดอัตราค่าแรงงานในการผลิตในอัตราเดียวกับสมาชิกกลุ่มฯ แต่ปัจจัยการผลิตต่างๆ ทางกลุ่มแม่บ้านแต่ละกลุ่มจะเป็นผู้จัดหาปัจจัยในการผลิตเอง

ด้านสวัสดิการของกลุ่มฯ ที่มีให้กับสมาชิก เนื่องจากทางกลุ่มฯ เพิ่งเริ่มมีการออมทรัพย์ของกลุ่ม จักสานผักตบชวา ทำให้ยังไม่มีเงินออมในกลุ่มฯ มากเพียงพอที่จะให้สมาชิกกู้ยืมได้ และยังไม่มีการปันผลจากการออมในระยะเริ่มแรก ดังนั้นสวัสดิการของกลุ่มฯ ที่มีให้แก่สมาชิก คือ การให้สมาชิกสามารถซื้อเชื้อวัตถุดิบในการผลิตบางอย่างจากทางกลุ่มฯ เช่น ผักตบชวาอบก้ามะถัน ซึ่งกลุ่มฯ จะหักค่าต้นทุนการผลิตจากผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกลำมาขายให้แก่กลุ่มฯ นอกจากนี้สมาชิกยังสามารถกู้ยืมเงินจากกลุ่มฯ จากเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มฯ ได้บางส่วน ซึ่งในการชำระคืนนั้น กลุ่มฯ จะหักจากราคาผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกลำมาขายให้แก่กลุ่มฯ การใช้แรงงานในการผลิตของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การใช้แรงงานในการผลิต

ลักษณะงาน/หน้าที่	จำนวนแรงงานที่ใช้ (คน)				ลักษณะการจ้างงาน	อัตราค่าจ้าง	สถานภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มฯ
	ประจำ		ชั่วคราว				
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			
จักสานผลิตภัณฑ์ตามคำสั่งซื้อ	-	15	-	15	จ้างรายชิ้นงาน	ขึ้นอยู่กับลักษณะผลิตภัณฑ์	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จักสานรองเท้า	-	2	-	-	จ้างรายชิ้นงาน	70 – 80 บาท/คู่	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จักสานตะกร้าลายไทย	-	15	-	-	จ้างรายชิ้นงาน	65 - 90 บาท/ใบ	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จักสานกระเป๋าสี่ตา	-	15	-	-	จ้างรายชิ้นงาน	90 บาท/ใบ	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จักสานกระเป๋าวงกลม	-	4	-	-	จ้างรายชิ้นงาน	100 บาท/ใบ	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จักสานกล่องใส่กระดาษทิชชู	-	3	-	-	จ้างรายชิ้นงาน	50 บาท/ใบ	เป็นสมาชิกกลุ่มฯ
จักสานผลิตภัณฑ์	-	-	-	20	จ้างรายชิ้นงาน	ขึ้นอยู่กับลักษณะผลิตภัณฑ์	ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มฯ

ที่มา : จากการสำรวจ

ปัญหาทางด้านแรงงานของกลุ่มฯ

1. สมาชิกภายในกลุ่มฯ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการทำงาน เนื่องจากสมาชิกจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มฯ ทำการจักสานผักตบชวาเป็นเพียงอาชีพเสริมหลังการทำนา ช่วงทำนาจึงมีปัญหาการขาดแคลนแรงงาน กล่าวคือ มีแรงงานไม่เพียงพอ เพราะแรงงานจะทำการผลิตได้เพียงในช่วงเวลากลางคืนหรือเวลาว่างจากการทำนาแล้วเท่านั้น ซึ่งหากมีคำสั่งซื้อของลูกค้าในปริมาณมากในช่วง

ระยะเวลานั้น กลุ่มฯ ต้องให้สมาชิกในส่วนที่เหลือทำการผลิตเพื่อทดแทนในส่วนของสมาชิกที่ไปทำนา หากทำการผลิตไม่ทันตามที่ลูกค้าต้องการ กลุ่มฯ ต้องขอเลื่อนระยะเวลาการจัดส่งสินค้าออกไป หรือทำการทยอยส่งสินค้า ทำให้ความน่าเชื่อถือของกลุ่มฯ ลดลง

2. สมาชิกกลุ่มฯ บางส่วนยังไม่มีความต้องการในการพัฒนาทางด้านทักษะการจักสานผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ เนื่องจากยังยึดติดกับลักษณะการผลิตรูปแบบเดิมที่ตนเองถนัด ซึ่งกลุ่มฯ พยายามที่จะขอประมาณสนับสนุนเพื่อจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกเพิ่มเติม ซึ่งทำให้สมาชิกกลุ่มฯ บางส่วนมีทักษะในการจักสานผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายขึ้น

3. การรับผลิตภัณฑ์ไปทำที่บ้านทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพการผลิตของสมาชิกได้ ซึ่งสมาชิกบางรายยังทำการผลิตไม่ถูกต้องตามคำสั่งซื้อของลูกค้า เช่น การย้อมสีที่แตกต่างไปจากที่ลูกค้าต้องการ การสานลายที่ไม่ใช่ตามที่ลูกค้าต้องการ ทำให้ต้องนำไปจำหน่ายปลีกหน้าร้าน ซึ่งจะได้รับค่าตอบแทนเมื่อผลิตภัณฑ์นั้นจำหน่ายได้แล้วเท่านั้น และทำให้กลุ่มฯ ต้องจัดสรรการผลิตเพิ่มให้กับสมาชิกรายอื่นๆ เพื่อทำการผลิตให้ครบจำนวนตามที่ลูกค้าต้องการ ซึ่งหากทำการผลิตไม่ทันตามระยะเวลาที่ลูกค้ากำหนด กลุ่มฯ จะทำการต่อรองกับลูกค้าเพื่อยืดระยะเวลาการส่งสินค้าหรือการทยอยส่งตามปริมาณที่ผลิตได้ ทำให้กลุ่มฯ ขาดความน่าเชื่อถือกับลูกค้า

4.5 ต้นทุนและผลตอบแทน

การคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตของกลุ่มฯ มีการคำนวณทั้งต้นทุนการผลิตในส่วนของสมาชิกและต้นทุนของกลุ่มฯ ซึ่งได้คัดเลือกผลิตภัณฑ์จำนวน 10 ผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มที่จะมีศักยภาพจากการคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนต่อการผลิตต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์ โดยพิจารณาจากยอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมทุกผลิตภัณฑ์ของกิจการ อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อราคาขายส่งและขายปลีก สามารถคัดเลือกผลิตภัณฑ์ได้ดังนี้ คือ กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว ขนาด 2x3 นิ้ว ขนาด 4x4 นิ้ว และขนาด 8x8 นิ้ว ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว กระจาดลายพัน กระจาดลายเย็บ และกระจาดลายมัด ขนาด 10x10 นิ้ว และขนาด 12x12 นิ้ว ถึงขยะลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว และผอบ ซึ่งจากการคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์สามารถวิเคราะห์ด้านต้นทุนและผลตอบแทนจำแนกตามผลิตภัณฑ์ดังนี้

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว

เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 10.8352 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 10.8350 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.998 และต้นทุนคงที่ในส่วนของคุณค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0002 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.002 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 10 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 92.29 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมาได้แก่ ต้นทุนค่าวัสดุดิบหลัก 0.50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.61 โดยสมาชิกนำไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 6 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 4.8352 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาด้านทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 6.5326 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 6.4994 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.49 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.0332 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.51 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 0.5326 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 6 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 91.85 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัสดุดิบ 0.2477 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 0.1777 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.79 และ 2.72 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์กระดาษใส่ของรูปไก่ขนาด 1x1.5 นิ้ว ที่ราคา 7 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.4674 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 6.677 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ขนาด 1x1.5 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 6.6770 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของผลิตภัณฑ์กระดาษใส่ของรูปไก่ขนาด 1x1.5 นิ้ว ที่ราคา 15 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 8.4674 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 56.4493 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ขนาด 1x1.5 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 56.4493 บาท

กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว

เมื่อพิจารณาด้านทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 36.8380 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 36.8376 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.99 และต้นทุนคงที่ในส่วนของคุณค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0004 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.001 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 33.33 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 90.49 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมาได้แก่ ต้นทุนค่าวัสดุดิบหลัก 3 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 8.14 โดยสมาชิกลำบากไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 15 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 21.8380 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาด้านทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 16.2935 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 16.2129 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.51 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.0805 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.49 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 1.2935 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 15 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.51 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัสดุดิบ 0.6016 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 0.4315 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.69 และ 2.65 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว ที่ราคา 17 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.7065 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 4.1560 นั่น

คือเมื่อลงทุนในการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 4.1560 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของผลิตภัณฑ์กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว ที่ราคา 25 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์หมีค่าเท่ากับ 8.7065 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 34.8261 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 34.8261 บาท

กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว

เมื่อพิจารณาด้านทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 55.5796 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 55.5788 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.999 และต้นทุนคงที่ในส่วนของคุณค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0008 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.001 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 89.96 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมาได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบหลัก 5 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9 โดยสมาชิกรับไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 25 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 11.1051 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาด้านทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 27.2826 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 27.1405 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.48 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.1421 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.52 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 2.2826 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 25 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 91.63 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบ 1.0617 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 0.7615 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.89 และ 2.79 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว ที่ราคา 30 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์หมีค่าเท่ากับ 2.7174 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 9.058 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 9.058 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว ที่ราคา 35 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์หมีค่าเท่ากับ 7.7174 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 22.0497 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 22.0497 บาท

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว

เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 65.8272 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 65.8247 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.996 และต้นทุนคงที่ในส่วน of ค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0025 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.004 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 75.96 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมาได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบหลัก 15 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 22.79 โดยสมาชิกรวบรวมไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 90 บาทต่อชิ้น ซึ่งสูงกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 54.1728 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 97.6087 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 97.1350 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.51 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.4737 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.49 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 7.6087 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 90 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 92.20 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบ 3.5391 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 2.5382 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.63 และ 2.60 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว ที่ราคา 100 บาท ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 2.3913 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 2.3913 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 2.3913 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว ที่ราคา 35 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 22.3913 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 18.6594 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 18.6594 บาท

ที่ใส่ของรูปไก่ไม้จันทน์ ขนาด 2x1.5 นิ้ว

เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 34.1686 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 34.1684 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.999 และต้นทุนคงที่ในส่วน of ค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0002 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.001 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 33.33 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 97.56 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมาได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบหลัก 0.50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 1.46 โดยสมาชิกรวบรวมไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 6 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 28.1686 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาด้านทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 6.5326 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 6.4994 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.49 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.0332 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.51 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 0.5326 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 6 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 91.85 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบ 0.2477 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 0.1777 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.79 และ 2.72 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของที่ใส่ของรูปไก่ไข่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว ที่ราคา 6 บาท ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.4674 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 6.677 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ไข่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 6.677 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของที่ใส่ของรูปไก่ไข่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว ที่ราคา 15 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 8.4674 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 56.4496 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ไข่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 56.4496 บาท

ที่ใส่ของรูปไก่ไข่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว

เมื่อพิจารณาด้านทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 55.5796 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 55.5788 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.999 และต้นทุนคงที่ในส่วนของคุณค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0008 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.001 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 89.96 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมาได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบหลัก 5 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9 โดยสมาชิกรับไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 25 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 30.5796 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาด้านทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 27.2826 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 27.1405 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.48 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.1421 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.52 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 2.2826 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 25 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 91.63 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบ 1.0617 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 0.7615 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.89 และ 2.79 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของที่ใส่ของรูปไก่ไข่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว ที่ราคา 30 บาท ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 2.7174 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 9.058 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตที่

ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 9.058 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว ที่ราคา 35 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 7.7174 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 22.0497 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 22.0497 บาท

กระจายลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว

เมื่อพิจารณาด้านทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 110.5170 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 110.5148 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.998 และต้นทุนคงที่ในส่วนของการเชื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0022 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.002 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 100 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 90.84 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมา ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบหลัก 10.50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.50 โดยสมาชิกรวบรวมไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 50 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 60.5170 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 54.5652 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 54.2810 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.48 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.2842 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.52 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 4.5652 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 91.63 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบ 2.1235 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 1.5229 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.89 และ 2.79 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของกระจายลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว ที่ราคา 60 บาท ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 5.4348 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 9.058 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระจายลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 9.058 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของกระจายลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว ที่ราคา 65 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 10.4348 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 16.0535 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระจายลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 16.0535 บาท

กระเจาดลายพันธุ์ ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว

เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 165.0199 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 165.0173 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.998 และต้นทุนคงที่ในส่วนของคุณค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0026 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.002 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 150 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 90.90 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมา ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบหลัก 15 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 9.09 โดยสมาชิกลำบากไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 55 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 110.0199 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 60.3261 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 59.9945 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.45 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.3316 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.55 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 4.9945 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 55 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 91.17 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัตถุดิบ 2.4774 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 1.7767 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.11 และ 2.95 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของกระเจาดลายพันธุ์ ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ที่ราคา 70 บาท ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 9.6739 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 13.8199 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระเจาดลายพันธุ์ ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 13.8199 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของกระเจาดลายพันธุ์ ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ที่ราคา 75 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 14.6739 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 19.5652 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตกระเจาดลายพันธุ์ ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 19.5652 บาท

ถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว

เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 352.5426 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 352.5370 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.998 และต้นทุนคงที่ในส่วนของคุณค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0055 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.002 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 300 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 90.90 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมา ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบหลัก 52.50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 14.89 โดยสมาชิกลำบากไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 120 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 232.5426 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาด้านทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 131.4130 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 130.7025 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.46 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.7106 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.54 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 11.4130 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 120 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 91.32 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัสดุดิบ 5.3087 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 3.8073 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.04 และ 2.90 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว ที่ราคา 150 บาท ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 18.5870 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 12.3913 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 12.3913 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว ที่ราคา 180 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 48.5870 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 26.9928 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 26.9928 บาท

ผอบ

เมื่อพิจารณาด้านทุนการผลิตในส่วนของสมาชิก พบว่ามีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 104.5082 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 104.5074 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.999 และต้นทุนคงที่ในส่วนของค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิต 0.0008 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.001 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก ซึ่งจากต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนค่าแรงงานมากที่สุดถึง 100 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 95.69 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดของสมาชิก รองลงมา ได้แก่ ต้นทุนค่าวัสดุดิบหลัก 4.50 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 4.31 โดยสมาชิกลงไปขายให้กลุ่มฯ ในราคา 25 บาทต่อชิ้น ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากการคำนวณ 79.5082 บาท เนื่องจากต้นทุนส่วนใหญ่ของสมาชิกเป็นค่าแรงงานการผลิตซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทำการผลิตยังไม่เต็มประสิทธิภาพในระยะเวลาที่ทำการผลิต ทำให้มีต้นทุนค่าแรงงานซึ่งคำนวณจากระยะเวลาการผลิตมีค่าสูง

พิจารณาด้านทุนการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตรวมทั้งหมด 27.2826 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนผันแปร 27.1405 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 99.48 ของต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ ทั้งหมด และเป็นต้นทุนคงที่ 0.1421 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.52 ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ จากการคำนวณมีค่าสูงกว่าต้นทุนจากกลุ่มฯ 2.2826 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนผันแปรเป็นต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกมากที่สุด 25 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 91.63 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าวัสดุดิบ 1.0617 บาทต่อชิ้น และค่าแรงงานการตกแต่ง 0.7615 บาทต่อชิ้น คิดเป็นร้อยละ 3.89 และ 2.79 ตามลำดับ

ณ ระดับราคาขายส่งของผอบ ที่ราคา 30 บาท ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 2.7174 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจาก

การวิเคราะห์ต่อราคาขายส่งคิดเป็นร้อยละ 9.0580 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตผอบ ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายส่งเท่ากับ 9.0580 บาท

ณ ระดับราคาขายปลีกของผอบ ที่ราคา 35 บาท พบว่าผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 7.7174 บาทต่อชิ้น เมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมดจากการวิเคราะห์ต่อราคาขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 22.0497 นั่นคือเมื่อลงทุนในการผลิตผอบ ในจำนวนเงิน 100 บาท จะได้ผลตอบแทนสุทธิจากการขายปลีกเท่ากับ 22.0497 บาท

ตารางที่ 4.11 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว

รายการ	กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		0.8351	10.0000	10.8351	99.998
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัตถุดิบหลัก		0.5000	0.0000	0.5000	4.61
- วัตถุดิบรอง		0.3333	0.0000	0.3333	3.08
- วัสดุ		0.0017	0.0000	0.0017	0.016
2. แรงงาน		0.0000	10.0000	10.0000	92.29
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0002	0.0002	0.002
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0002	0.0002	0.002
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของ สมาชิกกลุ่มฯ		0.8351	10.0002	10.8352	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		6.3218	0.1777	6.4994	99.49
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		6.0000	0.0000	6.0000	91.85
วัตถุดิบ		0.2477	0.0000	0.2477	3.79
ค่าแรง		0.0000	0.1777	0.1777	2.72
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		0.0740	0.0000	0.0740	1.13
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0332	0.0332	0.51
ค่าเสื่อม		0.0000	0.0332	0.0332	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	6	6.3218	0.2108	6.5326	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		7.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		1.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)		0.5006			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		0.6782			

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

รายการ	กระจายใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				0.4674	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				14.2857	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				7.1507	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.6889	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				6.6770	
ราคาขายปลีก(บาท)				15	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				9.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				8.5006	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				8.6782	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				8.4674	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				60.0000	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				56.6703	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				57.8548	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				56.4493	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.12 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว

รายการ	กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ(บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		3.5042	33.3333	36.8375	99.999
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัตถุดิบหลัก		3.0000	0.0000	3.0000	8.14
- วัตถุดิบรอง		0.5000	0.0000	0.5000	1.36
- วัสดุ		0.0042	0.0000	0.0042	0.011
2. แรงงาน		0.0000	33.3333	33.3333	90.49
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0004	0.0004	0.001
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0004	0.0004	0.001
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		3.5042	33.3338	36.8380	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		15.7815	0.4315	16.2129	99.51
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		15.0000	0.0000	15.0000	
วัตถุดิบ		0.6016	0.0000	0.6016	3.69
ค่าแรง		0.0000	0.4315	0.4315	2.65
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		0.1798	0.0000	0.1798	1.10
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0805	0.0805	0.49
ค่าเสื่อม		0.0000	0.0805	0.0805	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	15	15.7815	0.5120	16.2935	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		17.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		2.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		0.7871			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		1.2185			

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

รายการ	กระจายใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ(บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				0.7065	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				11.7647	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				4.6297	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				7.1679	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				4.1560	
ราคาขายปลีก(บาท)		25			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				10.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				8.7871	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				9.2185	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				8.7065	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				40.0000	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				35.1482	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				36.8742	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				34.8261	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.13 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว

รายการ	กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		5.5788	50.0000	55.5788	99.999
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัตถุดิบหลัก		5.0000	0.0000	5.0000	9.00
- วัตถุดิบรอง		0.5714	0.0000	0.5714	1.03
- วัสดุ		0.0074	0.0000	0.0074	0.013
2. แรงงาน		0.0000	50.0000	50.0000	89.96
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0008	0.0008	0.001
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0008	0.0008	0.001
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		5.5788	50.0008	55.5796	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		26.3790	0.7615	27.1405	99.48
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		25.0000	0.0000	25.0000	91.63
วัตถุดิบ		1.0617	0.0000	1.0617	3.89
ค่าแรง		0.0000	0.7615	0.7615	2.79
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		0.3173	0.0000	0.3173	1.16
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.1421	0.1421	0.52
ค่าเสื่อม		0.0000	0.1421	0.1421	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	25	26.3790	0.9036	27.2826	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		30.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		5.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		2.8595			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		3.6210			

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รายการ	กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด4x4 นิ้ว			
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์		
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				2.7174
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				16.6667
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.5317
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				12.0699
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.0580
ราคาขายปลีก(บาท)				35
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				10.0000
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				7.8595
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				8.6210
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				7.7174
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				28.5714
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				22.4557
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				24.6313
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				22.0497

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.14 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว

รายการ	กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		15.8247	50.0000	65.8247	99.996
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัสดุดิบหลัก		15.0000	0.0000	15.0000	22.79
- วัสดุดิบรอง		0.8000	0.0000	0.8000	1.22
- วัสดุ		0.0247	0.0000	0.0247	0.04
2. แรงงาน		0.0000	50.0000	50.0000	75.96
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0025	0.0025	0.004
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0025	0.0025	0.004
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		15.8247	50.0025	65.8272	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		94.5968	2.5382	97.1350	99.51
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		90.0000	0.0000	90.0000	92.20
วัสดุดิบ		3.5391	0.0000	3.5391	3.63
ค่าแรง		0.0000	2.5382	2.5382	2.60
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		1.0577	0.0000	1.0577	1.08
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.4737	0.4737	0.49
ค่าเสื่อม		0.0000	0.4737	0.4737	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	90	94.5968	3.0119	97.6087	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		100.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		10.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		2.8650			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		5.4032			

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

รายการ	กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				2.3913	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				10.0000	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				2.8650	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				5.4032	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				2.3913	
ราคาขายปลีก(บาท)				120.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				30.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				22.8650	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				25.4032	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				22.3913	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				25.0000	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				19.0542	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				21.1694	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				18.6594	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.15 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ไข่ไม้จัมป็น ขนาด 2x1.5 นิ้ว

รายการ	ที่ใส่ของรูปไก่ไข่ไม้จัมป็นขนาด 2x1.5 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		0.8351	33.3333	34.1684	99.999
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัสดุุดิบหลัก		0.5000	0.0000	0.5000	1.46
- วัสดุดิบรอง		0.3333	0.0000	0.3333	0.98
- วัสดุ		0.0017	0.0000	0.0017	0.005
2. แรงงาน		0.0000	33.3333	33.3333	97.56
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0002	0.0002	0.001
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0002	0.0002	0.001
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		0.8351	33.3335	34.1686	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		6.3218	0.1777	6.4994	99.49
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		6.0000	0.0000	6.0000	91.85
วัสดุดิบ		0.2477	0.0000	0.2477	3.79
ค่าแรง		0.0000	0.1777	0.1777	2.72
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		0.0740	0.0000	0.0740	1.13
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0332	0.0332	0.51
ค่าเสื่อม		0.0000	0.0332	0.0332	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	6	6.3218	0.2108	6.5326	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		7.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		1.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		0.5006			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		0.6782			

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รายการ	ที่ใส่ของรูปไก่ไข่ไม้จิ้มฟันขนาด 2x1.5 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				0.4674	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				14.2857	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				7.1507	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.6889	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				6.6770	
ราคาขายปลีก(บาท)				15.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				9.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				8.5006	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				8.6782	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				8.4674	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				60.0000	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				56.6703	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				57.8548	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				56.4493	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.16 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว

รายการ	ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		5.5788	50.0000	55.5788	99.999
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัตถุดิบหลัก		5.0000	0.0000	5.0000	9.00
- วัตถุดิบรอง		0.5714	0.0000	0.5714	1.03
- วัสดุ		0.0074	0.0000	0.0074	0.013
2. แรงงาน		0.0000	50.0000	50.0000	89.96
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0008	0.0008	0.001
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0008	0.0008	0.001
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		5.5788	50.0008	55.5796	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		26.3790	0.7615	27.1405	99.48
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		25.0000	0.0000	25.0000	91.63
วัตถุดิบ		1.0617	0.0000	1.0617	3.89
ค่าแรง		0.0000	0.7615	0.7615	2.79
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		0.3173	0.0000	0.3173	1.16
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.1421	0.1421	0.52
ค่าเสื่อม		0.0000	0.1421	0.1421	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	25	26.3790	0.9036	27.2826	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		30.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		5.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		2.8595			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		3.6210			

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

รายการ	ที่ใส่ของรูปไก่ไข่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				2.7174	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				16.6667	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.5317	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				12.0699	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.0580	
ราคาขายปลีก(บาท)				35.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				10.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				7.8595	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				8.6210	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				7.7174	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				28.5714	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				22.4557	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				24.6313	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				22.0497	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.17 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดลายพัน กระจาดลายเย็บและกระจาดลายมัด
ขนาด 10x10 นิ้ว

รายการ	กระจาดลายพัน กระจาดลายเย็บและกระจาดลายมัดขนาด 10x10 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		10.5148	100.0000	110.5148	99.998
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัตถุดิบหลัก		10.5000	0.0000	10.5000	9.50
- วัตถุดิบรอง		0.0000	0.0000	0.0000	0.00
- วัสดุ		0.0148	0.0000	0.0148	0.013
2. แรงงาน		0.0000	100.00	100.00	90.48
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0022	0.0022	0.002
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0022	0.0022	0.002
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		10.5148	100.0022	110.5170	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		52.7581	1.5229	54.2810	99.48
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		50.0000	0.0000	50.0000	91.63
วัตถุดิบ		2.1235	0.0000	2.1235	3.89
ค่าแรง		0.0000	1.5229	1.5229	2.79
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		0.6346	0.0000	0.6346	1.16
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.2842	0.2842	0.52
ค่าเสื่อม		0.0000	0.2842	0.2842	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	50	52.7581	1.8071	54.5652	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		60.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		10.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		5.7190			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		7.2419			

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายการ	กระจายลายพื้น กระจายลายเย็บและกระจายลายมัดขนาด 10x10 นิ้ว			
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์		
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				5.4348
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				16.6667
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.5317
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				12.0699
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.0580
ราคาขายปลีก(บาท)				65.0000
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				15.0000
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				10.7190
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				12.2419
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				10.4348
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				23.0769
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				16.4908
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				18.8338
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				16.0535

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.18 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกระจาดลายพัน กระจาดลายเย็บและกระจาดลายมัด
ขนาด 12x12 นิ้ว

รายการ	กระจาดลายพัน กระจาดลายเย็บและกระจาดลายมัดขนาด 12x12 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		15.0173	150.0000	165.0173	99.998
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัตถุดิบหลัก		15.0000	0.0000	15.0000	9.09
- วัตถุดิบรอง		0.0000	0.0000	0.0000	0.00
- วัสดุ		0.0173	0.0000	0.0173	0.010
2. แรงงาน		0.0000	150.00	150.00	90.90
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0026	0.0026	0.002
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0026	0.0026	0.002
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		15.0173	150.0026	165.0199	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		58.2177	1.7767	59.9945	99.45
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		55.0000	0.0000	55.0000	91.17
วัตถุดิบ		2.4774	0.0000	2.4774	4.11
ค่าแรง		0.0000	1.7767	1.7767	2.95
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		0.7404	0.0000	0.7404	1.23
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.3316	0.3316	0.55
ค่าเสื่อม		0.0000	0.3316	0.3316	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	55	58.2177	2.1083	60.3261	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		70.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		15.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		10.0055			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		11.7823			

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

รายการ	กระจายลายพื้น กระจายลายเย็บและกระจายลายมัดขนาด 12x12 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				9.6739	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				21.4286	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				14.2936	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				16.8318	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				13.8199	
ราคาขายปลีก(บาท)				75.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				20.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				15.0055	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				16.7823	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				14.6739	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				26.6667	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				20.0074	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				22.3763	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				19.5652	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.19 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว

รายการ	ถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		52.5370	300.0000	352.5370	99.998
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัสดุุดิบหลัก		52.5000	0.0000	52.5000	14.89
- วัสดุดิบรอง		0.0000	0.0000	0.0000	0.00
- วัสดุ		0.0370	0.0000	0.0370	0.011
2. แรงงาน		0.0000	300.00	300.00	85.10
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0055	0.0055	0.002
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0055	0.0055	0.002
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		52.5370	300.0055	352.5426	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		126.8952	3.8073	130.7025	99.46
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		120.00	0.0000	120.00	91.32
วัสดุุดิบ		5.3087	0.0000	5.3087	4.04
ค่าแรง		0.0000	3.8073	3.8073	2.90
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		1.5865	0.0000	1.5865	1.21
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.7106	0.7106	0.54
ค่าเสื่อม		0.0000	0.7106	0.7106	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	120	126.8952	4.5179	131.4130	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		150.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		30.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		19.2975			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		23.1048			

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

รายการ	ถึงขยายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				18.5870	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				20.0000	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				12.8650	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				15.4032	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				12.3913	
ราคาขายปลีก(บาท)				180.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				60.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				49.2975	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				53.1048	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				48.5870	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				33.3333	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				27.3875	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				29.5027	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				26.9928	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

ตารางที่ 4.20 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผอบ

รายการ	ผอบ				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		4.5000	100.0000	104.5000	100.000
1. ปัจจัยการผลิต					
- วัตถุดิบหลัก		4.5000	0.0000	4.5000	4.31
- วัตถุดิบรอง		0.0000	0.0000	0.0000	0.00
- วัสดุ		0.0000	0.0000	0.0000	0.000
2. แรงงาน		0.0000	100.00	100.00	95.69
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0000	0.0000	0.000
ค่าเสื่อมราคา		0.0000	0.0000	0.0000	0.000
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของสมาชิก กลุ่มฯ		4.5000	100.0000	104.5000	100.00
ต้นทุนการผลิตของกลุ่มฯ					
ต้นทุนผันแปร		26.3790	0.7615	27.1405	100.00
ต้นทุนในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิก		25.0000	0.0000	25.0000	92.11
วัตถุดิบ		1.0617	0.0000	1.0617	3.91
ค่าแรง		0.0000	0.7615	0.7615	2.81
ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ		0.3173	0.0000	0.3173	1.17
ต้นทุนคงที่		0.0000	0.0000	0.0000	0.00
ค่าเสื่อม		0.0000	0.0000	0.0000	
ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อหน่วยของกลุ่มฯ	25	26.3790	0.7615	27.1405	100.00
ราคาขายส่ง(บาท)		30.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)		5.0000			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)		2.8595			
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)		3.6210			

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

รายการ	ผอบ				
	ต้นทุนจาก กลุ่มฯ (บาท)	ต้นทุนจากการวิเคราะห์			
		เงินสด	ไม่ใช่เงินสด	รวม	อัตราส่วนของ ต้นทุนต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				2.8595	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				16.6667	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.5317	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายส่ง (ร้อยละ)				12.0699	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)				9.5317	
ราคาขายปลีก(บาท)				35.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯ (บาท/หน่วย)				10.0000	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/ หน่วย)				7.8595	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)				8.6210	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท/หน่วย)				7.8595	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนกลุ่มฯต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				28.5714	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				22.4557	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขายปลีก (ร้อยละ)				24.6313	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนการผลิต ทั้งหมดต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)				22.4557	

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

4.6 กรรมวิธีการผลิต

ในการผลิตกลุ่มฯ จะเป็นผู้จัดหาผักตบชวาทากแห้ง ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตให้กับสมาชิก โดยกลุ่มฯ จะทำการอบก้ามะถันให้กับสมาชิก ซึ่งการอบผักตบชวาทากแห้งจะใช้ก้ามะถันจำนวน 2 ซ้อนโต๊ะ ต่อการอบผักตบชวา 2,000 ก้าน อบไว้ประมาณ 2 คืน จากนั้นสมาชิกจะซื้อผักตบชวาที่อบเรียบร้อยแล้วนำไปทำการผลิต โดยกลุ่มฯ ไม่คิดต้นทุนในการอบ ในผลิตภัณฑ์บางชนิด เช่น กระเป๋าวงกลม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องมีการย้อมสีก้านผักตบชวา นางตุลาจะนำก้านผักตบชวาไปทำการต้มในหม้อต้มที่ต้มสีย้อมกกประมาณ 5 นาที จากนั้นนำมาตากให้แห้ง และจึงสามารถนำไปใช้ในการผลิตได้ ซึ่งกลุ่มฯ ไม่คิดค่าต้มและค่าสี เมื่อเริ่มทำการผลิตจะต้องนำก้านผักตบชวาไปพรมน้ำเพื่อให้เส้นผักตบชวามีความอ่อนนุ่มพอเหมาะสำหรับนำไปจักสาน จากนั้นจะทำการจักหรือตัดผิวหรือเปลือกนอกของก้านผักตบชวาออกเป็นเส้นๆ เพื่อนำมาสานเป็นผืนนอกของผลิตภัณฑ์ จากนั้นนำมาจักสานขึ้นรูปโดยอาจใช้แบบขึ้นรูปที่เป็นไม้หรือไม่ใช้ก็ได้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ เช่น กระจาดและที่ใส่ของรูปไก่ไม่ต้องใช้แบบสำหรับขึ้นรูปในการจักสาน แต่ผลิตภัณฑ์จำพวกตะกร้า จำเป็นต้องใช้แบบขึ้นรูปเพื่อไม่ให้ผลิตภัณฑ์มีการจักสานที่บิดเบี้ยวไปจากรูปแบบที่ต้องการ ซึ่งการสานทุกผลิตภัณฑ์จะเริ่มสานบริเวณฐานของผลิตภัณฑ์ก่อนแล้วจึงจะทำการจักสานลำตัวของผลิตภัณฑ์ กรรมวิธีการผลิตในแต่ละผลิตภัณฑ์จะมีลักษณะคล้ายกัน แต่แตกต่างกันตรงลักษณะลวดลายในการจักสาน โดยผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ สามารถแบ่งรูปแบบลวดลายในการจักสานเป็น 3 ประเภทหลักๆ คือ การสานแบบลายมัด ลายเย็บ และลายพัน

การจักสานแบบลายมัด : จะเป็นการนำเปลือกของก้านผักตบชวาที่ทำการจักหรือตัดเป็นเส้นเรียบร้อยแล้วนำมามัดรอบๆ ก้านหรือไส้ในของก้านผักตบชวา ในลักษณะการมัดไปรอบๆ ให้เกิดลวดลายในลักษณะโปร่ง

การจักสานแบบลายเย็บ : เป็นการนำผักตบชวาที่จักหรือตัดเป็นเส้นเรียบร้อยแล้วนำมาสอดเข้ากับเข็มแล้วพันกับก้านผักตบชวาอีกอันหนึ่งในลักษณะการเย็บของผ้าเพื่อเชื่อมก้านผักตบชวา 2 ก้านเข้าด้วยกัน โดยก้านผักตบชวาที่ทำการจักหรือตัดเพื่อสอดเข้ากับเข็มจะมีขนาดเล็กเหมือนเส้นด้าย ซึ่งทำให้เกิดลวดลายเหมือนกับการเย็บเส้นด้ายบนผ้า

การจักสานแบบลายพัน : หรือเรียกอีกอย่างว่าการจักสานแบบลายไทย จะมีลักษณะการจักสานคล้ายกับลายเย็บ โดยจะมีการใช้เข็มเย็บผ้าในกรรมวิธีการทำแต่ก้านผักตบชวาที่ทำการจักหรือตัดให้มีลักษณะที่แบนเรียบเพื่อให้ได้พื้นผิวของผักตบชวาที่แบนเรียบออกมา แล้วนำไปเย็บหรือพันเชื่อมกับก้านผักตบชวา 2 ก้านเข้าด้วยกัน แต่ตรงกลางของลายพันจะมีขนาดใหญ่ตรงปลายทั้ง 2 ข้างจะมีขนาดเล็ก ซึ่งต่างจากลายเย็บซึ่งผักตบชวาที่จักหรือตัดจะให้ลวดลายที่ตลอดทั้งเส้นของลายมีขนาดเท่ากันหมดเหมือนเป็นลายของเส้นด้าย

ในผลิตภัณฑ์บางชนิดที่ต้องมีการใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่นอกจากก้านผักตบชวาเพียงอย่างเดียว เช่น ไหมพรม กระดุมไม้ ฯลฯ เป็นการจักสานโดยใช้ปัจจัยการผลิตเหล่านั้นร่วมกับก้านผักตบชวาในขั้นตอนการตกแต่ง เช่น ไหมพรมสีแดงซึ่งใช้เป็นหงอนไก่ จะทำการใช้เข็มร้อยไหมพรมเย็บบริเวณหัวของกระจาดใส่ของรูปไก่ให้มีลักษณะคล้ายหงอนไก่ หรือกระดุมไม้จะใช้ก้านผักตบชวาเส้นเล็กๆ ร้อยกระดุมไม้ให้ติดกับกระเป๋าทอเพื่อที่สามารถใช้เป็นตัวปิด - เปิดกระเป๋ได้

เมื่อทำการผลิต สมาชิกจะนำไปขายให้กับกลุ่มฯ โดยทางกลุ่มฯ จะตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ก่อน เมื่อผ่านการตรวจสอบคุณภาพ จะนำผลิตภัณฑ์ที่ได้นำไปชูปกาวเพื่อเพิ่มความคงทนแข็งแรง ในอัตราส่วนกาว

1 แก้วน้ำดื่ม ต่อน้ำ 1 กระละมัง หรือประมาณ 4 - 5 ลิตร จากนั้นจะนำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปตากแดดเพื่อให้ขาวแห้ง แล้วจึงนำไปทาด้วยยูรีเทนเพื่อเพิ่มความเงางามให้แก่ผลิตภัณฑ์ต่อไป ซึ่งจะได้ผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจำหน่ายให้ลูกค้า หากคำสั่งซื้อของลูกค้าต้องการผลิตภัณฑ์ที่ไม่ต้องการทายูรีเทนหรือขาวกลุ่มๆ ก็จะไม่ทำการทายูรีเทนหรือขาวแต่อย่างใด ซึ่งกรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานจากผักตบชวาของกลุ่มฯ แสดงได้ดังแผนภาพที่ 4.2

ตารางที่ 4.21 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต

ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบในการผลิต	วัสดุ อุปกรณ์การผลิต
กระจาดใส่ของรูปไก่	วัตถุดิบหลัก - ผักตบชวาทากแห้ง วัตถุดิบรอง - กำมะถัน - กาวลาเท็กซ์ - ยูรีเทน - ไหมพรม - ถ่าน	วัสดุในการผลิต - เช็มเย็บผ้า ขนาด 4.5 นิ้ว - กรรไกร อุปกรณ์การผลิต - เตาอบ - กระละมัง - ถ้วยใส่ยูรีเทน - แปรงทาสี

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.22 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต

ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบในการผลิต	วัสดุ อุปกรณ์การผลิต
กระจาด 3 ใบเถา	วัตถุดิบหลัก - ผักตบชวาทากแห้ง วัตถุดิบรอง - กำมะถัน - กาวลาเท็กซ์ - ไหมพรม - ถ่าน	วัสดุในการผลิต - เช็มเย็บผ้า ขนาด 4.5 นิ้ว - กรรไกร อุปกรณ์การผลิต - เตาอบ - กระละมัง - แปรงทาสี

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.23 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต

ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบในการผลิต	วัสดุ อุปกรณ์การผลิต
- กระจาดลายมัด ลายเย็บ และลายพัน - ตะกร้าลายมัด และลายไทย - ถังขยะลายมัด และลายเย็บ - ผอบ - ที่รองแก้ว - กล่องใส่กระดาษทิชชูแบบพับ และแบบโป่ง	วัตถุดิบหลัก - ผักตบชวาตากแห้ง วัตถุดิบรอง - กำมะถัน - กาวลาเท็กซ์ - ไหมพรม - ถ่าน - ยูรีเทน	วัสดุในการผลิต - เช็มเย็บผ้า ขนาด 4.5 นิ้ว - กรรไกร อุปกรณ์การผลิต - เตารอบ - กะละมัง - แปรงทาสี - ถ้วยใส่ยูรีเทน

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.24 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต

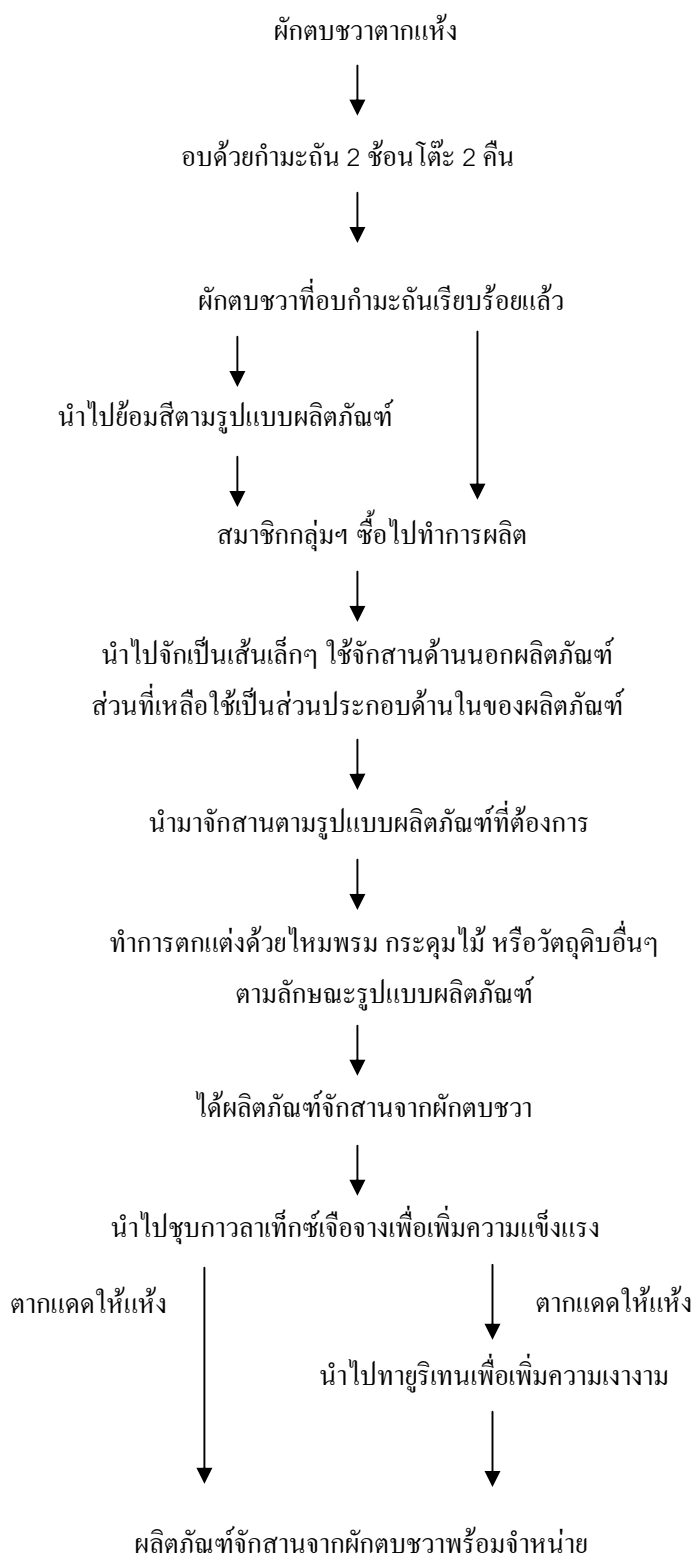
ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบในการผลิต	วัสดุ อุปกรณ์การผลิต
ขันโตก	วัตถุดิบหลัก - ผักตบชวาตากแห้ง วัตถุดิบรอง - กำมะถัน - ไหมพรม - ยูรีเทน	วัสดุในการผลิต - เช็มเย็บผ้า ขนาด 4.5 นิ้ว - กรรไกร อุปกรณ์การผลิต - เตารอบ - ถ้วยใส่ยูรีเทน
	- ถ่าน	- แปรงทาสี

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.25 วัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต

ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบในการผลิต	วัสดุ อุปกรณ์การผลิต
- ที่รองนั่ง - ที่รองหม้อ	วัตถุดิบหลัก - ผักตบชวาตากแห้ง วัตถุดิบรอง - กำมะถัน - ไหมพรม - ถ่าน	วัสดุในการผลิต - เช็มเย็บผ้า ขนาด 4.5 นิ้ว - กรรไกร อุปกรณ์การผลิต - เตารอบ

ที่มา : จากการสำรวจ

แผนภาพที่ 4.2 กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาของกลุ่มฯ

4.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

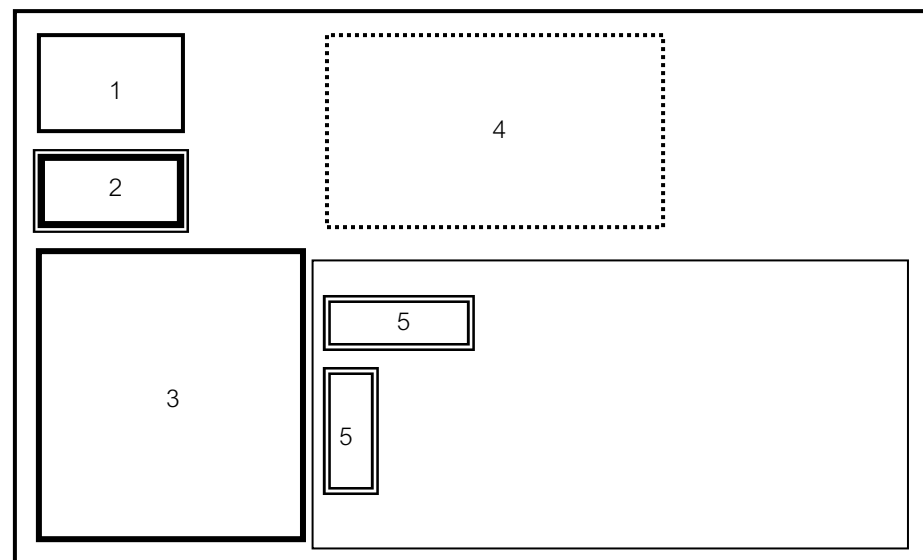
แต่เดิมกลุ่มฯ มีลักษณะการผลิตโดยการกระจายการผลิตทุกชั้นตอนไปยังสมาชิก ยกเว้นการจัดหาวัตถุดิบหลัก คือ ผักตบชวาตากแห้ง และกระบวนการชุบขาวและย้อมสี แต่กระบวนการผลิตอื่นๆ สมาชิกต้องรับผิดชอบในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การอบผักตบชวากับกำมะถัน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะใช้กล่องกระดาษหรือโองในการอบผักตบชวา เมื่ออบเสร็จจึงนำไปใช้ในการจักสานต่อไป ในกระบวนการอบผักตบชวากับกำมะถัน สมาชิกแต่ละคนจะทำการอบด้วยเตาอบที่ทำจากกล่องกระดาษ ซึ่งอบได้ครั้งละประมาณ 200 – 300 ก้าน จากนั้นจึงนำไปจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งในการอบแต่ละครั้งสมาชิกแต่ละคนจะต้องรับภาระต้นทุนในการอบแต่เพียงผู้เดียว นอกจากนี้การอบแต่ละครั้งมีอัตราความเสี่ยงจากการอบด้วยกำมะถันเนื่องจากกำมะถันจะมีผลต่อผิวหนังทำให้เป็นแผล เกิดการกัดเซาะตามง่ามเล็บมือ จนมาในปี พ.ศ.2544 ทางกลุ่มฯ ได้ขอการสนับสนุนงบประมาณการทำแปรรูปผลิตภัณฑ์ผักตบชวา จากสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพะเยา ซึ่งสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพะเยา ได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร มาสนับสนุนกลุ่มฯ เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท ซึ่งทางกลุ่มฯ จะนำมาจัดทำเป็นเตาอบผักตบชวา ขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 1 เมตร สูง 1 เมตร จำนวน 1 เตา เป็นเงิน 3,000 บาท สามารถทำการอบผักตบชวาได้ครั้งละ 2,000 ก้าน ซึ่งกลุ่มฯ จะเป็นผู้ที่ทำการอบผักตบชวาให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกไม่ต้องรับภาระต้นทุนในการอบผักตบชวา อีกทั้งยังเป็นการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกกลุ่มฯ การอบจะใช้เวลาอบ 2 วัน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่พอที่คว้นจากกำมะถันจะเจือจางจนหมด ทำให้สมาชิกลดความเสี่ยงที่เกิดจากการอบกำมะถัน

ในขั้นตอนการจักผักตบชวาหรือการตัดเป็นเส้นตามขนาดเพื่อการจักสาน ในบางผลิตภัณฑ์ เช่น กระเป๋าบางชนิดต้องมีการรีดให้ก้านผักตบชวาแบนเสียก่อนแล้วจึงนำไปจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะใช้วิธีการใช้กรไกรรีดก้านผักตบชวาไปกับนิ้วมือเพื่อให้มีความแบนยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2542 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้ให้การสนับสนุนเครื่องรีดผักตบชวาแบบมือหมุนและแบบใช้มอเตอร์ไฟฟ้าให้แก่กลุ่มฯ อย่างละ 1 เครื่อง ซึ่งการใช้เครื่องรีดจะทำให้ก้านผักตบชวามีความแบน แต่ในปัจจุบันทางกลุ่มฯ ไม่ได้ใช้เครื่องรีดทั้ง 2 เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่เน้นการรีดก้านผักตบชวาให้มีความแบนมากนัก

4.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต

ลักษณะการผลิตของกลุ่มฯ จะเป็นการกระจายงานให้สมาชิกไปทำการผลิตที่บ้าน แต่ในบางกรณีจะมีการมารวมกันทำการผลิตที่กลุ่มฯ เช่น การฝึกสอนเพื่อทำการผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ สถานที่ทำการผลิตของกลุ่มฯ ตั้งอยู่ในบริเวณบ้านของนางตุลา ซึ่งเป็นเหรียญญิกของกลุ่มฯ โดยโรงเรียนและสถานที่จัดแสดงสินค้าได้ก่อสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2540 โดยใช้เงินทุนประมาณ 50,000 บาท ซึ่งเป็นเงินของนางตุลาเอง โรงเรียนมีลักษณะเปิดโล่งมีหลังคา ในปี พ.ศ.2542 ทางกลุ่มฯ ได้มีการกู้ยืมเงินจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เพื่อทำการซื้อตู้จัดแสดงสินค้า จำนวน 2 ตู้ มูลค่ารวม 20,000 บาท และในปี พ.ศ.2544 กลุ่มฯ ได้ขอกู้ยืมเงินจากสำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 100,000 บาท นำมาจัดทำเตาอบผักตบชวาขนาด กว้าง 2 เมตร ยาว 1 เมตร สูง 1 เมตร จำนวน 1 เตา มูลค่า 3,000 บาท สามารถอบผักตบชวาได้สูงสุดครั้งละ 30,000 ก้าน ในส่วนของสถานที่จัดเก็บวัตถุดิบในการผลิต คือ ผักตบชวาอบแห้ง แต่เดิมจะเก็บไว้บริเวณภายในตัวบ้านของนางตุลาและภายนอกบางส่วน เนื่องจากต้องสั่งซื้อผักตบชวาเก็บไว้ครั้งละ 100,000 ก้าน ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อที่จัดเก็บ ต่อมาในปี

พ.ศ.2541 ได้สั่งซื้อผักตบชวาอบแห้งจากกลุ่มแม่บ้านผู้จักสานผักตบรายใหม่ โดยสั่งซื้อครั้งละ 3 – 4 หมื่นก้าน ทำให้ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ในการจัดเก็บวัตถุดิบ ซึ่งจะทำให้การจัดเก็บไว้ในบริเวณโรงเรือนเพียงอย่างเดียว ภายในตัวบ้านจึงจัดเป็นบริเวณจัดเก็บสินค้าเพื่อเตรียมส่งมอบให้ลูกค้าเพียงอย่างเดียว สภาพของแผนผังสถานที่ทำการผลิตซึ่งในที่นี้คือบ้านของนางตุลาแสดงได้ดังแผนภาพที่ 4.3

1 : เตอบผักตบชวา	4 : บริเวณที่เก็บผลิตภัณฑ์เพื่อเตรียมจำหน่าย
2 : ที่เก็บก้านผักตบชวตากแห้ง	5 : ตู้จัดแสดงสินค้า
3 : บริเวณที่ทำการจักสานหรือที่ทำการสอนจักสาน	
แกสสมาชิกกลุ่ม	

แผนภาพที่ 4.3 สภาพและผังของสถานที่ผลิต

ลักษณะของสถานที่ผลิตมีสภาพค่อนข้างเหมาะสม ซึ่งพิจารณาได้จากเตอบผักตบชวาจัดสร้างในตำแหน่งด้านหลังสุด ทำให้ไม่ก่อความรบกวนหรืออันตรายจากการอบกัมมะถัน การจัดเก็บวัตถุดิบหลัก คือ ก้านผักตบชวตากแห้ง จัดเก็บอยู่ในตำแหน่งที่อยู่ใกล้เตอบ ทำให้สะดวกต่อการนำไปทำการอบ การจัดวางตู้แสดงสินค้าไว้ทางด้านหน้า ทำให้เป็นที่ดึงดูดใจลูกค้า แต่หากมีการจัดวางผลิตภัณฑ์ที่เป็นระเบียบมากขึ้น จะเป็นที่ดีดึงดูดลูกค้าเพิ่มขึ้น ซึ่งสาเหตุที่กลุ่มฯ ไม่ได้เน้นในการจัดสินค้าในตู้แสดงสินค้านานัก เนื่องจากลักษณะการขายสินค้าของกลุ่มฯ ส่วนใหญ่เป็นการขายส่งมากกว่าการขายปลีกที่กลุ่มฯ ด้านข้างของโรงเรือนเป็นสถานที่ผลิตของสมาชิก ซึ่งมีลักษณะเปิดโล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก สามารถใช้ในการผลิตของสมาชิกได้ 5 ถึง 10 คน แต่สถานที่ในการจัดเก็บผลิตภัณฑ์ที่เตรียมจัดส่งของลูกค้า ทำการจัดเก็บในบริเวณบ้านของนางตุลาบริเวณชั้น

ล่าง ซึ่งหากมีสถานที่ในการจัดเก็บเฉพาะ เช่น ห้องจัดเก็บผลิตภัณฑ์ จะทำให้ไม่รบกวนการอยู่อาศัยของนางตุลา

4.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต

ของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานจากผักตบชวา จะเป็นเศษของก้านผักตบชวา บริเวณส่วนปลายทั้ง 2 ด้านของก้านผักตบชวาแต่ละก้าน เนื่องจากมีขนาดที่ไม่เหมาะสมและมีสีดำคล้ำหลังจากการอบ ซึ่งก่อนทำการตัดเป็นเส้น จะมีการตัดหัวและท้ายของผักตบชวาแต่ละก้านที่ทำการอบเรียบร้อยแล้วออกประมาณด้านละ 1 นิ้ว และเศษของก้านที่ไม่สามารถนำมาผลิตได้หรือเศษของก้านที่ตัดไม่ได้ตามขนาดที่ต้องการ ซึ่งของเสียที่ได้จะถูกนำไปทำการกำจัดโดยการเผา

4.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์

เนื่องจากลักษณะการผลิตของกลุ่มฯ จะเป็นลักษณะการกระจายการผลิตให้สมาชิกไปทำที่บ้าน การควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ระหว่างทำการผลิตของกลุ่มฯ จึงทำได้ยาก ต้องอาศัยความตั้งใจ และความชำนาญในการผลิตของสมาชิกแต่ละคนเท่านั้น ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านการผลิตของกลุ่มฯ ประการหนึ่ง นอกจากนี้ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มฯ บางรายไม่เข้าใจลักษณะของสินค้าที่จะส่งให้ลูกค้าอย่างถ่องแท้และชัดเจน มักจะทำการจักสานตามรูปแบบที่ตนเองถนัดโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามความต้องการของลูกค้า ความผิดพลาดจากการไม่มีการตรวจสอบคุณภาพระหว่างทำการผลิต เช่น การผลิตโดยจักสานในรูปแบบของลวดลาย ความละเอียดในการสาน ขนาดหรือสีที่ใช้ย้อมผลิตภัณฑ์ไม่ถูกต้อง ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถส่งขายให้ลูกค้าตามคำสั่งซื้อได้และต้องนำมาขายปลีกต่อไป มีผลทำให้กลุ่มฯ ต้องเลื่อนการส่งผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า เนื่องจากต้องทำการผลิตเพิ่ม

เมื่อสมาชิกกลุ่มฯ นำผลิตภัณฑ์ที่จักสานเสร็จเรียบร้อยแล้วมาขายให้ทางกลุ่มฯ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ก่อนส่งมอบให้ลูกค้าจะเป็นหน้าที่ของนางตุลาและนางศรีทัน โดยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของผลิตภัณฑ์ในด้านรูปแบบ ขนาด ความละเอียดในการจักสาน สีของผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า หากไม่ได้มาตรฐานจะทำการส่งคืนให้สมาชิกในกรณีที่ผลิตภัณฑ์สามารถทำการแก้ไขได้ หรือหากผลิตภัณฑ์ไม่สามารถทำการแก้ไขได้จะทำการนำมาขายปลีกซึ่งสมาชิกจะต้องรองจนกว่าผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้นจะขายได้จึงจะได้ต้นทุนการผลิตคืน ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบจะนำไปซูปกาวและทาสีเพื่อทำการส่งมอบให้ลูกค้าต่อไป

การเก็บรักษาสินค้าของกลุ่มฯ จะทำการจัดเก็บไว้ในส่วนบริเวณด้านในตัวบ้านชั้นล่างของนางตุลา โดยจะวางผลิตภัณฑ์ต่างๆ ไว้บนพื้นบ้าน และบนโต๊ะ ซึ่งพื้นบ้านเป็นพื้นปูนซีเมนต์ ซึ่งอาจทำให้ผลิตภัณฑ์เกิดความชื้น หากสภาพอากาศมีความชื้นสูง แต่เนื่องจากกลุ่มฯ ไม่ได้จัดเก็บผลิตภัณฑ์สำหรับส่งมอบให้ลูกค้าไว้เป็นเวลานาน ทำให้ไม่เกิดผลต่อผลิตภัณฑ์ที่จัดเก็บ

ปัญหาด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ พบ คือ ผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบให้กับลูกค้าเกิดเชื้อราบริเวณผิวของผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในขณะที่ทำการขนส่ง หรือจากการจัดเก็บของลูกค้า เนื่องจากก่อนส่งมอบสินค้ากลุ่มฯ ได้ตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนส่งมอบให้ลูกค้าทุกชิ้น ซึ่งหากมีการปนเปื้อนของเชื้อรา กลุ่มฯ จะคัด

ผลิตภัณฑ์นั้นออก จากปัญหาที่เกิดขึ้นกลุ่มฯ ได้แนะนำให้ลูกค้านำผลิตภัณฑ์ไปล้างหรือเช็ดคราบเชื้อราที่ติดอยู่บริเวณผิวผลิตภัณฑ์ออก และนำไปตากแดดให้แห้ง

4.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต

4.11.1 ปัญหาด้านการผลิต

1. ปัญหาทางด้านการผลิตของกลุ่มฯ คือ สมาชิกของกลุ่มฯ บางส่วนยังไม่มีการพัฒนาฝีมือทางด้านการจักสานผลิตภัณฑ์ในหลายรูปแบบ ถึงแม้จะมีการจัดฝึกอบรมอยู่เสมอ โดยสมาชิกบางส่วนจะเน้นการจักสานผลิตภัณฑ์ที่ตนเองถนัดและชำนาญเท่านั้น ทำให้กลุ่มฯ ไม่สามารถเพิ่มกำลังการผลิตของกลุ่มฯ ในผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ได้

2. ในกระบวนการผลิตของกลุ่มฯ การนำก้านผักตบชวาที่อบด้วยกำมะถันเสร็จเรียบร้อยแล้วไปใช้จักสานโดยทันที ทำให้มีสารตกค้างจากกำมะถัน ทำให้ผิวหนังบริเวณมือและบริเวณตามง่ามเล็บมือเป็นแผล ซึ่งควรมีการนำไปตากประมาณ 1 – 2 วัน แล้วจึงนำมาใช้ในการผลิต และการจักหรือตัดก้านผักตบชวาเพื่อนำมาจักสาน จะต้องพรมน้ำให้ก้านผักตบชวามีความอ่อนนุ่ม ซึ่งทางสมาชิกกลุ่มฯ ไม่ได้ตระหนักถึงสารกำมะถันที่ตกค้างตามผิวของก้านผักตบชวา ที่จะถูกดูดซึมเข้าตามผิวหนังโดยมีน้ำเป็นตัวทำละลาย ทำให้สมาชิกกลุ่มฯ มีแผลที่ตามง่ามนิ้วมือทั้ง 2 ข้าง ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานที่ทำการวิจัยทางด้านผลกระทบของกำมะถันในการผลิตผลิตภัณฑ์จักสาน ทำให้กลุ่มจักสานผักตบชวาที่อบด้วยกำมะถันยังคงได้รับอันตรายจากกำมะถันในผักตบชวา

3. การผลิตของกลุ่มฯ จะเป็นการกระจายการผลิตให้สมาชิกไปทำที่บ้าน ทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพในระหว่างขั้นตอนการผลิตต่างๆ อีกทั้งสมาชิกบางรายไม่เข้าใจลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องการอย่างชัดเจน ทำให้มีการผลิตที่ไม่ตรงกับความต้องการของลูกค้า ทำให้ต้องนำผลิตภัณฑ์ของสมาชิกที่ไม่ได้มาตรฐานไปขายปลีกซึ่งสมาชิกจะได้รับต้นทุนการผลิตคืนก็ต่อเมื่อผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้นจำหน่ายได้แล้วเท่านั้น และทำให้กลุ่มฯ ต้องจัดสรรการผลิตให้สมาชิกรายอื่นๆ เพิ่มเพื่อทำการผลิตให้ตรงตามจำนวนที่ลูกค้าต้องการ ซึ่งอาจทำให้การจัดส่งล่าช้ากว่ากำหนด ทำให้ลูกค้ามีความเชื่อถือในการผลิตของกลุ่มฯ ลดลง

4. ปัญหาทางด้านผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บางชิ้นมีการปนเปื้อนของเชื้อราทำให้ลูกค้าตำหนิมาในบางครั้ง ทางกลุ่มฯ ได้แนะนำการแก้ปัญหาโดยนำผลิตภัณฑ์นั้นไปล้างหรือเช็ดคราบเชื้อราออก แล้วนำผลิตภัณฑ์ไปตากแดด ซึ่งกลุ่มฯ ไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาเรื่องนี้มากนักเพราะเป็นปัญหาหลังจากทำการส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าเรียบร้อยแล้ว และกลุ่มฯ คิดว่าการตากแดดและยูรีเทนจะช่วยขจัดปัญหาเกี่ยวกับการปนเปื้อนของเชื้อราในผลิตภัณฑ์ได้

4.11.2 ความต้องการทางการผลิตของกลุ่มฯ

1. ความต้องการความช่วยเหลือทางด้านการผลิต กลุ่มฯ มีความต้องการที่จะจัดหาเตาอบสำหรับอบผลิตภัณฑ์เพื่อลดความชื้นของผลิตภัณฑ์ อันเป็นบ่อเกิดของเชื้อรา ซึ่งลูกค้าของกลุ่มฯ เคยประสบปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้ารับซื้อจากกลุ่มฯ มีเชื้อราเกิดขึ้น กลุ่มฯ ได้แนะนำการแก้ปัญหาโดยให้นำไปล้างน้ำหรือเช็ดออกแล้วนำไปตากแดด โดยกลุ่มฯ คิดว่าการตากแดดและยูรีเทนจะสามารถป้องกันการเกิดเชื้อรา

กับผลิตภัณฑ์ได้แต่กลับไม่ได้ผล กลุ่มฯ ได้รับทราบถึงการใช้เตาอบลดความชื้นจากกลุ่มฯ จักสานผักตบชวา บ้านต้นม่วงและสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัด ซึ่งกลุ่มฯ ได้ปรึกษาทางสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรม จังหวัดเกี่ยวกับเรื่องเตาอบลดความชื้นในบางส่วน แต่ยังอยู่ในขั้นตอนการดำเนินงานติดต่อประสานงานกับทาง สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัด

2. กลุ่มฯ มีความต้องการการสอนและพัฒนา รูปแบบสินค้ารูปแบบใหม่ โดยต้องการการ สนับสนุนทั้งทางด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจักสานรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การจัดหา รูปแบบผลิตภัณฑ์ ใหม่ๆ ให้กับกลุ่มฯ เพื่อพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ ต่อไป โดยกลุ่มฯ มีบุคลากรที่สามารถพัฒนา รูปแบบการผลิตได้ คือ นางตุลา ซึ่งสามารถทำการแกะรูปแบบจักสานจากรูปผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าส่งมาให้ และ นำไปสอนให้กับสมาชิกกลุ่มฯ ต่อไปได้

3. เนื่องจากสมาชิกกลุ่มฯ ได้รับผลกระทบจากการใช้กำมะถันในการอบผักตบชวา เช่น ง่าม นิ้วมือ เป็นแผล หากมีการศึกษาผลกระทบของการใช้กำมะถันในการอบผักตบชวาต่อผู้ที่ทำการจักสาน และสามารถให้ความรู้ความเข้าใจในโทษและผลเสียของการใช้กำมะถันอย่างผิดวิธี อีกทั้งสามารถหาปริมาณการใช้ กำมะถันในปริมาณที่เหมาะสมในการอบผักตบชวาต่อครั้งได้จะสามารถช่วยลดอันตรายจากกำมะถันที่ตกค้าง ในก้านผักตบชวาของสมาชิกกลุ่มฯ และกลุ่มจักสานผักตบชวากลุ่มอื่นๆ ได้

4.12 ศักยภาพการผลิต

4.12.1 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์

ศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วย

การพิจารณาศักยภาพของผลิตภัณฑ์ในการทำกำไรต่อหน่วย สามารถพิจารณาในส่วนของ อัตรากำไรต่อราคาขาย และอัตรากำไรต่อต้นทุน ดังนี้

1. อัตรากำไรต่อราคาขาย

เมื่อพิจารณาศักยภาพในการทำกำไรต่อราคาขายของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ พบว่า ผลิตภัณฑ์ ที่มีอัตรากำไรต่อราคาขายสูงที่สุด คือ กระจาดลายพัน ลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ซึ่งมีอัตรากำไร ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 13.82 รองลงมาได้แก่ ถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว มีอัตรากำไรต่อ ราคาขายส่ง ร้อยละ 12.39 และผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไรต่อราคาขายส่งอยู่ในอันดับที่ 3 มีทั้งหมด 4 ชนิด ผลิตภัณฑ์ ที่มีอัตรากำไรต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 9.06 ได้แก่ กระจาดไส้ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว ที่ไส้ของรูปไก่ ไส้ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว กระจาดลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว และผอบ ขนาด 3x4 นิ้ว

เมื่อพิจารณาศักยภาพในการทำกำไรต่อราคาขายในกรณีราคาขายปลีกของผลิตภัณฑ์ของ กลุ่มฯ พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีกสูงที่สุด ได้แก่ กระจาดไส้ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว และ ที่ไส้ของรูปไก่ ไส้ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว ซึ่งมีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 56.45 รองลงมาได้แก่ กระจาดไส้ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 34.83 และผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไร ต่อราคาขายปลีกอยู่ในอันดับที่ 3 ได้แก่ ถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 26.99

2. อัตรากำไรต่อต้นทุน

เมื่อพิจารณาศักยภาพในด้านอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายส่ง พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายส่งสูงสุด คือ กระดาษลายพันธุ์ ลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ซึ่งมีอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายส่ง ร้อยละ 16.04 รองลงมาได้แก่ ถึงขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว มีอัตรากำไรต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 14.14 และผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายส่ง อยู่ในอันดับที่ 3 มีทั้งหมด 4 ชนิดผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายส่ง ร้อยละ 9.96 ได้แก่ กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว กระดาษลายพันธุ์ ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว และผอบ ขนาด 3x4 นิ้ว

เมื่อพิจารณาศักยภาพในการทำกำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายปลีก พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีกสูงสุด ได้แก่ กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว และที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว ซึ่งมีอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายปลีก ร้อยละ 129.62 รองลงมาได้แก่ กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 53.44 และผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีก อยู่ในอันดับที่ 3 ได้แก่ ตะกร้าลายมัด ขนาด 10x7 มีอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายปลีก ร้อยละ 38.17

ซึ่งจากอัตรากำไรต่อราคาขาย และอัตรากำไรต่อต้นทุน สรุปได้ว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพในกรณีการขายส่ง ได้แก่ กระดาษลายพันธุ์ ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ซึ่งควรมีการส่งเสริมให้มียอดขายในการขายส่งให้เพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกับกรณีการขายปลีก ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพทางด้านการขายปลีก ได้แก่ กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว และกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ ที่มีการผลิตตลอดทั้งปี ซึ่งควรมีการส่งเสริมในการขายปลีกให้เพิ่มขึ้น

ศักยภาพทางด้านยอดขาย

เมื่อพิจารณาทางด้านยอดขาย สามารถพิจารณาในส่วนของอัตราส่วนของยอดขายผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของกลุ่มฯ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมของผลิตภัณฑ์สูงสุด ได้แก่ กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว ซึ่งมียอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมทุกผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ คิดเป็นร้อยละ 21.38 รองลงมา ได้แก่ กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว และกระดาษสามใบเถา ซึ่งมีอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมทุกผลิตภัณฑ์ เท่ากับร้อยละ 12.05 และ 10.97 ตามลำดับ

ซึ่งจากการวิเคราะห์ทางด้านศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วยและศักยภาพทางด้านยอดขาย พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ ได้แก่ กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว ซึ่งมีอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายปลีก และอัตรากำไรต่อราคาขายปลีกสูงสุด อีกทั้งยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของกลุ่มฯ สูงที่สุด นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพในกรณีการขายปลีกอีก ได้แก่ ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ซึ่งมีอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายปลีก และอัตรากำไรต่อราคาขายปลีกสูงเป็นอันดับที่หนึ่งเท่ากับกระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว และมีอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมทุกผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ อยู่ในอันดับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 10.69 ซึ่งหากกลุ่มฯ มีการส่งเสริมให้มีการจำหน่ายปลีกเพิ่มมากขึ้น จะทำให้กลุ่มฯ มีรายได้จากการขายในผลิตภัณฑ์ชนิดนี้มากกว่าการขายผลิตภัณฑ์อื่นๆ

นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมในด้านการขายส่งในผลิตภัณฑ์กระจาดลายพัน ลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ซึ่งมีอัตรากำไรต่อราคายาขส่ง และอัตรากำไรต่อต้นทุนในกรณีราคาขายส่งสูงที่สุด แต่อัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมทุกผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ยังไม่สูงมากนัก คิดเป็นร้อยละ 0.47 ดังนั้นควรมีการส่งเสริมเพื่อเพิ่มปริมาณขายส่งในผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้เพิ่มมากขึ้น

4.12.2 ศักยภาพของปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตหลักของกลุ่มฯ คือ ผักตบชวาตากแห้ง ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มฯ ได้สั่งซื้อจากพ่อค้าจากกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านต้ำน้ำล้อม ซึ่งพ่อค้าจะเป็นผู้จัดส่งสินค้าให้กับกลุ่มฯ โดยกลุ่มฯ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดส่งแต่อย่างใด และกลุ่มฯ สามารถสั่งซื้อในปริมาณไม่มากนักได้ ทำให้กลุ่มฯ มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อนำไปใช้ในการผลิตอย่างอื่นได้อีก นอกจากนี้หากทำการสั่งซื้อในช่วงที่ผักตบชวาขาดแคลน พ่อค้าจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาผักตบชวาให้กลุ่มฯ เอง ทำให้กลุ่มฯ สามารถมีวัตถุดิบในการผลิตได้ตลอดทั้งปี ส่วนทางด้านปัจจัยการผลิต แต่กลุ่มฯ ยังคงมีการจัดหาแหล่งวัตถุดิบหลักเพียงแหล่งเดียวทำให้กลุ่มฯ ยังคงมีความเสี่ยงหากขาดวัตถุดิบในการผลิตหลัก ถึงแม้กลุ่มฯ จะมีเงินทุนหมุนเวียนที่สามารถกักตุนวัตถุดิบหลักไว้ใช้ในการผลิต นอกจากนี้แหล่งจำหน่ายผักตบชวาให้กลุ่มฯ ในปัจจุบันอาจไม่ใช่แหล่งวัตถุดิบที่มีราคาถูกที่สุดก็เป็นได้ ซึ่งกลุ่มฯ ควรมีข้อมูลข่าวสารแหล่งจัดซื้อวัตถุดิบราคาถูกเพิ่มเติมเพื่อสามารถลดต้นทุนในการผลิตในอนาคต

4.12.3 ศักยภาพของกระบวนการผลิต

ลักษณะของกรรมวิธีการผลิตที่มีความแตกต่างจากกลุ่มจักสานกลุ่มอื่นๆ คือ ลักษณะการใช้เข็มในการเย็บหรือสอดก้านผักตบชวาทำให้เป็นลวดลายของผลิตภัณฑ์ ในขณะที่กลุ่มจักสานอื่นๆ จะใช้วิธีถักด้วยมือ ซึ่งกรรมวิธีการเย็บด้วยเข็มจะเป็นงานที่ให้ความละเอียดและมีลวดลายที่แตกต่างจากการถักด้วยมือจากลักษณะการผลิตทำให้ลูกค้าชมในเรื่องความละเอียดของผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ

กลุ่มฯ ยังมีบุคลากรที่สามารถพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ได้ คือ นางตุลา ซึ่งจะเป็นผู้ทำการแกะรูปแบบการจักสาน ทำให้กลุ่มฯ มีผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น และนอกจากนี้นางตุลา และนางศรีทันยังเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ในเรื่องการจักสานให้กับกลุ่มฯ และสมาชิกกลุ่มจักสานกลุ่มอื่นๆ ได้อีกด้วย

ซึ่งจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านของผลิตภัณฑ์ ศักยภาพของปัจจัยการผลิตและศักยภาพของกระบวนการผลิตของกลุ่มฯ พบว่า ผลิตภัณฑ์หลักที่กลุ่มฯ ทำการผลิตในปัจจุบัน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพและด้านปัจจัยการผลิตหลักของกลุ่มฯ คือ ผักตบชวา ซึ่งกลุ่มฯ สามารถจัดซื้อได้ตามที่ต้องการ อีกทั้งยังสามารถทำการกักตุนปัจจัยการผลิตเพื่อใช้ในการผลิตในอนาคต แต่กลุ่มฯ ควรมีการจัดหาข้อมูลข่าวสารด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตเพิ่มเติมเพื่อหาแหล่งวัตถุดิบราคาถูก เพื่อที่จะสามารถลดต้นทุนการผลิต

ตารางที่ 4.26 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์	หน่วย	ปริมาณการขายต่อปี		ปริมาณการขายทั้งหมดต่อปี	ราคา/หน่วย (บาท)		ยอดขาย/ปี (บาท)			อัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวม (ร้อยละ)
		ปลีก	ส่ง		ปลีก	ส่ง	ปลีก	ส่ง	รวม	
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1 x 1.5 นิ้ว	ชิ้น	3,000.00	7,000.00	10,000.00	15.00	7.00	45000.00	49,000.00	94,000.00	21.38
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2 x 3 นิ้ว	ชิ้น	150.00	350.00	500.00	25.00	17.00	3750.00	5,950.00	9,700.00	2.21
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4 x 4 นิ้ว	ชิ้น	150.00	350.00	500.00	35.00	30.00	5250.00	10,500.00	15,750.00	3.58
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 5 x 6 นิ้ว	ชิ้น	150.00	350.00	500.00	60.00	55.00	9000.00	19,250.00	28,250.00	6.43
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 8 x 8 นิ้ว	ชิ้น	150.00	350.00	500.00	120.00	100.00	18000.00	35,000.00	53,000.00	12.05
ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้ฉิมพิน ขนาด 2 x 1.5 นิ้ว	ชิ้น	1,500.00	3,500.00	5,000.00	15.00	7.00	22500.00	24,500.00	47,000.00	10.69
ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว	ชิ้น	150.00	350.00	500.00	35.00	30.00	5250.00	10,500.00	15,750.00	3.58
กระดาษ 3 ใบเถา	ชิ้น	150.00	350.00	500.00	100.00	95.00	15000.00	33,250.00	48,250.00	10.97
กระดาษลายพื้น ขนาด 8x8 นิ้ว	ชิ้น	15.00	35.00	50.00	45.00	40.00	675.00	1,400.00	2,075.00	0.47
กระดาษลายพื้น ขนาด 10x10 นิ้ว	ชิ้น	15.00	35.00	50.00	65.00	60.00	975.00	2,100.00	3,075.00	0.70
กระดาษลายพื้น ขนาด 12x12 นิ้ว	ชิ้น	15.00	35.00	50.00	75.00	70.00	1125.00	2,450.00	3,575.00	0.81
กระดาษลายมัด ขนาด 8x8 นิ้ว	ชิ้น	15.00	35.00	50.00	45.00	40.00	675.00	1,400.00	2,075.00	0.47
กระดาษลายมัด ขนาด 10x10 นิ้ว	ชิ้น	15.00	35.00	50.00	65.00	60.00	975.00	2,100.00	3,075.00	0.70
กระดาษลายมัด ขนาด 12x12 นิ้ว	ชิ้น	15.00	35.00	50.00	75.00	70.00	1125.00	2,450.00	3,575.00	0.81

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	หน่วย	ปริมาณการขายต่อปี		ปริมาณการ ขายทั้งหมด	ราคา/หน่วย (บาท)		ยอดขาย/ปี (บาท)			อัตรายอดขาย ของผลิตภัณฑ์ ต่อยอดขายรวม (ร้อยละ)
		ปลีก	ส่ง		ปลีก	ส่ง	ปลีก	ส่ง	รวม	
กระดาษทรายรี ขนาด 8x8 นิ้ว	ตัน	15.00	35.00	50.00	45.00	40.00	675.00	1,400.00	2,075.00	0.47
กระดาษทรายรี ขนาด 10x10 นิ้ว	ตัน	15.00	35.00	50.00	65.00	60.00	975.00	2,100.00	3,075.00	0.70
กระดาษทรายรี ขนาด 12x12 นิ้ว	ตัน	15.00	35.00	50.00	75.00	70.00	1125.00	2,450.00	3,575.00	0.81
รองเท้าคิ๊ป ขนาด 23 เซนติเมตร ¹	ตัน	-	-	3.00	90.00	70.00	-	-	-	-
รองเท้าคิ๊ป ขนาด 25 เซนติเมตร ¹	ตัน	-	-	2.00	100.00	80.00	-	-	-	-
รองเท้าสวม ขนาด 23 เซนติเมตร ¹	ตัน	-	-	2.00	90.00	70.00	-	-	-	-
รองเท้าสวม ขนาด 25 เซนติเมตร ¹	ตัน	-	-	2.00	100.00	80.00	-	-	-	-
ตะกร้าลายมัด ขนาด 10x7 นิ้ว ¹	ตัน	-	-	20.00	120.00	90.00	-	-	-	-
ตะกร้าลายมัด ขนาด 12x9 นิ้ว ¹	ตัน	-	-	20.00	100.00	100.00	-	-	-	-
ตะกร้าลายไทย ขนาด 7x5 นิ้ว	ตัน	105.00	245.00	350.00	80.00	70.00	8400.00	17,150.00	25,550.00	5.81
ตะกร้าลายไทย ขนาด 11x7 นิ้ว	ตัน	105.00	245.00	350.00	100.00	95.00	10500.00	23,275.00	33,775.00	7.68
กระเป๋าสีดาทรงกลม ขนาด 6x5 นิ้ว	ตัน	37.00	88.00	125.00	120.00	100.00	4440.00	8,800.00	13,240.00	3.01
กระเป๋าสีดาทรงรี ขนาด 6x5 นิ้ว	ตัน	37.00	88.00	125.00	120.00	100.00	4440.00	8,800.00	13,240.00	3.01
กระเป๋างกลม ขนาด 9.5 นิ้ว	ตัน	3.00	7.00	10.00	130.00	105.00	390.00	735.00	1,125.00	0.26
ถังขยะลายมัด ขนาด 8x12 นิ้ว	ตัน	2.00	6.00	8.00	100.00	90.00	200.00	540.00	740.00	0.17

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	หน่วย	ปริมาณการขายต่อปี		ปริมาณการขายทั้งหมดต่อปี	ราคาหน่วย (บาท)		ยอดขายปี (บาท)			อัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวม (ร้อยละ)
		ปลีก	ส่ง		ปลีก	ส่ง	ปลีก	ส่ง	รวม	
ถังขยะลายไม้ ขนาด 10x14 นิ้ว	ชิ้น	2.00	6.00	8.00	120.00	110.00	240.00	660.00	900.00	0.20
ถังขยะลายไม้ ขนาด 12x16 นิ้ว	ชิ้น	2.00	6.00	8.00	180.00	150.00	360.00	900.00	1,260.00	0.29
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 8x12 นิ้ว	ชิ้น	2.00	5.00	7.00	100.00	90.00	200.00	450.00	650.00	0.15
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 10x14 นิ้ว	ชิ้น	2.00	5.00	7.00	120.00	110.00	240.00	550.00	790.00	0.18
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว	ชิ้น	2.00	5.00	7.00	180.00	150.00	360.00	750.00	1,110.00	0.25
จานรองแก้ว ¹	ชิ้น	-	-	-	8.00	7.00	-	-	-	-
ผอบ ขนาด 3x4 นิ้ว	ชิ้น	60.00	140.00	200.00	35.00	30.00	2100.00	4,200.00	6,300.00	1.43
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบพับ	ชิ้น	1.00	4.00	5.00	60.00	55.00	60.00	220.00	280.00	0.06
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบโป่ง	ชิ้น	1.00	4.00	5.00	60.00	55.00	60.00	220.00	280.00	0.06
ที่รองนั่ง ขนาด 50x50 เซนติเมตร ¹	ชิ้น	-	-	-	110.00	100.00	-	-	-	-
ที่รองหม้อ ขนาด 8.5 นิ้ว ²	ชิ้น	-	-	-	50.00	45.00	-	-	-	-
ที่รองหม้อ ขนาด 9 นิ้ว	ชิ้น	13.00	32.00	45.00	55.00	50.00	715.00	1,600.00	2,315.00	0.53
ชั้นโถก ขนาด 12x12 นิ้ว	ชิ้น	-	1.00	1.00	150.00	120.00	0.00	120.00	120.00	0.03
ชั้นโถก ขนาด 10x10 นิ้ว	ชิ้น	-	1.00	1.00	120.00	110.00	0.00	110.00	110.00	0.03
ชั้นโถก ขนาด 8x8 นิ้ว ²	ชิ้น	-	-	-	100.00	90.00	-	-	-	-
รวม									439,660.00	100.00

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)		ต้นทุนรวม (บาท)		กำไรจากราคาขายปลีกต่อหน่วย (บาท)		กำไรจากราคาขายส่งต่อหน่วย (บาท)		กำไรรวม (บาท)	
	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1 x 1.5 นิ้ว	6.00	6.5326	60,000.00	65,326.08	9.00	8.4674	1.00	0.4674	34,000.00	28673.92
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2 x 3 นิ้ว	15.00	16.2935	7,500.00	8,146.74	10.00	8.7065	2.00	0.7065	2,200.00	1553.26
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4 x 4 นิ้ว	25.00	27.2826	12,500.00	13,641.30	10.00	7.7174	5.00	2.7174	3,250.00	2108.70
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 5 x 6 นิ้ว	50.00	54.1848	25,000.00	27,092.39	10.00	5.8152	5.00	0.8152	3,250.00	1157.61
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 8 x 8 นิ้ว	90.00	97.6087	45,000.00	48,804.34	30.00	22.3913	10.00	2.3913	8,000.00	4195.66
ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้ฉิมพิน ขนาด 2 x 1.5 นิ้ว	6.00	6.5326	30,000.00	32,663.04	9.00	8.4674	1.00	0.4674	17,000.00	14336.96
ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว	25.00	27.2826	12,500.00	13,641.30	10.00	7.7174	5.00	2.7174	3,250.00	2108.70
กระดาษ 3 ไม้เถา	90.00	94.2552	45,000.00	47,127.62	10.00	5.7448	5.00	0.7448	3,250.00	1122.38
กระดาษลายพื้น ขนาด 8x8 นิ้ว	35.00	38.0435	1,750.00	1,902.17	10.00	6.9565	5.00	1.9565	325.00	172.83
กระดาษลายพื้น ขนาด 10x10 นิ้ว	50.00	54.56520918	2,500.00	2,728.26	15.00	10.4348	10.00	5.4348	575.00	346.74
กระดาษลายพื้น ขนาด 12x12 นิ้ว	55.00	60.32607737	2,750.00	3,016.30	20.00	14.6739	15.00	9.6739	825.00	558.70
กระดาษลายมัด ขนาด 8x8 นิ้ว	35.00	38.0435	1,750.00	1,902.17	10.00	6.9565	5.00	1.9565	325.00	172.83
กระดาษลายมัด ขนาด 10x10 นิ้ว	50.00	54.56520918	2,500.00	2,728.26	15.00	10.4348	10.00	5.4348	575.00	346.74
กระดาษลายมัด ขนาด 12x12 นิ้ว	55.00	60.32607737	2,750.00	3,016.30	20.00	14.6739	15.00	9.6739	825.00	558.70

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)		ต้นทุนรวม (บาท)		กำไรจากราคาขายปลีกต่อหน่วย (บาท)		กำไรจากราคาขายส่งต่อหน่วย (บาท)		กำไรรวม (บาท)	
	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากกรคำนวณ
กระดาษทราย ขนาด 8x8 นิ้ว	35.00	38.0435	1,750.00	1,902.17	10.00	6.9565	5.00	1.9565	325.00	172.83
กระดาษทราย ขนาด 10x10 นิ้ว	50.00	54.56520918	2,500.00	2,728.26	15.00	10.4348	10.00	5.4348	575.00	346.74
กระดาษทราย ขนาด 12x12 นิ้ว	55.00	60.32607737	2,750.00	3,016.30	20.00	14.6739	15.00	9.6739	825.00	558.70
รองเท้าคิปป ขนาด 23 เซนติเมตร ¹	65.00	66.0888	195.00	198.27	25.00	23.9112	5.00	3.9112	-	-
รองเท้าคิปป ขนาด 25 เซนติเมตร ¹	75.00	76.2444	150.00	152.49	25.00	23.7556	5.00	3.7556	-	-
รองเท้าสวม ขนาด 23 เซนติเมตร ¹	65.00	66.0888	130.00	132.18	25.00	23.9112	5.00	3.9112	-	-
รองเท้าสวม ขนาด 25 เซนติเมตร ¹	75.00	76.2444	150.00	152.49	25.00	23.7556	5.00	3.7556	-	-
ตะกร้าลายมัด ขนาด 10x7 นิ้ว ¹	80.00	86.8478	1,600.00	1,736.96	40.00	33.1522	10.00	3.1522	-	-
ตะกร้าลายมัด ขนาด 12x9 นิ้ว ¹	90.00	97.6087	1,800.00	1,952.17	10.00	2.3913	10.00	2.3913	-	-
ตะกร้าลายไทย ขนาด 7x5 นิ้ว	65.00	70.32607737	22,750.00	24,614.13	15.00	9.6739	5.00	- 0.3261	2,800.00	935.87
ตะกร้าลายไทย ขนาด 11x7 นิ้ว	90.00	97.22824787	31,500.00	34,029.89	10.00	2.7718	5.00	- 2.2282	2,275.00	- 254.89
กระเป๋าสีดาทรงกลม ขนาด 6x5 นิ้ว	90.00	97.60868196	11,250.00	12,201.09	30.00	22.3913	10.00	2.3913	1,990.00	1038.91
กระเป๋าสีดาทรงรี ขนาด 6x5 นิ้ว	90.00	97.60868196	11,250.00	12,201.09	30.00	22.3913	10.00	2.3913	1,990.00	1038.91
กระเป๋าวางกลม ขนาด 9.5 นิ้ว	100.00	117.5843	1,000.00	1,175.84	30.00	12.4157	5.00	- 12.5843	125.00	- 50.84
ถังขยะลายมัด ขนาด 8x12 นิ้ว	80.00	86.84781377	640.00	694.78	20.00	13.1522	10.00	3.1522	100.00	45.22

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)		ต้นทุนรวม (บาท)		กำไรจากราคาขายปลีกต่อหน่วย (บาท)		กำไรจากราคาขายส่งต่อหน่วย (บาท)		กำไรรวม (บาท)	
	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ
ถึงระยะลายมีด ขนาด 10x14 นิ้ว	100.00	108.3696	800.00	866.96	20.00	11.6304	10.00	1.6304	100.00	33.04
ถึงระยะลายมีด ขนาด 12x16 นิ้ว	120.00	131.4130	960.00	1,051.30	60.00	48.5870	30.00	18.5870	300.00	208.70
ถึงระยะลายเย็บ ขนาด 8x12 นิ้ว	80.00	86.84781377	560.00	607.93	20.00	13.1522	10.00	3.1522	90.00	42.07
ถึงระยะลายเย็บ ขนาด 10x14 นิ้ว	100.00	108.3696	700.00	758.59	20.00	11.6304	10.00	1.6304	90.00	31.41
ถึงระยะลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว	120.00	131.4130	840.00	919.89	60.00	48.5870	30.00	18.5870	270.00	190.11
งานรองแก้ว ¹	6.00	6.5326	6.00	6.53	2.00	1.4674	1.00	0.4674	-	-
ขอบ ขนาด 3x4 นิ้ว	25.00	27.28260459	5,000.00	5,456.52	10.00	7.7174	5.00	2.7174	1,300.00	843.48
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบพับ	50.00	54.18477508	250.00	270.92	10.00	5.8152	5.00	0.8152	30.00	9.08
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบโป่ง	50.00	54.18477508	250.00	270.92	10.00	5.8152	5.00	0.8152	30.00	9.08
ที่รองนั่ง ขนาด 50x50 เซนติเมตร ¹	90.00	91.5554	90.00	91.56	20.00	18.4446	10.00	8.4446	-	-
ที่รองหม้อ ขนาด 8.5 นิ้ว ²	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ที่รองหม้อ ขนาด 9 นิ้ว	45.00	45.77772182	2,025.00	2,060.00	10.00	9.2223	5.00	4.2223	290.00	255.00
ชั้นโถก ขนาด 12x12 นิ้ว	110.00	119.1304	110.00	119.13	40.00	30.8696	10.00	0.8696	10.00	0.87
ชั้นโถก ขนาด 10x10 นิ้ว	100.00	108.3696	100.00	108.37	20.00	11.6304	10.00	1.6304	10.00	1.63
ชั้นโถก ขนาด 8x8 นิ้ว ²	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม			352,510.00	381,114.93					91,175.00	62,869.63

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)	
	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ
กระดาษใส่ซองรูปไก่ ขนาด 1 x 1.5 นิ้ว	150.00	129.62	16.67	7.15	60.00	56.45	14.29	6.68
กระดาษใส่ซองรูปไก่ ขนาด 2 x 3 นิ้ว	66.67	53.44	13.33	4.34	40.00	34.83	11.76	4.16
กระดาษใส่ซองรูปไก่ ขนาด 4 x 4 นิ้ว	40.00	28.29	20.00	9.96	28.57	22.05	16.67	9.06
กระดาษใส่ซองรูปไก่ ขนาด 5 x 6 นิ้ว	20.00	10.73	10.00	1.50	16.67	9.69	9.09	1.48
กระดาษใส่ซองรูปไก่ ขนาด 8 x 8 นิ้ว	33.33	22.94	11.11	2.45	25.00	18.66	10.00	2.39
ที่ใส่ซองรูปไก่ได้ไม้ฉิ่งพื้น ขนาด 2 x 1.5 นิ้ว	150.00	129.62	16.67	7.15	60.00	56.45	14.29	6.68
ที่ใส่ซองรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว	40.00	28.29	20.00	9.96	28.57	22.05	16.67	9.06
กระดาษ 3 ใบเผา	11.11	6.09	5.56	0.79	10.00	5.74	5.26	0.78
กระดาษลายพื้น ขนาด 8x8 นิ้ว	28.57	18.29	14.29	5.14	22.22	15.46	12.50	4.89
กระดาษลายพื้น ขนาด 10x10 นิ้ว	30.00	19.12	20.00	9.96	23.08	16.05	16.67	9.06
กระดาษลายพื้น ขนาด 12x12 นิ้ว	36.36	24.32	27.27	16.04	26.67	19.57	21.43	13.82
กระดาษลายมัด ขนาด 8x8 นิ้ว	28.57	18.29	14.29	5.14	22.22	15.46	12.50	4.89
กระดาษลายมัด ขนาด 10x10 นิ้ว	30.00	19.12	20.00	9.96	23.08	16.05	16.67	9.06
กระดาษลายมัด ขนาด 12x12 นิ้ว	36.36	24.32	27.27	16.04	26.67	19.57	21.43	13.82
กระดาษทรงรี ขนาด 8x8 นิ้ว	28.57	18.29	14.29	5.14	22.22	15.46	12.50	4.89

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)	
	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ
กระดาษทราย ขนาด 10x10 นิ้ว	30.00	19.12	20.00	9.96	23.08	16.05	16.67	9.06
กระดาษทราย ขนาด 12x12 นิ้ว	36.36	24.32	27.27	16.04	26.67	19.57	21.43	13.82
รองเท้าคิปป ขนาด 23 เซนติเมตร ¹	38.46	36.18	7.69	5.92	27.78	26.57	7.14	5.59
รองเท้าคิปป ขนาด 25 เซนติเมตร ¹	33.33	31.16	6.67	4.93	25.00	23.76	6.25	4.69
รองเท้าสวม ขนาด 23 เซนติเมตร ¹	38.46	36.18	7.69	5.92	27.78	26.57	7.14	5.59
รองเท้าสวม ขนาด 25 เซนติเมตร ¹	33.33	31.16	6.67	4.93	25.00	23.76	6.25	4.69
ตะกร้าลายมัด ขนาด 10x7 นิ้ว ¹	50.00	38.17	12.50	3.63	33.33	27.63	11.11	3.50
ตะกร้าลายมัด ขนาด 12x9 นิ้ว ¹	11.11	2.45	11.11	2.45	10.00	2.39	10.00	2.39
ตะกร้าลายไทย ขนาด 7x5 นิ้ว	23.08	13.76	7.69	-0.46	18.75	12.09	7.14	-0.47
ตะกร้าลายไทย ขนาด 11x7 นิ้ว	11.11	2.85	5.56	-2.29	10.00	2.77	5.26	-2.35
กระเป๋าสีดาทรงกลม ขนาด 6x5 นิ้ว	33.33	22.94	11.11	2.45	25.00	18.66	10.00	2.39
กระเป๋าสีดาทรงรี ขนาด 6x5 นิ้ว	33.33	22.94	11.11	2.45	25.00	18.66	10.00	2.39
กระเป๋าวางกลม ขนาด 9.5 นิ้ว	30.00	10.56	5.00	-10.70	23.08	9.55	4.76	-11.99
ถังขยะลายมัด ขนาด 8x12 นิ้ว	25.00	15.14	12.50	3.63	20.00	13.15	11.11	3.50
ถังขยะลายมัด ขนาด 10x14 นิ้ว	20.00	10.73	10.00	1.50	16.67	9.69	9.09	1.48
ถังขยะลายมัด ขนาด 12x16 นิ้ว	50.00	36.97	25.00	14.14	33.33	26.99	20.00	12.39

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อต้นทุนกรณีราคาขายส่ง (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายปลีก (ร้อยละ)		อัตรากำไรต่อราคาขายส่ง (ร้อยละ)	
	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุนจากการคำนวณ
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 8x12 นิ้ว ¹	25.00	15.14	12.50	3.63	20.00	13.15	11.11	3.50
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 10x14 นิ้ว ¹	20.00	10.73	10.00	1.50	16.67	9.69	9.09	1.48
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว ¹	50.00	36.97	25.00	14.14	33.33	26.99	20.00	12.39
จานรองแก้ว ¹	33.33	22.46	16.67	7.15	25.00	18.34	14.29	6.68
ผอบ ขนาด 3x4 นิ้ว	40.00	28.29	20.00	9.96	28.57	22.05	16.67	9.06
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบพับ	20.00	10.73	10.00	1.50	16.67	9.69	9.09	1.48
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบโป่ง	20.00	10.73	10.00	1.50	16.67	9.69	9.09	1.48
ที่รองนั่ง ขนาด 50x50 เซนติเมตร ¹	22.22	20.15	11.11	9.22	18.18	16.77	10.00	8.44
ที่รองหม้อ ขนาด 8.5 นิ้ว ²	-	-	-	-	-	-	-	-
ที่รองหม้อ ขนาด 9 นิ้ว	22.22	20.15	11.11	9.22	18.18	16.77	10.00	8.44
ชั้นโถก ขนาด 12x12 นิ้ว	36.36	25.91	9.09	0.73	26.67	20.58	8.33	0.72
ชั้นโถก ขนาด 10x10 นิ้ว	20.00	10.73	10.00	1.50	16.67	9.69	9.09	1.48
ชั้นโถก ขนาด 8x8 นิ้ว ²	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : ¹ เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ มีการผลิตในปี พ.ศ. 2544 แต่ไม่มีการจำหน่าย

: ² เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ ไม่มีการผลิตในปี พ.ศ. 2544

ที่มา : จากการสำรวจและเก็บค่านวน

บทที่ 5

การตลาด

5.1 การบริหารการตลาดและการวางแผนการตลาด

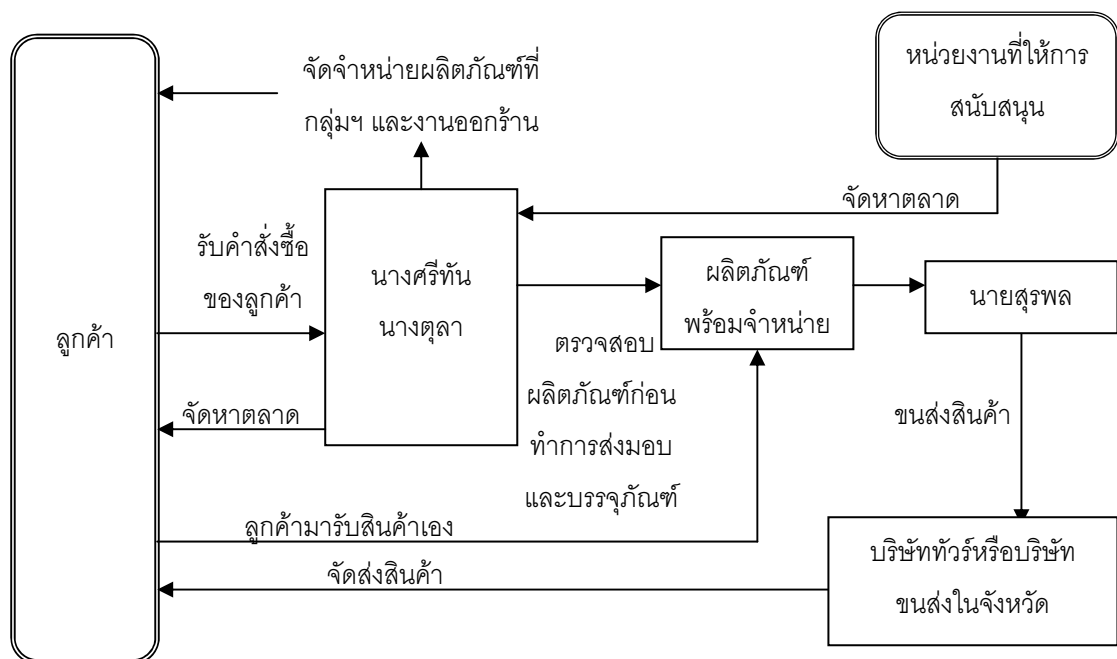
5.1.1 การบริหารการตลาด

การบริหารการตลาดของกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือ เป็นหน้าที่รับผิดชอบของประธานและเหรัญญิกของกลุ่มฯ คือ นางศรีทันและนางตุลา ซึ่งจะทำหน้าที่ติดต่อและรับคำสั่งซื้อจากลูกค้า ตลอดจนการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อและส่งมอบถึงมือลูกค้า เมื่อได้รับการสั่งซื้อจากลูกค้า นางศรีทันและนางตุลาจะเป็นผู้ตัดสินใจในการวางแผนการตลาดเพื่อนำไปสู่การวางแผนการผลิต ซึ่งในการรับคำสั่งซื้อสินค้าแต่ละครั้ง นางศรีทันและนางตุลาจะพิจารณาถึงปริมาณการสั่งซื้อ กำลังการผลิตของกลุ่มฯ ในแต่ละช่วง และประมาณระยะเวลาการส่งมอบสินค้า หากเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ที่ทางกลุ่มฯ ไม่เคยทำการผลิต นางตุลาจะเป็นผู้ทดลองทำผลิตภัณฑ์ตัวอย่างส่งให้ลูกค้าก่อน แล้วจึงทำการประชุมทางด้านการกระจายการผลิต และการสอนจักสานผลิตภัณฑ์แก่สมาชิก ก่อนส่งมอบสินค้าทุกครั้งนางศรีทันและนางตุลา จะเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพสินค้าเพื่อการส่งมอบแก่ลูกค้าและทำการบรรจุภัณฑ์สินค้า จากนั้นจะจัดส่งมอบผลิตภัณฑ์ใน 2 ลักษณะ คือ ลูกค้ามารับผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ เอง และกลุ่มฯ จัดส่งทางบริษัททัวร์ โดยจะแนบค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปกับผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบในลักษณะการจัดเก็บเงินปลายทาง ซึ่งในการขนส่งเพื่อไปทำการจัดส่งยังบริษัททัวร์หรือบริษัทขนส่งจะเป็นหน้าที่ของนายสุรพล ยวงข้าว สามีมของนางตุลา ซึ่งจะใช้รถยนต์ส่วนตัวจัดส่งให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ซึ่งในกรณีลูกค้าต่างจังหวัดรายใหม่กลุ่มฯ จะให้ลูกค้าโอนเงินเข้าบัญชีของนางตุลา เมื่อได้รับเงินจึงทำการส่งมอบสินค้าให้ลูกค้า แต่ในกรณีลูกค้าประจำ กลุ่มฯ จะทำการส่งมอบสินค้าให้ก่อนลูกค้าสามารถชำระเงินค่าสินค้าหลังจากได้รับสินค้าไม่เกิน 1 สัปดาห์ ซึ่งเหตุที่ต้องชำระเงินผ่านบัญชีธนาคารของนางตุลา เพื่อความสะดวกในการเบิกถอนเพื่อที่จะใช้เป็นทุนหมุนเวียนของกลุ่มฯ เนื่องจากหากชำระเงินฝากบัญชีของกลุ่มฯ ต้องทำการเบิกถอนในวันเวลาราชการและต้องให้กรรมการกลุ่มฯ 3 คนในการเบิกถอนแต่ละครั้ง

นอกจากกลุ่มฯ จะมีบุคคลทำหน้าที่ในการการบริหารจัดการทางด้านการตลาดแล้ว หน่วยงานราชการต่างๆ ยังมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนทางการตลาดให้กับกลุ่มฯ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา ซึ่งให้การสนับสนุนทางด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการตลาด การสนับสนุนการออกร้านในงานแสดงสินค้าทั้งในและต่างจังหวัดโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการออกร้านตามงานแสดงสินค้า ซึ่งแต่ละครั้งกลุ่มฯ สามารถมีรายได้และการสั่งซื้อสินค้าของลูกค้าจากการออกร้านแสดงสินค้าแต่ละครั้งเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การสนับสนุนด้านแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เป็นอีกการสนับสนุนหนึ่งของหน่วยงานราชการ ซึ่งมีทั้งร้านค้าในจังหวัดพะเยา ได้แก่ ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์วัดอนาลโย ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์วัดศรีโคมคำ ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของพื้นเมืองบริเวณริมกว๊านพะเยา และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านภายในจังหวัด

ถึงแม้ว่ากลุ่มฯ จะมีการจัดการและการบริหารทางการตลาดและมีลูกค้าทั้งในและต่างจังหวัด แต่ทางกลุ่มฯ ยังไม่มีการจัดทำสัญญาทางการค้ากับลูกค้าแต่ละราย เนื่องจากกลุ่มฯ มีความเสี่ยงทางด้านกำลังการผลิตที่ไม่แน่นอนของสมาชิกกลุ่มฯ ทำให้กลุ่มฯ มีความเสี่ยงในการทำการส่งมอบสินค้าตามปริมาณที่ระบุในสัญญา ซึ่งกลุ่มฯ กลัวที่จะต้องเสียค่าปรับตามที่สัญญาระบุไว้ กลุ่มฯ จึงไม่มีการทำสัญญาการค้า จากการไม่ได้ทำสัญญาทางการค้าทำให้กลุ่มฯ เคยได้รับความเสียหายทางการค้า ในช่วงปี พ.ศ.2542 - 2543 เนื่องจากพ่อค้ารับผลิตภัณฑ์จักสานมาจากกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาในจังหวัดพะเยาและผลิตภัณฑ์จากกลุ่มฯ โดยการรวบรวมสินค้าพ่อค้าจะนำสินค้าของกลุ่มฯ ไปรวมกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอื่นแล้วจึงทำการจัดส่งไปยังลูกค้าปลายทางอีกทีหนึ่ง เมื่อลูกค้าปลายทางทำการตรวจสอบสินค้า ลูกค้าปลายทางไม่ยอมรับสินค้าทั้งหมดเนื่องจากสินค้าไม่ตรงตามที่ลูกค้ากำหนด จึงทำการปรับเงินทางผู้ผลิต ซึ่งทางกลุ่มฯ ต้องเสียเงินค่าปรับไปเป็นจำนวนเงินประมาณ 13,000 บาท

ในส่วนของการทำฉลากหรือตราหือสินค้า กลุ่มฯ ยังไม่มีการจัดทำตราหือสินค้าเนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่ของกลุ่มฯ จะรับซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ และนำไปจำหน่ายในร้านค้าหรือส่งให้ลูกค้าปลายทางในนามของลูกค้าเอง

แผนภาพที่ 5.1 การบริหารการตลาดของกลุ่มฯ

5.1.2 การวางแผนการตลาด

เนื่องจากกลุ่มฯ มีการวางแผนที่จะขยายการผลิตในอนาคต กลุ่มฯ จึงมีการวางแผนการตลาดที่จะกระจายผลิตภัณฑ์ไปยังกลุ่มลูกค้าเดิมและกลุ่มลูกค้ารายใหม่เพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับการขยายการผลิตในอนาคต ซึ่งกลุ่มฯ มีความต้องการการสนับสนุนทางด้านข่าวสารการตลาดและการออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์

เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มฯ มีเป้าหมายที่จะเพิ่มยอดขายในผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ คือ กระจาดใส่ของรูปไก่ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีเป้าหมายที่จะเพิ่มการผลิตให้เพิ่มขึ้น

ช่วงเวลาการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กลุ่มฯ สามารถทำการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ตลอดทั้งปี แต่ในช่วงฤดูฝนตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงกันยายนจะมีการสั่งซื้อในปริมาณที่ลดลงแต่ไม่มากนัก เนื่องจากลูกค้ากลัวว่าผลิตภัณฑ์จะมีการปนเปื้อนเชื้อราในช่วงฤดูฝน แต่ลูกค้าจะมีการสั่งซื้อเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนตุลาคม จนถึงเมษายนของปีถัดไป แต่ในส่วนของผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มฯ คือ กระจาดใส่ของรูปไก่เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถทำการจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี ช่วงเวลาการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ แสดงดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ช่วงเวลาการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

ผลิตภัณฑ์	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
กระจาดใส่ของรูปไก่	←											→
ผลิตภัณฑ์อื่นๆ	←				→	-----	-----	-----	-----	→		→

หมายเหตุ : ← → ช่วงที่มีการสั่งซื้อในปริมาณมาก

: ← --- → ช่วงที่มีการสั่งซื้อในปริมาณน้อย

ที่มา : จากการสำรวจ

5.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ที่ถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำรายได้หลักให้แก่กลุ่มฯ คือ กระจาดใส่ของรูปไก่ขนาดต่างๆ ซึ่งสมาชิกกลุ่มฯ แต่ละคนมีความชำนาญในการผลิต โดยการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ สามารถจำแนกได้ 2 ช่วง คือ ช่วงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ และช่วงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มฯ อย่างเป็นทางการ

ระยะแรกของการพัฒนาผลิตภัณฑ์จะอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2527 – 2539 เป็นการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ เข้ามาทำการส่งเสริมและฝึกอบรมให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในระยะแรกจำแนกได้ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2527 สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้จัดวิทยากรมาทำการจัดสอนการจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ผลิตภัณฑ์เริ่มแรกที่ทำคือการจักสาน คือ กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 5 x 6 นิ้ว และต่อมาได้มีการพัฒนาการจักสานในขนาดและลวดลายต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยนางตุลาเป็นผู้ที่มีความสามารถในด้านการจักสานมาก่อน จะเป็นผู้ริเริ่มและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นจากรูปแบบที่ได้รับการสอนจากหน่วยงานต่างๆ โดยผลิตภัณฑ์กระจาดรูปไก่เป็นผลิตภัณฑ์หลักที่มีการจำหน่ายจนกระทั่งปัจจุบัน

ในปี พ.ศ.2530 ได้เริ่มทำการจักสานรองเท้าแตะแบบคืบและแบบสวมจากผักตบชวา ซึ่งสมาชิกกลุ่มฯ ไม่นิยมทำการจักสานกันมากนัก เนื่องจากมีการใช้กาวยางซึ่งเป็นวัตถุติดที่เป็นตัวประสานรองเท้าเข้าด้วยกันมีกลิ่นฉุน เกิดการระคายเคืองเยื่อบุโพรงจมูก ทำให้ปัจจุบันมีผู้ที่ทำการผลิตรองเท้าจักสานจากผักตบชวาเพียง 2 คน คือ นางศรีทันและนางตุลา แต่ยังคงเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตและจำหน่ายในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการจักสานผลิตภัณฑ์กระจาดใส่ของรูปแบบต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น กระจาดใส่ของรูปทรงสี่เหลี่ยม ทรงรี แต่ลดสายในการจักสานหลักๆ ยังคงเป็นลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ซึ่งมีการผลิตจนและจำหน่ายจนกระทั่งปัจจุบัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้มีการประยุกต์จากชนโตกที่จักสานจากไม้ไผ่ มาทำการจักสานด้วยผักตบชวา ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ชนโตกจักสานจากผักตบชวา ซึ่งต่อมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำให้กลุ่มฯ ได้รับรางวัลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แต่การผลิตและการจำหน่ายมีปริมาณไม่มากนัก เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดความเสียหายได้ง่ายในการขนส่ง

ระยะที่สอง เป็นระยะที่มีการรวมตัวกันของสมาชิกในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนือ เพื่อจัดตั้งกลุ่มอาชีพกลุ่มย่อยขึ้นภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านห้วยเคียนเหนือขึ้นในปี พ.ศ.2540 จนกระทั่งปัจจุบัน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในระยะที่สองสามารถจำแนกได้ดังนี้

ในปี พ.ศ.2540 กลุ่มฯ ได้ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ตะกร้าในลักษณะตะกร้าสำหรับใช้ในการซื้อของลดแลกต่าง ๆ เช่น ตะกร้าลายไทย ตะกร้าลายมัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังทำการผลิตกระเป๋าใส่ผ้า ที่มีลักษณะรูปทรงคล้ายผอบแต่มีฝาปิดและมีหูหิ้ว ซึ่งได้รับการสนับสนุนการฝึกอบรมจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดพะเยาร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 เป็นช่วงที่มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ถึงขยะ จานรองแก้ว ที่รองหม้อ ที่รองนั่ง และกระเป๋าวงกลม โดยผลิตภัณฑ์ถึงขยะ จานรองแก้ว ที่รองหม้อ ที่รองนั่ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ ได้รับการฝึกสอนจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา แต่ในส่วนกระเป๋าวงกลม เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่กลุ่มฯ ได้รับการสั่งซื้อจากลูกค้า โดยลูกค้านำรูปแบบผลิตภัณฑ์มาให้ทางกลุ่มฯ ทำการทดลองทำการผลิต ซึ่งนางตุลาเป็นผู้ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อส่งให้ลูกค้า เมื่อลูกค้าทำการสั่งซื้อ กลุ่มฯ จึงของบประมาณในการสนับสนุนจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดพะเยาเพื่อจัดสอนให้กับสมาชิกกลุ่มฯ โดยมีนางตุลาเป็นวิทยากร (ตารางที่ 5.2)

ตารางที่ 5.2 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ

ผลิตภัณฑ์	ช่วงปีที่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์									
	ช่วงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร							ช่วงที่จัดตั้งกลุ่มฯ		
	'27	'28 - '29	'30	'31 - '36	'37	'38	'39	'40	'41 - '43	'44
กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาดต่างๆ	●----->									
รองเท้าแบบคืบ และแบบสวม			●----->							
กระดาษ ลายมัด ลายเย็บ และลายพัน					●----->					
ชั้นโดกจักสานจาก ผักตบชวา							●----->			
ผลิตภัณฑ์ตะกร้า และกระเป๋าใส่ผ้า								●----->		
ผลิตภัณฑ์ถังขยะ จานรองแก้ว ที่รองนั่ง ที่รองหม้อ และ กระเป๋าถุงกลม										●----->

หมายเหตุ : ●-----> แสดงช่วงปีที่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์
●-----> แสดงช่วงปีที่เริ่มผลิตจนถึงปีสุดท้ายที่มีการผลิต

ที่มา : จากการสำรวจ

ด้านบรรจุภัณฑ์ในการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อทำการจัดส่งให้ลูกค้า กลุ่มฯ ยังคงใช้กล่องกระดาษเป็นบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อส่งให้ลูกค้า โดยจะปิดผนึกด้วยกระดาษทาสีน้ำตาล การจัดซื้อกล่องกระดาษและเทปกาว กลุ่มฯ สามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าในหมู่บ้านหรือตลาดในหมู่บ้านใกล้เคียง

5.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย

5.3.1 ช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ

การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ลูกค้าจะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์หลายๆ ชนิดคละกันในการสั่งซื้อครั้ง ซึ่งจะเป็นการขายส่งประมาณร้อยละ 70 อีกร้อยละ 30 เป็นการขายปลีก การจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มฯ จะส่งขายตลาดภายในประเทศเท่านั้น ยังไม่มีการส่งขายไปยังตลาดต่างประเทศ แต่ลูกค้าบางรายที่รับสินค้าจากกลุ่มฯ มีการส่งผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายในต่างประเทศ ในช่วงแรกของการจัดจำหน่ายสินค้าของทางกลุ่มฯ จะเป็นการจำหน่ายสินค้าเฉพาะในตัวจังหวัด โดยจะขายตามสถานที่ราชการต่างๆ ต่อมาเมื่อลูกค้าจากต่างจังหวัดสนใจและติดต่อซื้อสินค้า ทำให้ช่องทางการตลาดของกลุ่มฯ ได้ขยายไปยังตลาดต่างจังหวัดเพิ่มมาก

ขึ้น ในปัจจุบันลูกค้าจะทำการสั่งซื้อสินค้าในแต่ละครั้งแบบละกันโดยมีการสั่งซื้อในสินค้าหลายชนิดแตกต่างกันออกไป ซึ่งช่องทางการจัดจำหน่ายในส่วนของการขายส่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ สามารถแยกออกเป็น 4 ช่องทาง ดังนี้

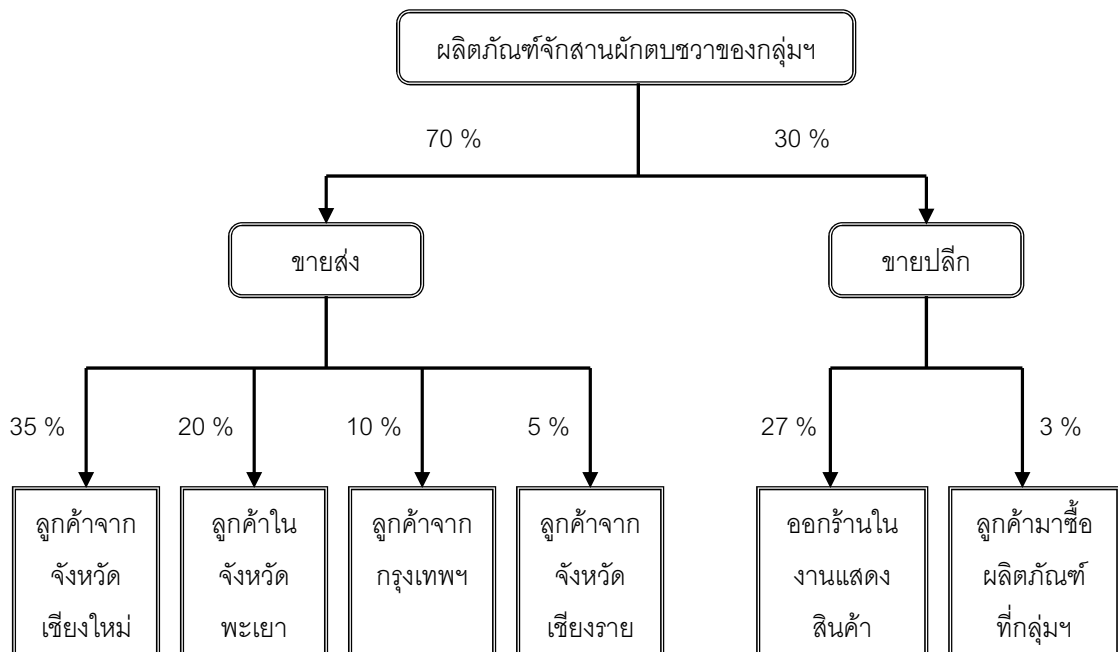
ช่องทางการจัดจำหน่ายที่ 1 การขายส่งผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้าจากจังหวัดเชียงใหม่ เป็นลูกค้าที่มีสัดส่วนการสั่งซื้อสินค้าสูงที่สุดถึงร้อยละ 35 ของมูลค่าสินค้าที่กลุ่มฯ ขายส่งให้ลูกค้าทั้งหมด โดยลูกค้าจะมาสั่งซื้อสินค้าที่กลุ่มฯ กลุ่มฯ จึงไม่ต้องรับภาระในการจัดส่งสินค้า ในส่วนของการชำระเงินลูกค้าจะชำระเป็นเงินสดที่กลุ่มฯ พร้อมกับการรับสินค้าที่สั่งซื้อ

ช่องทางการจัดจำหน่ายที่ 2 กลุ่มฯ จำหน่ายสินค้าให้ลูกค้าในจังหวัดพะเยา โดยจะเป็นการสั่งซื้อจากประธานของกลุ่มแม่บ้านจักสานผักตบชวาทั้ง 19 กลุ่ม ของจังหวัดพะเยา ซึ่งจะรับคำสั่งซื้อจากลูกค้าแล้วนำมากระจายการผลิตให้กลุ่มจักสานผักตบชวากลุ่มต่างๆ ในจังหวัดพะเยา โดยประธานกลุ่มแม่บ้านจักสานผักตบชวาจังหวัดพะเยา จะเป็นผู้มารับสินค้าและตรวจคุณภาพสินค้าด้วยตัวเอง ซึ่งทางกลุ่มฯ รับผิดชอบในการจัดส่งสินค้าให้ลูกค้า การชำระเงินจะชำระเป็นเงินสดที่กลุ่มฯ ในวันที่รับสินค้า สัดส่วนของช่องทางการตลาดในส่วนนี้คิดเป็นร้อยละ 20 ของมูลค่าการขายส่งสินค้าของกลุ่มฯ

ช่องทางการจัดจำหน่ายที่ 3 ได้แก่ ลูกค้าจากกรุงเทพฯ มีสัดส่วนของช่องทางการขายส่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ คิดเป็นร้อยละ 10 ของมูลค่าสินค้าที่กลุ่มฯ ขายส่งทั้งหมด การจัดส่งสินค้าไปยังลูกค้ากลุ่มฯ จะจัดส่งสินค้าทางบริษัททัวร์และแนบค่าขนส่งสินค้าในรูปแบบการเก็บเงินปลายทาง ซึ่งลูกค้าจะชำระเงินโดยการโอนเงินเข้าบัญชีของนางตุลา

ช่องทางการจัดจำหน่ายที่ 4 กลุ่มฯ ขายส่งสินค้าให้กับลูกค้าจากจังหวัดเชียงราย โดยลูกค้าจะเป็นผู้มารับสินค้าด้วยตนเองที่กลุ่มฯ ทำให้กลุ่มฯ ไม่ต้องรับผิดชอบการจัดส่งสินค้า และลูกค้าจะชำระเงินในการสั่งซื้อสินค้าที่กลุ่มฯ โดยจะจ่ายเป็นเงินสดตามมูลค่าการสั่งซื้อ โดยสัดส่วนของช่องทางการตลาดคิดเป็น 5 ของมูลค่าการขายส่งทั้งหมดของกลุ่มฯ

ในกรณีการขายปลีก มีช่องทางการจัดจำหน่ายเพียง 2 ช่องทาง คือ การออกร้านในงานแสดงสินค้าต่างๆ และลูกค้ามาซื้อสินค้าที่กลุ่มฯ คิดเป็นร้อยละ 27 และร้อยละ 3 ของมูลค่าการขายปลีกผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของกลุ่มฯ ช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ แสดงดังแผนภาพที่ 5.2

แผนภาพที่ 5.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

5.3.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์

ในปี พ.ศ.2544 กลุ่มฯ มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลากหลายประเภท ได้แก่ กระจาดใส่ของรูปไก่ กระจาดลายพัน ลายมัด และลายเย็บ กระเป๋าสี่ตา ตะกร้าลายไทย ถังขยะ ชันโตก เป็นต้น ซึ่งสามารถแสดงช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ สามารถจำแนกตามผลิตภัณฑ์ได้ดังนี้

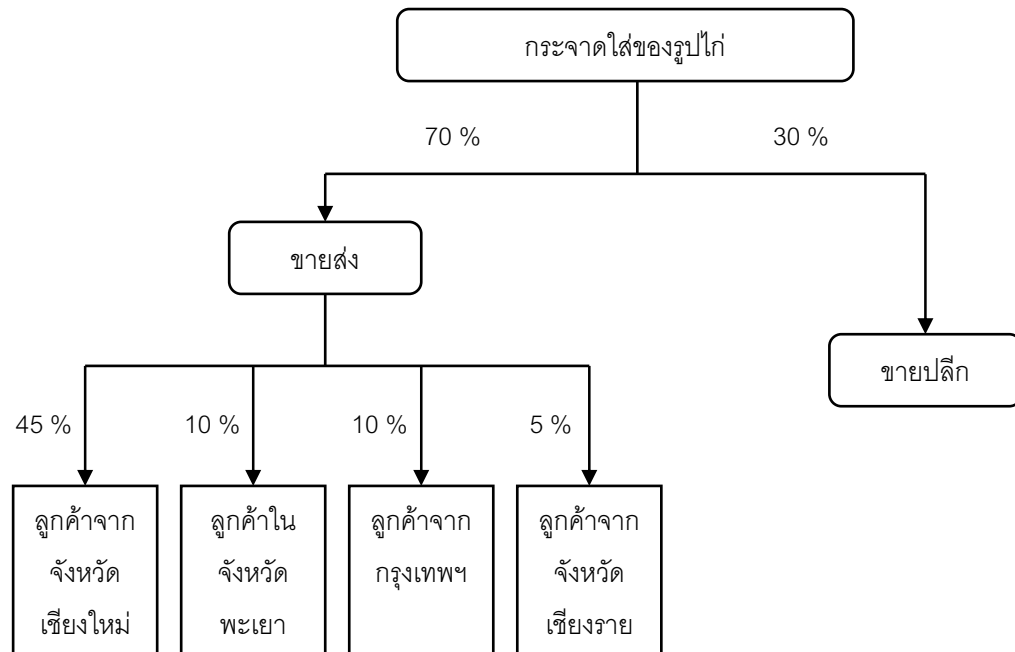
ช่องทางการจำหน่ายกระจาดใส่ของรูปไก่

การจัดจำหน่ายกระจาดใส่ของรูปไก่ กลุ่มฯ มีการจัดจำหน่ายทั้งในลักษณะการขายส่ง และขายปลีก โดยสัดส่วนการขายส่งคิดเป็นร้อยละ 70 และสัดส่วนการขายปลีกอีกร้อยละ 30 ของมูลค่าการจัดจำหน่ายทั้งหมด โดยการขายปลีกจะขายในงานแสดงสินค้าต่างๆ และบางส่วนลูกค้ามาซื้อที่กลุ่มฯ ในส่วนของช่องทางการขายส่งมีทั้งหมด 4 ช่องทาง ซึ่งร้อยละ 45 กลุ่มฯ ขายส่งให้กับลูกค้าจากจังหวัดเชียงใหม่ ลูกค้าจากกรุงเทพฯ และลูกค้าในจังหวัดพะเยามีสัดส่วนช่องทางการจัดจำหน่ายที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 10 และอีกร้อยละ 5 ขายส่งให้ลูกค้าจากจังหวัดเชียงราย ช่องทางการจัดจำหน่ายกระจาดใส่ของรูปไก่แสดงดังแผนภาพที่ 5.3

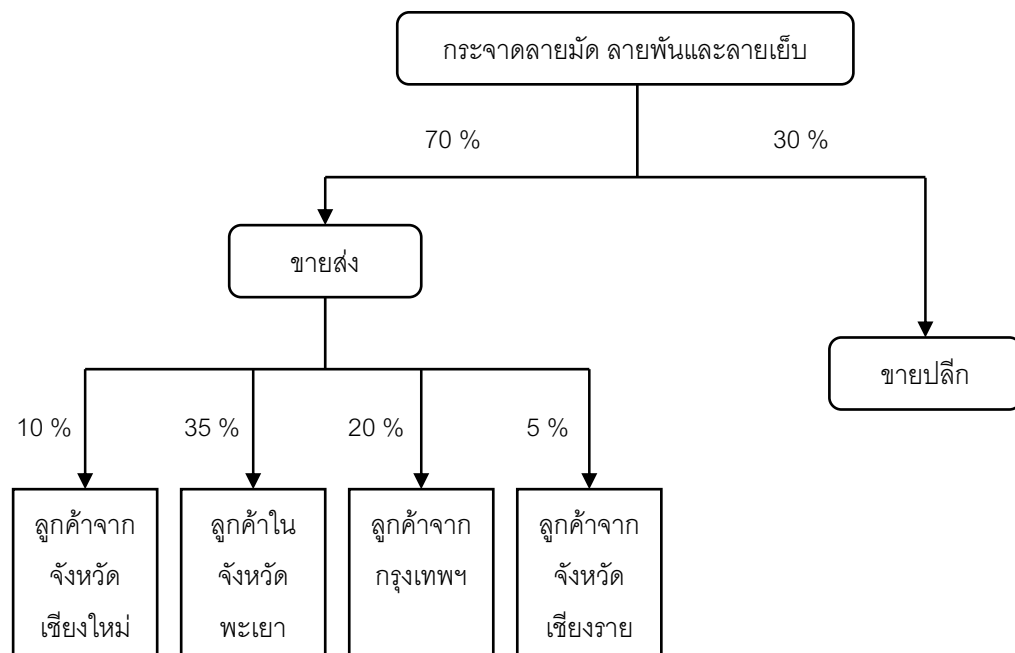
ช่องทางการจำหน่ายกระจาดลายพัน ลายมัด และลายเย็บ

การจัดจำหน่ายกระจาดลายพัน ลายมัด และลายเย็บ กลุ่มฯ มีการจัดจำหน่ายทั้งในลักษณะการขายส่ง และขายปลีก โดยสัดส่วนการขายส่งคิดเป็นร้อยละ 70 และสัดส่วนการขายปลีกอีกร้อยละ 30 ของมูลค่าการจัดจำหน่ายทั้งหมด โดยการขายปลีกจะขายในงานแสดงสินค้าต่างๆ และบางส่วนลูกค้ามาซื้อที่กลุ่มฯ ในส่วนของช่องทางการขายส่งมีทั้งหมด 4 ช่องทาง ซึ่งร้อยละ 35 กลุ่มฯ ขายส่งให้กับลูกค้าในจังหวัดพะเยา

รองลงมาเป็นลูกค้าจากกรุงเทพฯ ร้อยละ 20 ลูกค้าจากจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงรายมีสัดส่วนช่องทาง ร้อยละ 10 และร้อยละ 5 ตามลำดับ ช่องทางการจัดจำหน่ายกระจายตลาดลายพัน ลายมัด และลายเย็บแสดงดังแผนภาพที่ 5.4

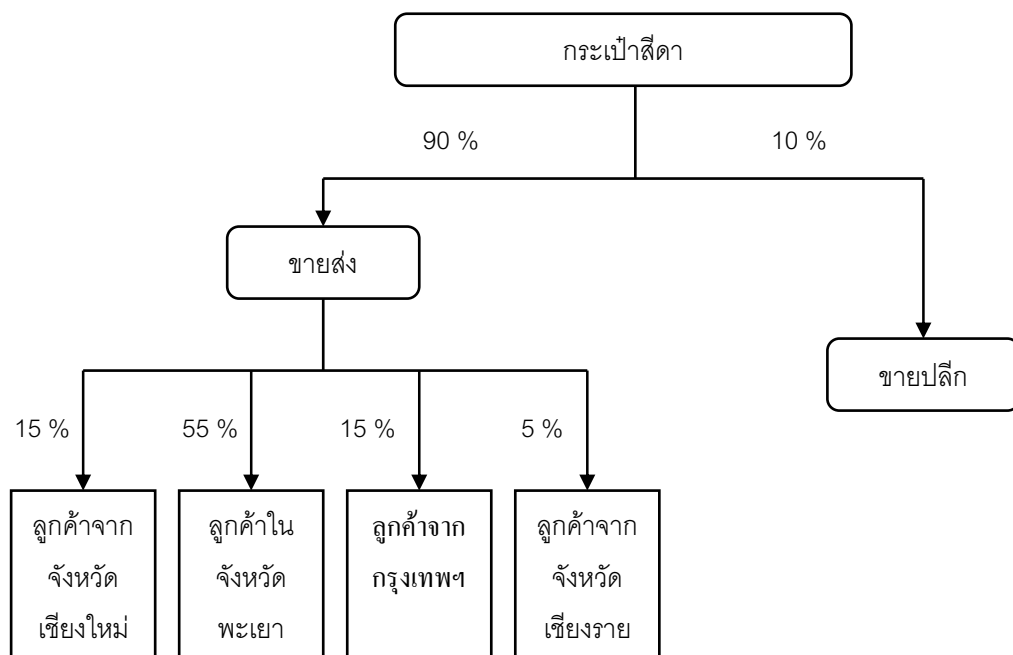
แผนภาพที่ 5.3 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระจายใส่ของรูปไก่

แผนภาพที่ 5.4 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระจายลายพัน ลายมัดและลายเย็บ

ช่องทางการจำหน่ายกระเป๋าสีดา

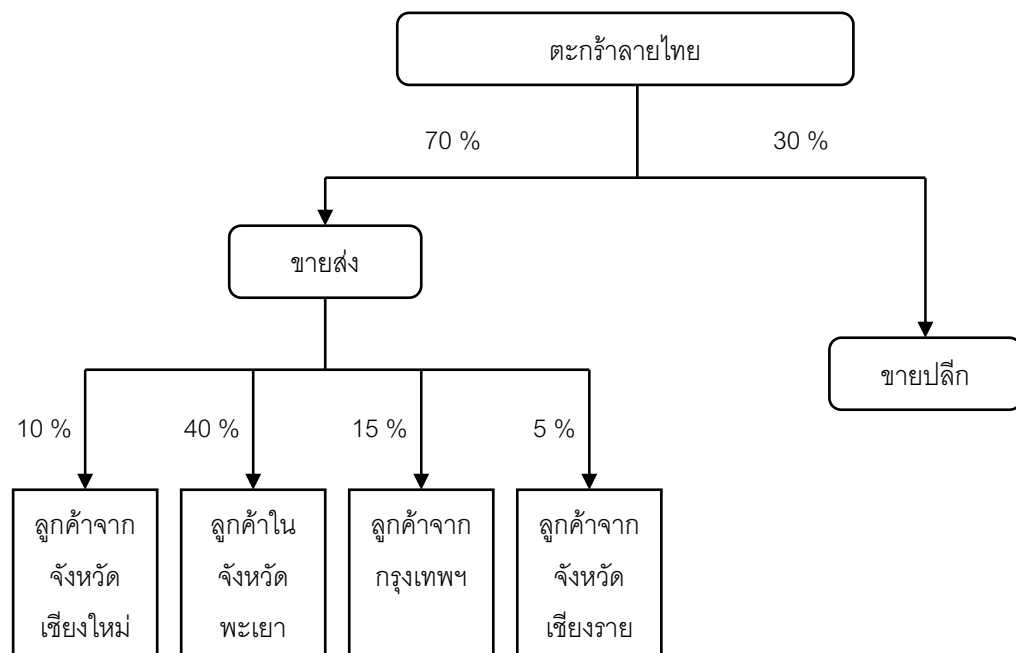
การจัดจำหน่ายกระเป๋าสีดา กลุ่มฯ มีการจัดจำหน่ายทั้งในลักษณะการขายส่ง และขายปลีก โดยสัดส่วนการขายส่งคิดเป็นร้อยละ 90 และสัดส่วนการขายปลีกอีกร้อยละ 10 ของมูลค่าการจัดจำหน่ายทั้งหมด โดยการขายปลีกจะขายในงานแสดงสินค้าต่างๆ และบางส่วนลูกค้ามาซื้อที่กลุ่มฯ ในส่วนของช่องทางการขายส่งมีทั้งหมด 4 ช่องทาง ซึ่งร้อยละ 55 กลุ่มฯ ขายส่งให้กับลูกค้าในจังหวัดพะเยา รองลงมาเป็นลูกค้าจากกรุงเทพฯ และจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 15 อีกร้อยละ 5 ขายส่งให้ลูกค้าจากจังหวัดเชียงราย ช่องทางการจัดจำหน่ายกระเป๋าสีดาแสดงดังแผนภาพที่ 5.5

แผนภาพที่ 5.5 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าสีดา

ช่องทางการจำหน่ายตะกร้าลายไทย

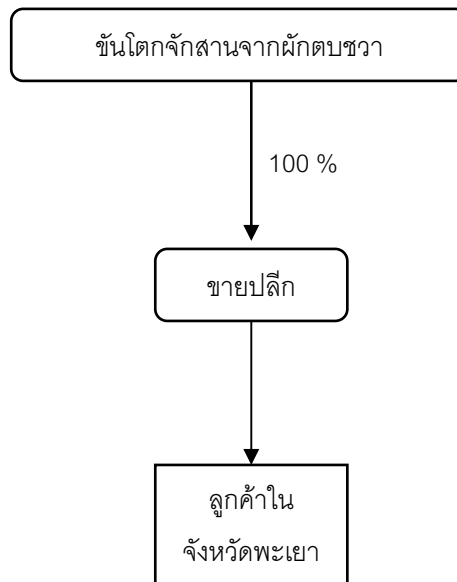
การจัดจำหน่ายตะกร้าลายไทย กลุ่มฯ มีการจัดจำหน่ายทั้งในลักษณะการขายส่ง และขายปลีก โดยสัดส่วนการขายส่งคิดเป็นร้อยละ 70 และสัดส่วนการขายปลีกอีกร้อยละ 30 ของมูลค่าการจัดจำหน่ายทั้งหมด โดยการขายปลีกจะขายในงานแสดงสินค้าต่างๆ และบางส่วนลูกค้ามาซื้อที่กลุ่มฯ ในส่วนของช่องทางการขายส่งมีทั้งหมด 4 ช่องทาง ซึ่งร้อยละ 40 กลุ่มฯ ขายส่งให้กับลูกค้าในจังหวัดพะเยา รองลงมาเป็นลูกค้าจากกรุงเทพฯ ร้อยละ 15 ส่วนลูกค้าจากจังหวัดเชียงใหม่และเชียงรายมีสัดส่วนช่องทางการขายส่งคิดเป็นร้อยละ 10 และร้อยละ 5 ตามลำดับ ช่องทางการจัดจำหน่ายตะกร้าลายไทยแสดงดังแผนภาพที่ 5.6

แผนภาพที่ 5.6 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตะกร้าลายไทย

ช่องทางการจำหน่ายชั้นโตกจักสานจากผักตบชวา

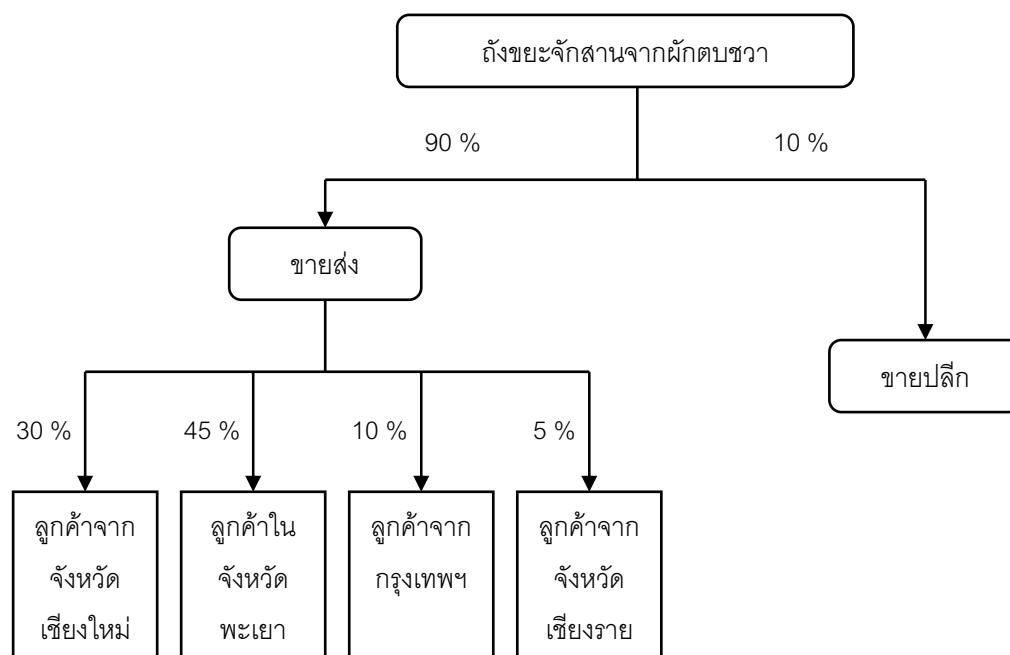
การจัดจำหน่ายชั้นโตกจักสานจากผักตบชวา กลุ่มฯ มีการจัดจำหน่ายทั้งในลักษณะการขายปลีกเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ ทำให้การขนส่งหรือจัดส่งสินค้าค่อนข้างลำบาก จึงไม่เป็นที่นิยมของลูกค้ามากนัก โดยช่องทางการจัดจำหน่ายชั้นโตกจักสานของกลุ่มฯ จำหน่ายให้ลูกค้าภายในจังหวัดพะเยาเพียงอย่างเดียว ช่องทางการจัดจำหน่ายชั้นโตกจักสานจากผักตบชวาแสดงดังแผนภาพที่ 5.7

แผนภาพที่ 5.7 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชั้นโตกจักสานจากผักตบชวา

ช่องทางการจำหน่ายถึงขยะจักสานจากผักตบชวา

การจัดจำหน่ายถึงขยะจักสานจากผักตบชวา กลุ่มฯ มีการจัดจำหน่ายทั้งในลักษณะการขายส่งและขายปลีก โดยสัดส่วนการขายส่งคิดเป็นร้อยละ 90 และสัดส่วนการขายปลีกอีกร้อยละ 10 ของมูลค่าการจัดจำหน่ายทั้งหมด โดยการขายปลีกจะขายในงานแสดงสินค้าต่างๆ และบางส่วนลูกค้ามาซื้อที่กลุ่มฯ ในส่วนของช่องทางการขายส่งมีทั้งหมด 4 ช่องทาง ซึ่งร้อยละ 45 กลุ่มฯ ขายส่งให้กับลูกค้าในจังหวัดพะเยา รองลงมา是客户จากเชียงใหม่ ร้อยละ 30 ในส่วนลูกค้าจากจังหวัดจากกรุงเทพฯ และจากจังหวัดเชียงรายมีสัดส่วนช่องทางการขายส่งคิดเป็นร้อยละ 10 และร้อยละ 5 ตามลำดับ ช่องทางการจัดจำหน่ายถึงขยะจักสานจากผักตบชวาแสดงดังแผนภาพที่ 5.8

แผนภาพที่ 5.8 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ถึงขยะจักษ์สานจากผักตบชวา

ในส่วนของผู้แข่งของกลุ่มฯ เนื่องจากมีกลุ่มจักษ์สานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยเคียนเหนืออีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มผักตบชวาสตรีสหกรณ์บ้านห้วยเคียนเหนือ ซึ่งมีการผลิตผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่เหมือนกัน แต่เนื่องจากการส่งเสริมจากหน่วยงานที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มฯ ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา แต่กลุ่มจักษ์สานอีกกลุ่มหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินอำเภอเมืองพะเยา ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากกลุ่มฯ ประมาณ 100 เมตร ซึ่งกลุ่มฯ ไม่ได้คิดว่ากลุ่มผักตบชวาสตรีสหกรณ์บ้านห้วยเคียนเหนือเป็นคู่แข่งแต่อย่างใด เนื่องจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดว่าลูกค้าของกลุ่มฯ จะหันไปซื้อสินค้าจากกลุ่มดังกล่าว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กลุ่มฯ คิดว่ากลุ่มผักตบชวาสตรีสหกรณ์บ้านห้วยเคียนเหนือมีกลุ่มลูกค้าคนละกลุ่มกับของทางกลุ่มฯ

5.4 ราคาและการตั้งราคา

ราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีอยู่ด้วยกัน 3 ระดับราคา คือ ราคารับซื้อจากสมาชิก ราคาขายปลีก และราคาขายส่ง ซึ่งการตั้งราคาในแต่ละระดับมีความแตกต่างกันดังนี้

ในระดับราคารับซื้อของสมาชิก กลุ่มฯ จะเป็นผู้กำหนดราคารับซื้อโดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิตเป็นหลัก (Mark On) ซึ่งจะพิจารณาถึงค่าวัตถุดิบในการผลิต ค่าแรงงาน และความยากง่ายในการผลิต และความสวยงามของผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้น

เมื่อรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกเรียบร้อยแล้ว กลุ่มฯ จะนำผลิตภัณฑ์ไปทำการตกแต่งเพื่อเพิ่มความแข็งแรงและเงางามด้วยการทาขาวและยuritene จากนั้นจะได้ผลิตภัณฑ์พร้อมจำหน่าย ซึ่งในส่วนของผลิตภัณฑ์พร้อมจำหน่ายนี้ มีการตั้งราคาผลิตภัณฑ์ไว้ 2 ระดับ คือ ราคาขายส่งและราคาขายปลีก

ในระดับราคาขายส่ง เป็นการตั้งราคาจะราคาตลาด (Mark Up) โดยจะเป็นราคาที่ผู้ซื้อและผู้ผลิตทำการตกลงกันให้ได้ราคาซื้อในระดับที่พอใจของทั้งสองฝ่าย โดยราคาขายส่ง ระดับราคาจะเพิ่มขึ้นจากราคาซื้อจากสมาชิกอีกประมาณขึ้นละ 2 - 5 บาท ขึ้นอยู่กับชนิดและขนาดของผลิตภัณฑ์ ซึ่งกลุ่มฯ คิดว่าส่วนที่เพิ่มขึ้นมาของราคาขายส่ง เป็นต้นทุนในส่วนของการตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยขาวและยuritene บวกกำไรอีกเพียงเล็กน้อย

ในระดับราคาขายปลีก เป็นการตั้งราคาจะราคาตลาด (Mark Up) เช่นเดียวกับราคาขายส่ง ระดับราคาจะเพิ่มขึ้นจากราคาขายส่งประมาณขึ้นละ 5 - 15 บาท ขึ้นอยู่กับชนิดและขนาดของผลิตภัณฑ์ โดยในส่วนของการเพิ่มราคาผลิตภัณฑ์ กลุ่มฯ คิดว่าผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดเล็กจะไม่สามารถเพิ่มราคาขายได้มากนักเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากหากราคาวัตถุดิบเพิ่มขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องเพิ่มราคาในแต่ละระดับ ผลิตภัณฑ์ขนาดใหญ่มีการใช้วัตถุดิบในการผลิตที่มากกว่าผลิตภัณฑ์ขนาดเล็ก ซึ่งการเพิ่มราคาของผลิตภัณฑ์ขนาดใหญ่จะต้องเพิ่มสูงกว่า เนื่องจากมีการใช้วัตถุดิบที่มากกว่า ทำให้ผลิตภัณฑ์ขนาดใหญ่สามารถเพิ่มระดับราคาได้สูงกว่าผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก ซึ่งจากตัวอย่างผลิตภัณฑ์ต่างๆ 10 ประเภทที่มีศักยภาพจากบทที่ 4 สามารถนำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับราคาและการตั้งราคาได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาการตั้งราคาจากต้นทุน ซึ่งเป็นการตั้งราคาในส่วนของการรับซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิกพบว่า ราคาซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิกในทุกผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือกมามีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดรวมกัน ซึ่งผลจากการวิเคราะห์แสดงได้ว่า การตั้งราคาซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิก ณ ระดับราคาในปัจจุบันมีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดในช่วงร้อยละ 9.15 ถึงร้อยละ 10.57 จากผลิตภัณฑ์ที่ทำการคัดเลือกมาทั้ง 10 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่มีการตั้งราคาซื้อจากสมาชิกต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดสูงสุดที่ 3 อันดับแรก ได้แก่ กระจาดลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ถึงขยะลายมัด ลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว และที่ใส่ของรูปไก่ไล่ไม่จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว ซึ่งมีการตั้งราคาซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิกต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด คิดเป็นร้อยละ 10.57 ร้อยละ 10.46 และร้อยละ 10.10 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มฯ ควรมีการปรับปรุงในการเพิ่มระดับราคาซื้อผลิตภัณฑ์ของสมาชิกให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การตั้งราคาจากราคาขาย ซึ่งเป็นวิธีที่กลุ่มฯ ใช้ตั้งราคาขายส่งและขายปลีก ซึ่งจากการวิเคราะห์ราคาและการตั้งราคาพบว่ากลุ่มฯ มีผลกำไรจากการขาย ณ ระดับราคาขายส่งและขายปลีกในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อพิจารณาการตั้งราคาในกรณีขายส่งพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีการตั้งราคาและให้กำไรจากราคาขายส่งสูงสุดที่ 3 อันดับแรก คือ กระจาดลายพัน ลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว ถึงขยะลายมัด และลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว และที่ใส่ของรูปไก่ไล่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว ซึ่งจากระดับราคาขายส่งดังกล่าวกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายส่งจากผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 12.14 ร้อยละ 10.66 และร้อยละ 7.62 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิด

พิจารณาการตั้งราคาในกรณีขายปลีกพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีการตั้งราคาและให้ผลกำไรจากราคาขายปลีกสูงสุดเมื่อเทียบกับราคาขายปลีก 3 อันดับแรก คือ กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว ที่ใส่ของรูปไก่ไล่ไม่จิ้ม

พื้น ขนาด 2x1.5 นิ้ว และกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว ซึ่งจากระดับราคาขายปลีกดังกล่าวกลุ่มฯ จะได้กำไรจากการขายปลีกจากผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 55.67 ร้อยละ 55.51 และร้อยละ 33.73 เมื่อเทียบกับราคาขายปลีกของทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งจากการวิเคราะห์ราคาและการตั้งราคา สามารถวิเคราะห์จำแนกรายผลิตภัณฑ์ดังนี้

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว กลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคารับซื้อจากสมาชิก ราคา 6 บาท ต่อชิ้น ราคาขายส่ง 7 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 15 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว เท่ากับ 6 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการวิเคราะห์ ในส่วนของต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดรวมกันซึ่งมีค่าเท่ากับ 6.6499 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนการผลิต 6.5326 บาทต่อชิ้นและเป็นต้นทุนการตลาด 0.1173 บาทต่อชิ้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนกลุ่มฯ มีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดจากการวิเคราะห์รวมกันถึง 0.6499 บาทต่อชิ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดต้นทุนในส่วนของการเชื่อมอุปกรณ์การผลิตและต้นทุนการตลาด เมื่อพิจารณาส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 0.3501 บาทต่อชิ้นและส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 8.3501 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ มีการตั้งราคารับซื้อต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด ร้อยละ 9.77 แต่กลุ่มฯ มีการผลกำไรจากการตั้งราคาขายส่ง ร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับราคาขายส่ง และมีผลกำไรจากการตั้งราคาขายปลีก ร้อยละ 55.67 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว กลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคารับซื้อจากสมาชิก ราคา 15 บาท ต่อชิ้น ราคาขายส่ง 17 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 25 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว เท่ากับ 15 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการวิเคราะห์ ในส่วนของต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดรวมกันซึ่งมีค่าเท่ากับ 16.5681 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนการผลิต 16.2935 บาทต่อชิ้นและเป็นต้นทุนการตลาด 0.2746 บาทต่อชิ้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนกลุ่มฯ มีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดจากการวิเคราะห์รวมกันถึง 1.5681 บาทต่อชิ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดต้นทุนในส่วนของการเชื่อมอุปกรณ์การผลิตและต้นทุนการตลาด เมื่อพิจารณาส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 0.4319 บาทต่อชิ้นและส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 8.419 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ มีการตั้งราคารับซื้อต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด ร้อยละ 9.46 แต่กลุ่มฯ มีการผลกำไรจากการตั้งราคาขายส่ง ร้อยละ 2.54 เมื่อเทียบกับราคาขายส่ง และมีผลกำไรจากการตั้งราคาขายปลีก ร้อยละ 33.73 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว กลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคารับซื้อจากสมาชิก ราคา 25 บาท ต่อชิ้น ราคาขายส่ง 30 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 35 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว เท่ากับ 25 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการวิเคราะห์ ในส่วนของต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดรวมกันซึ่งมีค่าเท่ากับ 27.7425 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนการผลิต 27.2826 บาทต่อชิ้นและเป็นต้นทุนการตลาด 0.4599 บาทต่อชิ้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนกลุ่มฯ มีค่าต่ำกว่าต้นทุน

การผลิตและการตลาดจากการวิเคราะห์รวมกันถึง 2.7425 บาทต่อชิ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดต้นทุนในส่วนของการเชื่อมอุปกรณ์การผลิตและต้นทุนการตลาด เมื่อพิจารณาส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 2.275 บาทต่อชิ้นและส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 7.275 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ มีการตั้งราคาซื้อต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด ร้อยละ 9.89 แต่กลุ่มฯ มีการผลกำไรจากการตั้งราคาขายส่ง ร้อยละ 7.25 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งและมีผลกำไรจากการตั้งราคาขายปลีก ร้อยละ 20.74 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว

กระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว กลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคาซื้อจากสมาชิก ราคา 90 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 100 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 120 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตกระจาดใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว เท่ากับ 90 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการวิเคราะห์ในส่วนของการผลิตและต้นทุนการตลาดรวมกันซึ่งมีค่าเท่ากับ 99.0617 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนการผลิต 97.6087 บาทต่อชิ้นและเป็นต้นทุนการตลาด 1.4531 บาทต่อชิ้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนกลุ่มฯ มีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดจากการวิเคราะห์รวมกันถึง 9.0617 บาทต่อชิ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดต้นทุนในส่วนของการเชื่อมอุปกรณ์การผลิตและต้นทุนการตลาด เมื่อพิจารณาส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 0.9383 บาทต่อชิ้นและส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 20.9383 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ มีการตั้งราคาซื้อต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด ร้อยละ 9.15 แต่กลุ่มฯ มีการผลกำไรจากการตั้งราคาขายส่ง ร้อยละ 0.94 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งและมีผลกำไรจากการตั้งราคาขายปลีก ร้อยละ 17.45 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์

ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว

ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว กลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคาซื้อจากสมาชิก ราคา 6 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 7 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 15 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2x1.5 นิ้ว เท่ากับ 6 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการวิเคราะห์ ในส่วนของต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดรวมกันซึ่งมีค่าเท่ากับ 6.6739 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนการผลิต 6.5326 บาทต่อชิ้นและเป็นต้นทุนการตลาด 0.1413 บาทต่อชิ้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนกลุ่มฯ มีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดจากการวิเคราะห์รวมกันถึง 0.6739 บาทต่อชิ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดต้นทุนในส่วนของการเชื่อมอุปกรณ์การผลิตและต้นทุนการตลาด เมื่อพิจารณาส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 0.3261 บาทต่อชิ้นและส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 8.3261 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ มีการตั้งราคาซื้อต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด ร้อยละ 10.10 แต่กลุ่มฯ มีการผลกำไรจากการตั้งราคาขายส่ง ร้อยละ 4.66 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งและมีผลกำไรจากการตั้งราคาขายปลีก ร้อยละ 55.51 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์

ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว

ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว กลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคาซื้อจากสมาชิก ราคา 25 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 30 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 35 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว เท่ากับ 25 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการ

กระดาษลายพื้น ลายมัดและลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว

กระดาษลายพื้น ลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว

กระจายลายพัน ลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้วกลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคารับซื้อจากสมาชิก ราคา 55 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 70 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 75 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตกระจายลายพัน ลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้วเท่ากับ 55 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการวิเคราะห์ ในส่วนของต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดรวมกันซึ่งมีค่าเท่ากับ 61.4992 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนการผลิต 60.23261 บาทต่อชิ้นและเป็นต้นทุนการตลาด 1.1731 บาทต่อชิ้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนกลุ่มฯ มีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดจากการวิเคราะห์รวมกันถึง 6.4992 บาทต่อชิ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดต้นทุนในส่วนของค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิตและต้นทุนการตลาด เมื่อพิจารณาส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 8.5008 บาทต่อชิ้นและส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 13.5008 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ มีการตั้งราคารับซื้อต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด ร้อยละ 10.57 แต่กลุ่มฯ มีการผลกำไรจากการตั้งราคาขายส่ง ร้อยละ 12.14 เมื่อเทียบกับราคาขายส่ง และมีผลกำไรจากการตั้งราคาขายปลีก ร้อยละ 18 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์

ถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว

ถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้วกลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคารับซื้อจากสมาชิก ราคา 120 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 150 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 180 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตถังขยะลายมัดและลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้วเท่ากับ 120 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการวิเคราะห์ ในส่วนของต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดรวมกันซึ่งมีค่าเท่ากับ 134.0162 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนการผลิต 131.4130 บาทต่อชิ้นและเป็นต้นทุนการตลาด 2.5996 บาทต่อชิ้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนกลุ่มฯ มีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดจากการวิเคราะห์รวมกันถึง 14.0126 บาทต่อชิ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดต้นทุนในส่วนของค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิตและต้นทุนการตลาด เมื่อพิจารณาส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 15.9874 บาทต่อชิ้นและส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 45.9874 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ มีการตั้งราคารับซื้อต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด ร้อยละ 10.46 แต่กลุ่มฯ มีการผลกำไรจากการตั้งราคาขายส่ง ร้อยละ 10.66 เมื่อเทียบกับราคาขายส่ง และมีผลกำไรจากการตั้งราคาขายปลีก ร้อยละ 25.55 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์

ผอบ ขนาด 3x4 นิ้ว

ผอบ ขนาด 3x4 นิ้วกลุ่มฯ ตั้งราคาไว้ 3 ระดับ คือราคารับซื้อจากสมาชิก ราคา 25 บาทต่อชิ้น ราคาขายส่ง 30 บาทต่อชิ้น และราคาขายปลีก 35 บาทต่อชิ้น ในส่วนของต้นทุนกลุ่มฯ คิดต้นทุนในการผลิตผอบ ขนาด 3x4 นิ้วเท่ากับ 25 บาทต่อชิ้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตจากการวิเคราะห์ ในส่วนของต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดรวมกันซึ่งมีค่าเท่ากับ 27.7425 บาทต่อชิ้น เป็นต้นทุนการผลิต 27.2826 บาทต่อชิ้นและเป็นต้นทุนการตลาด 0.4599 บาทต่อชิ้น จะเห็นได้ว่าต้นทุนกลุ่มฯ มีค่าต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาดจากการวิเคราะห์รวมกันถึง 2.7425 บาทต่อชิ้น ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มฯ ไม่ได้คิดต้นทุนในส่วนของค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิตและต้นทุนการตลาด เมื่อพิจารณาส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 2.2575 บาทต่อชิ้นและส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดมีค่าเท่ากับ 7.2575 บาทต่อชิ้น กลุ่มฯ มีการตั้งราคารับซื้อต่ำกว่าต้นทุนการผลิตและการตลาด ร้อยละ 9.98 แต่กลุ่มฯ มีการผลกำไรจากการตั้งราคาขายส่ง ร้อยละ 7.52 เมื่อเทียบกับราคาขายส่ง และมีผลกำไรจากการตั้งราคาขายปลีก ร้อยละ 20.75 เมื่อเทียบกับราคาขายส่งของผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ราคาและการตั้งราคาจำแนกขายผลิตภัณฑ์ ทั้ง 10 ชนิด แสดงดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 ราคาและการตั้งราคา

รายการ	กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 1 x 1.5 นิ้ว		กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 2 x 3 นิ้ว		กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 4 x 4 นิ้ว	
	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์
1. ต้นทุนการผลิต	6	6.5326	15	16.2935	25	27.2826
2. ต้นทุนการตลาด		0.1173		0.2746		0.4599
3. ราคาที่รับซื้อจากสมาชิก	6		15		25	
4. ราคาขายส่ง	7		17		30	
5. ราคาขายปลีก	15		25		35	
6. ต้นทุนการผลิต และการตลาด (1)+(2)		6.6499		16.5681		27.7425
7. ส่วนต่างของราคาที่รับซื้อจากสมาชิก กับต้นทุนการผลิต และการตลาด (3)-(6)		- 0.6499		- 1.5681		- 2.7425
8. ส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุน การผลิต และการตลาด (4)-(6)		0.3501		0.4319		2.2575
9. ส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุน การผลิต และการตลาด (5)-(6)		8.3501		8.4319		7.2575
10. การตั้งราคาจากต้นทุนการผลิต (Mark - On) กรณีราคารับซื้อจาก สมาชิก		- 9.77		- 9.46		- 9.89
11. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - Up) กรณีราคาขายส่ง		5.00		2.54		7.52
12. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - Up) กรณีราคาขายปลีก		55.67		33.73		20.74

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

รายการ	กระดาษใส่ของรูปไก่ ขนาด 8 x 8 นิ้ว		ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟัน ขนาด 2 x 1.5 นิ้ว		ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกา ขนาด 4x4 นิ้ว	
	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์	ต้นทุนกลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์
1. ต้นทุนการผลิต	90	97.6087	6	6.5326	25	27.2826
2. ต้นทุนการตลาด		1.4531		0.1413		0.4299
3. ราคาที่รับซื้อจากสมาชิก	90		6		25	
4. ราคาขายส่ง	100		7		30	
5. ราคาขายปลีก	120		15		35	
6. ต้นทุนการผลิต และการตลาด (1)+(2)		99.0617		6.6739		27.7125
7. ส่วนต่างของราคาที่รับซื้อจากสมาชิก กับต้นทุนการผลิต และการตลาด (3)-(6)		- 9.0617		- 0.6739		- 2.7125
8. ส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุน การผลิต และการตลาด (4)-(6)		0.9383		0.3261		2.2875
9. ส่วนต่างของราคาขายปลีกกับต้นทุน การผลิต และการตลาด (5)-(6)		20.9383		8.3261		7.2875
10. การตั้งราคาจากต้นทุนการผลิต (Mark - On) กรณีราคาซื้อจาก สมาชิก		- 9.15		- 10.10		- 9.79
11. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - Up) กรณีราคาขายส่ง		0.94		4.66		7.62
12. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - Up) กรณีราคาขายปลีก		17.45		55.51		20.82

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

รายการ	กระดาษลายพื้น ขนาด 10x10 นิ้ว		กระดาษลายพื้น ขนาด 12x12 นิ้ว		กระดาษลายมัด ขนาด 12x16 นิ้ว		ผอบ ขนาด 3x4 นิ้ว	
	ต้นทุน กลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์	ต้นทุน กลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์	ต้นทุน กลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์	ต้นทุน กลุ่มฯ	ต้นทุน จากการ วิเคราะห์
1. ต้นทุนการผลิต	50	54.5652	55	60.3261	120	131.4130	25	27.2826
2. ต้นทุนการตลาด		0.9198		1.1731		2.5996		0.4599
3. ราคาที่รับซื้อจากสมาชิก	50		55		120		25	
4. ราคาขายส่ง	60		70		150		30	
5. ราคาขายปลีก	65		75		180		35	
6. ต้นทุนการผลิต และการตลาด (1)+(2)		55.4850		61.4992		134.0126		27.7425
7. ส่วนต่างของราคาที่รับซื้อจาก สมาชิกกับต้นทุนการผลิต และ การตลาด (3)-(6)		- 5.4850		- 6.4992		-14.0126		- 2.7425
8. ส่วนต่างของราคาขายส่งกับต้นทุน การผลิต และการตลาด (4)-(6)		4.5150		8.5008		15.9874		2.2575
9. ส่วนต่างของราคาขายปลีกกับ ต้นทุนการผลิต และการตลาด (5)-(6)		9.5150		13.5008		45.9874		7.2575
10. การตั้งราคาจากต้นทุนการผลิต (Mark - On) กรณีราคาซื้อจาก สมาชิก		- 9.89		- 10.57		- 10.46		- 9.89
11. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - Up) กรณีราคาขายส่ง		7.52		12.14		10.66		7.52
12. การตั้งราคาจากราคาขาย (Mark - Up) กรณีราคาขายปลีก		14.64		18.00		25.55		20.74

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

โดยราคาในระดับต่างๆ ของทุกผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ และผลต่างของราคาในแต่ละระดับกับต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด แสดงดังตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4 ราคาในแต่ละระดับของแต่ละผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

ผลิตภัณฑ์	ราคาบริษัท สมาชิกกลุ่มฯ (บาท)	ราคาขายส่ง ต่อหน่วย (บาท)	ราคาขายปลีก ต่อหน่วย (บาท)	ต้นทุนการผลิต และการตลาด ต่อหน่วย (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิตและการตลาดต่อ ราคาบริษัทของสมาชิก (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิตและการตลาดต่อ ราคาบริษัทของสมาชิก (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิตและการตลาดต่อ ราคาบริษัทของสมาชิก (บาท)
กระดาษที่ใส่ของรูปไก่ ขนาด 1x1.5 นิ้ว	6	7	15	6.6499	-0.6499	0.3501	8.3501
กระดาษที่ใส่ของรูปไก่ ขนาด 2x3 นิ้ว	15	17	25	16.5681	-1.5681	0.4319	8.4319
กระดาษที่ใส่ของรูปไก่ ขนาด 4x4 นิ้ว	25	30	35	27.7425	-2.7425	2.2575	7.2575
กระดาษที่ใส่ของรูปไก่ ขนาด 5x6 นิ้ว	50	55	60	54.9980	-4.9980	0.0020	5.0020
กระดาษที่ใส่ของรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว	90	100	120	99.0617	-9.0617	0.9383	20.9383
ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ไม้จิ้มฟันขนาด 2x1.5 นิ้ว	6	7	15	6.6739	-0.6739	0.3261	8.3261
ที่ใส่ของรูปไก่ใส่ปากกาขนาด 4x4 นิ้ว	25	30	35	27.7125	-2.7125	2.2875	7.2875
กระดาษ 3 ใบเถา	90	95	100	95.6016	-5.6016	-0.6016	4.3984
กระดาษลายพื้น ขนาด 8x8 นิ้ว	35	40	45	38.6567	-3.6567	1.3433	6.3433
กระดาษลายพื้น ขนาด 10x10 นิ้ว	50	60	65	55.4850	-5.4850	4.5150	9.5150
กระดาษลายพื้น ขนาด 12x12 นิ้ว	55	70	75	61.4992	-6.4992	8.5008	13.5008
กระดาษลายมัด ขนาด 8x8 นิ้ว	35	40	45	38.6567	-3.6567	1.3433	6.3433
กระดาษลายมัด ขนาด 10x10 นิ้ว	50	60	65	55.4850	-5.4850	4.5150	9.5150

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ราคาวัสดุจาก สมาชิกกลุ่มฯ (บาท)	ราคาขายส่ง ต่อหน่วย (บาท)	ราคาขายปลีก ต่อหน่วย (บาท)	ต้นทุนการผลิต และการตลาด ต่อหน่วย (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิตและการตลาดต่อ ราคาวัสดุของสมาชิก (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิตและการตลาดต่อ ราคาวัสดุของสมาชิก (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิตและการตลาดต่อ ราคาวัสดุของสมาชิก (บาท)
กระเจาดลายมัด ขนาด 12x12 นิ้ว	55	70	75	61.4992	-6.4992	8.5008	13.5008
กระเจาดลายเย็บ ขนาด 8x8 นิ้ว	35	40	45	38.6567	-3.6567	1.3433	6.3433
กระเจาดลายเย็บ ขนาด 10x10 นิ้ว	50	60	65	55.4850	-5.4850	4.5150	9.5150
กระเจาดลายเย็บ ขนาด 12x12 นิ้ว	55	70	75	61.4992	-6.4992	8.5008	13.5008
รองเท้าคิ๊ป ขนาดความยาว 23 เซนติเมตร	65	70	90	66.4414	-1.4414	3.5586	23.5586
รองเท้าคิ๊ป ขนาดความยาว 25 เซนติเมตร	70	80	100	76.6473	-6.6473	3.3527	23.3527
รองเท้าสวม ขนาดความยาว 23 เซนติเมตร	65	70	90	66.4414	-1.4414	3.5586	23.5586
รองเท้าสวม ขนาดความยาว 25 เซนติเมตร	70	80	100	76.6473	-6.6473	3.3527	23.3527
ตะกร้าลายมัด ขนาด 10x7 นิ้ว	90	90	120	87.3011	2.6989	2.6989	32.6989
ตะกร้าลายมัด ขนาด 12x9 นิ้ว	80	100	100	98.1123	-18.1123	1.8877	1.8877
ตะกร้าลายไทย ขนาด 7x5 นิ้ว	65	70	80	71.3392	-6.3392	-1.3392	8.6608
ตะกร้าลายไทย ขนาด 11x7 นิ้ว	90	95	100	98.6146	-8.6146	-3.6146	1.3854
กระเป๋าสี่ข้างกลม ขนาด 6x5 นิ้ว	90	100	120	99.0217	-9.0217	0.9783	20.9783
กระเป๋าสี่ดพวงรี ขนาด 6x5 นิ้ว	90	100	120	99.0217	-9.0217	0.9783	20.9783

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ราคาวัสดุจาก สมาชิกกลุ่มฯ (บาท)	ราคาขายส่ง ต่อหน่วย (บาท)	ราคาขายปลีก ต่อหน่วย (บาท)	ต้นทุนการผลิต และการตลาด ต่อหน่วย (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิต และการตลาดต่อ ราคาวัสดุของสมาชิก (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิต และการตลาดต่อ ราคาวัสดุของสมาชิก (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิต และการตลาดต่อ ราคาวัสดุของสมาชิก (บาท)
กระป๋าวงกลม ขนาด 9.5 นิ้ว	100	105	130	119.0800	-19.0800	-14.0800	10.9200
ถังขยะลายมัด ขนาด 8x12 นิ้ว	80	90	100	88.6476	-8.6476	1.3524	11.3524
ถังขยะลายมัด ขนาด 10x14 นิ้ว	100	110	120	110.4359	-10.4359	-0.4359	9.5641
ถังขยะลายมัด ขนาด 12x16 นิ้ว	120	150	180	134.0126	-14.0126	15.9874	45.9874
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 8x12 นิ้ว	80	90	100	88.6476	-8.6476	1.3524	11.3524
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 10x14 นิ้ว	100	110	120	110.4359	-10.4359	-0.4359	9.5641
ถังขยะลายเย็บ ขนาด 12x16 นิ้ว	120	150	180	134.0126	-14.0126	15.9874	45.9874
จานรองแก้ว	6	7	8	6.5679	-0.5679	0.4321	1.4321
ผอบ ขนาด 3x4 นิ้ว	25	30	35	27.7425	-2.7425	2.2575	7.2575
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบพับ	50	55	60	54.9980	-4.9980	0.0020	5.0020
กล่องใส่กระดาษทิชชู แบบโป่ง	50	55	60	92.0591	-42.0591	-37.0591	-32.0591
ที่รองนั่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 50x50 เซนติเมตร	90	100	110	46.5132	43.4868	53.4868	63.4868
ที่รองหม้อ ขนาด 8.5 นิ้ว ¹	40	45	50	-	-	-	-
ที่รองหม้อ ขนาด 9 นิ้ว	45	50	55	46.5132	-1.5132	3.4868	8.4868

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	ราคาวัสดุจากสมาชิกกลุ่มฯ (บาท)	ราคาขายส่ง ต่อหน่วย (บาท)	ราคาขายปลีก ต่อหน่วย (บาท)	ต้นทุนการผลิต และการตลาด ต่อหน่วย (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิต และการตลาดต่อราคาวัสดุสมาชิก (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิต และการตลาดต่อราคาวัสดุสมาชิก (บาท)	ส่วนต่างของต้นทุนการผลิต และการตลาดต่อราคาวัสดุสมาชิก (บาท)
ชั้นโศก ขนาด 12x12 นิ้ว ¹	110	120	150	-	-	-	-
ชั้นโศก ขนาด 10x10 นิ้ว	100	110	120	108.9236	-8.9236	1.0764	11.0764
ชั้นโศก ขนาด 8x8 นิ้ว	80	90	100	119.7348	-39.7348	-29.7348	-19.7348

หมายเหตุ¹ : เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มฯ ไม่มีการผลิตในปี พ.ศ. 2544

ที่มา : จากการสำรวจและการคำนวณ

การปรับเปลี่ยนราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ได้มีการปรับขึ้นราคาในผลิตภัณฑ์เพียง 2 ชนิด คือ กระดาษไผ่ของรูปไก่ ขนาด 5x6 นิ้วและขนาด 8x8 นิ้ว ในปี พ.ศ. 2544 โดยกระดาษรูปไก่ขนาด 5x6 นิ้ว เพิ่มราคาขายส่งจาก 95 บาทเป็น 100 บาท และกระดาษรูปไก่ขนาด 8x8 นิ้ว เพิ่มราคาขายส่งจาก 50 บาท เป็น 55 บาท แสดงดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 การปรับเปลี่ยนราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

ผลิตภัณฑ์	ราคาต้นทุน (บาท/หน่วย)		ราคาขายส่ง (บาท/หน่วย)		ราคาขายปลีก (บาท/หน่วย)	
	ก่อนปรับราคา	หลังปรับราคา	ก่อนปรับราคา	หลังปรับราคา	ก่อนปรับราคา	หลังปรับราคา
กระดาษรูปไก่ ขนาด 5x6 นิ้ว	45	50	50	55	55	60
กระดาษรูปไก่ ขนาด 8x8 นิ้ว	85	90	95	100	100	120

ที่มา : จากการสำรวจ

5.5 การส่งเสริมการขาย

5.5.1 วิธีการรักษาลูกค้าเก่า

กลุ่มฯ มีการส่งเสริมการขายเพื่อรักษาลูกค้าเก่าโดยมีการให้ส่วนลดราคา ซึ่งจะพิจารณาสัดส่วนการลดราคาตามลักษณะผลิตภัณฑ์ และปริมาณการซื้อของลูกค้า เช่น ผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดเล็กและราคาต่อหน่วยถูก จะทำการลดราคาเพียง 1-2 บาทต่อชิ้น เช่น กระดาษไผ่ของรูปไก่ขนาด 2x3 นิ้ว ราคาต้นทุน 15 บาท ราคาขายส่ง 17 บาท กลุ่มฯ สามารถให้ส่วนลด 1 บาทแก่ลูกค้า ส่วนผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่และราคาต่อหน่วยสูง จะทำการลดราคา 2 - 5 บาทต่อชิ้น เช่น กระดาษไผ่ของรูปไก่ขนาด 8x8 นิ้ว ราคาต้นทุน 90 บาท ราคาขายส่ง 100 บาท กลุ่มฯ สามารถให้ส่วนลดได้ 2-5 บาท โดยไม่มีข้อจำกัดว่าลูกค้าจะเป็นลูกค้าประจำหรือลูกค้ารายใหม่ การให้ส่วนลดของกลุ่มฯ จะขึ้นอยู่กับการต่อรองของลูกค้ากับกลุ่มฯ ซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ได้รับความสนใจและมีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์จากลูกค้าประจำอยู่เสมอ นอกจากนี้กลุ่มฯ ยังมีการให้เครดิตในการให้ลูกค้าเก่าสามารถชำระเงินค่าสินค้า ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 สัปดาห์หลังได้รับสินค้า

5.5.2 วิธีการหาลูกค้าใหม่

การส่งเสริมการขายในการหาลูกค้าใหม่ของกลุ่มฯ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งแต่เดิมก่อนที่จะมีการตั้งกลุ่มเป็นกลุ่มจักสานผักตบชวา จะเป็นการผลิตในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรการจัดจำหน่ายและวิธีการหาลูกค้าในระยะแรกจะเป็นการนำผลิตภัณฑ์ไปจัดจำหน่ายตามหน่วยงานราชการต่างๆ โดยจะเป็นในลักษณะการนำผลิตภัณฑ์จักสาน นำไปเป็นที่ใส่ของในงานประชุมต่างๆ ของหน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการขายในระยะแรก ต่อมาเมื่อมีหน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจสนับสนุนทางการตลาด เช่น สำนักงานพาณิชย์จังหวัดให้ความสนใจในการออกร้านจำหน่ายสินค้างานจัดแสดงสินค้าต่างๆ กลุ่มฯ จึงมีช่องทางในการหาลูกค้าใหม่จากการออกร้านจำหน่ายสินค้าเป็นส่วนใหญ่ โดยทางสำนักงานพาณิชย์และ

สำนักงานเกษตรจังหวัดได้จัดทำนามบัตรในนามของนางตุลาพร เพื่อให้กลุ่มฯ ได้ใช้ในการแจกจ่ายให้ลูกค้าที่สนใจจะสั่งซื้อสินค้าเพิ่มเติมเพื่อความสะดวกในการทำการติดต่อ โดยในการออกร้านแต่ละครั้งจะมีการออกร้านทั้งในและต่างจังหวัด ซึ่งกลุ่มฯ ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดหาสถานที่ในการออกร้านแต่อย่างใด นอกจากนี้กลุ่มฯ ยังมีการให้เครดิตการชำระเงินแก่ลูกค้ารายใหม่ โดยจะให้ชำระเงินประมาณร้อยละ 30 ของมูลค่าสินค้าทั้งหมดที่สั่งซื้อ และสามารถชำระเงินค่าสินค้าที่เหลือหลังจากได้รับสินค้าแล้วทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจเนื่องจากไม่ต้องรับภาระในการชำระเงินจำนวนมากในครั้งเดียว

5.6 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด

5.6.1 ปัญหาด้านการตลาด

จากลักษณะโครงสร้างการบริหารทางด้านการตลาด หน้าที่ทางการตลาดส่วนใหญ่ของกลุ่มฯ ยังคงอยู่กับประธานและเหรัญญิก ซึ่งยังไม่มีสมาชิกรุ่นใหม่ที่สามารถช่วยเสริมหรือทำหน้าที่ทางด้านการตลาดทดแทน หากประธานและเหรัญญิก ไม่สามารถทำหน้าที่ทางด้านการตลาดได้ เนื่องจากทั้งประธานและเหรัญญิกมีหน้าที่อื่นๆ อีกเช่น การเป็นวิทยากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน การดูแลทางด้านการเงิน การออกแบบผลิตภัณฑ์ การทำผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง เป็นต้น จะทำให้กลุ่มฯ ไม่มีบุคลากรที่จะทำหน้าที่ทางการตลาดทดแทน

5.6.2 ความต้องการทางการตลาดของกลุ่มฯ

กลุ่มฯ ต้องการให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องช่วยหาตลาด และช่วยขยายช่องทางการตลาดให้กับกลุ่มฯ มากยิ่งขึ้น เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนการออกร้านในงานจัดแสดงสินค้าต่างๆ เนื่องจากลูกค้าประจำส่วนใหญ่ของกลุ่มฯ มาจากการที่กลุ่มฯ ไปทำการออกร้านจัดแสดงสินค้ามากกว่าลูกค้าจากรที่มาซื้อสินค้าที่กลุ่มฯ เพื่อที่กลุ่มฯ จะได้มีตลาดที่รองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เพียงพอกับกับความต้องการที่จะขยายการผลิตของกลุ่มฯ ในอนาคต

5.7 ศักยภาพทางการตลาด

1. เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ จะเน้นที่คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะมีการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่รับซื้อจากสมาชิกเพื่อที่จะได้สินค้าที่มีลักษณะตามที่ลูกค้าต้องการ และยังมีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนส่งมอบถึงมือลูกค้า เนื่องจากผลิตภัณฑ์บางชนิดอาจมีการจัดเก็บไว้เป็นระยะเวลาานาน จึงต้องมีการทำความสะอาดหรือตกแต่งสินค้าเพิ่มเติมก่อนจัดส่งให้ลูกค้า ทำให้ลูกค้ามีความไว้วางใจในเรื่องของคุณภาพสินค้าของกลุ่มฯ ซึ่งกลุ่มฯ เคยได้รับคำชมจากลูกค้าในเรื่องความละเอียดในชิ้นงาน
2. ความหลากหลายในรูปแบบผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ ทั้งความหลากหลายของรูปแบบผลิตภัณฑ์ ขนาดของผลิตภัณฑ์ และประโยชน์ใช้สอย
3. กลุ่มฯ สามารถประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการได้ดี ทำให้กลุ่มฯ สามารถรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารการตลาด เช่น การจัดงานแสดงสินค้าต่างๆ ซึ่งการที่กลุ่มฯ สามารถขอความสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นได้ ซึ่งเป็นการนำข้อมูลด้านการตลาดและการสนับสนุนที่ได้รับนำไปสู่การเพิ่มช่องทางการตลาด ของกลุ่มฯ เพิ่มมากขึ้น

4. กลุ่มฯ มีการส่งเสริมด้านการตลาดโดย เช่น การลดราคาลดต้นทุนตามความเหมาะสมแก่ลูกค้าในทุกระดับในการซื้อแต่ละครั้ง และการให้เครดิตในการชำระเงิน โดยลูกค้าสามารถชำระเงินค่าสินค้าในส่วนที่นอกเหนือจากการมัดจำการผลิต ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์หลังจากที่ลูกค้าได้รับสินค้าแล้ว

บทที่ 6

การเงิน

6.1 การบริหารการเงินและการวางแผนการเงิน

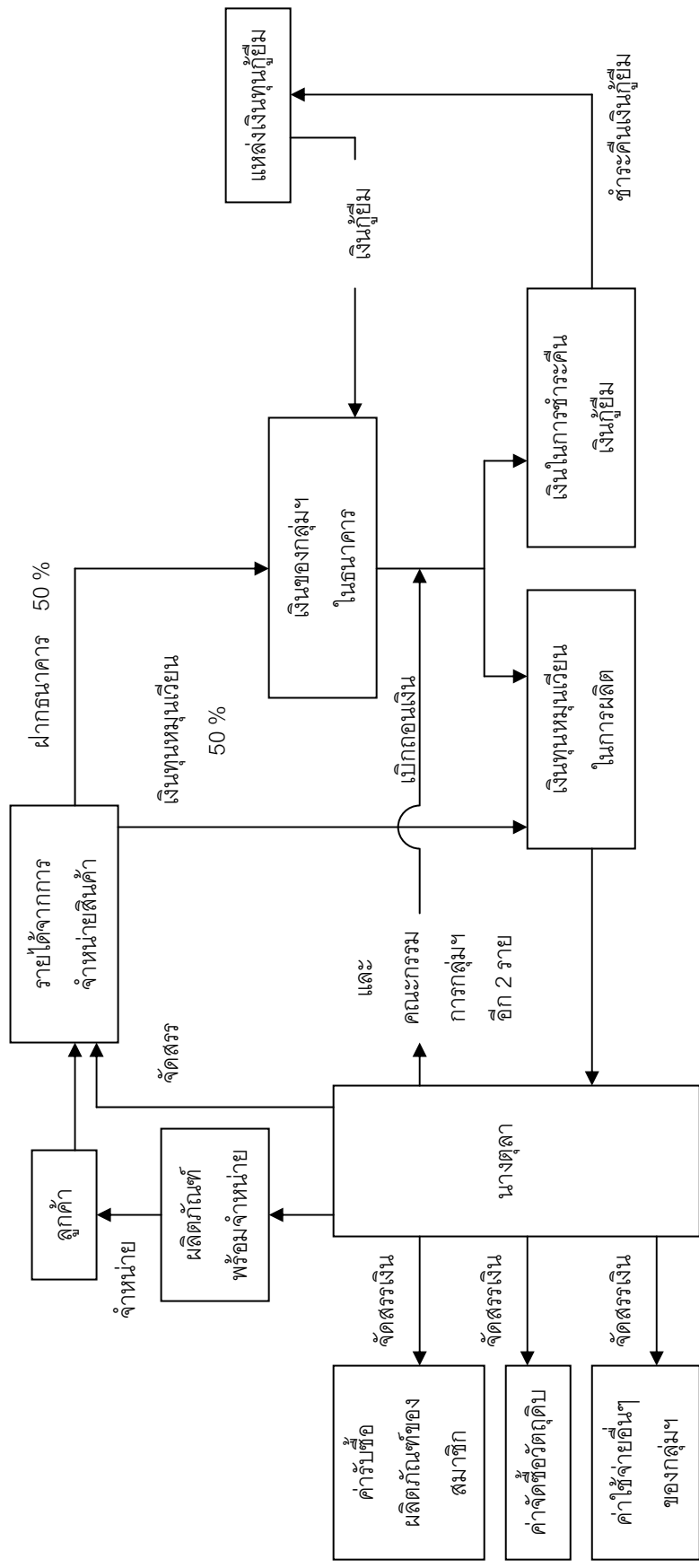
6.1.1 การบริหารการเงิน

การบริหารทางการเงินของกลุ่มฯ เป็นหน้าที่รับผิดชอบของนางตุลา ซึ่งให้สัญญาของกลุ่มฯ แต่เพียงผู้เดียว โดยเมื่อกลุ่มฯ จัดหาเงินทุนในการผลิตและการใช้จ่ายต่างๆ ของกลุ่มฯ จากแหล่งเงินทุนต่างๆ จะนำไปฝากในบัญชีธนาคารของกลุ่มฯ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเบิกถอนเงินจากธนาคารจะเป็นนางตุลาและประธาน หรือคณะกรรมการกลุ่มฯ อีก 2 คน เงินที่ทำการเบิกถอนจะนำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มฯ นางตุลาจะเป็นผู้จัดสรรเงินทุนหมุนเวียนในการใช้จ่ายต่างๆ ของกลุ่มฯ เช่น รับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกหรือนำไปซื้อวัตถุดิบเพิ่มเติม ในบางครั้งสมาชิกจะมาขอกู้ยืมเงินจำนวนนี้จากนางตุลาเพื่อนำไปใช้ในการจัดซื้อปัจจัยการผลิตและชำระคืนเมื่อนำสินค้ามาจำหน่ายให้กลุ่มฯ โดยหักเงินกู้ยืมจากมูลค่าขายของผลิตภัณฑ์ที่ขายให้กลุ่มฯ โดยไม่มีดอกเบี้ย เนื่องจากกลุ่มฯ จะคิดดอกเบี้ยเงินกู้จากการกู้ยืมเงินออมทรัพย์ของกลุ่มฯ เท่านั้น ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถให้สมาชิกกู้ยืมได้เนื่องจากยังไม่มีเงินจำนวนมากพอที่จะให้สมาชิกกู้ยืม เมื่อกลุ่มฯ มีรายได้จากการขายสินค้า โดยนางตุลาจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการซื้อขายและรับจ่ายเงินในการซื้อสินค้า จะทำการจัดสรรเงินจำนวนนั้นออกเป็นสองส่วน คือ นำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตและค่าใช้จ่ายต่างๆ ของกลุ่มฯ ร้อยละ 50 และอีกร้อยละ 50 จะทำการจัดเก็บเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของกลุ่มฯ เพื่อใช้เป็นเงินในการชำระหนี้เงินกู้จากแหล่งเงินทุนต่างๆ

การจัดสรรเงินหมุนเวียนในการจัดซื้อปัจจัยการผลิตและรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิก นางตุลาจะมีเงินหมุนเวียนสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ ประมาณเดือนละ 1 หมื่นบาทถึง 3 หมื่นบาท และมีเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำรองสำหรับรับซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกเฉลี่ยวันละ 5,000 บาทขึ้นอยู่กับปริมาณผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกทำการผลิตและนำมาจำหน่ายให้กลุ่มฯ ในแต่ละช่วงการผลิตของปีซึ่งจะมีการผลิตจำนวนมากตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน และช่วงฤดูการทำนาจะมีการผลิตน้อยลงตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน เงินหมุนเวียนของกลุ่มฯ ที่ได้มาจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ บางครั้งไม่พอเพียง ทำให้นางตุลาต้องใช้เงินส่วนตัวเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนเงินหมุนเวียนของกลุ่มฯ เนื่องจากจำนวนเงินหมุนเวียนในมือไม่เพียงพอการเบิกถอนเงินจากธนาคารต้องทำการเบิกถอนในวันเวลาราชการและต้องใช้คณะกรรมการกลุ่มฯ ถึง 3 คนในการเบิกถอนแต่ละครั้ง ซึ่งบางช่วงการผลิตสมาชิกจะนำผลิตภัณฑ์มาขายให้กลุ่มฯ ในวันหยุดราชการในปริมาณมาก ทำให้นางตุลาต้องใช้เงินสดส่วนตัวเป็นเงินหมุนเวียนในการรับซื้อชั่วคราวแล้วจึงไปหักจากเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มฯ อีกทีหนึ่ง

การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของกลุ่มฯ เป็นหน้าที่ของนางตุลา โดยจะแยกเป็นบัญชีต่างๆ คือ บัญชีสมุดรายชื่อลูกค้า บัญชีส่งสินค้า บัญชีรับซื้อสินค้าของกลุ่มแม่บ้านपालาน-ห้วยเคียนเหนือ ซึ่งเป็นบัญชี

รายรับรายจ่ายสินค้ารายเดือน และสมุดบัญชีซื้อสินค้าของกลุ่มจักสานผักตบชวา ซึ่งเป็นบัญชีรายรับรายจ่าย
จำแนกตามรายชื่อสมาชิก ซึ่งรวมถึงการกู้ยืมและการชำระเงินของสมาชิกแต่ละคน โดยเริ่มทำบัญชีในเดือน
กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา เนื่องจากกลุ่มฯ ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัด
พะเยา เพื่อใช้แสดงผลการดำเนินงานในการขอเงินกู้ยืมจำนวน 100,000 บาท การจัดทำบัญชีก่อนหน้านี้
จะเป็นการจดบันทึกโดยไม่มีการแยกรายละเอียดและไม่เป็นระบบมากนัก การบริหารการเงินของกลุ่มฯ แสดงดัง
แผนภาพที่ 6.1

แผนภาพที่ 6.1 การบริหารการเงินของกลุ่มฯ

6.1.2 การวางแผนการเงิน

การวางแผนด้านการเงินในอนาคต เนื่องจากกลุ่มฯ ทำการกู้ยืมเงินจากสำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา จำนวน 100,000 บาท ในปี พ.ศ.2544 ซึ่งยังมีเงินทุนคงเหลืออยู่ในธนาคารจากเงินจำนวนดังกล่าว ณ สิ้นปี พ.ศ.2544 ประมาณ 40,000 บาท กลุ่มฯ จะนำเงินจำนวนนี้ไปใช้ในการจัดซื้อวัตถุดิบในการผลิต คือ ผักตบชวาตากแห้ง และบางส่วนจะนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มฯ ในปี พ.ศ.2545 ด้านการวางแผนการชำระคืนเงินกู้ยืม กลุ่มฯ มีการวางแผนที่จะทำการจัดสรรผลกำไรที่ได้จากการขายสินค้า ร้อยละ 50 จะนำไปฝากธนาคารในบัญชีของกลุ่มฯ เพื่อเป็นเงินในการชำระคืนเงินกู้ยืม และเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตของกลุ่มฯ หาเงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าอีกร้อยละ 50 ซึ่งนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ

เนื่องจากกลุ่มฯ มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มฯ ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2544 จากสมาชิกจำนวน 30 คน ออมเงินเดือนละ 20 บาทต่อคน (หุ้นละ 10 บาท) ซึ่งกลุ่มฯ คาดว่าจะนำเงินออมดังกล่าวเพื่อให้สมาชิกทำการกู้ยืมในอนาคต แต่กลุ่มฯ ยังไม่ได้กำหนดอัตราเงินปันผลต่อหุ้น เนื่องจากเงินสะสมที่ได้ยังไม่เพียงพอที่จะให้สมาชิกทำการกู้ยืม กลุ่มฯ คาดว่าประมาณสิ้นปี พ.ศ.2545 จึงจะมีเงินสะสมมากพอที่จะสามารถให้สมาชิกทำการกู้ยืมและจึงจะเรียกประชุมเพื่อทำการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และเงินปันผลต่อหุ้น

6.2 แหล่งเงินทุน

แหล่งเงินทุนในการผลิตของกลุ่มฯ ในระยะแรกเป็นเงินทุนจากการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอกทั้งหมด กลุ่มฯ เริ่มมีการระดมทุนภายในกลุ่มฯ ในปี พ.ศ.2544 ซึ่งรายละเอียดของแหล่งเงินทุนต่างๆ ของกลุ่มฯ มีดังนี้

ในปี พ.ศ.2542 กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการผลิตจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยา จำนวน 30,000 บาท เพื่อนำไปใช้ในการจัดซื้อตู้แสดงสินค้าจำนวน 2 ตู้ และใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตและเงินทุนในการกู้ยืมของสมาชิก แต่ไม่ได้ทำการกู้ยืมในนามกลุ่มฯ เนื่องจากสมาชิกบางส่วนเกรงว่า จะต้องมีภาระในการชำระหนี้ ดังนั้นจึงกู้ยืมในนามของนางตุลา แต่นำมาใช้เป็นเงินทุนของกลุ่มฯ โดยมีเงื่อนไขการกู้ยืม คือ ต้องชำระคืนเงินกู้ยืมภายในระยะเวลา 1 ปีครึ่ง จำนวน 20 งวดๆ ละ 1,650 บาท รวมเป็นเงิน 33,000 บาท ซึ่งปัจจุบันกลุ่มฯ ได้ชำระคืนเงินกู้ยืมจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดพะเยาหมดแล้ว

และในปีเดียวกันกลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมปลอดดอกเบี้ยจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพะเยา จำนวน 15,000 บาท อัตราชำระคืนงวดละ 250 บาท จำนวน 60 งวดในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งกลุ่มฯ นำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตและให้สมาชิกกู้ยืมในการผลิต โดยในปี พ.ศ.2544 กลุ่มฯ ได้ชำระคืนเงินกู้ยืมจำนวน 12 งวด จำนวน 3,000 บาท กลุ่มฯ ยังค้างเงินกู้ยืมที่จะต้องชำระให้สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอีกจำนวน 24 งวด หรือ 6,000 บาท ซึ่งยังคงเป็นการกู้ยืมในนามของนางตุลา แต่นำมาใช้เป็นเงินทุนของกลุ่มฯ

ในปี พ.ศ.2544 สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้ให้การสนับสนุนเงินทุนเพื่อการผลิตแก่กลุ่มฯ เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตของกลุ่มฯ ซึ่งในครั้งนี้เป็นทำการกู้ยืมในนามกลุ่มฯ โดยกลุ่มฯ มีการจัดประชุมสมาชิกและทำหนังสือขอรับการสนับสนุนงบประมาณการทำการแปรรูปผักตบชวา ซึ่งสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 100,000 บาท โดยมีเงื่อนไขดังนี้